

№ 2506

03 10046929

L $\frac{4y}{719y}$
L $\frac{4y}{719}$

Ritins. ms

Awots.

Lafama grahmata ņkolai.

I. daļa.

Sastādijis Jndr. R. *id.*

Makša eeseeta 50 kap.

Rigā, 1908. g.

Al. Baltkabhja apgahdibā, Suworowa eelā Nr. 40.

*995
Jelkams*

410-86

L. V. B.	
No	In. 2506.

✓ 1953

(28)

Atvots.

Latvian State Library

Latvian State Library

Drūstis „Latvijas” drukatavā, Rīgā, Poulutšči eelā Nr. 15.

5

Rīga, 1953. g.

Latvian State Library

Preekšwahrds.

Lašama grabmata „Awots“ I. d. nodomata galwenā kabrtā pirmajam školam gadam, tā tad kā pabreja no abezes uš „Awota“ II. daļu *).

Laikmetā, kad behrns pabreet no abezes uš lašamo grabmatu, wiam dara ne mašumu raišbu pats lašiššanas prozefs. Tomehr nelubkojot uš to, ka lašiššana wehl eet „kā pa zelmeem“, nedribkšt peegreest webribu weenigi lašiššanas mehanišmam. Audšinatajam jau no pašā šabkuma jazenščas peeradinat behrnus lašit tā, ka lihds ar katru išlašitu wahrdu un teikumu behrnam rodas apšinā atteezigi preekšštati (представленія) un jehdšeeni. Rakštits waj drukats wahrds ir tatschu „dšihwa“ wahrda noteblojums. Tapat kā runai, ari lašiššanai ir tikai tad nošibme, ja eetebrpj šewi eekščeju realu šaturu. Tahda „apšiniga“ lašiššana ne tikai paplaššina behrna garigo apwahršni: fantajiju, šinaššanas, morališkos jehdšeenus, išteikšmes lihdsjekli — walodu un špehsina gribu; wiaa, daridama peeeetamu behrna apšinai lašamweelas šaturu, war, ja pehdejais intrefants, peeradinat behrnu pee paščdarbibas. Kad behrns buhs nahzis tik tablu, ka wiam grabmata patihk, tad wiašch mehginafees lašiššanā ari pats uš šawu roku un drihš eemanifees pahršpeht lašiššanas mehaniškos grubtumus.

Šasitais eespehjams weenigi tad, ja lašamweela peemehrota behrna dabai, teekšmēm un wajaššibām.

Kas atteezas uš „Awota“ I., tad tas mehginats šaštahdit tā, ka waretu šchis prašibas apmeerinat.

Lašama weela „Awotā“ I. šaštahdita konsentriški, ščetrōs rinkōs, resp. nodalās. Pirmajā nodalā „Pa behrnibas tekām“ mehginata tehlot behrnu dšihwe gimenes pašpabrņē un šwešchōs laudis, atteezibā pret wezakeem, peeauguščeem, brahleem, mahšām, beedreem, grubtdeeneem, dšihwneekeem, dabu u. t. t. Teblojumi išraudšiti tabdi, kas ne fikai špehj behrnus eeintrefet, bet ari atštahst paleekamu tikumišku un attihštōšchu eespaidu behrnu pšichikā. —

*) Rīgā, K. J. Eichmana apgašdibā 1908. g.

Nowehrojumi peerahdijuschi, ka wairak šaišta behrna intresi un šafšketina afoziasijas šakarigi tehlojumi, nekā atšewišchki štabwošča lašamweela. Tamdehl ari pirmajā nodalā starp daudz gabaleem eekščejs šakars, p. peem. diwu behrnu Aininas un Andišča dšihwe, bahrenites Edites liktenis, atraitnes Katrinās nedeenas un behrna širšniba u. z. (Ari turpmākās nodalās weetu weetam gabaleem tuwaks eekščejs šakars, p. pr. №№ 121, 122, 123, №№ 152 un 153, 230 un 231, 276 un 278, 279 un 280 u. z.) Eešahkuma gabali, kuri šadaliti wairak nodalijumos un lašami pehz šcheem nodalijumeem un ne wišs gabals uš reiži (tas eešahkumā glušchi neeešpehšams), ari war tikt ušlubkoti kā atšewišchku lašamgabalu šakopojumi. Gašaku lašamgabalu šadališšana uš wairak štundam nebubt naw trauzejošča; daščā šinā wina taišni eeteizama, jo wingrina atmiāu (lašot jauno daļu, gribot negribot jaatgabđajas wezā) un uštura intresi pret wehl nelasito daļu (kā teešča pabreja no šinama uš tuwu, nesinamu), zaur ko wedina uš paščdarbibu. — OTRAS nodalās „Uš školās šola“ weela nemta no behrnu mahmahžibas un školās dšihwes. — Treščajā nodalā „Ga d s k a h r t a s d š i h w e“ attehlota muššu tuwās apkabrtnes dšihwe un dabas parahđibas ščetrōs gada laikōs. — Zeturtajā nodalā „Zilweka dšihwe“ eetilpst tehlojumi no zilweka atšewišchkā un šabeeđriškās dšihwes. Šchi nodala šastabđita pehz šekoščā plana: Zilweka muššchs; meešas un gara špehjas un to atihštiščanās, nodarboščanās; daščadi dšihwes un šatikšmes weidi; dšimtene; pašauļe; kulturas dšihwes šahkumi un labumi; šabeeđriškā dšihwe; peenahkumi. —

Wiša lašamweela „Awotā“ l. šastabđita tikai pa daļai patštabwigi; galwenā kabrtā ta aišnemta: 1) no muššu tautas gara mantu krabtuwēm un rakstneeku raščojumeem, šewišchki Pludona, Walda un Poruka; 2) no sitām labakām latw. lašamām grabmatam, šewišchki „Škola“, „Sehta un Škola“ un „Školās Druwa“; 3) no kreewu autoreem: L. Tolstoja, Wachterowa, Gorbunowa-Poščadowa, Ščestakowa un Tulupowa, Šačarowa un Sokolowa, Ostrogorška, Woškrejšenska, Bogdanowa un daudz siteem; 4) no ahršemju tautškolu lašamām grabmatam, šewišchki Žūričes kantona tautškolu lašamās grabmatas (Lūtši), Berlines, Leipzigas un Stokholmas školu grabmatām. — Pee „Awota“ l. d. šastabđiššanas direkti bijis palihđšigs išdewejs, Rigas pilšehtas elementar školotajs Al. Baltkahjs; beš tam dšejneeks školotajs Pludonis pabrluhkojis dašču dšejolu pabrlatwiškojumus un rakstneeks Aronu Matišs pabrluhkojis walodu.

Šastabđitajs.

Satura rahditajs.

l. nodata.

Ba behrnibas tekam.

a) Gimenes paspahrne.

Nr.		L. p.
1.	Gaulstari. Behz parauga	1
2.	†Pabrihtin! Deems palihbi! Taut. dj.	3
3.	Brahlitis un mahsina. R	3
4.	†Sufā galwinu. Tautas djeesma.	4
5.	†Mofa roku masgajas. Taut. dj.	4
6.	†Firmās semenes R.	5
7.	†Ēs aīsgahju odhīnās. Taut. dj.	5
8.	Mahmina. R	6
9.	†Pee mahminās. Tautas djeesma	6
10.	Tehitīnch. R	7
11.	†Sehdu tehwa krehslīnā. Taut. dj.	7
12.	†Bezateem. R. (Behz parauga)	7
13.	Mahtes palihgs. Behz „Skola”	8
14.	†Ģana reises iankumina Taut. dj.	8
15.	†Mihla R. R.	8
16.	Naiminetes meitas. Behz parauga	9
17.	†Kaut es mahti klausīju. Taut. dj.	9
18.	†Paklausīģee kasleni. Paf. (Behz par.)	9
19.	Nepaklausīģ. swirbulens. (Behz par.)	10
20.	†Ne weenā prahīnā. Taut. dj.	11
21.	Mahtes mihlejtiba. Behz parauga	11
22.	Muhju mahmina nedrihtsi mirt! Behz parauga	12
23.	†Ēs jawai mahminai. Taut. dj	13

b) Bahriun dshwe.

24.	Bej mahminās. Behz parauga.	13
25.	†Klausat tehwu, mahmulīnu. Tautas djeesma	14
26.	Kas sčehlos bahriun? Behz parauga.	14
27.	†Mana balta mahmulit. Taut. dj.	14
28.	†Kas tee tahdi, Kas djeedaja? Tautas djeesma	15
29.	Labbari. Behz parauga	15
30.	Pee aubšču wezateem R.	15
31.	†Bahrenišču aģaras. Taut. dj.	16
32.	†Kapehta. Dlf. Juris Allunans	16

c) Behrni kā wezaku un maso brahlu, mahju atspaid.

33.	Utraitnes atspaidis. Behz parauga	17
34.	†Mahtes ruhpes. Taut. dj.	18

Nr.		L. p.
35.	Utraitnes dehls Mahrtinšč. Behz parauga	18
36.	*Utraitnes meitina Katrina. Behz parauga R	19
37.	Wezatakis brahlis Tulkojums	20
38.	†Mihlu tura jaw' mahsin. T. dj	21
39.	*Satizigi brahli T. dj.	21
40.	Slittis brahli. Behz Th Scherra	21
41.	†Kefatiziba. Taut. dj	23
42.	Wafilščha dahwana. Behz Achche- rumowa	23
43.	†Mahminai. Taut. dj	25

d) Masajo darbi un nedarbi.

44.	Stimais Jahnītis, wina mahmina un gumijas bumba H. Wagners	26
45.	*Pullina, una, tita un minka † Poruks	27
46.	Rotalas. R	27
47.	†Rotalneeku staitiščana T. dj	28
48.	†Pafazina. Taut. dj.	29
49.	*Kerahnās rozinas Behz Pleh- ščejewa R.	29
50.	Wehrigais Andis. Behz parauga	30
51.	Maģa wehrpeja Behz „Skola”	30
52.	†Sihkas masas meitenites. T. dj	31
53.	Wezmahmina stahsta, kā mahziju- ģees iduhit. L. Tolstojs	31
54.	Kā Behzitis rotalajās. Tulkojums	32
55.	Darbs darina me staru. Tulkojums	32
56.	Snehde Kludons	33
57.	†ščaklā Marina Tulkojums	33
58.	Mihla Tulkojums	34
59.	Pihģģeetigi behrni. Tulkojums	34
60.	Pameita un mahtes meita. Tautas pafata	35
61.	Swaignnites. Pafazina	35
62.	Medineeki Tulkojums	36
63.	Beedri. Wodowoģows	39
64.	Brihnuma greģiens. Behz parauga	39
65.	Kestfi Wachterows	41
66.	Dufjis. „Sehta un Skola”	41
67.	Ēs nemeloģču. „Sehta un Skola”	42
68.	Sirds apfina. Behz parauga	42
69.	†Sargā janu mugurinu. T. dj	43
70.	Uģuns greģfs. Behz L. Tolstoja	43

Nr.		L. p.	Nr.		L. p.
155.	†Gailis un wistas. I. dj.	114	199.	Gleemejchu olinas. Pehž E. Riešča	143
156.	Chromots zahlens. Tulkojums	115	200.	Kaprazis. Pehž E. Riešča	144
157.	Meitene un jostis. „Stolas Druwa“	116	201.	†Kufanis. I. dj.	145
158.	Štarku mahtes miblestiba. „Stola“	117	202.	Leepām jeebot. Waldis	145
159.	†Peelawina I. dj.	118	203.	Wajaras wafars. Waldis	145
160.	†Walobis. I. dj.	118	204.	Juhja naktis. Pludons	146
161.	Ko domā semneka firgš? Tulk.	118	205.	Kā radās maize. Pehž parauga	146
162.	*Arāja djeefma. Pawafaru Zahnis	119	206.	†Maije un plahžeens. I. dj.	149
163.	*Suns un firgš. Adamowitšča tulkojums	119	207.	Rihrutitis. Lufjanška	249
164.	Reiššfirtis jautajums. Mamins-Sibirats	119	208.	Irbe. Pehž parauga	150
165.	*Nefis un laftigala. Wenštu Eduards	120	209.	Paipala Pehž Turgenewa	151
166.	*Pee files. Pehrietis	120	210.	Wanags. Tulkojums	151
167.	Gowš gremo. Pehž parauga	120	211.	†Schagata. I. dj.	152
168.	*Burenu jeebā. Jul. Deenfozinsch	122	212.	†Buhže. I. dj.	152
169.	Gana dšihwe. R.	122	213.	Bezais swirbulis. Pehž Bogdanowa	153
170.	†Vai bij gruhit, kam bij gruhit. I. dj.	122	214.	Salā pilsehta. Tulk. Swahrgulu Edwards	153
171.	Kufajšina un ganu meita. J. Poruks	123	215.	Kotu silba Tulkojums	154
172.	*Sem egles dūš gowis J. Poruks	123	216.	†Behrsinsch. I. dj.	155
173.	†Vejinā un kalniā. I. dj.	124	217.	Djols un lajda. Tulkojums	155
174.	Kalns un eeļeja. Pehž parauga	124	218.	Dgotaji. R.	156
175.	Wajaras rihtā E. Riešchs	124	219.	Schmes. R.	157
176.	*Waja Wenštu Eduards	125	220.	†Do jums šafu, betotaji. I. dj.	158
177.	Wajaras pehžpusdeena. Dotu Ais	125	221.	Schunas. Pehž H. Wagnera	158
178.	*Semenes. Jul. Deenfozinsch	126	222.	Kā dšihwo wahwerite. R. Bogdanows	159
179.	Behrtona laifā R.	126	223.	†Sila wahwerite. I. dj.	160
180.	†Wifej, leetini! I. dj.	127	224.	Satishi Lufjanška	161
181.	Atmini manu mihflu. Pehž parauga	127	225.	*Satišča pehžeja štundina. Wenštu Eduards	161
182.	Waj rihtā buhš jauts laifs. Pehž parauga	127	226.	Papja. Pehž Bogolepowa	162
183.	Patawa gabals. Tulkojums	128	227.	†Wilks. I. dj.	165
184.	Puifens un awots. Tulkojums	129	228.	Efis. Pehž Dergatšewa	166
185.	Seena plauja. Pehž parauga	130	229.	Djegeje. Pehž parauga.	166
186.	Diwi kaimini. „Stolas Druwa“	130	230.	Airmjgraušči. Pehž Štöbera un Tschemberga	168
187.	Dše Pehž Polimanowa	131	231.	Dsenis. Pehž H. Wagnera	170
188.	Warduleni. Pehž „Stolas draugs“	132	232.	†I. dj. par dšeni. L. D.	171
189.	Warde un pele. Tulkojums	134	233.	Pateefigs šahstis par šahdu pilsehtu un breefmigu milši. P. Behrsinsch	171
190.	Kupuzis. Pehž parauga	134	234.	Dbie. Pehž E. Riešča	173
191.	Kā es ištwejoju šwi. Gorbunows-Pofabowš	135	235.	Rudens rihtā. Waldis	174
192.	Aiaris un swirbulis. Mamins-Sibirats	135	236.	Rudenis tā kraštotajs	175
193.	*Nijiga lihdata. Pehrietis	136	237.	*Rudeni. Waldis	176
194.	Selekas. Pehž E. Riešča	137	238.	Kartupeli. Pehž parauga	176
195.	Behšhofšana. R.	138	239.	Kartupelus nonemot. Waldis	178
196.	†I. dj. par wehši „S. D.“	139	240.	Reektu laifā Waldis	179
197.	Šweja un wehšhofšana štalū gaismā. Waldis	140	241.	*Kur braukdami, šifki putni? I. dj.	180
198.	Gulbja un uhdra zihna. Pehž Runtwiža	141	242.	Kapehž gahju putni rudeni no mums aīslaišas Tulkojums	180
			243.	*Daubi laimes besdeligām. Kaušites Matišs	181
			244.	Wehlā rudeni. Pludons	182
			245.	Swariga šina. Waldis	182
			246.	Beedrs litštā. Waldis	182

Nr.		L. p.
247.	*Seemā. Sapnotaja . . .	186
248.	Ko inegu pahrlas stahsta. Pehz S. Wagnera . . .	187
249.	*Dublaina, peleta Rud. Blaumanis . . .	188
250.	*Seemas preeki. Waidelaitis . . .	189
251.	Eihlite. Krummachers . . .	189
252.	Kā behrni ruhpejās par putneem Tulkojums . . .	190
253.	Saku medibās . . .	191
254.	*Pehz medibām. A. Sauleets . . .	193
255.	Swehtki. Pludons . . .	193
256.	*Rizenišča Seemas swehtki Apsašjas . . .	194
257.	Seemas swehtku eglite Pehz pa- rauga . . .	194
258.	Beefjōs. Pludons . . .	195
259.	*Seemas aina. R. Blaumanis . . .	197
260.	I dī. „L. D.“ . . .	198
261.	*Ichetri weena tehwa behrni. Tulf. Ullmanis . . .	198

IV. nodata.

Zilweku dšihwe.

262.	Witus mihkla — Gorbunowš- Pošadowš . . .	198
263.	Skolena stahsts par jawu majo brahliti. R . . .	199
264.	†Arainšch un fumelinšch. I. dī. . .	200
265.	Wegtehtis un wezmahmina. R. . .	201
266.	Zilweks un wilks. Brahlu Grimmu pašaka . . .	202
267.	Zilweks un fustoni. Wachterowš . . .	202
268.	Wijeem jamahžas. R . . .	203
269.	*Tam ween preeki gawilē. Kr. Waldemars . . .	205
270.	*Darbs. „Sehta un Skola“ . . .	205
271.	Nerebšigais Indritis R . . .	205

Nr.		L. p.
272.	Klibais un nerebšigais. L. Tolstojs . . .	206
273.	Kurlmechmais. R . . .	206
274.	Nodarbošchanās iswehle P. Ro- jeggers . . .	207
275.	Kā kalesjs iipiibija peenahkumu. Wachterowš . . .	209
276.	Lautu un pilšehtas puiseni R . . .	209
277.	*Tautas dšeesmas „L. D.“ . . .	210
278.	Pirmo reij pilšehtā. R. . . .	210
279.	Pirmais brauzceens pa dšelfsžetu. P. . .	214
280.	Rigā. R. . . .	216
281.	Aišween tahlaf. Tulkojums . . .	218
282.	Zuhrmalā R	219
283.	Magnets. Pehz L. Tolstoja . . .	220
284.	Leenite šawo — Mamins-Sibirats . . .	221
285.	*Tehnu jeme. J. Swaigsnits . . .	224
286.	Robinsons — R	222
287.	Wehriba R. Ušchinis	226
288.	Mešchonū brihnumš. Wachterowš . . .	227
289.	Kamdehšt zilweki nedšihwo atje- wiškki. Pehz „Skola“	227
290.	Kulamans. R	228
291.	Darbs, Prahts, Raids — Verchis- Kuschkaitis	228
292.	*Rascha aimentis un špals — Pehr- sectis	232
293.	Zilweka lozekki. Tulkojums	233
294.	*Diwi debešchi. Hugenbergers	233
295.	†Do weetinu gan šinaju. I. dī. . . .	233
296.	Klibais Wachterowš	233
297.	*Waj tawš muhchš kam leeti der. Reikens	234
298.	Salajšnu Dahria. „Sehta un Sk.“ . . .	234
299.	*Lihšfiba. Reikens	235
300.	Reweenadi zilweki. Pehz E. Riesča . . .	235
301.	Kad malkas zirtejam Wakkim dega mahja. P. Rosjeggers	236
302.	Ešī šchim awotam lihšņģs. Tulf. . . .	240

I. nodala.

Ba behrnibas tefam.

1. Saulstari.

1. Ušleħza ņaulite. Vinas ņtari ņteidsņas modinat Ćuletajuš.
2. Birmaiš ņtars ušmodinaja žihrułiti. Žihrułitiš atņtabħja lišdinu, pažehlās Ćaišos un dħeedaja:

„Liru = liru = lih,
Sweizu ņauliti!“

3. Otrais stars nonahza pee sakifcha. Afchi, afchi sakitis isberja ar lepinām no azim meegu un isleħza no migas. Wiafch notupās uš pakakfabjām, paklanijās pret šauliti un šweizinaja:

„Labrihtin, no rihtina!“

Tad sakitis aišfrehja plawinā un meklejās miħftu šahliti brofastim.

4. Dreschais stars eespihdeja pee wistām. Šailis išteepa kaflu, atplehta knahbi un škani šauza:

„Ši=ker=liħ!
Mošteet, šlinki!“

„Luhf tà, luhf tà!“ wistinas atšauzās, noleħza no laftas un šteidsās pagalmā. Tur winas meklejās brofastis šew un zahlifcheem.

5. Stari iškliħda pa wišu semi, modinadami guletajus. Žiti ušmodinaja arajinu un wina fumelinu, žiti ganinu un gotinu, raibalinu. Laudis dewās pee darba, lopini — ganibās. Bet masoš behrninus štari welti nomeklejās. Behrni guleja ištabā, aiš preefšklareem, un te agree štari newareja eekluht.

Kā apšveiza šauliti zihrulitis? Kā — šakitis? Kā dšeedaja gailis? Ko darija wištinas? Ko šaulstari wehl ušmodinaja? Ko stari wolti nomekļjās?

Mihkla: 1) **Diwi wihri eet pa kalnu, weens otra nepanahf.**

(Mihklu ušminejumi grahmatas beigās.)

2. Labrihtin! Deews palihds!

Mušt gaismina, lez šaulite,
Las pirmais gaischuminsch;
„Labrihtin! Deewšpalihds!“
Ta pirmā walodina.

Tautas dšeesma.

3. Brahlitis un mahšina.

1. Saule kahpa weenmehr augstaf, bet Minina ar Anditi wehl guleja. Te weenam staram isdewās isšprauštees zauri preešškareem. Wišch eetika behrnu istabinā un eekahpa Mininas gultinā.
2. Minina atwehra šilās azis. Wšchi wina atštahja gultu un šteidsās gehrbtees. Drehbes wišas wakarā šaliktas weenkopus, tās nebija meklejamas. Weens, diwi . . . Minina jau apgehribušeēs, nomaišgajušeēs.
3. Stars pa tam eekahpis Andišcha gultā. Anditis gan atwehra azis, isštaipija kahjas un rošas; bet tad wehra atkal azis zeeti, eetinās šegā

un gulēs tahtaf. Minina, to redsedama, eeteizās:
„Bet brahlit, waj tad tu peemiršis, ka noru-
najām šchoriht agri šalafit mahminai un teh-
tinam semenēs?” Tas lihdsēja. Anditis is-
lehza no gultinas. Mahsina palihdsēja winam
apgehrbtees un nomasgatees. Drihš behrni
bija gatawi un steidsās laukā.

Kas usmodinaja Mininu? Kā wina peezehlās un ap-
gehrbās? Kapehž stars newareja usmodinat Anditi? Kā
Anditis peezehlās?

Mihklas: 2) Jan jen gatawa, bet fatru wafaru
taisama.

3) Simtsaris seenu grabhj.

4. Sufā galwimu.

Kaunees, kaunees tu, meitina,
Lew galwina nesukata;
Kā šaglauda zeelawina
Sawu gludu zekulimu,
Irbite zeku tel
Išsukajši zekulimu.

Tautas džeefma.

5. Roka roku masgajas.

Roka roku masgajas,
Kas mutiti nomasgās?
Tām pašchām rozinām
Irbite jamašgā.

Tautas džeefma.

6. Birmās semenēs.

1. Bija sfaists wafaras rihts. Saulite smaidija; rafa wiſeja pukitēs; zihrulitis dseedaja. Behrni ſteidsās uſ grawu. Te gamu Kristaps wafar uſgahjis semenēs.
2. Behrni ſinaja ogu weetas grawā. Drihs wini eerandſija mehtras, ſeedus un ari ogas. Bet tās wehl bija ſalas. Negatawu ogu Minina ar Anditi neaſtika. Wini mekleja eenahkuſchās ogas. Wiſu grawu tee iſtekaja.
3. Beidsot grawas nokahrē tee atrada gluſchi ſarkanas, ſulotas ogas. Anditim gan ruhpeja paſcham ogas pirms pamehginat. Bet winſch noturejās un darija tā, kà mahſina.
4. Behrni ſawehra ogas uſ ſmildſinām un tad ſteidsās mahjās. Cedami pa grahwali, tee nopluhza ari pukitēs ſo aiſneſt mahminai un tehtinam.

Uſ kureeni behrni ſteidsās? Kà wineem weizās? Kur wini liſa gatawās ogas? Ko tee pluhza mahjās cedami?

7. Eſ aiſgahju odſinās.

Eſ aiſgahju odſinās
Ar maſo bahlelimu,
Kur odſinu eerandſiju,
To rahdiju brahlitim.

Tautas dſeſma.

8. Mahmina.

1. Mahmina eenahza istabinâ modinat behrnus. Bet lijdina tuffcha! „Kas tad nu maneem nerahtniſcheem eenahzis prahâ?“ wina domaja: „apgehrbuſchees, nomafgajuſchees glufchi weeni un nefin kury aiffrehjuſchi!“
2. Mahte gribeja eet dahrsâ un tur behrnus meklet. Te atwehrâs durtwis . . . tſchetras rozinas wijâs mahminai ap kaflu, un luhpinas tſhiwinaja: „Labriht, mahmulit, pahrefam tew un tehtinam odſinas un pukiteſ.“ Mahmina ſtuhpſtija mihtos behrninus; winai preeks par ogam un pukem, bet daudſ wairak par behrninu firfnibu.

Kamdehl mahte eenahza behrnu iſtabâ? Ka wina te neatrada? Ko wina domaja? Ko wina gribeja darit? Kâ behrni apſweiſza mahminu? Par ko mahte preezajâs?

9. Pee mahminas.

Es ſawai mahminai
Kâ firfnina aſotê,
Kâ firfnina aſotê,
Kâ pukite dahrsinâ.

Pee mahminas es uſaugu
Kâ roſite ſeededama,
Ar pukiti rotajos,
Saulitê ſildijos.

10. Tehtinsch.

Tehwam bija daudš darba un nepatīššanu.
Tapehš wīnšch noguris un šaihdšis. Te behrni
eeskrehja pee wina istabā. Wini apšweizinaja
tehwu. Auditis eerahpās tehvam flehpi, lika tam
ap kaflu šmildšinu ar semenēm. Minina paijaja
tehwu un šprauda pogu zaurumā seedinu. Tehwa
šeja noskaidrojās. Wīnšch širšnigi aplampa un
škuhpštija šawus mihlulus.

Kamdehš tehws bija šaihdšis? Kā behrni tehwu apšweiza?
Waj tehvam tas patika? Ko wīnšch darija?

11. Sehdu tehwa frehšlinā.

Sehdu tehwa frehšlinā,
Šiku tehwa zepuriti;
Veela tehwa zepurite,
Truhšt man tehwa padomina.

Tautas dšeesma.

12. Bezateem.

Man fruhtis pilnas lihģsmu,
Pušt preeki širšninā,
Pee mahmulinas esot
Un dahrgā tehtina.

Ja wini šmaida, šmeju
Jr es, to mihlulits;
Klahj škumjas wineem šeju,
Tad mana širds škumst lihģš.

Teht, mahmulina, solos
Es labs un freetnis buht,
Bee manis brihschôs zuhrôs
Lai preeku sirds jums juht!

R.

13. Mahtes palihgs.

Ninina palihdseja mahtei kur ween waredama.
Wina uskova itabu, masgaja traufus, spehlejās ar
maso brahliti. Ja mahte kur sūhtija, Ninina aistezeja
kā irbite dseedadama:

Drihs es gabju, drihs tezeju,
Kad mahmina man' raidija,
Kā mahmina tad tezeja,
Kad raudaju schubpuli.

(T. dj.)

Ko Ninina strahdaja? Kapehz wina klausija mahtei?

14. Gana reises faufumina!

Dseed, gailiti, weenu reisi,
Gana reises dseedajuma . . .
Sauz, mahmina, weenu reisi.
Gana reises faufumina!

Tautas djeesma.

15. Wihfla (4).

Dsintene man behrja galā,
Tomehr mahjās strahdaju,
Kur ween sabku, katrā malā,
Wisur taisu spodrumu.

16. Kaimineetes meitas.

Kaimineete reis teiza us fawu meitu Pihsti: „Ej, meitin, eekur plihiti uguni un uswahri uhdeni.“ Pihsite atbildeja: „Wai, mammin, man netihk; lai labak eet Marina.“ Tatschu Pihsite wehlaſ apdomajàs un is-darija mahtes usdewumu. Mahte pa to laiku teiza us Marinau: „Ej tu, behrnin, eekur uguni un uswahri uhdeni.“ — „Tuhlit eefchu,“ Marina atteiza, tatschu spehledamàs ar lellèm aismirſa fawu folijumu.

Kura no meitam darija pareisak? Kà pecnahzàs atbildet un darit ikweenai?

17. Kaut es mahti klausijusti.

Mahte mani labi mahza,
Kaut es mahti klausijusti, —
Es atrastu mahtes wahrduſ
Kà willaines puhriinà!

Tautas djeefma.

18. Paklaufigee kalleni.

(Pafaziņa).

Kala ailgahja ganibàs. Wiņas malee kal-
leniņi palikàs mahjàs, kuhtiņà. Mahte ailejot
peeteiza, lai behrni neweenu nelailch eekſchâ.
Tikko mahte ailgahja, pee kuhtiņas pee-
nahza wilks. Wiņſch daulijàs pee durwim
un ſauza: „Lailchat mani eekſchâ, atnefu
jums no mammiņas labdeenas.“ Bet kalleni
atminejàs mahtes ailleegumu un neatwehra

durwis. Wilka nodoms neidewàs un kalleni palika diihwi.

Kamdeh| wilks nedabuja kallenus apēht?

19. Nepaklaufīgais ūwirbulens.

Swirbuļeem bija dahrfâ ltraidu buhritî liīda. Swirbuleni bija jau paaugufchees, bet neprata wehl laiītees. Tapehz wezee ūwirbuļi tos nelaida no liīdas ahrâ. Weens ūwirbulens neklaufija wezakus. Wiņŋich iīlteepa kaklu pahr liīdas malu un gribeja laiītees ogâs. Kad wezaki neredleja, tas uľrahpàs uľ liīdas malas un lehza ahrâ. Wiņŋich nokrita ŧemê un ŧtipri ŧafitàs. Wiņŋu eeraudlija ŧuns.

Putniņŋich nu ŧchehli ŧŧcheeba un gribeja aiľ-behgt. Bet wiņŋich neŧpehja. Peelaidàs

wezaki. Ari tee nespēja palihdlet. Šuns
nokoda fwirbulenu.

Kapehz fwirbuji nelaida behrnus ahrā no lifdas?
Kas notika ar nepaklaufigo fwirbulenu?

20. Ne weenā prahtinā.

Weena kofa tās lapinas,
Ne weenā šarinā;
Weenas mahtes tee behrnini,
Ne weenā prahtinā.

Tautas dzejsma.

21. Mahtes mihleštiba.

1. Reil lauwa išpruka no krahtiņa, kuŗā
šwehru dihditajs to tureja. Breešmigi ruhk-
dams lauwa škrehja pa pilšehtiņas eelām.
Laudis išbailēs behga un šlehpās kur ware-
dami. Tikai kahds mals behrniņš palikās
eelas malā meerigi šehdam. Wiņš nespaprata,
kahdas breešmas tuwumā. Laudis redšeja,
ka lauwa nupat šaplošis behrnu, tatšchu ne-
eedroščinajās eet palihgā. Wišem bija
bailes, ka pašchus nespaloša.

2. Lauwa jau tuwojās behrnam. Te at-
škrehja behrna mahte. „Mans behrns! mans
mihļais behrns!“ wiņa išmifufi kleedīa un
metās beš apdomašchanās štarp lauwu un

behrnu. Ļaudis ļauza pa logeem: „Ne-ej, ne-ej! Behrna wairs neglahbi, tewi pašchu ņaplofis!“ Bet mahte nebaidijās no nahwes.

Wiņa ņaķehra behrnu taiņni tai brihdī, kad lauwa tam bruka wirfū. Mahtes ilmiņuņchais kleedseens un droņchņirdiba lauwu iltruhzinaja. Wiņņch palika ņtahwam. Pa tam mahte ar ilglahto behrnu ņteidlās tuwakā mahjā.

Ai, mahtes mihleņtiba,
Zik leela, ņwehta tu!

(Sauleets).

Kapehz ļaudis neglahba behrnu? Kapehz mahte to darija?

22. **Wuhju mahmina nedrihņt mirt!...**

Behrni ņarunajās par wezakeem. Anditiņ teiza: „Tehtinņch mau wakar dahwinaja bilņchu grahmatu.“ Minina peebilda: „Man mahmina nopirka jaunu

lafatinu.“ — „Tehtiasch ar mahminu dod mums wifu, kas ween wajadsigs,“ brahlitis turpinaja. „Wini dod mums ari gahrdumus un spehku leetinas,“ mahsina peebalsoja. Behrni bija weenis prahitis, ka tehtiasch un mahmina abi gauschi mihli un labi. Te brahlitim eekrita prahita: „Kaiminu behrneem winnedel nomira mahmina.“ Mahsinai eepluhda asaras azis un wina raudadama teiza: „Muhfu mahmina nedrihst mirt!“

Brahlitis ar mahsinu steidsas istaba, apkehras mahminai ap kaklu un teiza: „Waj ne, mahmin, tu tatschu nemirst un neatstahst muhs weenus?“

Ro teiza par wezakeem brahlitis? Ro mahsina? Kapeh3 behrni steidsas mahjas? Ro wini teiza mahtei?

23. Es sawai mahminai.

Es sawai mahminai
Wagoninu weetu taisu,
Wagoninu weetu taisu,
Noschu flahju paladsinu.

Tautas djeesma.

24. Bes mahminas.

Swehtwafars. Mahte izepust rauschus. Wina eedewa Niniai ar Anditi, aisnest ari kaiminu behrneem. „Teem mahmina mirust, naw kas zep,“ mahte peebilda. Brahlitis ar mahsinu aisgabja kaiminos un redjeja, ka pee kaimineem wifs nelabi: behrni netibri, galwinas nesufatas, freklini saplibfuschi. Ninina palibdseja kaiminu behrneem nomasgatees un nosukat galwinas,

Anditis atkal lihdsēja kaimiņu Pihšitei uskopt istabu.
Behz tam behrni šasēdās ap galdu, un nu Minina
cedewa katram pa rauscha gabalam. Bahrenišchi bija
behrneem pateizigi.

Ko behrni redseja kaimiņš? Ko viņi palihdsēja kaimiņu
behrneem? Par ko bahrini pateizās?

25. Klausat tehvu, mahmulinu!

Muššam šaule debesis,
Ne muššam, tehvs mahmina;
Ai, behrnini, ai behrnini,
Klausat tehvu, mahmulinu!

Tautas dzeesma.

26. Kas šchelos bahriņu?

Edinai nomira tehvs un mahte. Wina nu
bahrenite. Kas dos bahrinam ehst un dšert,
kas dos apgehrbu, apawus? Kas viņu, nabadšiti,
šchelos, mihlēs? Kas noskubpštis, guldīs wa-
šarōš šiltā gultinā? Kas šargās no šauna, mahzis
uj labu?

Ka bahrinam truhšt?

27. Wana balta mahmulite.

Wana balta mahmulite
Zeetu meegu aismiguši,
Nedširdeja wehja puššam,
Ne behrniņu gaudojam.

Tautas dzeesma.

28. Kas tee tahdi, kas dseedaja?

Kas tee tahdi, kas dseedaja

Bej šaulites wakarâ?

Tee ir wiši bahra behrni

Bahrgu fungu klausitaji!

Kurin' ugun', šilda gaišu,

Šlauka gauščas ašaras,

Krimta zettu pelawmaiši

Šwotina mehrzedam'.

Tautas dšeesmas.

29. Šabdari.

Šif bahritei Šdinai bija tuwineeku, ša tehwozis ar kruštmahti. Wineem pašcheem nebija reišem šo ehšt. Bet tehwozim šchehl bahrenites. Wišch šazija uš šeeru: „Beenemšim Šditi pee šewis.“ Kruštmahte atbildeja: „Šchehl ari man nabadsites, bet mums jau naw šo pašchu behrneem ehšt dot; naw pat naudas, par šo nopirkt šahli un eesahlit šahpostus.“ — „Ja nebušs šahls, ehdišim nešahlitus šahpostus,“ tehwozis atbildeja. Kruštmahte beidsot bija ar meeru, un wini peenehma Šditi pee šewis.

Šamdehl kruštmahte baidijās peenemt Šditi?

30. Pee audšchu wezakeem.

Šdina mihleja šawus audšchu wezafus un palihdšeja wineem, šur ween špehja. Šwehtdeenās

krustmahte aishweda bahreniti us kapsehtu. Winas nehma lihdsi pukites, ar to puschot Edinas wezaku kapus. Edina aplaistija ari us kapa augoschâs pukes. Us kapa tapehz weenmehr saloja un seedeja pukes, un kaps bija weens no wisflaistakeem kapsehtâ. Edina stahstija, pee kapa sehdot, audschu mahtei par wezakeem.

Râ Edina pateizâs audschu wezakeem? Ko wina darija ihwehtdeenâs? Râ parahdijâs Edinas mihlestiba pret wezakeem?

31. Bahrenischu asaras.

Schodeen lija jelta leetus

Sudrabina lahstêm;

Tas nebija jelta leetus:

Bahrenischu asarinas.

Skreen, bitite, tai semê,

Kur man tehws, mahmulina;

Atnes man mihlu wahrdu

Sem spahrnina pasitusi.

Tautas dseefmas.

32. Kapsehta.

Kapsehta tur kalna galâ

Nofkatas ul lejas weet'.

Apakichâ — pee upes — malâ,

Gana puisens jautri dleed

Schehli, ſchehli kalnâ lwana,
Gaulchi raud pehz miroņa,
Kluſa paleek lihgoſchana,
Un ſehns klaufas lejiņâ.

Kapſehtâ reil guldits kļuhfi,
Kas ſche lihgmī dlihwōja.
Gana puifi, gana puifi!
Tew ar' dfeedàs kalniņâ.

J. Allunans.

Mihkla: 5) Wifeem manis wajaga, bet ne wairak,
kà weenū reifi.

33. Utraitnes atspaidš.

Katrinai gawena laifâ nomira wihrs. Wina
nu atraitne ar peezeem behrneem. Wezakajam,
Mahrтинam, tikko deſmit gadu, bet maſakais wehl
pee kruhts. Puhpolu ſwehtdeenâ ſaſlima ari
pati Katrina. Gul nabadſite un behdajas:
„Swehtki preekſch durwim, bet mums wini buhs
pawifam behdigi. Gruhts kruhts mums, naba-
dſineem, neſams.“

Te wezakais puifens, Mahrтинſch, peeglaudās
pee mahtes un meerinaja wiau: „Neſkumſti, mah-
min, es jau eſmu leels un waru pelnit; ſaiminam
wajadſigs gana: ſadereſchu tur un nopelniſchu tew
un maſajcem behrneem naudu. Wiſu pelnu
atdoſchu tew.“

Uri řeřchuř gaduř wezà Katina peeleeza galwinu pee mahminas waiga un teiza: „Rebehda neko, mihla mahmin, eř dariřchu wiřuř mahjař darbui un peeřkatiřchu behrnui.“

Mahte nořkuhpřtija behrnui un winai řkuwa weeglař.

Par řo řlimà atraitne behdajař? No řa winai řkuwa weeglař?

34. Mahtes ruhpes.

řihki, maři man behrniři,
Ka tam purwa řtraldiřam;
řkreenu deenu, řkreenu nakti,
Newar behrnu pabařot.

Tautas dřeefma.

35. Utraitneř dehlř Mahtiniř.

Katrinař deřmit gaduř wezaiř dehlř Mahtiniř nonahza pee řaimina un luhđřa darbu.

„Nu labi, peenemiřchu tewi tagad par lopu řopeju un wařarà par ganu,“ řemneeř teiza;
„ja buhři uřihřigř, tad mařřařchu tew puřrubuli par nedeku algař un dořchu ehřt.“

— „Eř puhleřchoř, řiř til ween řpehřchu,“ Mahtiniř řolijař, „tilai luhđřu, iřmařřajeet man algu řatru řeřtdeenu.“

„Kamdehl tad tà?“ semneeks waizaja.

— „Mana mahte ir atraitne un flima, ka newar pati pelnit,“ Mahrtingš skumji atbildeja.

Saimneekam patika tahda behrna mihlestiba. Winqš peenehna Mahrtingu darbā no rihtdeenās šahkot, bet algu par diwām nedelām ijsmaksaja uš preešchu.

Ar preekā puffstoschu sirdi Mahrtingš pabrneša naudu mahtei. Mahte pateizās labajam dehlam.

Par ko Mahrtingš preezajās, eedams no kaimina mahjās?

36. Atraitnes meitina Katina.

Atraitnes Katina

Kaschena meitina:

Brot wehrpt ar ratimu,

Schetina dšijinu,

Brot adit, lahpit,

Spodrinat, flauzit.

Bati fur guntinu,

Bati wir putrimu,

Behrnius ehkina,

Masinos flusina:

Tihsta teem lessites,

Cerahda špehlites,

Teiz wineem pašafas,
Badšcedà dšeesminas.

Behrnini Katinu
Mihl tà fà mammínu.

R.

Mihkla: 6) Peezi bakki ehku taiša, wiši peezi atleekas.

37. Wezafais brahlis.

Jahnitim un Marinai nomira mahmina. Tehwš gahja darbà, un behrni palika weeni mahjās. Marina bija wehl mašina, tikko šahka štaigat. Jahnitis winu gehrba, aukleja, ehdinaja, ar winu špehlejās. Wakarš winšch eemidšinaja mahšinu ar dšeesmināni. Žiti sehni Jahniti aizi-

naja: „Nahz spehletees! Kà tew neapnihf ween-
mehr nonemtees ar behrnu?“

Bet Jahnitis atbildeja: „Mehs ar mahsinu
esam bahrenischi, mums naw mahminas. Es
newaru masino atstahf weenu.“ Marina Jahniti
loti mihleja.

Kamdehl Marina mihleja Jahniti?

38. Mihlu tura saw' mahsinu.

Wisi masi awotini
It wafaru miglu met;
Wisi masi bahlelini
Mihlu tura saw' mahsinu.

Tautas djeesma.

39. Satizigi brahli.

Mehs bijam diw' brahlischi,
Bet mehs mihli dsihwojam:
Lifam weenu zepuriti
Katriss reisi galwinà,
Mauzam weenus jahbazinus
Katriss reisi kahjinà.

Tautas djeesma.

40. Slihts brahlis.

1. Desmit gadus wezajam Dskaram bija wairaf brahlischi
un mahsinu. Mahtei bija jastrahda, tapehz wina Dskaram lika
beeschi peeskatit masafos behrnus. Sehnam tas nebija pa prahtram,
un winsh masajeem nereti darija pahri.

2. Oskara majakâ mahšina Kosite bija tikko gadu weza; wina wehl neprata ne staigat, ne runat; bet wina bija mihišch un patihkams behrns. Kahdâ pehzpusdeenâ mahte šazija uš Oskaru: „Mšnes, dehlin, mahšinu dahrsâ un peeskati winu!“

3. Oskars paklausija mahtei, tatschu ne labpraht. Kahdu laizinu pabijis pee mahšinas, winšch teiza: „Man nemas nepatihk weenmehr peeskatiit behrnus! Mani beedri tagad klajumā špehlejas, bet es nedrihktu eet pee wineem!“ Winšch aishgahja dahrsâ otrâ galâ un atstahja maso weenu.

4. Kosite šahka raudat. Oskars peeskrehja klahť un gruhda Kositi; wina nokrita no šehdeklischa un uskrita atmuguriski uš atmena. Nu Kosite wairs neraudaja. Oskars winu peezehla, bet ta bija glušchi bahla, galwina tai karajās uš semi. Oskars isbijās un nesa behrnu mahjās.

5. Kad mahte behrnu eeraudšija, wina ismishumâ lausija rokas un kleedja: „At Deews, at Deews, Kosite ir pagalam.“

6. Atskrehja tehws, šataizinaja ahrstu: „Wehl wina naw pagalam, bet war drihš nomirt,“ tas šazija. Waizaja Oskaram, kas ar Kositi notizees. Oskars atbildeja: „Wina pati no šewis peepešchi apkrita.“

7. Oskars nogahja kahdâ mahjas stuhri un te klušu weens pats šehdeja. Winšch dsirdeja mahtes, brahlišchu un mahšinu waimanas; tas winam kâ nashceem greeša firdi. Sirds bija tik šmaga, ka newareja pat ne nakti gulet.

8. No rihta Kositei bija labak; bet tiklihđj Oskars peenahza pee winas gultinas, wina uš to paskatijās, šahka brehkt un greešās uš otru puši.

9. Oskars glušchi nobahla un drebeja. Winšch eedomajās, zik winšch bijis kauns, zik Kosite šlima un zik wiši tagad noškumuschi. „Kaut jel es tã nebuhtu darijis, kaut Kosite atkal tiktu wesela!“ winšch nopuhtās un šahka gauschi raudat.

10. Beenahza mahte un wina meerinaja. „At, mamma,“
Dfars ſchrukſteja; „es Koſiti gruhdu, un wina krita, par to es
eſmu tiſ noſkumis un nelaimigs!“

11. Mahte ari ſahka raudat un teiza: „Dehlin, dehlin, zif
reijas neeſmu tew ſazijuſi, lai tu eſi labs pret ſaweem maſakeem
brahliſcheem un mahſinam; tagad tu eſi nodarijis ſmagu noſeegumu
un atneſis mums wiſeem leelas behdas. Bee ſawas ſlimās mah-
ſinas gultinas apnemees labotees, un turi wiſu muhſchu ſawu
ſolijumu!“

12. Dfars no wiſas firds apſolijās labotees. Behz kahda
laika maſa Koſite atkal iſweſekojās. Nu ari Dfars bija lihgmis
un jautrs. Bet wiſu muhſchu winſch atminejās ſcho notikumun un
naw laufis ſawu apnehmumos.

Behz Th. Scherra.

Rà Dfars iſturejās pret mahſinu Koſiti? Rà winſch labojās?

41. Neſatiziba.

Suni rehja, wilki kauza:

Barās mani bahlelini;

Tahdi ſuni, tahdi wilki,

Tahdi mani bahlelini.

Tautas dſeeſma.

Leez wehrā: Rà tu gribi, lai tew dara, tà dari pa
preekſchu zitam; fo tu negribi, lai tew dara, ta nebari
zitam.

42. Waſiliſcha dahwana.

1. Maſajam Waſilitim loti patika kaimina kumelinſch. Ari
kumelinſch eedraudſejās ar Waſiliti. Tiklihdj puiſenu eeraudſija,
tas ſteidjās winam preti un bahja purnu puiſena ſaujā. Apehdis
Waſiliſcha eedoto maiſi, kumelinſch ſaglauda auſis, apgreesjās aplahrt,

aiffrehja jozigi lehkadams pee mahtes; tad nogulās jahlitē, iswahrtijās, uslehzja kahjās un no jauna fkehja pee Wašiliſcha pehz maiſes. Kaiminſch folijās pahrdot kumelu par divi rubleem. Wašilitis gribeja kumelīau nopirkt un krahja ruhpiigi naudu.

2. Reif Wašilitis pludinaja upē ſkaidu ploſtus un preeſchu miſas kugus. Zeema ſeewas turpat ſkaloja weku. Wašilitis eeklauſijās, ka ſeewas runaja par wina mahti:

— Wašiliti, to jau fungi peenems, bet kur paliks pahrejee tſchetri behrni, kad Anna nomirs?

— Waj tamdehļ jau tuhlin mirs, kad jaklepo? Zitadi Anna wehl nemas tiſ ſlima naw; gan jau isweſeloſees.

— Kur nu wina wairs isweſeloſees! Mana wedekla bija daudj ſpehzigata, bet kà ſahka pawafari klepot, tà rudeni jau paglabajām...

3. Seewas aiſgahja, bet Wašilitis palika kà ſaſtindjis. „Mihłajai mamminai jamirſt!“ ſchahwās kà ſibens zaur wina ſmadſenēm. Winſch ſteidjās mahjās pee mahminas. Dſirdedams mahti klepojam, tas ſahka raudat.

„Kas tew fait, dehlin? nerandi!“ mahte meerinaja wīau. Te eenahza iſtabā kaimineete; puisens eelihda kaktā.

„Dſer tikai, mihłā, kumeliſchu un pelafſķu tehju, gan tad klepus pahrees un kruhtis taps mihłſtakas,“ kaimineete mahzija mahti. — „Dſertu jau, dſertu, bet naw naudas, par ko nopirkt patwahri,“ mahte ſuhrojās . . .

4. Wašilitis iſmetis no galwas domas par kumelīau. Winſch grib nopirkt mahtei patwahri, lai wina dſer ſahku tehju un kluhſt wejela. Bet Wašilitis eekrahjis tikai puſotra rubla naudas. Tas par maſ. Wiſu waſaru Wašilitis nu pelnijās: laſija puķes, ogas, ſehnes un neſa uſ ſtaziju pahrdot. Reif winſch wiſu deenu gahja lihdsi medineekam, neſdams ta ſomu. Winſch bija ļoti noguris. Bet kad medineeks winam eedewa par to rubli, tad wiſs nogurums bija kà ar roku atnemtš. Tagad Wašilitim naudas wejeli aſtoni rubķi; peetiks, ko nopirkt kahroto patwahri.

5. Tirgus deena. Jau labi wehls. Anna uſtraukta, ka newar ſagaidit Wašiliti pahrnahkam. Beidsot winſch pahrnahza,

wiſs preekâ starodamš. Wiſſch nolika uſ galda kurwiti, kur bija eekſchâ glufchi jauns patwahriš, tehſkannina un pušduzis taſiſchu ar ſchtihiwiſcheem.

6. Pee Waſiliſcha wezateem ſchowakar tihrâš dſihreâš. Wiſi fehđ ap mahtes jauno patwahri un dſer tehju. Wareni eet pee firđš. Waſilitis ſmaida ween; mahminas ſeja staro lihgſmibâ . . .

7. Seetwu paregojums nepeepildijâš. Mahte pamâſam atſpirga un rima klepot. Tagad wina glufchi weſela un wehl ſchodeen dſer no dehla dahwinatâ patwahrea tehju.

Pełz Akſcherumowa.

Kamdehl Waſilitis nepirka kumeliu, bet patwahri?

43. Mahminai.

1) Utſehdees, atpuhtees,
Mana wežâ mahmulina;
Gan tu biji peekuſuſi
Mani mafu aukledama!

*

2) Seetinſch nogahja, auſeklis uſlehza,
Wehl mahte fehđeja mani aukledama.

*

3) Man' mahmina tâ aukleja,
Râ ſaulite firnu ſeedu:
Ģetihdama, iſtihdama
Baltajōš palagōš.

*

4) Mana miħlâ mahmulina
Mani miħli audſinaja:
Purwu brida, kalnu kaħpa
Mani neſa rozinâ.

Tautâš dſecjmas.

44. **Slimais Jahnitis, wina mahmina un gumijas bumba.**

1. Masais Jahnitis flims. Winam weenmehr fahp galwina, trihz rozinās un kruhtis tā fahpigi dur. Weselām deenām winšch nogul šawā gultinā. Jahnitim tif garlaizigi! Istabina semeem greesteem un tumšcha. Naw winam špehku leetinū, naw beedru . . .

2. Bet winam ir mihla mahmina . . . Mi kà winšch mihlè šawu wahjo, weenmehr nogurušcho mahminu! Bet mahmina reti mahjās. Wiswairaf Jahnitis mahjās weens pats, un tad winšch nešin ko eesahkt no gara laika.

3. Kad mahmina mahjās, tad Jahnitis wairs nedomā ne par špehku leetinām, ne par beedreem; weselām štundām winšch war noškatitees, kà mahmina strahdā pee šchujmaschinas, kà pazel šawas nogurušchās, darbā pahrpuhletās azis un usšmaida šawam Jahnitim; — tad Jahnitis laimigs . . . Bet mahmina ašnes gatawo darbu, waj aiseet pehz jauna, tad Jahnitis newar ne šagaidit mahminu pahrnahkam.

4. Klau! apafschā atweras durwis, un pa trepēm dširdami weegli šolijchi. Jahnitim širds pukst preekā: „Da mahmina, mana mihlā mahmina!“

5. Wina eeskreen nokufuši, bet lihgzma un preeziga. Nolikufi šmago nastu, wina steids pee šawa wahrgulijcha, ispraša, kà winšch juhtās.

„Behrnix, manu mihlulit, — wina teiz, — tagad tu tapši wesels, atšpirgši; dabuju labu darbu, nu wairs nezeetišim truhkumu. At- aizinaschu ahrstu, nopirkšchu šahles . . . Tu isweselošees, un tad atkal eesim pastaigatees pa laufu, pa šaku šahliti, kur pluhšim pukites, klaušimees putniru dšeesminās. Luhk, ko tew pahrnešu!“ Un wina isnem no aissainiſcha neleelu gumijas bumbu. Jahnitim azis špihd preekā. Kas ta par warenu bumbu! Winam, nabadsikam, ta pirmā pajina . . .

Zif wini abi šchodeen jautri!

6. Igi, ilgi wini špehlejās. Jahnitis šanemas wišeem špeh- teem un šweesch bumbu uš grihdu. Šauks! Bumba atšperas pret

grihdu un uslez lihdsj pat greesteem, no greesteem attriht at-
pakal us grihdu un lez atkal us augšchu. Jahnitis ar mahminu
plaukšhina šaujām un šnej pilnā balši . . . Bet kaimiņenei
otrā pušē nepatihk trokšnis, ta dauša pee šeenas, lai rimstot. Jah-
nitim ar mahminu tik lihgsmi, ka nemaš newar norimtees.

8. Tagad Jahnitis wairs negarlaiķojas, kad mahminas naw
mahjās. Mahmina aisejot nepeemiršt eelikt bumbu gultinā, un
šlimais puisens stundām špehlejas ar bumbu: tihsta to paladšinā un
šedšinā, nogulda šew lihdsjās un tad stahsta tai garu garās pašakas,
lihdsj šagaida mahminu pahrnahkam. Tad šahkas atkal šwaidi-
šchanās.

Š. Wagners.

Kamdeht Jahnitis garlairojās? Kshdu pahrmainu eeneša
Jahnišcha dšihwē gumijas bumba?

45. *Lullina, una, tita un minka.*

Gj peles ķert, minka! lez laktā, tita!

Šau pulkstens wakaram aštonus šita!

Un Ēidis lai šhigli laukā škrej:

Tahds una, kas košh, lai nu tumšā rej!

Ar Lullinu kōpā es gultinā tšhutschu;

Wehl mihlajai mahminai weenu butšchu,

Tad tā kā duhmi nahk reibinošhs meedšinsch . . .

Un šapniti lido balts, balts šneedšinsch . . .

Pa šneegu breen una, minka un tita,

Kā pašakā Lulla teek pawadita.

Š. Poruks.

46. *Rotatās.*

Šwehtdeenās pehzpusdeenās pee mums atnahza kaiminu behrni,
waj ari mehš gahjām turp. Tad šahkās rotatās. Kshdu tikai
mehš nepratām rotaku! Rehrām „wistinu“, šlehramees, ganijām
„zuhzinu“ . . . Sewišhki mums patika rotatās ar dšeedašhanu.

Šatehramees rotās un tad dheedadami gahjām wirtnē waj rinkī, kà nu kuzà rotalà. Wisbeeschat' špehlejām par „wilku un aitīnu“, par

„kumelinu“, „irbiti“, un „bititi rošču dahrsinà.“ Bija mums ari tahdas rotalās, kuzās no neweikleem eenehna kihlās. Pehz rotalās nobeigščanas parasti šahlās kihlu isdalščana. Sewiščki weikla kihlu isdalitaja bija muhju Minina. No winas paščas reti kad wareja kihlu dabut, jo wina ļoti usmanijās rotalās; bet winas ušliktee darbi kihlu ispirščanai bija gruhti ispidami un miščklas gruhti atminamas.

Kuzās rotalās tu fini? Aštahsti, kà winas iščara!

47. Rotalneeku škaitiščana.

Weebil, dihbil, trigum, trahgum,
Šastik, mastik, kuhlik, wehlik,
Šchķebero, webero, tilab, tipts!

48. Pašazina.

Klaušees wiša ištabina,
Lai es teizu pašaziņu:
Blušiņ' kuhla zirzeniti
Pee mateem wašadama —
Bluša, jeewa, maltu gaħja,
Zirzens beħrnu neaukļeja.

Tautas džeefma.

49. Nerahņnās rozinaš.

„Pirkšini nerahņni, newaid jums rimas,
Nedarbu bešgala nodarat:
Vilbites šaplošat, degškalus iškaisat
Kumodes atšleħgas šaudejat!

Tikko weħl aišwakar lelliti paħrnešu,
— Pēšfargi lelliti! — ģaziju:

Schoriht uš grihdas jau gulam to atradu,
 Traipekkeem klastu, truhst kahjiau! . .“
 Tà, klau, par pirkstineem mahmina šuhdsas,
 Suhdsas, bet butšchinàm rozinas klahj.
 Mahminai dahrgas šchis nerahtnàs rozinas:
 Rozinu glahsti prom širdsšahpes mahj.
 Mahmina fina, ka rotalas beigsees,
 Behrninus dšihwe drihs aizinàs:
 Nerahtnibas no šewis rimsees,
 Rozinas jaunàs kad darbà štahš.

Behž Plešchtšejewa R.

50. Wehrigais Andis.

Andim prahts nesàs uš darbeem. Kad tehws taišija grabbekkus, ezesčas, arflu, tad Andis wehrigi noluhkojàs tehwa darbà. Tehws nopirka Andim nafi, zirwiti, šahgiti un zitus darba rihkus. Anditis šahka pats taišit grabbekliščhus un arklinus. Wiašč uštaišija šew un mahšinai šolinus un mahšinas lellei gultinu. Tehws preezajàs par dehla darbeem un apšolija deenàs ismahzit Andi par amatneeku.

Waj tu proti rihkotees ar nafi, zirwi, šahgi, kaltu, šwahrštu un ziteem amatneeku rihkeem? Ko tu efi pagatarwojis? Kahdus amatneekus efi redšejis štrahdajam? Kohds darbs tew wis-mihlaks?

51. Mašà wehrpeja.

Mahte wehrpa dšijas. Ari Mininai gribejàs wehrpt. Mahte winai eerihkoja ratinu. Nu Minina zihīgi wehrpa. Šahkumà dšija bija štipri nelihdsena, bet ar laiku ta tapa lihdsenaka. Reij wežà mahte Mininai teiza: „Wehrp ween, behrnin, wehrp, tad ar laiku eemahzišees labi wehrpt. Šawehrp papreešch šakitim paladšinu, wehlaš warešī wehrpt pati šew.“

Behž „Škola“.

Kà apštrahdà linus un wilnu, lihds no wineem war wehrpt dšiju?
 Kà išleeto dšiju?

W i h k l a : 7) Šahjas šahw, galwa eet?

52. Sihkas, masas meitenites.

Sihki, masi ņhagarini
Paņchi puhta, paņchi dega;
Sihkas, masas meitenites
Paņchas wehrpa, paņchas auda.

Tautas dņeejma.

53. Wezmahmina ņtahņta, kà wina mahzijuņees ņchuht.

Kad man bija ņņņchi gadi, luhdsu mahte, lai kauj man ņchuht. Mahte teiza: „Tu wehl eņi masa, eedurņees pirksņds.“ Bet es weenmehr plijos mahte wirņu. Beidsot mahte iņnehma no ņņkirņta un eedewa man ņarņanu lupatinu, pehz tam wina eewehra adatà ņarņanu pawedeenu un eerahdija, kà jaņchuj un jatura adata. Es ņahku ņchuht, bet duhreeni man iņnahza neweenadi: weens bija par daudņ leels, otrs pahraf tuwu pee malas, tà ka dņija neturejàs. Beepeschi eeduhru ar adatu pirksņtà; gribeju noturetees neraudajuņi, bet mahte eewaižajàs: „Kas tew ir?“ — es nenozeetos un ņahku raudat. Mahte mani ņuhtija rotakatees . . .

Kad apguos, man weenmehr ņtahweja preeņņņ azim duhreeni: domaju tifa par to, kà wisdrihņaf eemahzitees ņchuht. Tas man likàs pahroleeku gruhti, un es domaju, ka nekad neeemahziņchos ņchuhņchanu.

Tagad eņmu iņauguņi leela un wairs neatzeros, kà eemahzijos ņchuht. Bet kad mahziju ņchuht ņawu meitinu, tad brihnijos, ka wina newar noturet rokàs adatu.

L. Tolstojs.

Kapehz meitene neprata ņchuht? Kurus rihsus leeto ņchujot? Kuri amatneeki ņchuj ar adatu? Ur fo furpneeki ņchuj?

Mihsņas: 8) Tehrandu zuhžina, linu aņtite.

9) Diwas mahtes, diwas meitas un wezmahmina ar meitas meitinu, bet kopà trihs.

54. Kà Pehzitis rotakajās.

Pehzitis auga gluschi weentukšch. Winam nebija ne brahlu, ne mahfu. Pehzitim bija garšč laikš. Reij Pehzitis atrada mahlu pikū. Winšč apslapeja mahlus, tad šahka mihzīt un walstīt. Pehzitis šawehla glihtu olinu. Ta winam patika. Nu Pehzitis dabuja wehl mahlus un šahka walstīt ko prasdams. Winšč ijweidoja ahboklus un tad nolika tos uš dehla šaulē kaltet. Ar laiku Pehzitis eemahzijās weidot no mahleem firdsinus, gowtinas, zitus lopinus un zilwezinus. Nu Pehzitim wairs nebija garšč laikš.

Ar ko tu wismihlak nodarbojēes? Ko podneeki pagatawo no mahleem? Ko keegneeki? Kaha da starpiba starp šaulē kaltušeem un uguni išbedsinateem mahleem?

55. Darbs darina meistaru.

Sepis reiš nonahza keegelnizā. Te winšč redseja, ka štrahdneeki mihzija mahlus, lika formās un tad isnehma no tām mihkštus keegelus. „Waj tad tīf ween jums ta darba?“ winšč waizaja štrahdneekem: „te jau newajaga nekahdas praschanas; laišcheet, es ari pataišičhu keegeli.“ „Mehgini!“ kahds štrahdneeks atteiza, cedodams winam formu. Sepis kepeja, kepeja mahlus formā, bet mahli lipa pee rokām un nemas nepeeklahwās formai. Pehdigi winšč peelika formu pilnu ar mahleem un iġahša uš dehla. Šnahza weenigi mahlu tšhupa, bet ne keegeliš. „Nu, draugeli!“ štrahdneeks teiza: „kamehr tu pataišīfi keegeli, šaule jau buhs gabalā!“ Bet paluhk, kà mums wedas! Winšč eespeeda formu mahlōs, nogludinaja, apgahša un peešita — un gluds, wefels keegeliš bija gataws.

Astahsti Sepja wahrdeem! — keegelnēka wahrdeem.

Kapehž Sepis neprata pagatawot keegelus tīf weikli, kà štrahdneeks? Kamdehl šaulē išchuwuščus keegelus wehl leef zepst un dedšina? (ijmehgini!).

56. Smehdé.

Katru deenu, lihdsj zelos, fkreju ahrâ klausitees, waj kalnâ rihs. Tad teku mudigi pahr leelzeku us jmehti pee krusstehwa Klahwa. Winu pastahwigi atrodu darbâ, arween tai paschâ filajâ, bluhse, tupelès, ahdas fketeli preekschâ.

Stundàm waru stahwet un luhkotees, kâ krusstehws Klahws isnem ar leelajâm luhkschâm no uguns balti nokarsuschu dseljs gabalu, kas dsirkst un margo neskaitamâs judraba swaigsnitès, kâ winsch usleek to „Stulbajam Kristapam“ us pakauscha un scht tad ar jmagu weseru plaht; tad eeleek atkal uguni, un atkal isnem, un atkal kał, un atkal karsè, kał un karsè, karsè un kał, kamehr isnahk waj nu atshlega, waj zirwis, waj sirga pakaws . . .

Daschreis, panehmis dseljsgabalu rokâ, krusstehws Klahws jaurtà man, kas no wina isnahkschot. Ja šaku — pakaws, tad winsch istaisa no ta zirwi; šaku — zirwis, tad winam isnahk ratu tapa.

Darbu nobeidšis, krusstehws Klahws šaka:

— Na, krusstehł, pakal nu tu, kamehr ustaišu pihpi! Bet peeluhko tikai: nesadsen laftu semè.

Un winsch eeleek man rokâs leelo, jmagu weseru, kusch, plauksch! nokriht turpat us weetas semè.

— O, kahds tu man esi Mkschnu Mahrtinsch! — krusstehws Klahws peesihmè, — tu gribi ar weenu šiteenu šadsiht semè welnu ar diwpadšmit galwâm un newari ne weseru noturet. Na, puis', nahz tad papuht labak ermonikas! Un es šakfu puhšt plehschas, un šakfu pats puhšt wehl stipraki, nekâ plehschas, kamehr krusstehws nahk un mani atšwabina.

Pludons.

Kurus rihsus kalejs leeto? Kurus preekschmetus winsch kał?
Kuri gruhumi kalejam?

57. Tschaklâ Marina.

Rudenis. Mksčs wehjsch aurè un šwilpo pa meschu un lauku. No kokeem wehjsch nopluhz lapas un nesâ pa gaišu. Šutni

60. Pameita un mahtes-meita.

1. Kahdai mahtei bija divas meitas: paščas meita un pameita. Paščas meita bija šlinka un iſlutinata, pameita ſtrahdīga un ſčakla.

Pamahte pameitos newareja nemaſ eeredſet. Kahdu deenu wina iſdſina to no mahjām. Nabadſite eegahja meſchâ. Tur wina eet, eet, kamehr nonahk pee ahbeles. Ahbele luhdſas, lai nopurinot ahbofus. Pameita nopurina ari. Tahkaf eedama, wina eerauga maiſes zepli. Tas luhdſas, lai iſwelkot maiſi, jo ta eſot jau iſzepuſi. Pameita iſwelk. Beidsot wina nonahk kahdâ maſâ mahjinâ, kur dſihwo kahda wezenite. Pameita paleek pee wezenites un falpo tai ſčakli. Behz kahda laiſa wina wehlaſ tikt mahjâs. Wezenite to atlaiſch ari un pawada lihds dſelſs wahrteem. Te ſahk liht ſelta leetus, un pameita nolihſt wiſpahri ar ſeltu.

2. Pameita pahrnaht mahjâs bagatigi ſeltu apweltita. To redſedama, pamahte ſuhſta ari ſawu meitu meklet tahdu paſchu laimi.

Mahtes-meita nonahk pee ahbeles. Ahbele atkal luhdſas, lai nopurinot ahbofus. „Gai jupis tewi purina!“ mahtes-meita atteiz un ſteidsas tahkaf. „Ai, maiſite ſadeg; iſwelz, meitin, ahrâ!“ maiſes zeplis luhdſas, eeraudſijis mahtes-meitu. „Naw man wakas fultees ar neekeem!“ wina atbild un ſteidsas garam. Nonahkuſi pee wezenites, wina pat ne labdeenu nepadod, bet tuhlin leek tai winu iſweſt pa dſelſs wahrteem. Te nu ſchoreiſ nelihſt wiſ ſelta, bet piķa leetus. Tas noleedè mahtes-meitu no galwas lihds kahjâm tik melnu, ka winu wairs ne nomaſgat newar.

Tautas pajata.

61. Swaigſnites.

(Paſazina.)

Dſihwoja reiſ maſa meitina. Tehws un mahte winai bij miruſchi; winai nebija ne pajumtes, kur dſihwot, ne gultinas, kur gulet, gluſchi neka, tikai weenejas drehbites un lakatinſch. Labi laudis winai eedewa maiſes reezeenu, un wina gahja ahrâ uſ lauka. Te wina ſaſtapa nabadſianu. Tas luhdſas: „Dod man ehſt, eſmu

isfalzis." Meitene atdewa winam maisēs reezeenu un teiza: „Ēhd wešels!“ Wina gahja tahtaf un ņastapa behrninu. Tas luhdsjās: „Mi, kā man noņalufi galwina, dod man, ar ko winu apņlaht.“ Meitene beņ wahrda runās nonehma ņawu laņatinu un atdewa behrninam. Peepeņņhi ņahka liht ņwaignuities no debefim un kriņdamas uņ ņemi pahrwehrtās par naudu. Bahrenite nu kluwa ba-gata. Bet ņirds winai allasņ palikās lihdsjeetiga pret zeetejeem.

62. Medineeki.

1. Brahli Waņilitis un Mikelitis norunaja dotees medibās. Wini uņņahra plezōs ņawas ņpehku ņlinites, eebehra ņominās ņausus ņiraus — medineeku lodes — un tad dewās ahrā.

Wahrtdōs winus ņastapa ņehtas puifis.

„Uņ kureeni tā eedami?“ winņņ taujaja.

— „Medibās!“ atteiza wezakais puifens Mikelis.

„ņaimigu zeņu!“ ņehtas puifis nowehleja.

Medineeki iņgahja uņ eelas, kur gaiņņhi ņpihdeja pawajara ņaulite.

2. ņelas malā, ņem ņolina, guleja maņs, pinkains ņņumelis. Winņņ iņņkatijās ņtipri nowahrdsis un drebeja, ņaut gan ņaulite to ņildija.

„ņchauņim Duņņi!“ Mikelitis uņwedinaja un weifli nonehma no plezeem peelahdeto ņlinti.

— „Neņchauņim wiņ winu!“ Waņilitis atrunaja. „Duņņis naw wešels: luhņ, ziņ ņkumji winņņ uņ mums ņkatas. Neaiņteez winu!“

Waņilitis noleezās ņem ņola un mihi glahņtija Duņņņha beņņo ņpalwu. „Nabaga Duņņitis! Nebihņtees, mehņ tewi neņchauņim!“

„Ko tad lai ņchaujam?“ Mikelitis eeteizās luhpas ņaweebis.

„ņchauņim putnuņ,“ Waņilitis brahli meerinaja.

Un medineeki atņtahja ņuni, aiņeedami pa celu.

3. Puifeni peenahza pee dahrņa ņehtas. Kokeem wehl nebija lapu. Bet krauņi *) nonehmās jau ar liņdu darinaņņhanu. Dahrņā

*) Krautis jeb ņehjās wahrna (melnā wahrna).

škaneja putnu preeziga kraigaschana. Batlaban kahds kraukis at-
laidās ar šaru knahbi un nometās behršā, kur darinaja šew lišdu.

„Kraukus war šchaut,“ Wašilitis teiza un jau pazehla flinti
mehrkedams. Ari Mikelitis darija to pašchu; bet tuhliť atkal tas
nolaida flinti un teiza:

„Bet krauki tatšchu darina šew lišdas . . . Za noščaušim
tehwinu, tad mahtite palikšees weena pati un škums!“

— „Teesa gan,“ Wašilitis peekrita; „eesim tahlak, gan jau
atradišim kaut ko šchaušchanai.

4. Medineeki eegreesjās šchkehršeelā. Pa sehtām lehčaja un
laidās šwirbuki.

„Šchaušim šwirbukus!“ Mikelitis ušwedinaja.

— „Šchaušim,“ Wašilitis winam peekrita, bet tuhliť atkal
nolaida pret šwirbukeem wehrsto stobru:

„Redsi, brahliť, žif wini lihgsmi! . . . tšhiwina . . . tšcheebj . . .
un tiť tuwu lido mums aptahrt . . . nemať nebihtas . . . Ne, man
šchehl šchaut!“

„Šchehl, šchehl! Tā jau mehš neko nenoščaušim! . . .“ Mike-
litis piktojās. „Waj nu medineekeem putni jaiščehlo? Tiklihdj
eerauga, tuhliť mehrkē un šchauj: „puš!“

Bet Wašilitis peerunaja Mikeliti pazeestees un wehl meklet
medijumu.

5. Medineeki gahja tahlak pa eelu, bet medijuma newareja
un newareja atrašt. „Buhs jagreesčas mahjās tukščām rokām!
Ko tad teiks sehtas puisis?“ wini raisejās.

Te eegreesjās eelinā kahds puisens. Tas bija gehrbees ša-
plihšušchā kreklinā un škrandainās, zaurās bikšinās; kahjas winam
bija bašas un netihras. Puisens druhmi luhčojās uš medineekeem
un bailigi peespeedās pee sehtas.

„Šchaušim winu! . . . Tas laikam kahds laupitajs?“ Mike-
litis tšchukšteja, šatwerdams zeetak flintes rešgali.

„Kas tew nahť prahtā!“ Wašilitis winu attureja. „Kamdehť
tu domā, ka tas laupitajs? Un ja tā ari, waj gan žilweku drihťst
šchaut! Žilweku nedrihťst šchaut!“

6. Medineeki peegahja pee puisena.

„Waj tu efi nabags?“ Wafilitis winam waizaja.

— „Ja,“ puisens kluſu atbildeja, neuftizigi noluhkodamees uſ puisenu flintem.

„Waj luhdſi dahwanas?“

— „Ja,“ ſehns atbildeja wehl kluſaf.

„Waj daudj dahwanu ſadabù?“ Wafilitis weenmehr wehl taujaja.

— „Maſ . . . reiſem gluſchi nefo!“ ſehns druhmi teiza un, pee ſehtas peeſpeedees, mihnajàs no weenas kahjas uſ otu.

„Waj efi noſalis?“ eewaižajàs nu ari Mikelitis, uſmeſdams flinti pležds, nezeređams wairs faſtapt medijumu.

— „Ne, tikai kahjas ſalſt.“

„Mahž mums lihđſ!“ Wafilitis ſtingrâ baſſi noteiza, ſanemdams nabadſinu pee rokas. „Mums mahjâ ſilti, paſilđees pee mums . . . eedoſim tew ari ſiltakas drehbēs.“

„Warbuht efi ari iſſalžis?“ eepraſijàs zetâ Mikelitis.

— „Schodeen neeſnu wehl ehdiſ,“ nabadſinſch atteiza.

„Un tu winu gribeji ſchaut!“ Wafilitis pahrmetoſchi teiza uſ brahli.

Mikelitis neatbildeja ne wahrda un gahja galwu nolaidis. Winſch noſchehoja ſawu zeetſirdibu.

„Labi, ka wiſmaſ nepahrnahtſim tuſſchâ mahjàs,“ Mikelitis eeteizàs, kad puiseni peenahža pee mahjas wahrteem.

7. Puiseni gahja taiſni uſ kēhki. Kēhſcha, eeraudſijuſi tif ſawadu medijumu, rokas ween atplehta. Wafilitis noſehdinaja puisenu kuroſchàs plihts preekſchâ un luhđja, lai kēhſcha pameelo jauno paſinu. Kēhſcha gan mihleja bahrtees, tomehr bij labſirdiga. Wina nogreeſa reezeenu maiſes, eelehja bđodinâ ſiltus kahpoſtus, eelika kahpoſtōs prahwu galas gabalu un tad wiſu paſneedsa nabađſinam. Schis wiſu laiſu bija ſildijis noſaluſchàs kahjas un preezigi luhkojees ſprikſtoſchajâ uguni.

Tuhlit wiſch ſahka ehſt; iſſtrehba wiſus kahpoſtus, apehda gaſu un maiſi lihđſ pehđejai drumſlinai.

„Tā ir labi!“ nabadsiņš eerunajās, un pahr wina nowahr-gušcho ņeju pahrlaidās ņmaids.

8. Pa to laiku bij pahrnahtuņi puisenu mahte. Behrni parahdija winai ņawado medijumu. Mahte atkrahwa dahwinat nabadņinam drehbes. Mikelitis eedewa winam ņawu mehteli un ņarkano wilnās kreflu, Waņilitis — biņās, zepuri un ņahbakus. Wehl abi brahli eedahwinaja nabadņinam bilņchu grahmatas un eebehra kabatā naudu, ziņ ween paņcheem bij.

„Paldees! paldees!“ ņehns lihģņmi pateizās, ņneegdams teem roku, un brahli ņirņnigi ņpeeda wina kalfeno rozinu.

— „Luhdsu, atnahz wehl pee mums!“ Waņilitis ņchķirotees uņaizinaja, un ņehns aiņgahja preezigi ņmaididams.

Schodeen maņais nabadņiņņch pahrnahza ņawā tumschajā kaktinā paehdis, apgehrbees un laimigs.

Tulkojums.

63. Beedri.

Alekņcha beedri poņās uņ gada tirgu un aizinaja Alekņi lihds. Gada tirgu wini wiņi jau ilgī bija gaidijuņchi tā leelus ņwehtkus. Alekņis teiza: „Tagad man naw walās, aiņeēņchu wehlaņ.“ Tatschu wiņņch neaiņgahja. Beedri wehlaņ dabuja ņinat, ka wiņņch noņehdejis wiņu deenu pee ņlimā beedra. — „Kā tad tu tā palaidi garam gada tirgu?“ winam waizaja: — tahdus ņwehtkus tikdrihģ wiņ wairs nepeeredņeņi. Ja ne zitadi, buhtu atnahzis wehlaņ.“ — „Es negribeju eet, — Alekņis atteiza: — nesinu, tā tas tā iņnahza. Es aiņgahju pee Kolās tik uņ brihtinu; wiņņch jau gandrihģ weņels... tikai wehl newar ņtaigat. Wiņņch bija loti noņkumis, ka newarot tikt tirgū, bet tiklihds eeraudņija mani, tapa lihģņms, tikko neņahka aiņ preeka raudat! Un tad man ari kluwa lihģņmi, — ņahkām ņarunatees un runadamees tirgu pawiņam aiņmirņām.

Wodowoņowņs.

64. Brihnuma gredņens.

1. Anditis jau agri kaņjās. Schodeen wiņņch kluhst ņeptinus gadus wezs. Mahmina apņolijuņi winam dahwinat brihnumgredņenu.

Ja ižo gredjenu eetin papiriti, uĵ kura uſrakſtita wehleſchanàs, tad wehleſchanàs peĥz pahris deenàm peepildàs. Sen jau Anditis iſdomajis, ko no brihnumgredjena iſluhgtees. Ĵirmà brihdi winſch gribeja rakſtit: „Weſelu mahrzinu bonbonu, groſchas un bungas!“ Bet wehlaſ apdomajàs: „Waj tad bonbonas, groſchas uu bungas wiſpatihkamakais? Wiſpatihkamakais tas, kà mahmina wakaròs peenahĵ pee gultinas, glauda, ſkuhpſta un ſauz par dahrguminu... Bet tas jau weenmehr tà, beĵ luhgſchanàs. — Jawehlàs tà kaut kaſ, ko gruhiti dabut.“

2. Beidsot Anditis iſdomajis. — Lai winam buhtu ſirgſ, ihſts, dſihws ſirgſ, kureſch kuſtina auſis un kuras war ſehſtees mugurà. Anditis neſpeĥji neko patihkamaku eedomatees. Schodeen mahmina eedos winam gredſentinu. Winſch to eetis papiriti, uĵ kura jau ſen uſrakſtits: „Dſihwu ſirgu wehloſ!“ Tad winſch eeliſ gredjenu kumodes atwilktne, kà mahmina mahzijuſi, un peĥz pahris deenàm ſirgſ buhſ mahjàs... Peĥz diwàm deenàm winſch jau jahſ uĵ ihſta ſirga! Wiſu deenu winſch jahſ, neweenam zitam nekaus ſehſtees ſirgam mugurà. Bet Ĵeteritin gan buhſ jaĵauj paĵahteſ. Ĵeteritis taĥds nabadſinſch, bahrenitis, neweens winu neglahſta, nemihko. Naw winam neweenas paijinas. Winſch dſihwo pee ſweſcheem laudim.

3. Anditis aſchi apgehrbàs un ſteidsàs pee mahminas. Mahmina to apkampa, noſkuhpſtija un teiza: „Wehlu tew, dehlin, daudſ laimes, audſi leelſ un topi gudrſ.“ Tad wina nomauza no pirſta gredjenu, eedewa dehlam un teiza: „Nu, Andit, uſrakſti ko wehleeſ, gredſentinſch tew to apgahdàs; ta buhſ mahminas dahwana.“ Anditis aiſſtreĥja ſawà iſtabinà peĥz papiriſcha...

4. Iſtabinà wakà logſ, aĥrà gaiſcha, ſilta deena... Paĵ, ĵapaluĥtoĵas kà lauſkà iſſkatas. Waj Ĵeteritis naw pagalmà? Ĵateeſcham, Ĵeteritis pagalmà, bet winſch raud... Anditis iſſkreen pagalmà. „Ĵeterit!“ winſch waizà, rauſtidams bahrinu pee peedurkneſ, „Ĵeterit, kamdeĥĵ tu raudi?“ Ĵeteritis grib aiſturet raudas... Anditis pawiſam apjuĥt. „Ĵeterit! miĥlo Ĵeterit!

neraudi, došču tew šaldatinus... neraudi! tad man ari biršt ašaras!" Te Andiſcha aztinās preezigi eemirdšās, wiņšch preezigi ſaka: „Waj negribi ſirdſinu? Es waru dabut. Man mahmina eedewa brihnumgredſeninu!" Peteritis pazel azis uſ augſchu un teiz: „Mamminās! Mamminās man naw!..." Te Peteriti kaħds ſauz un wiņſch aiſſkrej.

5. „Negribu, ka Peteritis raud. Iſdarīſchu Peteritim ko ſoti patihkamu... Wiſpatihkamako..." tā Anditis nodomaja un eefkrehja iſtabā. Wiņſch iſſtrihpoja ſirdſina wehlejumos un uſrakſtija: „Sai Peteritim ir mahmina!..."

Otrā deenā Andiſcha iſtabinā eeradās wehl otra gultina, kur Peteritim gulet. Anditis ſoti mihleja ſawu audſchu brahli. Wiſu muhſchu wini bija neſchķirami draugi. Peħz iweſcha parauga.

65. Reekſti.

Tehws eedewa ſaweem diweem puiseneem reekſtus. Wiņſch tos eebehra kruhšē, ar teemu kaflu. Wezakais dehlens eebahja roku kruhšē un iſnehma peezus reekſtus. Jaunakais eebahja kruhšē roku un peegrahba pilnu ſauju. Bet ſauja ar reekſteem nenahza pa ſchawro kruhſes kaflu ahrā. Puienam negribejās reekſtus atſtaht, wiņſch ſakta raudat. Bet tehws ſnehjās un teiza: „Iſlaid no ſaujas puſi reekſtu, tad gan iſwillķi roku." Wachterowš.

66. Duſſis.

Kruſttehws bija nowijis Karlim pahtadſinu. Karlim ta ſoti watika. Nu wiņſch wareja ar ziteem behrneem pagalmā braukalet. Bet tehwan nahza drihſ auſis, ka Karlis darot ar pahtagu maſeem ſahpes. Tehws teizās winam to noneint, ja wehl dſirdeſchot tahdus nedarbus. Bet Karlis nebehdaja neka. Kaħdreij deenwidū Duſſis bija pahrnahzis no ganeem. Pee durwim wiņſch gaidija, kaħ mahjas mahte doš ko laht. Te peefkrehja Karlis un eefita Duſſim ar pahtadſinu. Duſſis eekoda winam rokā. Karlim nu bija jazeeſch leelas ſahpes. Bet tehws nedarija Duſſim neka. Wiņſch teiza, ka Duſſis eſot tiſ aiſſargajees. „Seħta un Stola."

67. Es nemeloſchu.

Rahdam puisenam bija dahwinats mašs zirwitis. Winſch preezajās par to loti un zirta, kur ween peeſkuwa. Rahdreij mašais gahja ar zirwiti dahrjā un, kà leels malkas-zirtejs, nozirta paſchu ſkaiſtako tehwa ahbeliti. Otrā deenā tehws gahja dahrjā un eeraudſija tur ſawu miħlo kozinu wihtuſchu gulam pee ſemes. Winſch eeduſmojās un ſazija: „Wainigam nahkſees gruht par to atbildet.“ Bet wainigā neſinaja neweens zits zilweks, kà tiſ pats wainigais. Winſch ſtahweja patlaban ahrpus ſehtas un dſirdeja tehwa wahrduš. „Es eſmu aplam darijis,“ winſch domaja; „un ja es zeeſchu kluſu, tad meloju. Bet es nemeloſchu.“ Winſch gahja dahrjā pee tehwa un ſazija: „Tehw, es to kozinu nozirtu, un tas bija aplam darits.“ Tehws uſluħkoja puisenu nopeetni, bet wairs neduſmojās.

Œhis mašais puisens dſihwoja Amerikā. No wina iſauga deenās ſlawens kara-wadons un tehwijās atſwabinatajs. Winſch naw ari ſawu muħſchu melojis. Wina wahrds bija Juris Waſchingtons.

„Sehta un Stola“.

68. Sirdsapſina.

Maſā Annina ſazija uſ leelo mahſu: „Kad eſmu bijuſi nerahtna, waj kaut ko ſliktu nodarijuſi, tad allaſch man dauſas kruhtis mašs kalejinſch, un man tã baiķi un ſķumji.“ Leelā mahſa teiza: „Œhis mašais kalejinſch ir ſirdsapſina: wina teiz, ka eſam ſlikti bijuſchi un ka mums jalabojas. Bek ſati, mahſin, kà tad tu juhtees, ja eſi padarijuſi kaut ko labu, un tehtinſch ar mahminu tewi uſteiz?“ — „Ai, tad juhtos tiſ patihkami,“ Annina teiza, „tad eſmu laimiga un kalejinſch ſtahw meerā.“ — „Ari ſchi ir ſirdsapſinas balšs,“ leelā mahſa teiza; „wina atalgo muħs par to, ka eſam kreetni uſweduſchees. Dari, mahſin, weenmehr tã, ka kalejinſch lai nemojchas tawās kruhtinās, tad buħſi labs behrns un iſaugſi par kreetnu zilweku.“

69. Sargà šawu mugurinu . . .

Sinu, sinu, kas nu bija
Tāt behrsu biršitē:
Tehwis bija šlotu greesti,
Mahte šaju šagarinu.

Ir tee muhsu majee behrni
No azim ween šinaja,
Waj kuls šuni, grausejinu,
Waj kašiti, laisitaju.

Sinu, sinu, kas nu bija
Tas pehreena pelnitajs:
Sunis, šaulu grausejš,č,
Kakis, kreima laisitajs.

Kas bij grehku padarijis,
Sargà šawu mugurinu;
Kas no šauna nesinaja,
Tas dšeesminu trallinaja.

Tautas dšeesmas.

70. Ugunsgrēšs.

1. Tehws ar mahti bija ašgahjušči rudšus plaut. Mahjās bija weenigi majee behrni un wezmahmina. Wezmahmina aškuhra maišes zepli un tad atgulās gultā. Ištabā bija daudš mušču; lai no tām išwairitos, wezmahmina apklašja galwu ar dweeli. Tā wina ašmiga.

Trihs gadus wezà Marina atdarija krahsns durwis, išnehma degošču maltas pagali un išneša preekšnamā. Te bija nolikti dašči rudšu kuhki. Marina peelika pagali pee kuhleem, un tee ašdegās. Marina nu preezigi eetezeja ištabā, panehma pee rotas pusotrus gadus wezo hrahliti Karliti un weda to preekšnamā:

„Kuhk, kašdu uguni eš eekuhru!“

Kuhki dega gaišchās leesmās. Kad preekšnams bija pilns duhmeem, Marina nobijās un eekrehja atpakal ištabā. Karlitis paklupa uš šleegšchna, šajita šew degunu un šaška raudat.

2. Marina eewilka Karliti ištabā, un tad abi noslehpās šem šola. Wezmahmina bija ašmiguši un neko nemanija. Aštonus gadus wezais Šahnitis špehlejās laukā. Šeraudšijis duhnus naškam no preekšnama, winšch eekrehja zauri duhmeem ištabā un modinaja wezmahminu. Wezmahmina, ušmodušeš, glušči apjuka un, behrnus ašmiršdama, iškrehja no ištabas. Wina škrehja pehz palihgeem. Marina pa to laiku tupeja glušči klušt pašolē, bet

Karlitis raudaja šadausitā deguna dehl. Jahnitis, isdširdis Karliti raudam, paluhkojās pašolē un tad usšauza Marinai:

„Muhz, zitadi šadegši!“

Marina isskrehja preekšnamā, bet tas jau bij uguns un duhmu pilns, ka newareja winam iseet zauri. Jahnitis nu atgruhda wakā logu un palihdseja Marinai islihst ahrā. Behz tam Jahnitis mehginaja ašnešt pee loga Karliti. Bet behrns bija šmags un turejās brahlim preti. Tas raudadams špahrđijās, gruhda Jahniti prom — un nekahwās neštees. Diwas reišas Jahnitis pakrita, lihđj aššteepa Karliti pee loga. Pa to laiku bija jau ašdegušchās durwis. Jahnitis pazehla Karliti lihđj logam un gribeja isgruhšt ahrā. Bet majais bija pahrbijees, eekehrās rozinām logā un nelaidās wakā. Nu Jahnitis usšauza Marinai:

„Welz Karliti pee galwas, es atkal štumšchu no muguras!“

Tā wini ijwilka Karliti no istabas un ari pašchi isglahbās. Kad peešteidsjās peeangušchee, uguns bija jau pahrnehmuši wišu mahju.

Behz V. Tolstojā.

Mihšlas: 11) **Kas prot wišas walodas?**

12) **Šchetri taiša gultu, diwi rahda uguni, weeneš-pats apgulštas.**

71. Širmitis.

Št labi atminos muhšu Širmiti kā kumelinu. Bija pawafara rihts. Šaulite šildija, putnini dšeedaja, rasa mirdseja šahlitē. Kumelinšch štraidija pa lauku ap šawu mahti, ar kuru patlaban ara Še tas atškreen pee mahtes, te škreen atkal prom, papluhž jauno šahliti, — un atkal škreen pee mahtes, šperdamš pakalkahjām gaisā Kas ta winam bij par preezigu dšihwi!

Mehš ar mahšinu gaušchi mihlejām šawu kumelinu. Nešinajām winu kā isšopt, kā lutinat. Pašaišjām winam šalmus gukos weetā, pluhžām mihštū šahli, eelikām kurwi un tad ehđinajām Še maišes kumošina newarejām apehšt, nedalijušchees ar šawu kumelinu. Mašch winu šukajām un tihrijām. Kumelinšch

muhs pašina jau no tahleenes. Winšch ūkrehja mums klahť un ūkatijās mihki azis kà ūnuitis.

Kà behrni ijtorejās pret kumelinu?

Kamdehť zilwefi tura ūirgus? Rahdu baribu ūirgs ehđ? Kamdehť ūirgu peeūkaita pee ūihđitaju đjihwneefeem? — pee weennadūchu đjihwneefeem? — pee mugurkfaula đfihwneefeem?

72. Bei pahtagas.

Brauzu reif ar weza waūchoņa Pehzi (tā waūchonis fauza fawu ūirgu). Eewehroju, ka waūchoņam nemaf naw pahtagas, bet Pehzis klaufa wiņa balfi wehl labak nekā pahtagu, lai gan wezis ne reif neuffauza wiņam bahrgi, bet weenmehr laipni.

Klaufos, wezis farunajas ar fawu Pehzi, tihri kà ar dehlu, mihļi un laipni: „Luhk, blehdim kas par mihkūtu zeļu! Nagi nu atpuhtifees... Āi, tā, Pehzi — blehdi!“ Bet Pehzis mahj ar galwu, wehdina ar aūti un lihgfmi rikfcho, tihri kà faprađdams faimneeka runu.

„Waj tad ūirgs faprot tawu runu?“ es waizaju.

„Sinams, ka faprot, kà lai nefaprot, kad diwpađfmit gadu wiņam pawifam, bet zita faimneeka naw pa fcho laiku ne redfejis — pee manis ween ufaudūis un đfihwo; wifu wiņfch faprot!... Luhk, tikko teikfchu: apūtahjeeū, Pehzi! wiņfeh apūtahfees.“ Wezis nepaguwa wehl ne iūteikt, kad Pehzis paūchā rikfchoūchanā peepefchi apūtahjās; es faūwihļojos uf preekfchu un atfitos ar degunu wetfcha zepurē. Mehs abi eefmehjamees.

„Ak tu blehdis!... Rikfcho nu atkal!“ waūchonis uffauza, un Pehzis laidās atkal rikfcheem, weenmehr wehzinadams ar aūti.

Es teizu, lai brauz ūļeem. Wezis parahwa pee groūcheem un klufu teiza: „Rahmak, rahmak, ūļeem.“ Pehzis tuhliť mitejās rikfchot un gahja ūļeem.

Pogosskijs.

Kà waūchonis iūturejās pret fawu ūirgu Pehzi? No ka redfams, ka ūirgs faprata waūchoņa wahrdus?

73. Brauzejs.

Solišheem kad kumelinšch, —
Kahjām labak brauzejinšch.
Wairak tihk, kad rikšchōs škreen,
Turetees ko špehj tif ween.
Bet wislabak aulekšchos
Laišt pa zelu wehlejos.
Mi, tas ļoti patihkas,
Kad tif ahtri aīslaišchas!

„Sehta un Skola“.

Mihkla (13).

Ēsmu teewinšch un garinšch
Ne man kaulu, ne jobu;
Bet kam es ar dušmām košchu,
Tam tuhlin ašinīs uslez.

74. Bruhnaīna.

1. Atraitne Marija dīhwoja ar mahti un fešcheem maseem behrneem ļoti nabadšigi. Par pehdejo naudu wina nopirka gowtinu Bruhnaīnu, lai behrneem buhtu peens. Pa deenu wezakee behrni ganija gomi pa grahwmalēm; wakarōs winai dewa dsert šamašgas.

2. Reis, kad mahtes nebija mahjās, wezakais puisens Mikelitis šneedjās uš plaukta pehz maišes. No plaukta nokrita glahje un šapliħja. Mikelitis baidijās mahtes bahreena: Winšch šalāšija leelakos glahšes gabalus, iņeša ahrā un apraka, bet mašās drumstalas šašlauzija un eebehra šamašgu traukā. Mahte redseja gan, ka glahšes naw, un prašija behrneem, kur ta palikusi, bet Mikelitis mahtei neko neteiza, un tā palikās.

3. Otrā deenā pehz pušdeenas mahte nes Bruhnaīnai šamašgas un reds, ka gows šaširguši, ne-ehd. Sahta dot Bruhnaīnai dašchadas

šahles, bet wina kluhst weenmehr šlimata. Beidsot kaimini dod padomu Bruhnašu labat nokaut, jo dšihwotaja tā kà tā nebuhšot.

4. Brunaku nokawa un ušškehřda. Winas riškē atrada štikla gabaluš. Tà tad Bruhnaša bija šašlimuši no eedšerteem štikla gabaleem. Kad Mikēlitiš to dširdeja, wiņš šahta raudat un atšināš mahtei. Ari mahte nu raudaja un teiza: „Bašchi ešam nomaitajušchi šawu gowtinu, bet zitaš nešpehjam nopirkt. Kà gan ištikšim tagad ar mašajeem behrneem beš peena.“ Mikēlitiš raudaja wehl ruhgtaf. Wiņš newareja ne mutē nemt Bruhnašinaš gaku.

5. Behrneem nu bija jaišteek beš peena. Tee ehda weenigi putriņu, kluwa wahji un bahli. Šitai šwehtkōš reišem mahtei išdewāš dabut peenu no kaimineenēm.

6. Te kungeem eewajadšejaš auklēš. Wezà mahte teiza uš meitu: „Mehgini ištikt weena ar behrneem, eš eeshu par aukli un nopelnišchu naudu šo gowi nopirkt.“ Marija bija ar meeru... Wehl gruhtaf nabadšitei klahjāš nekà eepreekšch. Wešelu gadu behrni nedabuja ne druškū peena. Beidsot wezà mahte pahřneša diwdešmit rubluš un teiza: „Šagad, behrni, warešim atfal nopirktees gowi.“ Marija ar behrneem šoti preezajāš.

7. Mahte ar wezo mahti aishbrauza kaiminam lihdsj us tirgu, gowi pirkt. Behrni newar ne şagaidit gowi pahrwedam. Tee şpreesch — kahda gan buhsşot gowş — bruhna waj melna? Beidsot behrni eerauga tirdşineekus brauzam: wezà mahte ar kaiminai şehd ratòş, bet mahte eet kahjam un dşen ar wizi pee rateem peefsetu raibu gowi. Behrni şkrej preti, apşkata gowi.

8. Raibalinu atşehja no rateem. Behrni nu ehđinaja winu ar maişu un şahli. Mahte eegahja istabà, apgehrba darba drehbes, tad işnahza şehtà ar dweeli us pleza un şlauktuwi rokà. Wina şahka gowi şlaukt, bet behrni, şastahjuşchees wisapkahrt, şkatas. Mahte peefşlauza puşşlauktuwes peena. Wina atlehja podà behrneem wafarinàm, bet pahrejo noneşa pagrabà.

Behz L. Tolstoja.

Kamdehş zilwefi tura gowis? Kà gowis kopjamaş (wafarà, şeemà)? Kà dabu ruhguşchu peenu? — beespeenu? fehernes peenu (panijaş)? frehjumu? şweestu? şeeru?

75. Peens.

1) Keeti, reeti, raibalina, Dod man pilnu şlauktuwiti, Maşu mani bahlelini, Baltas putras ehđajini.	3) Dod, mahmin, man mafai Peenu ehş, peenu dşert, Lai es augu balta meita, Kà tas peena kankulitş!
2) Mana balta mahmulina, Gelej peenu blodinà, Es tew eeshu kultu, maltu, Şr telishu paganit.	4) Mana balta mahmulite Mani baltu audşinaja: Peenu ehdu, peenu dşehru, Peenà muti nomaşgaju.

Tautas dşeesmas.

76. Putra.

1) Lai buhs putra, kahda putra, Putra buhs wafarà: Es redşuju mahminai Duşmi kuhp naminà.	2) Putra kahjas apawuşi, Pee behrneem şehrştòş eet: Peefargees tu, putrina, Lai tew' behrni neapehd.

Tautas dşeesmas.

77. Nozirptà aitina.

1. Jaunà aitina pazeetigi panefa, kad winu pirmo reisi zirpa. Bet kad wairs nebija fìltàs wilnàs, tad aitina noškuma. Winai bija auksti un ta gaušchi trihzeja. Bet mihlà šaulite eescheh-lojàs par nabaga aitinu un šuhtija jemè fìltus starus. Šahka puhst fìlti wehjini, dšeedaja putnini, sehla šahlite, šeedeja pukites. Aitina kluwa atkal lihgfma.

2. Aitina peedereja jemneezei. Semneezei bija mašs pui-jenišč. Wašarà ari wišč bija lihgfms. Bet kad atnahza aukstà jeema, tad pušens kluwa noškumis. Wišč drebeja no aukštuma. Mahte noadija winam jazinu no aitinas nozirptàs wilnàs. Wui-šenam nu wairs nešala, un wišč kluwa atkal preezišs. Wišč mihleja un šopa šawu aitinu, kura winam dewa fìlto apgehrbu.

Kamdehl žilwefi tura aitas? Kà aitas šopjamas (wajarà, šeemà)?

Mihklas: 14) **Šeezas mahšinas, zita zitu dšenà.**

15) **Šo štirnina škraida, jo Daugawa falšt.**

78. Aitina.

Kur aug puķes jaukās
Saķā maurinā,
Pakošļ jahles taukās
Mana aitina.

Tur pee amotina,
Kur redļ krukminuš,
Nodsertees eet wina
Un pee lašdām duš.

Aišeet lehkadama
Ganōš aitina,
Sajuht brehkadama,
Klahht nu wafara.

Papreezajees jauki,
Mana aitina!
Kad buhš bahli lauki,
Beigsees lihgmiba!

Ulmanis.

79. Pilšehtas puifens uļ laukeem.

Pilšehtas puifenam gadijās nokluht uļ laukeem. Winšch stai-
gaja apkahrt un noškatiijās, kà laužineeki strahdà. Gerandšijis
kàhdu weziti aram, puifens šweizinaja: „Deewš palihdš!“

„Paldees!“ wezitis šanehma šweizeenu.

„Kapehž tu jemi tà ušar?“

„Lai ta kluhtu irdena. Žeetà un neapstrahdata žemē nefas
kreetni neaug.“

„Kò te šehši?“

„Weguš.“

„Weguš? Deekas, krukstehw, tu joko; tahdas šehklas ne-
maj naw.“

„Kà naw? Weguš žepj no kweešchu milteem, bet kweešchi išaug
tihrumà.“

„Kas tur otrà tihrumà eesehts?“

„Krekli.“

„Kà — krekli?“

„Nu ja! No eesehtàs šehklas išaug lini. No lineem wehrpj
dšijas un aušch audeklus. No audekla šchuj krekklus.“

„Waj tihrumà neaug ari šwahrki?“

„Tihrumà nu gan ne, bet tee štaigà pa ganibàm.“

„Tas nu gan naw tizams.“

„Wijs gluchti pateefiba. Swahrtus ſchuj no wadmalaſ, — wadmala uſch no aitu wilnaſ, un aitas ganaſ pa ganibam.“

„Tu warbuht teiſi, ka ari ſahbaki tepat kaut kur aug?“

„Ari ſahbaki tepat aug. Miſej wakarâ uſ laidaru, tad redſeſi, kâ winuſ baro un kopj.“ To teiziſ, wezitiſ dſina ſawu ſirdſiau pa wagu tahtak, bet puiſenſ gahja domigſ uſ mahjam atpakak. Wina galwâ bija atwehruſeſ jauna paſaule. Tagad winſch ſinaja daudj ko wairak, nekâ agrak.

Mihklas: 16) **Abi gali dſihwi, widuſ nedſihwſ.**

17) **Tehwſ greeſch ſchlehrèm, mahte berſch druſtkâſ.**

18) **Nozehr̄t man galwinn, lauſch manuſ kaulinuſ, truhda manu meefu; tomehr eſmu wjadfigſ, kâ kungam, tâ ar ſemueekam.**

19) **Pafulu flehtina, kanepju atſlehga.**

80. Bluhdi.

1. Pee upiteſ atrodâſ weentulaſ dſirnawaſ. Upite tek no kalneem, wina loti ſtrauja; ta greeſch dſirnawu riteni. Pee dſirnawam, blaſam ſuna buhdai, ſehd puiſenſ. Dſirnawu tuwumâ naw neweena dſihwoſka, weenigi meldera mahjina; puiſenam naw rotaku beedru. Sultanaſ puiſena weenigaiſ draugſ. Puiſenſ ſpehlejâſ ar Sultanu, ſtahta winam paſakaſ un wiſadus brihniſchliguſ ſtahtuſ. Sultanaſ peekehdeſ; winſch noleek galwu puiſenam uſ zekeem un luhkojaſ winam aſiſ, it kâ ſaprajdamaſ, ko puiſenſ ſtahta.

2. Luht, ſawelkaſ ſmagi, tumſchi padebeſchi. Saulite eebreen mahkondſ, paleek tumſchſ kâ nakti. Puiſenſ ſteidj mahjâſ, pee tehwa, bet Sultanaſ eeleen ſawâ buhdâ. Sibeno beſ apſtaſchanaſ, pehrkonſ breeſmigi grauj... Geetus lihſt kâ ſpaineem; no kalna mutuſo lejup weſelaſ uhdenſ ſtraumeſ.

Maſâ upite, kura greeſch dſirnawu riteni, zekâſ augſtak un augſtak. Wina mutuſo weenmehr ſtiprak un ſtiprak. Dulkainâ ſtraume neſ atrautuſ baſkuſ un iſgahſtuſ kokuſ. Drupâſ wini ſatreez dſirnawu riteni. Uhdenſ kaſpj weenmehr augſtak; winſch

eelaufchas pa wahrteem pagalmâ, pluhjt istabâs. Bet mahja stipra, no atmeneem zeltâm feenâm, ta stahw drofschi.

3. Tehws fauz dehlu augfshejâ istabâ. Te ufnes ari leetas no apafschejâm istabâm. Mahte palihdj tehvam. Leelakâ dala leetu jau drofschibâ.

Puisens redj pa logu, kâ uhdens trako pagalmâ; wikni isahrda Sultana buhdu. Nabaga dsihwneeks peekehgets, winsch newar aisbehgt un behdigi luhfojas augfschup uf sehnu, it kâ luhgdamees no wina palihdsibas.

Ja uhdens zeltees wehl augstak, tad Sultanam draud nahwe. Puisenam japalihdj fawam beedrim, tur naw ko schaubitees. Bezafi nepaguhjt ne atjehgtees, kad puisens jau isskrehjis pagalmâ un lihds jostai uhdeni briedams steids

pee Sultana. Winsch fatwer kehdi. Nabaga dsihwneeks preezigi laija winam rokas. Behde nonemta, un Sultans steids uf istabu.

4. Bet uhdens pa tam fazehlees wehl augstak; sehnam naw pa spehram, zihnitees ar straumi. Winsch nepaguhjt ne apgreestes, kad straume to apgahsch; atskan kleeedseens. Puisens eekritis wiknds, un straume wiru nes prom . . . Winam nahwe draud! Bet Sultans isdsirdis kleeedseenu un steids sehnam palihgâ. Winsch zihnas ar straumi, kâ uhdens schkihst uf wisâm pufem. Sultans panahf fawu glahbeju, fakex wiru pee drehbem un welk few lihds. Winsch puhlas wisem spehkeem, peldedams pretim straumei. Pa tam tehws pamanijis, kâ dehla naw istabâ, isdsirdis kleeedseenu, steids palihgâ. Drihs puisens ar Sultanu drofschibâ.

Behz daschâm stundâm trakojoschâ straume norimusi. Strautinsch atkal tek, kâ agrak, fawôs kraschtôs. Sultans ar puisenu nu wehl mihlaki draugi nekâ eepreeksch.

Behz G. Wagnera.

Kamdeht zilweti tura sunus? Rahdu baribu suns ehb? Kurus galas ehdejus dšihwneekus tu pasihsti? Kurus jahles ehdejus dšihwneekus tu pasihsti?

Sl. Kake un kakeni.

Mums bija weza, peleka kake. Wiši mehš bijam pee winaš peeradušchi. Kad likamees gulet, wina glaudās klaht, nurinaja gultas kahigali. Kad wina wehl bija jauna, mehš ar to špehlejamees.

Reiņ ušmodees dširdu, ka kaut kas naud. Uzmirklī lezu no gultas ahrā un škatos aisdurwes stuhri. Tur eeradušchees maši kakeni. Kake tos laiņa, šihda ar peenu un laipni nurina. Es biju tik lihgsms, ka wairat deenu neišgahju no istabas: weenmehr škatijs, tā kake mihlinas ar šaweem behrnineem.

Te reiņ pee mums atnahza krusťmahte Trihna:

— Uhja, zik daudj kakenu! Kur winus likseet? Aijnešeeť labat prom.

Mehš paklausijam krusťmahtei un aijnešam kakenus uš lauku, — grahwja jahles.

Wafarâ mahfina Marina teiza: — Gësim pafkatitees, fo kaëni dara!

Aisgahjâm. Dfirdam, ka kaut kur jahle kaëni naud, bet newaram eeraudfit.

Mahfina nokahpa grahwî, es ari. Skatamees: nabaga kaëni rahpjas pa nahtrâm, nespehzigi, neredfigi, gluschi flapji, trihz; mutites paplehtuschi, peeplakuschi deguntineem pee semes.

Mums tapa kaënu sçehli. Utgahdajamees kaëi, ka wina eet pa pagalmu, sçehli naud, nekur meera neatrod. Mehse eenehmâm kaënus fwahrku stuhreds un aschi steidsjamees mahjâs. Gribejâm winus nolift paklehti un tad atneft kaëi pee teem.

Geraudfijâm kaëi pagalmâ, parahdijâm tai, fo nesam. Kaëe tapa koti lihgfma: glauschas mums pee kahjâm, neateet noft, azis spihd ka zilwekam, ka kad gribetu fo teift.

Te patlaban isnahza mahte no istabas. — Kamdehl juhs winus pahrnejat?

Bet tikko mahte pati eeraudfija kaënus, zik tee wahjini, bespehzigi, un paschu kaëi, wina fazija: — Nu labi! Nejeet tos atpafal istabâ.

Kamdehl laudis tura kafus? Kamdehl behrni neatstahja kaënus grahwî? Kuri dsihwneeki sikhda jawus behrnus ar peenu (Sihditaju dsihwneeki)? Kuri sikhditaju dsihwneeki wehl peedsimft neredfigi un nespehzigi?

82. Tantas dseefmas.

Ko tee man labu dara
Peezi kaëi, kaëninini?
Skalus ween grabinaja
Aisfrahjune guledami.

Upskaitas mans runzitis,
Peejosas sobentinu:
Krejma fehrne aifrahjne,
To gribeja puschu zirft.

83. Trazis.

Mafs kakits,
Mafs jakits
Uj zela fatikas
Ur: brihnijas.

„Kurp lehksi, jakiti?“
— „Uj kahposteem, kakiti!
Un tu ta lehnitem?“ —
„Uj pelitem!“

Rahpostinisch tšhauksteja,
Belite pišksteja;
Buišitis klausijās,
Sunitis aušijās.

Suns pakal šakšam,
Buišitis — šakšam.
Ak, kas par reešanu,
Ak, kas par škrešanu!

J. Poruks.

84. Sīvens.

1. Biju šešchi gadus weza. Mehš dsihwojām ļoti nabadfigi; mums nebija ne gows, ne firga. Grihda muhšu istabinā bija no mihditeem mahleem, lodšini masini, leelakā daļa ruhšchu aišlihmetas ar papiri. Bijām daudz behrnu. Mahtei jau mahjās bija pilnas rokās darba, bet wina wehl gahja algadschōs. Mahte allasch runaja: „Raut tikai waretu šapelnit tik daudz, ka nopirktees šwenu, tad buhtum uš kahjām: es šwenu nobarotu, pahrdotu un tad nopirktu teliti. Gan jau telite ar laiku isaugtu un mums dotu peenu.“

2. Beidsjot mahtei radās isdewiba nopirktees šwenu. Siwēnisch bija balts, melneem plankumeem. Pa wafaru wīnu laidām gandš, kopā ar zitām zeema zuhšām; mahjās dewām wīnam ehdeena paleekas. Wīnisch bija weennmehr paehdis, refns un preezijs.

Beenahza jeema. Mahte eeweetoja fiwenu istabâ, aisdurwê. Wişu jeemu winşch mita kopâ ar mums. Mehş, masakee behrni, fiwenu loti mihlejâm: te eedodam tam garofianu, te kartupeli; ko tif pašchi ehdam, dewâm wişu ari fiwenam. Gruhti bija istift. Reişem nebija ne pašcheem, ne fiwenam ko ehst. Bet kaut kâ jau jeemu pahrlaidâm. Siwens bija işaudşis it prahws un rejšn. Mahte newareja par wianu ne nopreezatees. Dehweja reişem par maişes deweju.

3. Nebija wairş tahlu lihđj Leeldeenâm; şaulite şpihdeja şpoşchi, şpoşchi, şneegş kuşa, urđşinas tşchurkšteja. Redşam, ka mahte taişas braukt uş pilşehtu.

— Kamdehł tu braukfi, mahmin?

— Siwens japahrdod.

Kaiminşch aişweda mahti un fiwenu. Wakarâ mahte pahrbrauzâ beş fiwena, bet lihğşma. Pahrweduşi mums klingerus. Stahsta tehwan: — İlgi noştaigajos, peedahwadama fiwenu, beidsot labi pahrdewu. Tagad wareşim nopirktees teliti, un drihş muhşu behrnineem buhş peeninşch.

— Mamm, kam tu pahrdewi fiwenu? — praşa masakâ mahşina.

— Kam? Saprotams kam — gałas pahrdewejam, — mahte atbild.

Man klingeru kumoşş palikâş faklâ. Utştahju klingeru uş şola, işşkrehju preekşchnamâ, atşpeedos pee tihniteş un raudaju.

„Noşaus, noşaus muhşu fiwenianu!“ tâ ween man ştahweja prahtâ.

Gorbunowa.

Kamdehł zilweki tura zuhtas? Ko zuhtas ehđ?

85. Rekiş.

„Nu, Rekiş, kur biji?“ — Kungu pagalmâ.

„Kâ tur klahjas?“ — Pawifam nepanefami: wifş pagalms işflauzits, wifur tihrs, ne şahlites naw; pat famalşu bedres neredł.

Waj zuhka mihł tihribu?

Noşauz mahjlopus! Kâ zilweki kopj un apgahdâ ikkatru no teem? Ko zilweki dabû no ikweena no teem?

Mihklas: 20) Pa lemi itaigà, debeis neredi; nekas neiahp, bet weenmehr iten.

21) Şaime ehd, galds runà.

86. Majais zuhtgans.

1. Peteritis bija kalpu behrns. Tehws wiau nodewa pa wasaru pee şweşcha şaimneeka par zuhtganu. Jura deenà şaimneeks atbrauza winam pataf. Peteritim bija gruhti şķirtees no tehwa un mahtes. Bet neko darit — jaet un japelna maişe, lai waretu seemu eet ņkolà. Dehlu pawadidama, mahte to noglaudija un teiza: „Brauz nu, dehlin, lai Deews tew palihdi! Klauši şaimneekam un şaimneezei un eşi rahtns.“ Peteritis apķehràs mahtei ap kaflu. Uzis winam mirdşeja ašaras. „Ar Deewu, mahmin, wiņsch teiza: „buhşchu rahtns un paklaušigs!“ Tad eekahpa ratòs un aishbrauza.

2. Peteritim bija jagana 4 leelas zuhtas un 8 ņweni. Wiņsch ganija zuhtas gan uş papuwes, gan uş ašbolina lauka. Deenwidòs wiņsch şķķina dahrşà lapas un kapaja tàs ņilè. Pee zuhtam ņehdedams wiņsch laşija grahmatu, dşeedaja dşeesminas un pina ņalmu zepures un kurwiņchus. Tà wasara pagahja gluşchi ahtri. Rudent şaimneeks aishweda Peteriti atwakaļ pee tehwa. Nu bija weşums pilns daşhadam mantam. Weenà maişà rudši, otrà meeschi, treschà kartupeki. Paşchà preekşchà bija şpains ar beespeenu un wirşu leels şķķinkis galas. Peteritis ņehdeja uş weşuma un preezajàs: „Luhķ, ko eşmu nopelnijis!“ Şķķirotees şaimneeks wehl eedewa Peteriņcha tehwa daşchus rubukus naudas. Tos tehws paglabaja, ko nopirkt ņkolas grahmataş un rakştamàs leetas.

Pehş Mellina „Mahjas mahzibas“.

87. Kalpa behrni.

Kalpa behrni — irbenini,
Agri tek miglinà;

Şaimneeka — ņwehteliņchi,
ņgi tup lişdinà.

Tautas dieesma.

88. Muhju baltà wistina.

1. Mums bija baltà wistina. Ta nebija leela, bet waren dehjiga. Reij pawasari wina sahka flufftet un negribeja atstahht olas. Mahte šaprata, ko wistina wehlaš. Wina nolika šchuhna faktà grosinu, eelika winà šeenu, eetaišija tad šeenà bedriti un eelika te dešmit olas. Wistina notupàs uš olàm un tàs wairs ne-atstahja. Mehš, behrni, peenesàm wistinai ehdeenu un dšehreenu, un wistina palika uš olàm deenàm un naktim. Beidsot zeturtajà nedelà isschihlàs no olàm zahlischi. Zahlischiu bija dewini. Dešmità ola bija šabojajušees (wanzkar-ola). Zahlischi mums koti patifa. Wini bija masini un mihsstini kà puhku kamolini, ar špizeem knahbischeem un melnàm aztinàm. Mahte paehdinaja zahlischiu ar wahritu olu un heespeenu, pehž tam palika atkal sem wistas špahrneem.

2. Kad zahlischi bija apschuwušchi, tad wistina išweda toš pagalmà. Wina te kašchnajàs pa šmiltim, mekleja grandus, tahrpus, kufainus. Kaut ko atraduši, wina aizinaja zahlischiu klahht un mahzija teem, kà jaehd. Drihš zahlischi pašchi eemahzijàs kašchnat majajàm kahjinàm pa šemi un meklet baribu. Wista ruh-pigi šargaja un glabaja šawus behrnus. Pat gaili wina nelaida teem klahht. Suni un kati nedrihsšteja rahditees ne tuwumà. Tatschu kaimiau runzis nokoda weenu no zahleneem. Mehš, behrni, uš-rihdijàm par to runzim Dukši, un Dukšis winu tà apstrahdaja, kà runzis nedrihsšteja wairs muhsu šehtà ne rahditees.

3. Pret wafaru zahlischi bija išaugušchi jau it prahwi. Gaileni prata jau dšeedat un plehsstees šawà starpà. Bet winu dšeesma bija gluschi aišmatuši un ne tik škala, kà wezajam gailim. Wakaròš wista weenmehr wehl nehma zahlenus sem špahrneem. Beidsot ap rudsu plaujamo laiku wista išweda kahdà wakarà zahlenus uš laktas pee leelajàm wistàm. Otrà deenà wina wairs newadaja zahlenus, bet atstahja toš weenus. Tee nu meklejàs šew pahrtiku weeni pašchi, kopà ar zitàm wistàm. Baltà wistina drihš sahka atkal deht olas. Ari peežas jaunàs wistinas sahka drihš deht

maſas olinas. No gaileneem mahte atſtahja dſihwu tikai weenu, prahwaſo, kamehr pahrejōs diwus nokawa un iſwahrija no wineem ſupu. Zahlu ſpalwaſ mahte ſakrahja ſpilweneem.

Rà wiſtina iſpereja zahlenuſ un kà toſ iſaudſinaja? Kamdeht žilweki tura wiſtaſ?

Miſklaſ: 22) **Zehrt ledu — uſzehrt ſudrabu; zehrt ſudrabu — uſzehrt ſeltu.**

23) **Maſa, maſa muſzina, diwejadſ alutiſch.**

24) **Seewai ſimtaſ kreklu mugurà, tiſko wehſſch pa-
puhſch, mugura ſaila.**

Putni. Noſauž daſchuſ putnuſ! Rà putni atſchkiras no žiſhditaju dſihwneekeem?

89. Dalitaſ aſaidaſ.

No ganeem Zahniſ pahrnahziſ,
Ehd nu aſaidu,
Winam ſaimneekſ atſtahjiſ
Maiſeſ reezeenu.

„Duſſiſ ganit lihdſejiſ,
Winam garoſaſ,
Gailiſ wiſtaſ ganijiſ,
Winam druſzinaſ!“

Maigi Zahnim weeſōſ nahk
Wiſtaſ, Duſſitiſ,
Neet un kladiſinat tee ſahk:
„Kaſ muſe atkritiſ?“

Ganu Zahniſ ſaka tà,
Dala aſaidu:
Preeziſe prahtſ un ſahtiba
Dara baſatu.

Weniſtu Eduardaſ.

90. Putnu liſda.

Žriſiſ uſgaſhja dahrja kruhmà liſdinu. Winſch ſkrehja lihgſmi pee tehwa un, parahdijiſ tam liſdinu, teiſa: „Redſi tiſ, teht, ſcho daiſo, miſkſto liſdinu, wina ir no ſuhnam un wilnaſ, un eeſſchà trihſ glihtaſ olinas, ſarkanam punktinam. Eſ panemſchu ſchis olinas, ko paſpehleteeſ; waj to drihkſtu, teht?“

„Ne, dehlia, nedari to,“ tehwaſ atteiſa, „lai tiſ olinas paleeſ liſdinà, tad tu peeredſeſi daudſ wairak preeka, nekà ja winas iſnemſi ahrà.“ — Žriſiſ atſtahja olinas liſdinà un otrà deenà gaſhja

atkal paskatitees liidinu. Tagad liidina bija tšhetras olinas. Winšch pateiza to tehwas, un tehws teiza: „Tagad neej pee liidinas diwas nedelas; pehz tam eefim abi kopā.“

Frizis tehwu klaušija. Pehz diwām nedelām Frizis ar tehwu gahja pee liidas. Frizim bija leels preeks, kad redseja, ka oliaw weetā liidina bija masi, kaili putnini. Wini atplehta knahbišhus, it kā prašidami ehst. Tehws ar dehlu atgahja attahlak no liidinas. Drihš atlaidās putninu mahte ar tahrpinu knahbi, un ehdinaja behrninus. — „Redsi nu,“ tehws teiza, „ja tu toreis buhtu olinas isnehmis no liidinas ahra, tad nebuhtu wis peeredsejis šcho tihkamo škatu.“

Škdeenas Frizis gahja paluhkotees liidinu. Beidsot putnini bija isaugušchi leeli un aislaidās. Bet nahkamā wafarā wezee putnini atgreesās atkal atpakal un dehja olinas šchai pašchā liidina.

Kahda starpiba starp zahleneem un šcho putnu behrnineem?
Kuri no wineem liidguli un kuri liidbehgki?

Nosauz daschus liidguku un daschus liidbehgku putnus.

Mihkla: 25) **Bef roku, bef zirwja nstaiſita mahjina.**

91. Jehzis.

Kahdā šwehtdeenā tehws parahdija Jehzim putnu liidu. Wina stahweja upmalā kahdā wihtolā, kas bija noleezees uš upi. Liidā putnini jau kahrstija galwas un tšcheeba. Jehzis tuhlin gribeja kahpt klaht, bet tehws winam to aifleedsja. Winšch teiza, ka wezeem putneem zelotees zaur to leelas isbailes. Jehzis toreis gan paklaušija, bet no šawas eegribas neatstahjās. Otrā deenā winšch nogahja pee wihtola weens pats un kahpa augščā. Tur masee putnini guleja liidā, baribas gaididami. Jehzis jau taišijās winus nemt laukā. Bet pašchā tai brihdi luhja šars un Jehzis eekrita upē. Par laimi upe tai weetā nebija dšila, bet loti duhnaina. War gan domat, kahds Jehzis iškatišās, kad israhpās malā. No ta laika Jehzis nekad wairs neaištika putnu liidas, un tas bija labi darits.

„Sehta un Skola“.

Kamdeht tas labi, ka Jehzis neaištika putnu liidas?

92. Vesdcligās džeefma.

Kamehr mahte weefi wada,
Tikmehr behrni galu zep;
Istek tauki uguni,
Widschu, widschu, tšchirks!

93. Laftigalās džeefma.

Kur bi', kur bi'?
— Tirgū, tirgū.
Ko pirk', ko pirk'?
— Sirgu, sirgu.
Zit nodew'? Zit nodew'?
— Ort', ort', ort'.
Kahds bi'? Kahds bi'?
— Klibs, klibs, klibs!

94. Putniņšch buhriti.

Serginam bija wahrda deena, un wiņšch dabuja daudj dahwanu. Beedri eedahwinaja winam zilpinās putnu ķeršchanai. Serginšch usbehra uš zilpinu dehlišcha graudus un tad nolika dahrjā. Behz pusdeenās Serginšch ijeet dahrjā un redj, ka zilpās ceķehrees putniņšch. Serginšch lihģjms un eenes putniņu istabā.

„Mammix, škatees, es noķehru putniņu! Ta laikam laftigala, klau, kā putniņam pukst širņina.“ Mahte teiza: „Tas ziglitis. Labak atlaid wiņu wakā un nemozi.“ — „Ne, es wiņu kopšchu, ehđinašchu un đfirdišchu.“ Sehns eeslodšija putniņu buhriti un diwas deenas neša winam ehdeenu un tihrija buhriti. Dreshchajā deenā wiņšch jau peemiršis eenešt putniņam tihru uhđeni. Mahte šazija: „Luhk, tu jau eši aišmiršis šawu putniņu, labak laid wiņu wakā.“ — „Ne, turpmaš wairs neaišmiršišchu, tuhliā eeleešchu uhđeni

un istihriřchu buhriti.“ Serginřch istihrija buhriti un gahja pehz uhdens. Mahte redř, řa winřch aismirřis peewehrt durwtinas un řauz pakal: „Sergin, aiřwer buhriti, zitadi putniřch iřřkrees ahrā un nořitiřees.“ Bet wina nebija wehl pabeiguři, řad jau ziglitis bij atradis durwtinas un iřplehsteem řpahrnineem preezigi laidās pee loga. Bet winřch neřinaja, řa te ruhtř preeřřchā. řas atřitās pret ruhti un nokrita uř paloda.

Serginřch peeřřehja pee loga, panehma putniū rořās un eelika to buhriti. řutniřch bija wehl dřihwř, bet guleja iřřteptām řahjinām un řmagi elpoja. Serginřch řkatijās, řkatijās un řahķa raudat: „Mařmin, řo nu lai daru?“ — „Neķo wairř newari lihđřet,“ mahte behdigi atbildeja. Wiřu deenu puiřens neatřahja no buhriřcha un weenmehr iuhķojās uř putniū, bet putniřch guleja uř řruhřninām un řmagi elpoja. řad Serginřch aiřgahja gulet, ziglitis wehl bija dřihwř. řgi puiřens newareja eemigt: tiklihđř peewer aziř, redř řlino putniū guķam un řmagi elpojam. No rihta, řad Serginřch peegahja pee buhriřcha, putniřch guleja uř muguras řařtindřis, eerautām řahjinām.

No ta laika Serginřch neķad wairř neķehra putniū.

95. No manis, putniā, nebehdři!

No manis, putniā, nebehdři,
Beř bailēm dřeēmū řlandini:
Eř zilpu, řlařdu nelikřchu,
řo protu zeenit břihwibu,
řapat řa tu.

Řehř řieřķiřķejewa.

96. řařřtigala břihwibā un buhriti.

1. Upites malā, řruhmdř, iř pawararū dřeedaja lařřtigala. řahķumā tā pakluřām, pa druřķai, it řa baididamās, řa balři ij-

mehginadama: nošvilpjas, pogo, tad apstahjas. Bet pehž tam šahk pogot weenmehr ilgaf, ilgaf un škanaf.

2. Wilitim eegribejās lafstigalu noķert, lai ta dseedatu tad wina istabā. Winšch noķehra nabaga putniņu ar zilpu un eesprostojā buhriti. Buhriti pakahra istabā. Wilis bija ļoti preezigs un domāja, ka putniņšch it drihļ šahks dseedat. Paġahja weena deena, otra, wešela nedēļa, bet lafstigala — klusē. Gan Wilis ehdināja wina ar škudrām, škudru olinām, šehklinām; wairaf reijas deenā dewa tihru uhdeni, apšprauda ap buhriti šalus šarinus un pukites, ijnesa buhriti dahršā. Lafstigala nedseed . . . „Ta pawišam zita lafstigala,“ Wilis domā. „Dabaļ laidišchu wina wafā. Ko man lihđj tahda, kas nedseed.“ Palaida. Lafstigala ušlaidās augstu kofā, šakahrtoja špahrninus, noglubināja ar knahbiti špalwinaš, un tad šahka pogot lihģmi un škaki.

Kamdehļ lafstigala nepogoja buhriti?

97. Tantas dseeſmas par laſtigalu.

Es paſinu to putnainu,
Kas dſeed wehlu wakarâ:
Ta dailâ laſtigala
Dſelteneemi ſpahrnaineem.

Ut tu jelta laſtigala,
Nelaiidees rahweenâ:
Wiſi tawi ſpahrnu gali
Seltitâm laſhitèm.

Kur dſeedaji, laſtigala,
Kad es tewi neredſeju?
— Kuplajâi behrſinâi,
Semajâi kruhminâ.

Laſtigala zeemâ brauza,
Straſdinſch wahrtnu wehrejſch;
Straſdinſch wahrtnus neatwehra,
Utwex lauſa zihrulitš.

98. Sirgš un krupis.

1. Kolija leetus. Behrni iſſkrehja uſ zeku: wineem patifa bradat pa pekkem. Ari krupis bija iſlihdiš no ſawas paſlehptuwes un ſehdeja uſ zeka pekkes malâ. Krupis ſehdeja gluſchi meerigi, — winam te patifa.

Behrni, eeraudſijušchi krupi, apſtahja winam wisapfahrt. „Kahdš reebigš!“ teiza weens no puifeneem. „Kâ iſbolijis azis! Paſ, gan mehš tewi ijmahziſim!“ Behrni nolauſa ſew ſpizas ſtibinas, badija un durſtija krupi, eewainodami winam muguru un jahnuš. Krupis, nabadſinſch, lehza pa zeku prom, gribeja aiſbehgt, bet ſehni nclaida, dſinâš pataſ, ſmehjâš, jokoja.

2. Te brauza pa zeku ar weſumu. Behrni pagahja nomakus. Weſums leelš, ſmagš, ſirdſinſch wezš, nomozitš, zekſch weenâš grumbâš. Ar puhlèm ſirdſinſch tika uſ preekſchu. Puifeneem ruhpeja, kaš notikſees ar krupi.

Weſums jau gluſchi klaht. Te ſirgš eeraudſija krupi uſ paſchaš ritenu reewas; ſirdſinſch apſtahjâš. Brauzejš duſmigi uſ ſchahwa ſirgam ar pahtagu un pikti uſſauza. Sirgš ſanehmâš, pagreeſjâš eefahnuš un iſwilkâ ritennš no grumbas ahrâ. Brauzejš, eeraudſijis eewainoto krupi, teiza: „Waj re, kluwa ſehel nabaga krupja! Runat neprot, tomehr ſaprot. . .“

Wesums pabrauzā garam. Krupis palīta grumbā. Behrni peegahja pee krupja, paštatijās un aīsgahja prom. Gribejās šahkt rotaku no jauna, bet bija tā kā kauns.

Kamdeht behrni kaunejās turpinat krupja mozičanu? Mehgini nowehrot, no ka krupis pahrtēf un kahdās weetās dšihwo! Kā krupis iīščkrams no wardes? Kapehž suns krupi neaištēf? (Iīščkrahž kōbigu iščkidrumu.)

99. Mašā laiwina.

Mahte Anna durwju preekščā šehd wehrpdama. Mašā Greetina turpat kawejas ar ošola sīhlēm pee uhdens pelkes pagalminā. Sīhles blodina winai par laiwinu, to wina stunda pa uhdens wiršu. Te ušreis Greetina eebrehžas: „Wai, mammin, šwehrs!“ un atstahdama laiwinu pelkes malā, attēf pee mahtes. Mahte eet pee pelkes šwehru raudsit. Bruhna študrina tekā gar pelkes malu, gribedama tikt par uhdeni pahri, bet newar.

Mahte študrinu noščehlodama runā: „Ak tu nabags kufaitis, tew leetus aīstaišijis zeku, newari tikt pahri par uhdeni uš otu pušī.“

„Ko študrinai otrā pušē wajag?“ Greetina praša.

„Študrina grib tikt uš mahjām pee šaweem behrnineem,“ atbild mahte.

Greetina: „Waj študritei ir mahjas?“

Mahte: „Škweenam kustonam ir šawa mahjina. Putneem koku šaršs lišdas un tahrpineem semē alas un perekli; krustmahtei dahrsā ir bitēm šawas mahjinas, bet šudrām wiau mahjas — pušnis, tur pee leelās preedes meščmalā. Študrina steidsas mahjās pee šaweem behrnineem; bet leetus lihdamš aīstaišijis zeku; nabaga študrina netēf pahri, — bet behrnineem mahjās gribas ehst, un študrina to šin“

Greetina: „Waj tad študrinai ir behrnini?“

Mahte: „Kā tad, meitin! Wišeem putneem lišdās behrni, to wezaki bazo; bititei tropā behrni, študritei pušni. Študrina išlihduši no puščna meklet baribu behrnineem; pa tam leetus

peepuluhdinajis uhdeni; ſtudrina behdajas un baikojas, ka newar mahjâ fluht. Studrina miſlo jawus behrniinus, tapat kâ mammina miſl Greetiau un Greetina mamminu. Waj tu, meitin, neſchehlotos, kad mammina nebuhtu pee tewis? Un zif mammikai buhtu Greetinas ſchehl, kad newaretu mahjâ tift pee Greetinas.“

Greetina, newaredama aſaras apturet, ſaka raudadama: „Man ſtudrinâs gauſchi ſchehl; winai jateek mahjâs pee behrneem!“

Mahte: „Kad Greetina grib, wina war apſchehlot ſtudrinu; wina to war eelift jawâ maſâ laiwinâ nn pahrzelt pahr uhdeni, tapat kâ zehlejs muhs pahrzehla pahr upi, kad bijâm pee kruſtmahtes Ruhſinds.“

Greetina preeziga par padomu. — Wina wairs nebiſtas no ſtudrinâs, bet to weegli eeleeſ maſajâ ſihlu laiwinâ un pahrzel pahr uhdeni, preezadamâs, ka ſtudrina tagad pahrnahks pee ſaweem behrneem.

Behz A. Siwentala.

Attaſhti Greetinas wahrdeem! — ſudras wahrdeem!

Rowehro ſudras un winu dſihwi!

100. Nemozi dſihwneekus!

1. Es winus tâ miſlu, ſchos putnus, kas lido gaiſâ, un ſchos ſihkos kuſtoniſchus, kas pa ſemi ſkraidâ. Es newcenam putninam neefmu ne liſdianu iſpoſtijis, ne kahdreij kahdu olianu tiſſchi ſapleſſis. Ruhpigi, aiſturedams elpu, eju klaht pee katra pereklifſcha.

Un rudendâs, kad redſu dſehrwes gar padebeſcheem uſ ſiltâm ſemem ſkrejam, waj eeraugu kruhminâ ſtarp kailajeem ſareem tuſſchu putnu perekliti, mani pahrnem tahds ſchehlums, ka waru raudat, raudat ar aſarâm. . . . Un tomehr daſchfahrht kaut kas mani gumba darit ſchim dſihwibinâm pahri . . .

2. Nokehriſ reiſ neleelu kaſenu, uſneju to uſrijas augſchas. Biju dſirdejis, ka kaſis nekad zitadi nekrihtot, kâ uſ kahjâm. Man par wari gribejâs paſcham to iſmechginat . . . Kaſens, ſinams, kâ nekrita, tâ nekrita ſawadaki. Biju jau kahdas deſmit reiſes to tâ ſwaidijis. Noſweeſts ſemê, winſch palika turpat uſ weetas ſtahwam.

Winfch bija tik wahrigs, ka nejaudaja aismukt. Ari peekufis tas jau bija. Noſtrehjis mudigi pa trepēm lejā, neju to no jauna augſchā, lai waretu mehginajumu turpinat. Es negribeju winu mozit. Gribeju tik winu weenreij tā noſweeft, lai winſch nokriht zitadati, wairak neko, lai winſch tik weenu weenigu reiſi nenokriſtu uſ kahjām. Mulkitis tahds! Tad jau buhtu to tuhltit palaidis wakā . . . Pehdejo reiſ kaķens nokrita uſ purniku. Winſch bija jau par daudj peemozits. Pa muti winam ſahka nahkt aſinis, un winſch ſchegli eenaudejās. Mani pahrnehma peepeſchi leels ſchehlums . . . Noſtrehju apakſchā, paķehru maſo mozekliti un aiſtezeju ahtri uſ aku. Romaſgajis aſinis, dewu tam tuhdaķ palaktees peenu. No tās reiſes kopu kaķiti ruhpiģi, kamehr tas iſauga leels.

3. Dvreeij iſnehmu no leepas dobuma maſu kowahrnenu, kas wehl nemahzeja ſpahrnōs labi laiſtees. Pirms kaweju ſew laiku, meſdams to gaiſā un luhkodamees, ka winſch, neweiklos ſpahrnus ahtri kuldams, nokrita pa gabalinu ſmagi ſemē. Tad tahdi preeki man apnika. Notupinajis kowahrnenu uſ preedes ſara, ſalaſiju pa lauku afmenus un ſahku ar teem putnenu apmehtat. Katram afmenim, kas tam garam ſkrehja, winſch ſteepa firdigi preti ſawu knahbi. Tas eekarſeja mani jo wairak. Mani ſagrahba karſta kaħre — eeſweeft tam weenreij pa paſchu knahbi. Ka waretu winu noſiſt — man ne prahtā neenahza. Daſchreij afmens trahpija tam pa ſpahrnū. Tad winſch ſalodſijās wairak reiſes uſ preeſchju un atpakaķ, bet nagus tomehr nelaida no ſara wakā . . .

Kabaga putniſch! Trahpits pa guſnu, winſch atkrita uſ ſara augſchpehdu un bija noſt. Bet nagus tas tureja tik zeeſchi ap ſaru ſakrampejis, ka tik ar leelām puhlēm dabuju tos wakā.

Upraku winu ſmiltis uſ upes kraſta un uſſpraudu wirſū leelu leepas lapu.

Pehz ſchi atgadijuma nekad wairs tahdu rotaķu neatfahrtoju.

Bludons.

Kamdehl puiſens ſweeda kaķenu ſemē no rijas augſchas? Ka winſch needomajās? Kapehž winam kluwa kaķena ſchehl? Kā puiſens zitreij mozija kowahrnenu? Kas puiſenam ari ſchoreij ne-nahza prahtā? Kas notika? Kā puiſens iſturejās pret noſiſto putnu?

101. Kà es apuehmos nemozit putnius.

1. Galigi ifraweja neschelibas šakni no manas firds krust-
tehws Klahws.

Biju kahdreif nokehriš wezà wihtola dobumà kruhschu putnu.
No muguras tas isfkatas melns. Nihkle tam ir balta, pakruhte
šarkani bruhna. Winsch mahf ahtri laistees, prot labi pa uhdeni
brist un ari nirt.

Peesehjis tam pee kahjas garu deega pawedeenu, palaidu putnu
wakà. Putns šchahwàs mudigi prom, upei pahri. De — tauksch!
peešetà kahja atrauj to atpakal. Winsch eekriht upè, paeet pirmš
šem uhdena, tad isleen laukà un šahf špahrneem pa uhdeni pehrtees.
Kraštà stahwedams raugos uš wina raustišchanos.

2. De šajuhtu peepeschi, ka diwas dselsšrokas šatwer no mu-
guras pušes manus elkonus un šappeesch tos tik stipri, ka man ne-
gribošcham jaeekleedšas. Pawedeens išspruhf no rokas, un putns
aiškreem ar to plata pašaulè.

— Tà! tu man putnius mozifi?! . . . Waj tu domà, ka
putniam neshap? . . . Waj winam Deews naw tahdu pat dšihwibu
dewis kà tew?! . . . uššauz man rupja, dikta balšs.

Tas ir kalejs Klahws. To jau man wajadseja tuhliť noškahrst
no wina dselsš rokàm. Un winsch turpina:

— Kà tew buhs, ka peeseeschu temi aiš kahjàm striki, pa-
šweedišchu uhdeni un rauschu tad uš reiš atpakal?

Mehginu aišbildeeš ar to, ka putns mahf peldet, ka winam
nemas tik gruhťi naw.

— Ak, naw gruhťi! — Ša, es parahdišchu, tad šinaši, žit
tas gruhťi!

3. Un kalejs Klahws šanem mani pee auflu weetas aiš kahjàm,
panes kahdus šokus dšitak upè un šahf lehnam laišt ar galwu pa-
preekschu uhdeni.

No šahkuma šmejoss. Bet kad winsch eemehrž jau pušgalwas
uhdeni, tad šahku špahrditees un šaukt, lai tà nedara.

Kalejs Klahws iswelt gan galwu no uhdens, bet tad meerigi laisch te atkal atpafak.

Sahku kleeht, lai laisch mani wakâ. Bet winsch lehnâ garâ turpina, kamehr sahku raudat.

Tad, palaidis mani wakâ, peesihmè:

— Nu, waj redseji, zik putnam bij gruhti?

Elfadams un schrahfdams ais dufmâm un usbudinajuma, neatbildu tam ne wahrda, bet steidsos mudigi kalnâ.

4. Manim leekas, ka kalejs Klahws nodarijis man leelu pahrestibu . . . Es nekad wairs neeschu pee wina us smehdi . . . nekad nepuhtischu winam wairs plehschas . . . nemaš nerunašchu ar winu . . . Un kad winsch nahts tikai muhsu istabâ, tad tuhliu dsichschu winu ahrâ.

Tahdâs domâs eestreenu istabâ, eemetos gultâ un sahku no jauna raudat.

5. — Dehliu! kas tew notika? Kam tu raudi? — mahte jautâ.

Es neatbildu, tikai schmuckstu un elsoju.

— Waj tew kas sahpu? — mahte taujâ tahkak.

— Ne!

— Waj tehws tewi saruhdinaja?

— Ne!

— Nu kas tad tew kaisch? Kam tad tu raudi? . . . Skat, kahdas krusstehws Klahws atwedis tew no turgus mantas!

Un mahte atnes un noleek man preekschâ: pahris bilshainu grahmatu, jaunu zepuri, tuhti bonbonku, peperkoka firgu un zukura zigarus.

6. Sahkumâ us wisâm schim leetâm nemaš neskatos. Tad pametu us tàm jau kahdus ihgnus skatus. Behz tam sahku tàs jau apzilât. Un pirmais šaldais zigarš, ko eenemu mutè, padara man šaldu wisu ruhktumu pret kaleju Klahwu. Uslizis jauno zepuri, steidsos tuhliu us smehdi, ar mihku apnehmumos, kertees krusstehwam Klahwam apfahrt un šazit:

— Mihlo, labo frusttehw! peedod, peedod man! es us preefschu neweenam putuinam wairs pahri nedariſchu.

Un ſawu ſolijumu neesmu no ta laika pahrkahpiſ.

Bludons.

Rà puisens mozija putnu? Rà kalejs Klahws jehnu pahrmahzija? Rà rima puisena duſmas pret frusttehwu? No winſch ſolijàs un iſpildija?

102. Greetinas kweeſchu grauds.

1. Tirgû Greetinai eedahwinaja kweeſchu graudu. Greetina to eetina preeſchauta ſtuhri un nu nes mahjàs. Zelà mahte winai ſtahta, ka kweeſchu graudinus bihdelè miltòs un tad no milteem war zept pihragus. Greetina grib ſawu graudinu tuhlin aiſneſt us ſudmalàm, lai tur ſamał, tà ka tuhlin war iſzept pihragu. Bet mahte teiz, ka no weena graudina netiks pihrags. No ſchi weena graudina war raſtees dauds, dauds graudinu, ja Greetina mahf gaidit! Bet zif ilgi Greetinai buhs jagaida? Dauds, dauds deenu, nedeku un mehneſchu; jo graudiniſch jaleef ſemè, lai uſdihgſt, aug un eenahkas.

2. Nu, tad lai tà noteef, kweeſchu grauds jaiſſehj!

Miſ pirts, kur dehſta ſihpolus, mahte atkaſchnà ſemi, un Greetina eemet graudu ſemè. Greetinas firòs puſft ſcho graudinu ap-rokot. Pirms eemet ſemè, Greetina graudinu nobutſcho, un ari mamminai tas jadara. Kad graudiniſch aprakts, mahtei japeeſpraufch pulkitis, lai war atraſt, kur graudiniſch gul.

Kad tehws Jonas pahrnahf wakarà no darba mahjàs, tad ari winam jaapſkata kweeſchu ſehja. Wakaròs Greetina aplej graudinu ar mahtes uſpirkſteni.

— Kas ſin, waj graudiniſch uſdihgs jeb ne? — tà Greetina baſchijas. Bet mahte ſaka, ka Greetinai japazeefſchas un jagaida.

3. Deenas pahreet gaidot. Greetina iſ rihtòs aiſtef rau-dſitees. Weidſot, af kahòs preeks! Paſchlaif aſniſch iſleen no

jemes ahrâ. Greetina tek palehkdama un ſauz: „Mammin, mammin, aſniniſch jau iſlihdis no jemes ahrâ!“

Wakarâ tehws, no darba pahrnahzis, eefchogo aſniku, lai ſuns Ujors neteek klah̄t. Winſch mukka lopiniſch, kam newar eeftahſtit, ta ſche aug Greetinas kweeſchu grauds.

4. Atkal paeet daudj nedeku. No aſnina iſaudſis kruhms ar ſeſcheem ſtobreem, kas ikdeenâs ſteepjas garumâ. No ſtobru maſſtim iſleen wahrpas, tâs nojeed, graudini eetekas. Geſahkumâ ſtobrini bij ſaki, tagad ſalms dſeltè. Saules ſiltums, leetus un raſa noſarſina graudinus, kas jau tagad eebreeduſchees reſnumâ un tapuſchi zeeti. To wiſu maſâ Greetina redſejuſi paſchas azim.

Peħz N. Siwentala.

103. Anninas ſaimneeziiba.

Annina apſehſchas lihdsâs zerinu kruhnam, pee baltajâm ſmiltim, kur wina mihlè ruſchinatees. Maſâs rozinas ber ſaujinu peħz ſaujinas kopâ: ta ir mahja, maſs koziniſch ir par ſkurſteniti, un ar pirkſteem ta iſwelk ſmiltis zeku, tas aiſwed no jaunuſzeltâs ſmilſchu mahjinas uſ kanepu ſilu. No kozineem ta ſaſprouſch dahſſinu, eeftahda tajâ pahris ſeedu, un jaunâ ſaimneeziiba ir nodibinata. Lihdsâs mahjinai pazekas milſigs kalns, paſchâ kalna galâ uſmetas muſcha un loſchnâ droſchi gar beſdibeni, kuru Anninas roka iſrof ſmiltis.

Uj ſehtas atſkan ſehnu balſis. Un pahris azumirkku wehlaſ trihs puikas eefkrej pagalmâ, elſadami, ſmeedamees, un apſtahjas pee Anninas jaunâs paſaules, kur ſchnahz kanepu ſils, kur birſt zerinu ſeedi, kur atrodas Anninas mahja ar milſigo kalnu. Meitenite paſkatas bailigi uſ ſehneem. Waj tee tiſ neiſjauks wiſu. Wina nodibinajuſi ſaimneeziibu, ehkas gatawas, zeliſch kahrtigi iſwilktis lihds ſakajam mauram, un patlaban Annina gribeja eewest kuſtonus ſawâ ſehtâ, gotinas un aitinas: winai ir ſaujina pilna pumpurisſcheem un kozineem. Un nu peepeſchi puikas klah̄t un nebeħdigi luhkojas uſ Anninas ihpaſchumu.

Patlaban taiminu Peteris grib wišu ņamihdit, ko Annina dari-
najuņi, kad Karlis to atrauj. Winam ir maņinas ņchehl: kapehž
tad winu ņkumdinat? . . .

Annina luhkojas uņ brahliti un pateizigi ņmaida.

S. Poruks.

104. *Beņ laifa roņeņ neņeed.*

Behrni iņluhdjās mahtei pa roņchu krummam. Roņem bija jau
prahwi ņeedu pumpuri. Behrni nepazeetigi gaidija roņeņ iņplaukņtam.
Maņajam Reiniņham peetruhka pazeetibās gaidit, lihds pumpuri at-
wehrņees paņchi. Agri rihtā winņch peeņkrehja pee ņawa krummina
un atplehņa weenu pumpuru waķā. Geņņchā bija ņkaiņtas, ņahrtaņ
ņeedlapinas. Buiņens domaja, ka nu roņeņ uņņeedejuņchas, un at-
wehra waķā wiņus pumpurus, weenu pehž otra. „Luhķ, mana roņe
jau ņeed!“ winņch lepodamees teiza uņ brahķeem, „bet juhņejām tikai
ņaķas lapas un pumpuri!“ Bet Reina preeki bija ihņi. Seedini
drihji kluwa melni un nobira, jo wini bija atwehrti nelaiķā.

Pehž Lundberga.

105. *Man dahrņinņch pee mahjas.*

Man dahrņinņch pee mahjas,
Tur labpraht eņ eju,
Tur lezu un deju,
Tur nepeekuhņt kaķjas.

Tur ņmejos un dņeedu,
Tur gawilet waru,
Tur ņcho un to daru,
Tur allasch eņ eetu.

II. nodala.

Uf skolās šola.

106. Katrs eesahkums gruhts.

1. Kad wafarinu atleekas bij nonemtas un galds tihrs, paps iņnehma no atwilttnes tikko tā eesetu burtnizu un pašauza Janzi.

Tā tad nu bija peenahzis swarigais brihdis, kad sehnam waja-dseja sahkt rakstīt uš papira. Ihtenibā Janzim no ta ari nemaš nebija bail — wiņš jau tikdaudš bija rakstijis uš tahpeles, tikai firds pukssteja masleet nemeerigaki. Bet tas jau aišween tā, jaunu darbu ušsahkot.

Birmās linijas paps šawilka pats, atstahdams tahlakās Jantscha sinaschanai; tad panehma wezo, šen leetoto špalwu — wina tšchirkšteja neschehligi katrreis, kad šlihdeja pa papiri — un ušrakstija A un B.

Tad paps aišbedsinaja škalu pee lampas un aišgahja ar to uš krahsns preekšču, kur, kluhdšinas šakahrtojis, šahka piht eegarenu apaļu kurwiti.

Turpat pee šiltas krahsns uš šolina atšehdās ari mamma. Katenis eesahka ruhkt špehzigi un weenmufigi. To Janzis wehl dširdeja; tad wiņš nogrima darbā.

Wartschs*) papreekšč aišgahja ari pee papa un pret krahsni atšpedees wehriigi škatijās, tā tas kahrtoja lihktšinas un lozinus un tad šahka piht. No eesahkuma bija ribas ween, bet tad kurwits

*) Wartschs — Jantscha draugs.

šahka peenemt ašween glihtaku iškātu. It šewiški labi isnahza tas, ka šwaigi šakās kluhšinas mainijās ar eefarkanajām.

Tad Martšchs gahja atkal uš Janzi pee galda.

2. Janzim wišu šcho laiku nebija nemaš kreetni gahjis. Winšch bija wispahrim nošaržis un, kad Martšchs tuwojās, winšch ušmeta tam tahdu pawišam nedraudšigu škatu, it kà gribetu teikt: Šo nu tu nahž šchurp!

Leeta bija ta, ka Janzis pašchà šahkumà bija ašmiršis, ka rakšta uš papira. Pirmais burts winam nebija isdewees pa prahtam un, kà jau paradis, Janzis bija tuhlin špehris tam pirštu wiršū, lai to nodšehstu un islabotu. — Uš tahpeles tas tatschu bija tif meegli! Bet nu islabotà burta weetà eerodas tahds melns, apakšch traipeklis. Un ne tas ween, bet tam klahť ari gara pušgaischa šrihpa, kà aštes šwaigšnei. Par to Janzis bija eepihžis un, pirmo kluhdu islabot gribedams, rakštijis otru burtu, bet tas bija isdewees wehl šlittak. Treschais — tapat, un tà wiša rinda . . .

3. Martšchs nošehdās Janzim pretim un, šchodu uš krusťiški šaliktām rokām usspeedis, škatijās galdam pahri, kà draugs puhta, mehrzeja špalwu un rakštija — puhta un rakštija.

— „Janzi!“

— „Nu?“ Un šauktais paštatijās Martšcha jozigi šmejošchās azis.

— „Tu jau, Janz, wehl nemaš nemahki labi rakštit! Redšī, šchitas pats tihri šchkihbs un —“ Martšchs peepeshi apklusā: winšch rahdidams bija peeduhris pirštu pehdejam burtam un kad atnehma roku — nelaimē jau bija notikuši. Martšcham issuda uš reišes wiši šmaidi; bet Janzis jau pagreesās uš papu.

Tomehr winšch neko wairak nesazija, kà tikai:

— „Redš šche nu! Tu domà, ka tà jau war?“

— „Bet kà tad paps war?“

— „Ja -- paps! Nu nahž ween pamehgini!“

— „Un tu domà, ka es nemahzetu?“

— „Nu nahž ween — nahž!“

4. Martšchs apdomajās brihtinu. Tad šakehra aštri špalwu, eemehrzeja to apdomigi tintnizā un šahka rakštit.

No augščas uš leju gahja — nefas. Bet tad wajađseja wilt liniju uš augšču. Spalwa gahja šparkšchedama ween, mafus, tikko šaredšamus pileenikus uš wišam pušem mešdama. Tad ta peevešči pašuda jem papira, bet Martšchs pušdarbâ ušlehza kahjās: Lapâ bija plats robs un tam lejas malâ leels melns mehneš.

Ko nu? Par laimi Martšcham eeschahwās prahtigaš domāš. Winšch nolēza muti pee paščas burtnizas un kad peežhlās — melnais mehneš gan bij nošudis, bet ta weetâ steepās leela plata strihpa, it kâ juhras straume, wišeem ušrakštiteem burteem pahri lihđj wat augščas malai.

— „Wai, wai, Martšchs!“ Janzis klusam un šchawšmigi teiza: „Ko tik nu paps teiks?“

Bet Martšchs neteiza ne wahrda: winam likās, ka nu pašchreif buhs waj jamiršt, waj ari nahks kaut kas wehl šliktaks.

Bet wišs palika kâ bijis: škals šprehgaja, ratens ruhza tapat weenmufigi, it kâ nefas nebuhtu notizis. Un tomehr . . .

Martšchs wiršijās uš durwju puši.

— „Kur tad nu tã, Martšch?“ Jantšcha mahte eeprašijās.

— „Es — tapat ween . . .“ Martšch atteiza, nošarka un bij jau ahrã . . .

5. Kad istabâ pulštens nošita dešmit, paps teiza, lai mamma uštaišot gultu. To Janzis jau šen bij gaidijis. Lapas puše bija gan peeraštita, ušdotais darbs bija padarits, bet Janzim bija to mehr tahdas kâ bailes, kad tikai paps nenahš škatitees. Rihťã — nu, rihťã jau aišween leetas labaki iškatas . . .

Winšch tapehž nolika ahtri špalwu, aišbahja tintnižu un išgahja ahrã.

Kad eenahza atpakal, paps guleja jau gultã. Laikam winšch nebija wiš škatijees.

Waldis (šf „Staburaga beherni“)

Šamdehl Janzis baidijās rahđit tehvam rakstu?

107. Peteritis un Waldis.

1. Kalpu Peteritim un fainneeku Waldim abeem jaet ruden i fkolâ. Peteritim fkola arweenu stahw prahtâ. Jau aispagahjuſchâ ſeemâ wiſch eemahziiees laſit no abezes, un tagad prot laſit wiſâs grahmatâs. Wiſch prot dſeedat ari daudſ dſeeſminu. Zuhkâs ganidams wiſch beeschi laſa grahmatâ un dſeed dſeeſminas.

Bet fainneeku Waldis negrib par fkolu ne domat. Wiſch newihſcho mahzitees, lai gan tehws un mahte to rahj un ſkubina pee grahmatas. Winam prahtâ tikai rotâſas un blehnas.

2. Beidsot fkolâ ejamais laiks pee durwim. Waldis nu gan nem rokâs abezi un ſahk mahzitees. Bet baro nu ſuni, kad wilks jau lopds. Waldis neſpehj wairs ſaguht aiſkaweto. Waldim uſſchuhdinaja jaunus ſwahrkus un ſahbakus uu nopirka jaunu zepuri ar enkuri peerê. Wiſch ſtaigâ lepodamees pa iſtabu. Bet galwa winam tukſcha. Peteriſham naw jaunu drehbju. Mahte iſmaſgaja un aiſſchuwa wezos ſwahrzinus un tehws ſalahpija paſtalinas. Wiſch gan neiſſkatas tik greſus, kâ Waldis, bet winam zita rota, daudſ ſkaiſtaka, nekâ Walda jaunais apgehrbs. Waldi aiſwed uſ fkolu braukſchus. Peteritis ar mahti aiſeet kahjâm. Bet ari wini nonahk laikâ.

3. Skolâ bija jau daudſ behrnu. Peenahza Walda reise pee pahrklauiſchanas. Mahte peegahja winam lihſj pee ſkolotaja gal-dina. Skolotajs parahdija laſamo gabalu. Waldis ilgi ſkatijs grahmatâ un gudroja, galwu groſidams. Tad ſahka laſit daſchus neſaprotamus wahrds. Mahte aiſ muguras ſtahwedama gan biſſtija Waldinam ſahnds, gan fluſam ſazija preeſchâ, bet kâ negahja, tâ negahja. Skolotajs nopuhtâs un teiza: „Das ir ſlikti, puiſen, tew nees weegli fkolâ, jo neſi mahjâs bijis uſzihtigs. Waldis ſtahweja noſaunejees, aſarâm azis. Mahtei bija kauns par ſawu dehlu.

4. Nu peſauza Peteriti, kureſch wiſu laitu bija klauiſjees, kâ Waldi pahrklauiſija. Peteritim lika laſit to paſchu gabalinu, to Waldim. Wiſch laſija ſkaidri un tekoſchi, kâ neweens wahrds

nefametās. Ari zitas mahzibas wiņšch finaja. Skolotajs Peteriti noglaudija un teiza: „Tew ees školā labi, jo esi bijis mahjās uš-zihstigs. Esi ari te tahds, tad gan šatiksīm.“ Peterišcha mahte preezajās par šawu dehlu. Zitas mahtes noškati jāš uš Peterišcha mahti ar škaudibu.

Behz „Mahjas mahjiba“.

108. Behrni, nu školā, školā!

1. Saulite ar šiltumu un gaišmu no mums aiseet. Mešchi un lauti paleet šaili. Ruhtree lahtišchi taiša šew midšeni dobums. Šo tad nu, behrni, juhs darišeeet? Waj zauru šeeemu tupešeeet aiš-krahšnē pee kašeneem?

Darat, behrni, labak tā, kà dašchi putnini. Tee šeeemai nahtot šalašas wirknēs, baroš un dodas uš deenwideem. Tur mešchi lihgo jaunōš šakumōš; lauti pušchkoti pukitēm; šaulite špihd špošchi.

Bet kur gan, behrni, jums tee deenwidi? Djehrwēm lihdsi škreet jums nelihdsjetu. Šuhs ešat zilweku behrni. Tahlōš deenwidōš juhs neatradiseet tās meklejamās mantas. Winaš jums, luhš, šagahdatas tepat, dašcham glušchi tuwumā.

2. Školās, behrni, tur jums jāsteidsšas tikušchi! Tur juhsu deenwidi! Tur jāšalašas baroš un wirknēs. Školā juhs atradiseet ištō gaišmu. Tur gaišma špihd neween zaur logeem un no šwezēm. Tur špihd gaišma, kas juhsu prahtu war apgaišmot.

Školā juhs atradiseet šiltumu, kas širdis dara dšihwas. Školā atšpihdēs šaulite, kas newihštamas pušes audšina. Pahra werstes, pahra juhdses tezedami, juhs šakrahšeeet dahrgas mantas.

Pawasari jums buhs wehl wairak šo stahštit, nekā no tahšteem deenwideem atnahkušchām bešdeligām. Ruhtree behrni, kas zauru šeeemu šehdejušchi aiškrahšnē, tad šauna pilni nokahrs galwu.

Tad šteidsatees nu, behrni, školā, školā!

J. Reikens.

Mihklas: 26) **Walta seme, melna šehkla.**

27) **Kas išteiz wišn beš mehles.**

27a) **Walta plawa, melni lopi, wajag gudra ganitaja.**

28) **Maša, maša muzina, melns alutinišch.**

109. Klāse.

Janzis dewās pa trepēm uš augšchu, apskatit šcolas telpas. Winšch nonahza pee kahdām durwim, wirs kuzām stahweja ušdrukats leeleem burteem: „Klāse“.

— „Aha! tad te! Janzis nodomaja un ar puksčošchu firdi špeeda uš weentahrscho klinki. Durwis šchegli eetschihkstejās, atwehrās, un Janzis atradās milfigā istabā, kas weena pati aišnehma wijās leelās ehkas augščejo stahwu. Tik leelu istabu Janzis wehl nekad nebija redsejis, un talab winšch palika glušchi pahrschteigts stahwot, pat durwis aišmirjās aištaišit.

Logu istabā ari bija neparasti daudz: deenwidus šeenā 7, galōs pa 2 un zeturtā šeenā 1. „Tā tad 12,“ Janzis šaskaitija.

Garu galdu rindas šadalija wiju istabu diwās dakās. Janzis gribeja ari galdus šaskaitit, bet to bija tik daudz, ka rehkins šajuka.

Istabas widū, wairak uš weenu galu, stahweja prahwa krahns; pee tās — melna, leela tahpele.

Weenai galdu rindai preešchā bija katedris, otrai — ta pati melnā tahpele. Pee šeenās, gandrihj lihdsjās katedrim, stahweja ehrgeles un kahds pawezš škapis. Wef tam kahdā faktā Janzis pamanija wehl augstus grahmatu plauktus, kuri azumirkli stahweja pilnigi tukšchi. Gar šeenām bij ušfahrtras raibas geografijas fahrtes. Bet kas wiswairak sehnu pahrsheidsja — bija drukati pantini. Wirs katra loga bija pa pantinam, kā peemehram:

„Dehwa šwehtiba ušžel behrneem namus, bet mahtes lahsti noahrda tos lihdsj pamateem“; — „Taisnais apšchelojas par šawa lopa dšihwibu, bet netaišnā apšchelojchanās ir bahrdšiba“ u. t. t.

Pantini likās Janzim ļoti pašihstami, tikai winšch newareja atzeretees, kur tos buhtu redsejis. Un winšch šahka tos pehž fahrtras lašit.

Waldis. (Šj „Staburaga behrni“).

Kā iščkiras klāse, kurā tu mahžees, no aprakstītās?

110. Puišens un olina.

„Olina juhemalā,
Kā tu tik gludena?“

— „Wilni man' tuhtstojškahrt
Schurp un turp mehtaja.“

„Kaut jel tā špihdetu
Man ar reis šwahrziini!“

— „Regul' ween aifrahšni,
Teescham to panahšfi.“

S. Reizens.

111. Andis pirmo reiji školā.

Mahte aifbrauza atpakaļ uš mahjām, un Anditis palikās školā. Gruhti winam bija šchirtees no mahtes, daudš gruhtaki nekā no mahjām. Labpraht wiņsch buhtu brauzis mahtei lihds, bet par to ir domat nedrihšteja. Skolenu pulkā atradās winam pašihštami školeni, un nu wiņsch tapa preezigaks. Wakarā apgulees, wiņsch šahka domat par mihlo mahti, par tehwu un mahšinu. Winam eenahza prahtā ari parastā gultina, kuras tuwumā šeenas pulkstenis tišchinaja šawu tiktak, tiktak. Nu bij jaradinas gulet šweščā weetā. Wiņsch domaja ari par tehwa firgeem, ar kureem tik labpraht brauza un jahja; ja — wišš, wišš, pat koki dahršā winam islikās tik mihli, kā wehl nekad. Ilgojotees pehz mahjas, winam ašaras špeedās azis, bet wiņsch šawaldijās un meerigi padewās šawu wezaku nolehmunam.

Ar školas kahrtibu Anditis eepašinās maš deenās. Wiņsch bija ušihigts školens, tadehl winam školā klahjās labi. Ar laiku winam škola un školotajs tapa koti mihli.

Pehz „Škola“.

112. Sehns un šunitis.

Sehns:

„Klau, šunit, šchigli šchurpu wahzees,
Uš diwām kahjām štaigat mahzees!“

Sunitis:

„Ak, waj lai mahzôs jau? Es wehl tik mas, Uj deenam nahkamâm lai paleef tas.“

Sehns:

„Ne, funit, labaf agri mahzitees, Jo wehlatu tas tew daudj grehtaf ees.“

Un funits mahzas, padoms labs tam schteet.

Drihs war tas sehdet jau un stahwus eet.

Tas drofschi uhdeni wisdsika lez

Un drihs war atraft to, kas pasaudets.

To wisu redsot, sehnam preeks bij tihrs,

Tas ari mahzijâs un tapa gudris wihrs.

Tull. Swahrgulu Edwards.

113. Muhfu skolotajs.

Skolotajs staigaja benku starpâ un jauza diktatu. Te winsch eeraudfija, ka weenam no skoleneem gihmis bija gl'schi farkans no puhitêm. Skolotajs p'hrtrauza dikteschanu, fanehma puisena galwu abâs rokâs un apskatija issitumus; tad winsch waizaja, kas puisenam faitot, un lita roku uj puisena peeres, lai paraudfitu, waj ta karsta. Pa tam kahds puisens winam ais muguras uszehlâs un lodsijâs kâ kustinams lellis. Skolotajs peegahja pee wina, uslita roku winam us galwu un teiza: „Nedari wairs tâ!“ — Tas bija wis. Tad winsch pabeidsa diktatu. Behz tam muhs brihtinu usluhkoja un fazija:

„Klaufatees! Weselu gadu meh's pawadifim kopâ. Buhlesimees isleetot scho laifu labi. Mahzatees un uswedatees kreetni. — Man naw peederigo. Juh's esat mana gimene. Bagahjuschâ gadâ man bija wehl mah'te; bet tagad wina nomirusi, un es esmu palizces weens. Tikai juh's man wehl esat wirs semes; man naw zita preeka, zitas mihlestibas, kâ tikai juh's. Juh's buhseet mani behrni. Es juh's mihleju, bet mihlejeet ari juh's mani. Zeru, ka man ne-weens no jums nebuhs jafoda. Nahdat man, ka esat labi puiseni; muhsu skola buhs kâ gimene, juh's buhseet mans preeks un mans

lepnums. Negribu, ka juhs apsolatees mutes wahrdeem; esmu pahrleezinats, ka juhs šawâ firdi jau ešat teikufšchi ja. Un es jums pateizos.

Šchai brihdi školas šulainis dewa sihni, ka štundai beigās. Mehš klušu gahjām ahrâ no šoleem. Puišens, kufšch pirmit bij išturrejees nerahtni, tuvojās školotajam un šazija drebošchâ balši: „Školotaj, peedodat man!“ Školotajs noškuhštija winam peeri un šazija: „Ej, mans dehlš.“

Ed. Amitschis.

114. Brihtini.

„Eš nespehju ismahzitees gruhto ušdewumu,“ Karlis šazija Jehkabam, no školas mahjās pahrnahzis.

„Lihdj pusdeenai wehl dešmit minufšchu,“ Jehkabs atbildeja. „Šahšim tuhliit mahzitees!“

„Dešmit minutes ir neefš. Eš eefšchu ar Takši paštraiditees,“ Karlis atteiza un iſgahja laukâ.

Behz pusdeenas mahte lika Karlim un Jehkabam nešt plahwejeem launagu. Pahrnahkufšchi no laukâ, puikas bija nogurušchi. Karlis tuhliit likâs gultâ, bet Jehkabs wehl pahrlašija šawu ušdewumu. Otrâ rihtâ, kad wini nonahza školâ, ziti puikas tos ušaizinaja ripas fišt. Karlis tuhliit peedalijās, bet Jehkabs mahzijas šawu ušdewumu.

Gejahkâs štundas. Jehkabs ſinaja šawu ušdewumu pamatigi, bet Karlis aišbildinajās, ka neefot bijis laika.

„Kâ tad tu, Jehkab, wareji ismahzitees?“ školotajs waizaja.

„Eš mahzijos dešmit minutes preefšch pusdeenas, tapat wakarâ gulet eedams, un ſchoriht pirms štundâm wehl reiš pahrmahzijos,“ Jehkabs atbildeja.

„Tas buhs apmehram weena štunda,“ školotajs teiza. „Tu, Karli, palikšji tadehl weenu štundu školâ un eemahzifees, kas ušdots. Kâš minutes netaupa, jaude štundas.“

115. Skolas behrni gauſchi raud.

Skolas behrni gauſchi raud,

Grahmatâ wehrdamees:

Sihki wahrdi, platos lapas,

Wajag gudra padomina.

Tautas dſeejma.

116. Râ Inziš rakſtija.

Anſinam jarakſta rihtdeenas rakſtudarbs. Winſch apſehſchas pee galda ar ſpalwu rokâs, bet neſin, ko rakſtit. Winſch domâ, domâ, ſahſ ſchahwatees, ſtaipitees un beidsot eeſnauſchas. Galwa winam noſlihğſt uſ kruhtim, ſpalwa nokriht uſ galda. Te nolez no krahjns kaķens Inziš. Winſch uſlez uſ krehſla un no tureenes uſ galda. Winam eemehrzas ģepina tintnižâ. Kaķens lehkâ ar melno ģepinu pa Anſina burtnizu un uſ papira uſſpeeschas glihtas puķites „kaķu pehdinas“, — tihrais mahķſlas darbs. Behz tam kaķens uſlez atkal uſ krahjns. Anſinſch uſmoſtas, redſ notraipito burtnizu un grib Inzi ſodit. Bet mahte newehl. Wina teiz, ka Anſinſch hijis pats wainigs.

Rahdâ ſinâ Anſinſch pats wainigs par notraipito burtnizu?

117. Kamdehſ wajaga kahtibas.

Pauls mahzijâs uſdewumu. Darbu pabeidſis, winſch atſtahja ſawas leetas uſ galda un iſſkrehja pagalmâ ſpehletees. Wina maſais brahlis Atis peegahja pee galda, panehma ſihmulu un ſahka wilkt Paula burtnižâ „wiſtas kahtjas“. Otrâ rihtâ Pauls pakehra grahmatas, winas nemaſ neapſkatijis ſalika ſomâ un dewâs uſ ſkolu. Skolotajs eeraudſija ſaſtrihpoto burtnizu un Paulu iſbahra. Mahjâs Pauls ſuhdſejâs par Ati mahtei. „Atis wehl maſs, winſch neſaprot, ko dara, bet tu gan gluſchi labi ſini, ka burtnižas naw atſtahjamas uſ galda; tamdehſ pats eſi wainojams.“

Râ Pauls iſlihđsetos, ja buhtu ſaſtrihpoto burtnizu apſkatijis no rihta?

118. Mahrtingsch un Rudolfs.

Mahrtingsch bij nabagu wezaku behrns. Jau no paščas ma-
fatnes winsch dabuja zeesť truhkumu.

Beenahza rudenis. Behrni jahka taifitees skolā. Ari
Mahrtingsch wihtschās turp. Biteem behrneem schuhdinaja jaunus
šwahrkus un jahbakus, bet Mahrtingam bija jaet uš skolu pastalinās
un šalahpitem šwahrteem. Daschi behrni jahka winu par to is-
šmeet. Wišwairak par winu sobojās krodšineeka dehls Rudolfs,
kursch bija gehrbees skaištōs, raibōs šwahrkōs un šposchōs jahbakōs.
Bet Mahrtingsch nefazija neka.

Kad otrā deenā skoloni atkal šanahza skolās istabā, tad uš
Rudolfa jaunajem šwahrteem jau bij redšami daschi traipelki un
škaištee jahbati lihds pat augšchai bija notaschēiti dubleem.

„Uja, kahds tu isšstatees!“ skolotajs, winu eeraudšijis, teiza.
„Labať wezas drehbes, bet tihras, kā, luhť, Mahrtingam, nekā jaunās
un notaschēitas netihras.“

119. Kā Behziti masgaja.

Skolotajs bij eewehrojis, ka Behzitis nahť uš skolu nenomas-
gajees. Rokas tam melnas, aiš nageem wezu wezee netihrumi,
fakls uhdens un seepju šen neredšejuschī. Tadehť skolotajs winam
nopeetni teiza: „Behzit, tew labi janomasgajas, pirms nahzi uš
skolu!“ Bet Behzitis atnahť otrā deenā uš skolu tahds pat.
Skolotajs paštatas uš Behzi un isaizina to no klases. Neweens
nefin, kur Behzim jaet. Behz laizina Behzis eenahť klase
tihrs un glihts. Wehľak ziti skoloni dabuja šinat, ka skolotajs lizis
skolas apkopejam Behzi nomasgat. — No schis reises Behzis nahza
skolā allasch tihri nomasgajees.

Behz „Skola“.

120. Labi beedri.

Krišchus bija bahrinšch. Winsch jahka eet skolā. Bet winam
nebija ne grahmatu, ne burtnizu, ne tahpeles. Gruhti winam bija

ismahzitees usdewumus. Kad neprata mahzibas, waj kad newareja usraftit usdewumu, Kriſchus raudaja. Ziti ſkoleni Kriſchu labpraht eeredſeja, jo winſch bija rahtus un darbigſ jehns. Wiſwairaf wiuu mihleja Peteritis. Tas reiſ teiza uſ beedreem:

— Klauſeet, beedri, ſametiſim naudu un nopirkiſim Kriſchum grahmataſ. Winam jau naw neweena apgahdneeka.

Uſaizinajumam peekrita wiſi ſkoleni. Peteriſcha zepure katrs eemeta, ziſ ſpehja. Sanahza rubliſ un 26 kapeikaſ. Nu ſkoleni nopirka grahmataſ, tahpeli, burtnizaſ, ſpalwaſ, ſihmuli, griſeli un zitaſ ſkolaſ leetaſ un eedewa Kriſchum. Kriſchus bija gauſcham pateizigſ. Tagad winſch weenmehr prata usdewumus.

121. Mans ſkolaſ beedriſ Garonſ.

Schoriht, kad atnahzu ſkolâ, ſkolotajſ wehl nebija eeradees. Trihſ waj tſchetri puiſeni mozija nabaga Kroſiti, to ar ſarkanajeem mateem un ſtihwo roku, ſaknu pahrdewejaſ dehlu. Tce ſita winam linejaleem, meta kaſtanu tſchaumalaſ azis, iſſmehja par kropli, iſrahdidami, kâ winſch nes roku ſaitê. Kroſitiſ, eespeedees aiſ pehdeja ſola kaktâ, bija gluſchi bahtſ un uſtrauktſ; winſch luhdiſâſ, lai atſtahj wiuu meerâ. Bet uſbruzoji iſſoboja wiuu wehl jo wairaf. Uſ reiſ Frantaſ, ſchis beſſaunigaiſ, uſkaha uſ ſola un, noſtahdameeſ tâ, it kâ neſtu kurwi, kehmojâſ pakaf Kroſiſcha mahtei. Daſchi eeſahka ſkani ſmeetees. Kroſitiſ ſaudeja apdomu, ſakampa tintes pudeliti un ſpehra to Frantam ar wiſu ſpehku giħmi; bet Frantaſ weikli iſſleezâſ un pudelite trahpija kruhtis ſkolotajam, kurſch paſchu laiku eenahza. Wiſi nomuka kluiſi ſawâſ weetâſ un bija gluſchi iſbijuſcheeſ.

Skolotajſ, gluſchi bahtſ, kaha katedri un waizaja dreboſchâ baſſi:

„Kaſ to darija?“

Neweeuſ neatbild.

Skolotajſ waizaja otrereiſ pazeltâ baſſi: „Kurſch taſ bija?“

Tagad Garons, nabaga Krofiti noschehlodams, ahtri peezehlās un drošchi teiza: „Es tas biju.“

Skolotajs usluhkoja wiau, usluhkoja isbrihnijušchos skolonus; tad winšch meerigā balsi šazija: „Tu tas neesi.“

Un brihtinu wehlat winšch teiza: „Wainigais netaps šodits, lai winšch uszēlas!“

Krofitis uszēhlās un šazija raudadamš: „Wini man šita un mani lamaja, es šaudeju apdomu un šweedu...“

„Sehdees,“ skolotajs šazija: „Lai uszēlas tee, kas wiau išaižinajušchi!“

Wainigee peezehlās galwas nokahrušchi. „Juhš,“ skolotajs šazija, „esat lamajušchi beedri, kas jums neko nebija darijis, esat usbrukušchi wahjakam, kas šewi nešpehja aištahwet. Tā juhš esat negodigi išturrejušchees!“

Tad winšch peegahja pee Garona, kas šehdeja galwu nokahris, pazehla wina waigu, škatijās winam azis un teiza: „Tew ir laba širds!“

Ed. Amitschis.

122. Garons un Mellinšch.

Mellinšch ir nabaga kupritis. Winšch ir labs un uszihtigs, bet leesš un bahls, dwašcho loti šmagi. Birmās deenās wiau daudš puiseni peesoboja, šita ar šawām šomām pa kupraino mugurinu. Bet winšch nekad nepretojās, ari mahtei neko neteiza, lai tai nedaritu šahpes; ja winam par daudš darija pahri, tad winšch klusi raudaja un atšpeeda peeri pret galdu. Bet kahdu rihtu Garons uslehza stahwus un eesauzās: „Birmajam, kas Mellinu aištiks, es došchu tahdu plauku, ka tas lihgošees!“ (Garons ir wisstiprakais klasē.) Frants to neewehroja un pateesi dabuja plauku, ka nolihgojās ween. No ta laika Mellinam bija meers. Skolotajs wiau noschdinaja Garona tuwumā, tai pašchā šolā. Wini abi eedraudsejušchees. Mellinšch weenmehr turas pee Garona. Tiklihds šchis eenahš klasē, winšch ir klaht, un nekad winšch neeet projam, neteizis: „Ar Deemu, Garon!“ Tapat ari Garons išturas pret

Nellinū. Ja Nellinam kahdreis ūpalwa waj grahmata nokriht no galda, tad Garons tuhlin noleezas, lai aistaupitu draugam puhles; winsch palihds Nellinam ari ūalikt leetas ūomā un uūwiklt mehteli. Talab Nellinūch Garonu loti mihl, un kad ūkolotajs Garonu usteiz, tad Nellinūch tā preezajas, it kā winsch patš buhtu uūteiktš..

Ed. Amitūchis.

123. Birmais klafē.

Garonu wiūi mihlē, Derofī apbrihno. Neweens ar winu newar ūazenstees, wiūi atūihst wina pahrafumu wiūās mahzibās. Winsch apūer wiūu uū reiū; atmina winam tahda, ka par to war brihnetees, — wiūs winam iūdodas beū puhlēm, winsch mahzas kā rotalodamees. ūkolotajs winam wakar teiza: „Deews tew dewis leelas gara dahwanas, tās tew newajag weli walfat.“

Winsch ir diwpadūmit gadus wezs, walfā weenmehr ūilu apgehrbu ar ūeltitām pogām, ir leels, ūkaiūts, ūupleem, gaiūcheem mateem, weenmehr mundrš, preezigs, laipns pret wiūeem, palihds mahzibās iūweenam, un neweens wehl naw eedroūchinajees iūturetees pret winu nelaiipni waj nizinoūchi. Wiūi winam uūūmaida, ūatwer winu pee rokas, kad winsch eet apūahrt, ūanemdams burtnizas . . . Naw eespehjamš winu neapūkauūt, jo winsch katrā ūinā pahrafš par ūiteem. Ai, eš winu apūkauūchu! Man ruhgtums, gandrihū naidš rodas ūirdi, kad eš mahjās nopuhlos ar uūdewumeem un eedomajos, ka Derofis jau ar wiūu gataws un beū puhlēm. Bet ūkolā nonahūot, kad redūu winu tik ūkaiūtu un jautru, dūirdu, ka droūchi winsch atbild uū wiūeem jautajumeem, tad no manas ūirdš iūūuhd wiūs ruhgtums, un eš kaunos, ka man bijuūchas tahdas juhtas. Eš wehletos weenmehr buht wina tuwumā, wehletos apmeklet ari wehlaū ūkolas kopā ar winu; wina klahtbuhtne, wina balūs dod man droūchibu, preeku pee darba, jautribu . . .

Ed. Amitūchis.

124. Muūūu ūkolas beedris Mihlits.

1. Mihlits bija brihnischi ūkaiūtu waigu un ūirdi. Winam bija loti mihlas un ūapnainas ūilas azis un beeūi, ūirtaini,

gaischdšelteni mati, kas šaulē mirdseja tā šelts. Wahrdi tam pluhda tik maigi un melodiski, tā mihlās šuhpļa dšeešminas mušika. Un zik wiņšch mihlšch bij, šchis Mihilits! Neeenam tukainitim, neweenai mušchinai wiņšch nešpehja darit ne mašafās kaites.

2. Par mums wiņšch bija gadus tšhetrus wezaks, kalab ari daudšds preekšchetds špehja muhs pamahzit. Un wiņšch to darija ar leelako firšnibu. Sewišchēi par dšēju, mušiku un wehšturi wiņšch mums daudš stahštija, pēe tam reišem ar šawu škaišti weidoto, balto roku muhs mihli noglaudija, par ko mehš jutamees tik laimigi, ka warejām winu waj noškuhštīt.

3. Šchad un tad wakarōs Mihilitis mums špehleja kaut ko preekščā uš šawas wijoles. Wina špehlešchana, kas bij dšiki šajušta un weikla, muhs bešgaligi šajuhšminaja. Mehš to toreiš atfinām par debešchēigu, par nepahršpehjamu. Eduards*) pat eegahdaja wijoli un mehginaja Mihiliti mušikā kaut zik šašneegt. Bet wiņšch palika tahlu šawam meisteram pakal un ari pats to wahširdigi atfinās. Mehš ar Eduardu šauzām Mihiliti par engeli, un tas wiņšch šawā finā mums teešcham bija. Kur ir tagad šchis muhšu labais gars?

Ed. Treumanis (Swahrguls).

125. Renowehligš beedrs.

Rambari, kurā ušglabajas školneeku lahditēs un maišes kulites, pašchā dibenā šehsch wešeliga, parešna mahmina un škatas, tā wiņas dehlens štrebš šihdeni. Šee loga stahw sehns pelekōs šwahrkōs, zelgalōs šalahrpitās biškās, leelās, nošchkeebtās pastalās. Wiņšch škatas pa logu uš pagalmu, kur druhšmejas šehnu bars, un reišem pašchkeelē uš kubulinu, no kura wina tuklais beedrs štrebš šihdeni.

„Waj tehws man no Rigas ko atweda?“ sehns kubulinā pupas šwejudams mahti jautā.

„Te jau ir . . . gandrihš waj aismirštos . . .“ Mahmina iswelš no kabatas naši.

*) Eduards Weidenbaums, eewehrojams dšejneeks.

Sehns nosweeġch karoti pee malas, noslauta rokas drahninas stuhri, uġ fura atrodas maises kulite, un ħer peħz nascha.

„Waj tik ir piġkars? . . . es tehwan peeteizu, lai peħt piġkaru. Tee ziti naschi neder neġam . . .“

Mahte pašmejaš, lafa uġ drahninas maises druŷinas un eeber tās mutē.

Sehns atwahšch jauno ŷaleezeni ar melni ŷpiħdoŷġo ŷpalu. Uġmenis tik laistas ween . . .

„Ir gan piġkars . . . Wajag tik labi iŷtezinat, uġ galodinas patriht . . . Zibin, paluħt, kaš par warenu . . .“

Bahlais sehns domigi peenahġ, paŷtatas ar weenu aġi uġ naŷi, bet leekas, ka ŷihdenis tam wairak patihġ.

„Waj tu eŷi ta jumika Zibina deħls?“ mahmina jautā.

Bahlais sehns klusē; luhpaš tam nodreb. Winŷch grib aiŷeet.

„Naħz nu tu ar', paŷtrebees! Ko tu tahdš bailigs . . .“

Bahlais sehns peenahġ, apŷehšġhas un nedroŷchi twer peħz karotes. Noka dreb . . .

„Ko tu! . . . manu karoti . . . es pats weħl gribu ŷtreħbt! . . .

Sehns ar apaŷajeem, ŷahrtajeem waigeem, puġaino kaŷlautu, jauneem, gandriħŷ peħz modes iŷŷchuhteem ŷwahrkeem un gareem ŷahbakeem, eebahšch naŷi kabatā un ŷahġ atkal ŷtreħbt.

„Streb ween, deħlin, ŷtreb . . . Buħš jau abeem deeŷgan . . .“

Bahlais peeġelas un domigs aiŷwelfkaš.

J. Poruks. (ŷi „Kauja pee knipŷtas“.)

126. Diwi draugi.

1. Katru pirmdeenu, kad bij jaet uġ ŷkolu, Lejneeku Juris ŷagaidija Silu Mahrtianu, tam Jura mahjām bij jaet garam. Tad gaħja abi kopā un ŷeħtdeenām atkal abi paħrnahza. Buiŷeni dŷihwoja tuwu kaimindš un bij leelu leelee draugi, tiklab ŷeemu ŷkolā, kā waŷaru gands, un weens beŷ otra nemaŷ newareja iŷtift. Kaħdu rihtu Silu Mahrtianŷch nenahza. Juris, ilgatu laiku nogai-dijees, gaħja weens pats uġ ŷkolu un bij gluŷchi behdigš. Te ŷkolā

ispaudas wehsts, ka Silu Mahrtingš esot šlins. Juriš, to isdširdis, tapa wehl behdigaks.

Bij pawafaris un Juriš, festdeen uš mahjām eedams, gahja gar lasdu-kalnu un lašija sašas lapinas; ari kahdas pukites tas atrada, lai gan kalnam otrā pušē bij leela šneega kupene. Pušu pušēki šataišijis, tas gahja pee šlimā drauga, kas guleja gultā un newareja eet pa lauku. Mahrtingš preezajās loti, redšedams, Juri eenahkam un tam jau par gabalu šneedja roku. Bet rofa Mahrtingam bij karsta un ašinis dšihšlās tezeja ahtri un nemeerigi. Juriš štahštija draugam, ka šheem šhonebel školā klahjees, štahštija, ka ledus no upes isgahjis un uhdens esot gaušchi leels. Paštahštija ari, ko školotajs teem štahštijis. Pehz diwi nedekām wišus behrnus laidišhot mahjās. Wiši gaidot, ka Mahrtingš drihš iswešelo-šchotees un nahšshot atkal školā. Mahrtingš klausijās un eesahka raudat, jo tam bij šchehl, ka netika školā pee Jura un ziteem behrneem, un nedabuja klausitees, ko školotajs štahsta. Juriš, to redšedams, raudaja lihdi, draugu nošchehlodams. Bet pukites, ko Juriš atnešis, Mahrtingš eelika glahšē uhdeni, un glahši nolika pee gultas. Kad šahpes bij masašas, tad arween domaja par draugu Juri, kas tam arween bijis labs un mihšch.

2. Kahdu rihtu, kad školā štundas wehl nebij šahkuschās, šwanija ar basnizas šwanu. Gaisš bij glušchi klušš un šklaidš, un šwana štanu dširdeja tahku, tahlu. Swans šchoreiš škaneja tit šehrigi, ka wehl nekad. Školas-behrni wiši isnahza ahtrā klausitees un zits zitam štahštija, ka Silu Mahrtingš esot nomiris. Bet Juriš aišgahja weenatnē un gaušchi raudaja.

Šwehtdeen pehz pusdeenas atkal šwanija. Šchoreiš newis ar basnizas, bet ar kapšehtas šwanu. Gara behrineeku rinda lehni-tinām brauza uš kapšehtu. Silu Mahrtingu šchodeen glabaja. Wiši školas-behrni gahja uš kapšehtu pawadit šawu školas-beedri. Školotajs pee kapa tureja behru runu un peemineja, ka Mahrtingš arween bijis ušzihtigs un paklausigs, ko lai ziti behrni nemotees par preekššihmi. Pehz tam školas-behrni dšeedaja jauku, bet

ŝehrigu behru=dŝeesmu uŝ wairat baŝim. Bet Juris aiŝ aŝaràm nemaj newareja dŝeedat lihđj.

Kad bij atnahkufi waŝara ar ŝiltu ŝauliti un ziteem waŝaras jaufumeem, tad Juris beeŝchi ween gahja uŝ kapŝehtu pee drauga kapa, kaŝ, welenàm aplikts, ŝkaiŝti ŝaloja. ŝkreiŝ tas kapu puŝch=koja jaunàm puķem un daŝchfahrť ilgi, ilgi tur ŝehdeja, pahrdomadams, ziť preezigi ar Maħrtianu gandŝ ŝpehlejuŝchees, ziť draudŝigi ŝeemu abi ŝkolà gahjuŝchi un mahzijuŝchees, un ka Maħrtinŝch tam arween bijis labŝ un miħliŝch.

P. Behrŝinŝch.

III. nodala.

Gadŝfahrťas dŝihwe mahjà, pagalmà, dahrŝà, tihrumà, plawà, upè, meŝchà.

127. Pawaŝari.

1. Pawaŝaris nahť! Kaŝ pirmas dŝird pawaŝara ŝweizina=jumu? Bruhnais zinitis meŝchmalas ŝaulgoŝi pirmas to dŝird. Winŝch iŝbahŝch no ŝneega ŝawu bruhngano galwianu, kuru apklahj ŝauŝa pagahjuŝchà gada ŝahle, un ŝakàs mehťras ŝahť ŝmarschot uŝ ŝakà ziniŝcha.

ŝilts patihkams wehŝŝch nahť no taŝlãm ŝemèm un juħràm. Winŝch pluhŝt pahť ŝaŝtinguŝchà meŝcha galotnèm, klišť gar ŝaulainàm paťalnèm, aiŝwehjinàm ŝtrautmalem un upju ŝtahwajeem krasťeem. Winŝch uŝmeklè paťalnès lihťo un neewehrojamo laŝdu kruhmu, ŝtrautmala winŝch atrod loťanos fahrťklus un weenteeŝigos wihtolus. Ari ŝcheem dabas pabeħrneem ŝaule iŝdala ŝawas dahwanas; wina kà mahťe miħťo weenadi lepno oŝolu, peemihľigo behrŝu, daiťo leepu, lihťo laŝdu un loťano fahrťlinu.

2. Eĵat tuwaĵ agrâ pawafari laŝdam, apŝlatat wina pum-
puruŝ! Juĥŝ eeraudŝfat pum-pura teewajâ galâ wairat ŝar-
kanu ŝtiĥgu. Puŝteklainâŝ
bahreŝtis un ŝchee pum-
purini ar ŝarkanâm
ŝtiĥdŝinâm ir laŝda briĥ-
niŝĥĥigee diwejadee ŝeedi.
Tadeĥt tauta dŝeed :

Laŝdinŝĥ ŝeed gaweni,
ŝaltajâ mehneŝi,
ŝaltajâ mehneŝi,
ŝarkaneem ŝeedineem.

Paŝpleĥĥĥat pumpu-
rinu : tur eekŝĥâ wai-
rat maŝu, apaĥu baltu-
minu ; tee naĥĥamee
reekŝti, laŝda behrnini,
par ĥureem tauta dŝeed :

Laŝdinam daudŝ behr-
ninu
Wiŝeem kaula kaŝĥozini.

Drĥiŝ ari kaĥr-
kliŝĥ ar wiĥtolu raiŝiŝ
ŝawu ŝkaiŝti dŝelteno puĥpolu, kaŝ ŝmarŝĥo un wiŝina pĥimo bititi
un raibo taurinu.

Peĥĥ N. Klauŝtina.

- Wiŝbewumi :**
- 1) Pawafari, kaĥ deena un naŝtis weenâ garumâ (9. martâ), eewehro un atŝihmê peĥĥ eĥnaŝ (uŝ loga, pagalmâ), ĥur ŝaule lez un noeet. („Saules zekâ“ garumŝ.)
 - 2) Ĥimeĥri martâ puŝdeenas eĥnaŝ garumu un atŝihmê!
 - 3) Ŝeko (peĥĥ kalendara, ŝeenaŝ pulŝŝtena) ziŝ aĥtri deenas pawafari pleŝĥaŝ garakaŝ un naŝtis ŝaraujaŝ iĥŝakaŝ.

128. *Ušnini un pumpuri patvafari.*

Drošhaķee aņnini bahšch ņako galwinu ahrā, lai pahrleezinatos, waj tad teešcham ņeemels nenahķ wairs ņchos ar baltajām ņneega piķām treeķt atpakaķ ņemē.

Uri pumpurini nogruhšch ņilto ņeemas zepuriti uš weenu aušī, lai kaut ar weenu aztinu paškatitos, no kuras pušes tad nahķ ņchi ņiltā wehšma. Bet wehšma jau wairs nenahķ — wina ir kļahķ un glauda un paiķā ņawus mihlulišchus. Un paškat, paškat, ziķ nu pahrgalwigi teķ mašais pumpurs: wiņšch nošper ņilto zepuri ņemē un atpoķā plašchi ņawus ņchaurōs ņwahrziņus!

Nu, nu, nerahķtni, kad tiķ naw par agru.

Walbis. (Ziķ „Staburaga behrni“).

129. *Swirbsti, ņwirbsti, ņwirbuliti.*

Swirbsti, ņwirbsti, ņwirbuliti,
Sneegs jau kuhķt no tihruma,
Wairs tew nebuhs, wahrguliti,
Tušcham jaeet lišdinā.

Drihķ ar' tawi wezee brahķi,
Ziti putni šchurpu nahķs,
Tad ar' tee, kas tagad tahķi,
Gawilet ņche ņkani ņahķs.

Nu ir ahķtri puķes laukā
Augs un išpušchkošees mešchš,
Saule špihķdēs ņilta, jauķa, —
Wišur wina preeķus dwešch.

„P. Aw.“

130. *Straiķs.*

ņemneekš ņanagloja pawafari no dehlišcheem neleelu mahķinu. Wehl wiņšch išgreēsa weendōs ņahnōs apaku zaurumu un tad teiķa: — Piķs nu gatawa, jagaida tiķai weēši atnahķam.

— Ko tu tur dari, teht? — waizaja masaiš dehls.

— Redži, dehls, ka pawašaris klaht. Drihš atlaidišeš strašdi un no metišeš šchai masajā mahjinā uš dšihwi: škandinās dšeešminas un šargās dahrsus.

— Kā tad strašdi war šargat dahrsus?

— Mi dehls, kas strašdi par wareneem šargeem! Wašarā dahrsdšs eerodas mišsums tahrupu, kašpuru, taurinu, waboku, glee-mešchu. Un wišī wini ehđ, šuhž, šabojā lapas un šaknes. Bet strašds ar šawu gimeni iddeenās ne weenu ween šimtu gleemešchu, kašpuru un waboku notešā. Bet nu, dehls, palihđši ušželt man mahjinu koka!

Tehws panehuma garu kašrti, peešehja pee tās zeeti mahjinu, lai wehjšch to newar nogahšt, un tad peešehja kašrti stahwus pee ahbeles stumbra. Mahjinas walejo zaurumu pagreeša vret deenwideem: tā strašdi mišlot.

Weeši nelikās uš šewi ilgi gaiditees. Drihš atlaidās diwi strašdini un no metās mahjinā uš dšihwi. Puišens nu beešchi kuh-kojās putniru darbā un klaufšjās winu dšeešmās.

Nowehro, kašdā kašrtibā atgreešchas gašju putni!

131. Padšeedeet, strašda behrni!

Padšeedeet, strašda behrni,

Mu nedšeed laštigala;

Laštigala nedšeedaja

Šehjas laika gaididama.

Tautas dšeešma.

132. Ledus eešchana.

Ledus gabalu ronās wairak un wairak. Šau Daugawa pilna ledus. Tee ir augššemes ledi, kuri wehl naw išgašjušchi. Beidsot wiņšch klaht, šchis baltais, nemeerigais želotaju pulks.

Kas ta par žihnu, kas par špehkošchanos un gruhštišchanos nedšihwo ledus gabalu starpā! Išleekas, kā kad winu starpā mištu

neschehligais maisēs naidš. Tur, Daugawas widū, wini eet tā pašlušu tšchauftedami, weens gar otru beršedamees. Masā telpa nekauj wineem strauji ušbrukt. Bet tomehr paškatees, zif naigi masakee leen leelajeem wiršū! Uš dascha gabala šakrahjušees pat wešela kaudse, un šchis tad nu ari eet, zelā ešošchos masakos gabalus kà špitschkas uhdeni gruhšdams, waj ari kà špalus uš wišam pušem kaišidams, kamehr šateef kahdu zeenigu pretineeku, kurešch tad waj nu šchehligu roku atšwabina nabagu no ušbahšigās nastas, waj ari pagruhšch pašchu sem uhdena, noraušch masos knišchklus nost un ušsehšchas pats wiršū.

Bet ihsti te — kraštmalā — te tif ir ihstā zihna un dšihwiba! Paškat, paškat, kahds leels, plats wezis dodas, ašako stuhri uš preekšchu pašteepis, taišni masā Staburaga gludajai pamata klintij wiršū! Kraušch! — Redš nu! Stuhris pagalam — ko gribeji, to dabuji! Kas lita ar Staburagu uššahkt zihnu! Bet wezis wehl nemas nedomā atkahptees. Kad stuhris pagalam, wišch atšpeeschas ar wišu plato kruhti pret klinti. Wezis kust, bet klints ne. Zihna paleef masu brihtinu meerā — laikam pretineeki mehro weens otra špehklus. Bet kas tad tas? — wezim gan jau kahja pašlihdejuši: pret straumi greeštis gals tam šahk pamašam grimt. Masēe ledus gabalini leen tam knadsedami zits aij zita wiršū. Gruhštās, stumjās, it kà palihdšet gribedami, bet nemahkuki apgruhtina tikai wezi darbā, gremdē to dšilak un dšilak. Wezis jau pawišam greiši šagreesees uhdeni. Te peesteidšas kahds leelaks ledus gabals un eegruhšch wezi durteniški atwarā . . .

Bet Staburaga klints stahw lepni, kà jau ušwaretajs, un meerigi noštatās pretineeka nahwē. *Waldis. (31 „Staburaga behrni“.)*

Nowehro, kurā mehneši pee mums parasti ijeet ledus no upēm!

133. Weztehws Janis un šaki.

1. Laiwinā braukaju, šwejoju malku,
Pluhdi no mešcha mums projam to nes . . .
Ceraugu: uhdeni paugurinšch masē,
Glušchi pilns garaušchu šakišchu tas.

Uhdens it mirklus wehl augstaku zelas,
Salai gandrihš wilni pahri jau weļas . . .

2. Beebrauzu . . . aušis ween drebinas,
Sakišči pašči ir nekustas . . .
Weenu leeku laiwinā, ņauzu, lai ašči
Žiti lež garaušči — Ķipainee pašči.
Weztehtinšch pawehlē strupi un ihši,
Saki, ko domajeet, paļauša wiši.
Žikko pats wehdejais laiwinā lež,
Uļpluhdu bangas jau ņalinu ņedš.
Sazju: „Paļuhš nu, mulkišči mani,
Negudri teeptes pret weztehwu Žani!“
3. Dreezam un lehnitem taļlatu trauzam.
Žihri kā stabiņšch, kam garam te brauzam:
Statos: tur ņakits, uš zelmina ušrahpees,
Glahbjas no ņlihšchanas kaħhinās peezeħlees . . .
Geleeku laiwinā wiau pee ziteem.
4. Redsu, pa straumi peld koks Ķupleem ņareem:
Desmiteem ņaku uš plosta ņči glahbjas,
Dopus — stahwus — gukus te Ķipainee rahpjas . . .
„Nemtu ir juhs, bet ka nenogrimst laiwa.“
Nekši žirtu koka,
Welku koku lihdši.
5. Seewas ar behrneem uš kraštmalu trauz,
Sakišchus apbrihno, ņmejas un ņauz:
„Weztehti Žani,
Genem jel mani
Laiwinā,
Sakišcheem gribu
Seħstees ar ņtibu
Widinā!“
— „Statit no taħleenes warat, žiĶ patiħkas,
Duwu ween nenahkat, ņaki ka nebiħtas!“

6. Mijbrauzām zeematam garam pa upi,
Sahk šaki lehkāt pa laiwu kà glupi:
Matij'šchi greišatšchi kraštmalu tuwu,
Birstalu, krummajūs, jeemaju druwu.
Gluschi pee kraštmalas peeiru laiwiau
Peewilku koku, tam peeslehu laipinu,
„Sweiki nu!“
Ušfauzu.
7. Tee, zik ween špehja,
Lehza un škrehja,
Es wehl tos mudinu,
Dšhatlat škreet, škubinu:
„Lipata! lipata!
Lempiti lipaini,
Knašchi steidj krummajōs,
Mošlehpēs beesumōs,
Mihti pehz patikas
Wišu augu wafaru,
Dikai pret rudeni
Sargees no šatikas:
Dad škrotis štilbōs,
Mhda pahr azim!“
8. Birstalas krummajōs greišatšchi nošuda.
Pahrišchi diwi tak laiwina palika:
Gauscham bij wahrgi un nezehlās kahjās.
Maišā tos eebahsu, pahrnešu mahjās,
Sildiju, koku nu wišu garu nakti . . .
Safila, atšchirga zeemini mani,
Lehkā pa buhdu ap weztehwu Jani.
9. Agri, agri rihtā
Bahšchu tos maišā,
Šnešu plawā,
Kratu tur ahrā . . .
Lipata, lipata . . . aiskipatoja.

134. Aprili.

Pawafara faulite raida pa walejo logu apschilbinoŝchi gaiŝchus, filtus ŝtarus; ŝtraŝdinŝch ŝwilpo paŝaritè, zihrulitis wihtero augŝtu gaiŝdš. Wiŝs aizinat aizina behrnus laukà, dahrŝà, kur peeauguŝchee patlaban ar un roŝ, dehŝta kofus un kruhmus. Bet titko behrni iŝnahkuŝchi ahrà, jau debefiŝ nomahzas. Beleki padebeŝchi aiŝklahj fauliti; ŝazelas aukŝts wehjjch; ŝneeg un lihŝt, wiŝs kopà. Tihraiŝ ŝlapjdranka laiŝs! ŝtraŝdinŝch eebehg aurinà, zihrulitis paŝlehpjas aiŝ zintinas. Uri behrni ŝteidŝas kèhki, apŝildit ŝlapjàs, noŝaluŝchàs roŝas pee kuroŝchàs plihŝt. Un ŝlapjdrankiŝ ar wehju preezigi, ka wiŝus aiŝdŝinuŝchi.

Bet faulite domà: „Ne, to eŝ newaru peelaiŝt!“ un ŝaploŝa ar weenu rahweenu mahkonus. Wina uŝŝmaida zilwekeem mihi, mihi, ŝkuhpŝta ŝemi filti, filti, un ŝneegs iŝkuhŝt, aiŝteŝ pa urdŝinàm uŝ upi. No jauna ŝahŝas ŝwilpŝchana, wihteroŝchana, wiŝdŝchinaŝchana, parŝchkeŝchana. Behrni dodas atkal ahrà. Bet ŝeemeliŝ naw tit ahtri peewahrams. Drihŝ wiŝch atkal klaht ar ŝawu mahkonu plihwuri, lectu, ŝneegu, kruŝu. Beŝ rimas turpinas pawafara un ŝeemas, fauliteŝ un krehŝlas zihna. Bet kà lai taŝ ari zitadi buhtu — ir tatŝchu blehdigaiŝ aprila mehneŝiŝ.

Uŝdewunš: Nowehro, furus darbus ŝtrahdà aprili tihrumà? dahrŝà?

135. Wehjjch un ŝaule.

Reiŝ wehjjch ar ŝauli ŝakildojàs, kureŝch no wineem ŝtiprakŝ. Weidŝot tee nolehma, ka taŝ buhš ŝtiprakaiŝ, kaŝ nowilks zelneekam mehteli. Patlaban kahtš wihrs gahja garam. Ubi apnehmàs pee ta iŝrahdit ŝawus ŝpehkuŝ.

ŝirmaiŝ ŝahŝa wehjjch. Wiŝch puhŝta arween ŝtipraf un ŝtipraf zelneekam wirŝu. ŝchim ŝametàs wehŝi; wiŝch ŝatinàs mehteli un ŝoloja tahlaf. Tagad wehjjch drahdàs ar wiŝu ŝpehku tam wirŝu — rahwa zepuri noŝt, rauŝtija to aiŝ mehtela ŝtuhtreem un kèhràs klaht kur ween waredams. Zelneekš ŝahŝa no aukŝtuma trihzet, ŝatinàs

wehl zeeschaki mehteli un usbahsa zepuri stipraki galwà. Wehjsch redseja, ka wina puhles weltigas un meta beidsot meeru.

Nu saulei nahzàs rahdit sawu spehku. Wina islihda smaididama no mahkoneem un sahka fildit. Bekneeks jau atpogaja mehteli. Saule suhtija winaam wehl filtalus starus. Bekneekam metàs karsti. Winjsch nowilka mehteli pawisam nost un pahrlita to pahz plezeem.

Ar laipnibu un mihlibu panahkams wairak, nekà ar bahrdjibu.

136. Tif nenosalu!

Zihrulis dseedaja, wasara nahza,
Isdewu kaschoku, — tif nenosalu.

Tautas djeesma.

Michlas: 29) **Baltswahrkim treji darbi: gaisma jadod, brehki jaklusina, fuls jamehsch.**

30) **Garais Peteris schtehrsam walkà kreflu.**

137. Leeldeenàs.

Beidsot atnahza sengaiditàs Leeldeenàs. Tehws pakahra leelajà leepà schuhpotnes un teiza, lai mehs schuhpojotees; tikai lai fargotees augstu schuhpotees. Sahkumà mehs paschi nepratàm wehl schuhpotees. Muls schuhpoja paschu un kaiminu puischi. Par to dewàm puischeem krahstotàs olas. Puischi un kaiminu behrni ari mums dahwinaja flaitas olas. Drih j eemanijamees ari weeni schuhpotees. Tomehr augstu neschuhpojamees. Kaiminu Waldis gribeja parahdit, ka winjsch warot usschuhpotees lihdi pat leepas sareem. Winjsch mehginaja sahkumà sehbus, bet tà newedàs lahgå. Nu winjsch peezehlàs stahwus un dfinàs, zif ween spehja. Jau schuhpotnu kluggu gals atsitàs pret leepas sareem, bet Waldis dfinàs wehl augstat. Te — brihtsch! notruhka weena klugga, un Waldis notrita semè. Winjsch nekustejàs. Mehs pahrbijamees, ka buhs pagalam un brehzàm pehz palihga. Tatschu Waldis pehz brihscha nahza pee samanas un peezehlàs, bet bija gluschi stihws.

Mehs lihdsējām winam pahreēt mahjās. Winšch tuhliit liķās uķ gultās un noguleja wiķus ūwehtķus. Ari peķķ ūwehtķeem weķķ ūķhdseķķās, ķa ūķhpot ūķhni.

No Veeldeenās weens otram dahwina?

138. Ir pawafara.

Ku atnahķa pawafara:

Sneegs ūķķķhda,

Un ūķi aķnini

No ūķapķķās ķemes liķda.

Es atwehru logu:

Gaiķs dķidrs un debetķs ūķķas,

Un baltās ķā putas

Wiķ ūķaulē mahķonu ūķķķķas.

Un melnais ūķraķķs

Uķ aķbeķes ūķa

Smilķ ūķķķā balķķinā:

„Ir pawafara!

Ir pawafara!“

Indriķis.

139. Gows un kowahrnis.

Ķagalma ūķahweķa muķķu bruhnā gows un ehda pee ūķķes ķeenu. Te uķķaidās tai uķ muguras kowahrnis, un ūķķa pluhķt gowij ūķalwas aķrā. „Gowij tas tatsķķu ūķķ; redķes, ķā wina aiķķķķķ uķmahķigo?“ es nodomaju. Bet Bruhnaķa ūķahweķa glusķķi meerigi un atķahwa kowahrnim pluhķat muguru, ķķ ween tihķ. Mahķķķu tehwaķ ūķawado ūķatu. Tehws teķķa:

„Tagad pawafaris. Gowij iķaug beķķās ķeemas ūķalwas weetā retaka wafaras ūķalwa. Seemas ūķalwai tapeķķ janoet: „gows met ūķalwu“. Kowahrnim atķal wajadķģķas miķķķtas ūķalwas, ar ķo iķķķaķt liķķu, lai olām un behrņeem buķķu ūķķi. Tapeķķ kowahrnis iķķķķķ gowij ūķalwas. Gowij tas tihķi labi patihķ, ķo ap ūķķo laiķu winai ūķķķri neķķ aķķa, un gows labpraķķ berķķķas ĝar ūķķķu, lai ween ūķalwa driķķķ nobirtu. . .“

Ķatlaban kowahrnis biķa peepluhķķis pilnu ķnaķķi ūķalwām. Winšķķ pazeķķlās no Bruhnaķas muguras un aiķķaidās.

Ķamdeķķ dķķķweeķķi pawafari met ūķalwu? Ķad weķķ dķķķweeķķi „met“ ūķalwu? Ķamdeķķ wini to dara pawafari un ķamdeķķ ru-deni? Ķoweķķro: ķā no ūķalwas nomeķķķanas war iķķķķķi labi ķoķķķķ lopus no nowahrguķķeem?

140. Butneem lišdas darinot.

Leeli putni, maši putni
Wiši brauza ūhagarās,
Mašajam putninam
Ašfagahšās wešuminaš.

Wiši putni kašjas dšehra
Pawafara laizina;
Pawafari ūlas tek,
Nawajaga alutina.

Tautas dšeešmas.

141. Bešdeliga un ūwirbulis.

Stahweju pagalmā un luhtojos uš bešdeligu lišdu pašchobelē.
Abas bešdeligas aišlaidās, un lišda palika ašumirkli tuššcha.

Šwirbulis, kureš wišu
laiķu meerigi tupeja uš
jumta, rahdijās, tik to
bij gaidijis. Winš ūa-
wehđinaja ūpahrneem un
— ūpurkš! eeškreħja liš-
dā. Nu winš išbahja
pa lišdas zaurumu knaħbi
un dušmigi tšcheeba.

Driħ atlaidās weena
no bešdeligām. Ćeraudsi-
juši neluħgto weeši, wiņa
draudošchi eešchurkštejās
un tad aišlaidās. Bet
šwirbulis ūehđeja lišdā un
leelijās ūawā walodā.

Te atlaidās wešels beš-
deligu puħlis. Wišās wi-
nas peelaidās pee lišdas, it kā gribedamas pahrleezinatees; tad
tās aišlaidās. Šwirbulis nelahwās nobeedetees un duššchigi
bahrās uš bešdeligām, grošidams ašo knaħbi uš wišām pušēm.

Besdeligas peelaidās no jauna pee lisdās, katra pehz fahrtais, un aislaidās no jauna. Tā tas atfahrtojās wairak reisu.

Ne par wolti besdeligas laidās ūhurp un turp. It reijas winas atnesa knahbischōs pa dubļu pizīnai, ar to aijmuhreja eeeju lisdā.

Ēejas zaurums kluwa masafs un masafs. Ēesahkumā wareja redset wiņu ūwirbula kaflu, tad — tikai galwu, wehlaĶ — weenigi knahbi un heidsot nefas wairs nebija redsams.

Kad besdeligas bija ūwirbuli eemuhrejuschas, winas tšchwina-damas puħli laidās pa gaišu. Behz L. Tolstoja.

M i ģ ģ l a (31).

No aijjuhras atšrehjis kumelinšch masš,
Tahds ūlgans, pee purnina ihleninšch ašš,
Uš kruhjninām tam balta drahnina,
Bet patakā diwjaru dakšhina.

142. Besdeligu draudlība.

1. Reif besdeliga lidodama bij eeķehrufees ar kahjīņu pee loga peefeetā deegā. Wiņa newareja kahju atfwabinat, zik ļoti ari nopuhlējās. NabadSITE fahka ūshehli tšchirkstet. Uf wiņas ūzeena ūalaidās wairak besdeligu. Tās laidaleja ap draudseni un ūkapi widšchinaja, it kā pahrlikdamas un pahrpreeddamas, kā nelaimigajai palihdset. Te weena peelaischas pee deega un mehģina deegu pahrknahbt blakam tai weetai, kur beedrenei eepinufees kahjīņa; pehz wiņas darija to pašchu otra, trefchā un zitas pahrejās. Besdeligas nerima, lihdi draudfene nebij atfwabinata.

2. Kahds medneeks eewainoja juhras besdeligu ūpahrnā. NabadSITE eekrita juhrā, un wiņi ūkaloja wiņu pret kraflu. „Tuhlit buhs rokā!“ medneeks nodomaja. Te peelaidās pee eewainotās diwas besdeligas, ūtwehra wiņu knahbischōs un aifnesa beedreni uf klinti. Medneeks rahpās uf klinti pakaļ. Wiņšch redseja, ka eewainotā guleja pee ūemes, bet zitas lidoja apkahrt. Tiklihdi

pehdejās eeraudlīja medneeku, wiņas ņaņehma atkal eewainoto knahbifchōs un aifnefa tahlak. Medneekam flinte bija jau ufwilkta, tomehr redfedams tahdu bešdelīgu draudfibu, wiņfch nefpehja wiņas nonahwet.

143. Maijā.

Jau seedeem rotatās plawas,
Jau dseefmām wilnojas gaišs;
Gaišchs ņakums kalnōs un lejās,
Nlaht maijmehņešs debeshķigais.

Jau ņaule tiķ miķti, tiķ ņpošchi
Ķee ņkaidrā ņiluma mirķs,
Un lapoti mešchi tiķ košchi,
Un liķģņmi puķst zilweķa ņirds.

No puteķteem ahrā un duķmeem
Muhs seeđoščais pawaņars ņauģ;
Gals beķdām un ņirdeķšteem druķmeem,
Weķl paņaulē preeķu tiķ daudģ.

Ed. Weidenbaums.

144. Daķrģā.

1. Triķģ puķites ņkaiģti seeđ
Ķeķberģiķķa daķrģinā,
Weena eewa, otr' aķbele,
Treķķā pati ķeķberite.

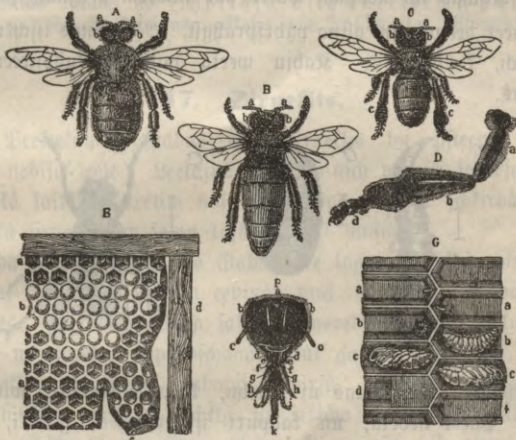
2. Ķewa seeđ ar aķbeli
Weenā daķrģa ņtuķriti.
Ķewinai ņelta seeđi,
Aķbelei ņudrabina.

3. Seedi balti, ahbelite,
Eš paklahju willainites,
Lai biršt tawi balti seedi
Uš manàm willainèm.

4. Puht, seemeli, nelaid šalnas,
Laid ahbelei nošeedeti,
Laid ahbelei nošeedeti
Lihđj baltaju ahboltiau.

Tautas dšeesmas.

145. Bitit mihlà, ko tu dari?

Bitit mihlà, ko tu dari,
Waj tu man to šazit wari?
Eš gan finu, ko tu strahdà,
Tu jau šaldo medu gahdà.

Strahdà ween, jo tšhakli strahdà,
Sawu stropu pilnu gahdà!
Tehws tad rudeni ar duhzi
Greesis to, ko tu nu šuhzi.

Šantajumi: No fureenes bites nem medu? Kur winas to šatrahj? No ka pagatawotas šchuhnas? Kamdehl bites trahj medu? (Variba seemai.) Kà zilweli leeto medu? wasku? Kà bites aišstahwas pret eenaidneekem? Kà zilweli aišfargajas pret bišchu eedšelšanu, kad iškem no stropa medu? No šauz par bišchu špeetoššanu un špeetu? Kamdehl gan bites aišlaiščas špeetojot no stropa? Nowehro, zif bitei kahju? špahru? kur atrodas dšelons? Kà atšķiras darba bites, traņi un mahte=šehnineene?

146. Mušča.

Bawajara fältums ušmodina ari mušchu no seemas meega. — Wina nopurina špahrniaus, notihra ar kaħjinām wehderinu un tad dodas weetraugds. Jaišraugas noderigs fakts, kur behrni waretu iſougť. Netihrumu iſchupa, maiſes garofina, gaſas gabaliņſch, wiſs tas war noderet muſchaj par labu labo liſdinu. Te nu muſcha eedeħj ſawas baltās, eegarenās olinas. Behz brihtina wina jau atkal aiſlaiſchas un nedomā wairs par ſaweem peħznahzejeem . . .

Baet deena, un olinā pahrsprahgť. No winas iſſchķīlas balts taħrpiniſch, kaħpurs. Kaħju weetā muſchas kaħpureem ſiħkas kaħrpinaš.

Kaħpuri kaħri metas uš baribu, kura noderejuſi wincem par liſdinu. Baet nedela, un kaħpuri iſſtecpuſchees garaķi, peebreduſchi reſnaki. Nu wini ſaſtingſť kuħninaš.

Kuħninaš lihdsinaš maſām muzinām, winas guķ kā miruſchas. Paġalam winas tomehr naw. Kuħninaš noriſinaš leels un greuħts darbs: ſem kuħninaš ſedſinaš iſaug kaħjinaš, ſpahrnini un ziti muſchas lozķķi. Wairat nekā nedeķu kuħnina guķ nekufstedamās . . . Peepesķi kaħdā deenā pahrsprahgť kuħninaš ſedſina un no winas iſleen aħrā balta, jauna muſcha.

Driħj jaunā muſcha top tumſchaka un gluſķi lihdsiġa zitām muſchām. Jaunās muſchas lido apkahrt pa iſtabu, kuħti, paġalmu, meķledamas baribu un driħj ari liſdu weetās ſaweem peħznahzejeem. Tā iħſā laiķā ſarodas ļoti daudš ſcho uſmahziġo, neluħgto weeķu.

Þret rudení muſčas top gurdenás, meegainás, tíſko kuſtina ſpahrnus. Beidsot winas noleen faut kur kaſtá un te gluſchi ſaſtingſt. Tà winas guſ lihdſ pawaſarim.

Uſbewumi: Nowehro, zif muſchai kaſju? ſpahrnú? no zif rinkeem faſtahw kermenis? No ka muſcha pahreeſt? Uſmeklê galas gabaliu u. t. l. preeſſchmetu, fur muſcha eedehjuſi olaſ, un tad nowehro, zif ilgá loik: un fá attihſtas muſcha?

Santajumi: Kurus kufainus tu wehl paſihſti? Kà iſſchiras kufaini no ſihditaju dſihwneekem? putneem? u. 3. Kapeh3 kufainus peeſſkaita pee beſſaulu dſihwneekem?

147. Sirneklis.

1. Peeleekamás iſtabas logá ſirneklis bij iſſteepis tihklu. Sirneklis nebija leelê. Veetainâ laiſká winſch paraſti ſehdeja tihkla widú, jauká laiſká turpretim noſlehpás loga rahmja ſchirbâ. Noſſkatijos, fá ſirneklis ar ſawu tihklu „ker“ muſchas.

Rahda muſcha laidás no iſtabas pee loga. Tihklu wina laiſkam nemaſ nemanija. Wina eepinás taní un newareja wairs atſwabinatees. Sirnekla paſcha ſahfumâ neredſeju. Bet tílko tihklis eelihgojás no muſchas keparojchanás, kur gadijees, kur ne, parahdijás ſirneklis un metás nabadſitei wirſú. Winſch, rahdijás, ne druſku nebiſhtas eepihſtees tihklâ un rikſcho ar ſaweem milſu ſahbakeem pa tihklu fá pa tiltu. Uzumirkli winſch bija jau muſchai wirſú, eekoda pahris reijaſ ar ſaweem giſtigajeem ſchokkeem, peh3 tam ſahka wiſhtit upuru ſawâ pawedeená. Muſcha gan ſih3a, mehginaja atſwabinatees; bet ſirneklis apwija pawedeenu arween zeeſchak, tà ka muſcha beidsot neſpeh3a wairs ne pakuſtetees. Sirneklis nu ſanehma guhſtekni preeſſchahjás un aiſneja tihkla malâ, netahku no ſawa midſena, kur to tihklâ pakahra. Laiſkam ſirneklis bij paehdis un tapeh3 uſglabaja medijumu wehlaſkam brihdim.

2. Otrreiſ redſeju, ka tihklâ eepinás leelâ, ſilâ gaſas muſcha. Wina keparojás un duh3a tiſ ſparigi, ka wiſs tihklis lihgot lihgojás. Sirneklis tuwojás muſchai lehnám, fá baididamees. Klahſt peenah3is, winſch pats pahrrahwa tihkla pawedeenus un muſchu atſ-

šwabinaja. Tā tad firneklis eestatija, ka šchi mušča preekšč wina pahrať leela un stipra. Turpretim pret wasaras beigām, kad firneklis bij paaudsees, winšč wis wairs nelaida gaľas muščas waľa, bet apehda gahrdu muti.

3. Keiř kalpone bij ispostijuři tihķlu. Jau domaju, ka nu wairs firneklis neaudis te jaunu tihķlu. Bet neka! Otrā deenā jau atradu firnekli darbā. Preeks bija noľtatitees, ar kaľdu isweizibu un ismanu firneklis „auda“ řawu řwejas riķķu. Saķķumā winšč iswilka řtarweidigus pawedeenus — welķus, peķķ tam atķal pahŗsteepa teem řķķķerřam audus. Pawedeenu weela pluhda no firneķķa paķaľgala kaŗpinaņ. Treŗķajā deenā tihķķs jau bija gataws, un firneklis „řwejoja“ ķa pa weķam.

Rowehro firnekli darbā! Waj firneķķi ķaitigi (isniķķina muščas)?

148. Sirneķķi un muščas.

Wiřas plawas aiř upites

Pilnas řihda pawedeenu:

Sirneķķitis řaģķķas auda

Muščinaņ, maķřinaņ.

Tautas dŗeefma.

149. Bite un muščas.

Keiř diwas muščas

Uř řweščām řemēm teiķās řķreet

Un biti aizina, lai liķķi eet.

No papagaķķem tās bij dŗirdejuščas

Paŗ taķķām řemēm leetas briķņiņķķas,

Turķķaht weķķ winas nehma ķaunā,

Ķa dŗimtenē beķ ķeenibas

Tās gainā ķatrās weeřibās.

Ķo weķķ ne! ķa naw ķaudim ķauna:

Lai winas neķķuķķtu pee řaldumeem,

Ķu řeķķot wiřu řķķķla ķupoleem!

Un buķķdās jařaŗķas no firneķķeem.

„Daudz laimes zekā!“ bite atbild winām,
„Bet manim labi eet ar' dšimtenē;
Škveens, no leekunga lihds jemneezinām,
Man mihlestibu rahda šche
Par šaldo medu, ko es dodu.
Bet jums, kur ween tik škreesat juhs,
Arween ta pati liksta buhs.
Ja labu nedarifeet, zeenibu un godu
Juhs nemantošeet it nefur,
Bet firnekli ir jums par šodu
Tā šche, kà tur.“

Š. Adamowitšs pehš Krilowa.

150. Mana krusttehwa dahrsš.

Mana krusttehwa dahrsš ir labakais wišà apkahrtnē. Krusttehws daudš puhlas un strahdà šawà dahrsšà, tapehš dahrsš ari labi uškopts. Te aug daščadu šugu ahbeles, humberes, pluhmes, kiršči un ogulaji: ehřščšogās, melnās, šarkanās un baltās jaha-

ogās un awenes; netruhšt ari leelas un šaldas dahrsša semenes, kuras pašihstamas wišà apkahrtnē. Pat ar drawneezibu krusttehws nodarbojas: winam wairak dešmitu hišču stropu.

Doti škaišts krusttehwa dahrsš pawasari, kad auglu kofi pilni šneega balteem un šahrteem seedeem, un bites duhšdamas laiščas

pa fareem medu mekledamas. Man tomehr frusttehwa dahrjs wislabati patihk wasarâ, kad eenahkuschâs ogas un šaldee wasaras ahboli. Ari ar medu mani frusttehws tad beeschi pazeenâ, jewishki, kad deenwidâs peeskatu bites, waj tâs nespreto, waj atkal, ja lihdsu lafit ogas un ahbolus pahrdoschanai.

Dauds dahrjâ darba, bet to teefu winsh ari dod gahrdus augkus un eenes frusttehwan prahwu naudas suminu.

Nosauz augku fokus un fruhmus! Kuras pukes tu pasihsti? Kuras tew wismihlafâs? Kuras dahrja jaknes tu pasihsti? Kurâ wasarâ isaug burkaneem u. z. sehklas? Kurus darbus strahdâ dahrjâ pawajari? wasarâ? rudeni?

Wihklas: 32) **Weena kahja nabagam, leela galwa wihrinam — nozehrt kahju nabagam, jagreesch galwu wihrinam.**

33) **Sarkaus wihrinsh, jala bahrdina.**

34) **Balta aitina melna peerite.**

35) **Mafs, mafs wihrinsh, dewinas ahdinas; kas to isgehrbs, tas gauschi raudas.**

36) **Mafa, mafa gowtina, falds falds peeninsh.**

37) **Mafs, mafs wihrinsh, afs, afs zirtwitis.**

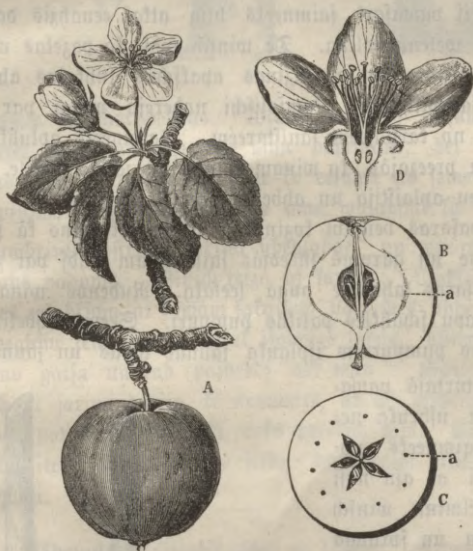
151. Kâ isauga ahbelite.

1. Saimneeks jehdeja jawâ dahrjâ uf welenu folina. Winam blakam bija kurwis ar leeleem, skaišteem dahrja ahbokeem. Saimneeks panehma un ehda weenu ahboli.

Ahbola widû bija mafa mahjina, peezâm istabinâm. Katrà istabinâ atradâs releeli, tumshchi, eegareni graudini.

Saimneeks eeduhra semê ar pirktu zauruminu un eemeta tur weenu no graudineem. Tad winsh aishbhra zaurumu ar semem. „Ro gan tas nosihmê? Kas ar mani notiksees?“ sehklas graudinsh nodomaja: „Baltajâ ahbola istabinâ bija tatschu dauds skaistat, nekâ te, tumshchâ zeetumâ.“ Domadams par jawu likteni, graudinsh eemiga.

2. Winšch nejuta, ka bahrgs šals špeedās zauri zētuma šee-
nām un gribeja graudinu nonahwet; winšch neredšeja ari, ka no
debešim laidās šemē miljoneem škaištu, baltu šwaigšnišchu. Tās
nokrita uš šemi, apklahja to kā ar beešu, baltu willaini nn nelaida
nikno šalu klahst pee graudina. Ari ta graudinišch neredšeja, ka
mihla šaulite šalu aišdsina un baltai willainitei pateizās par tās

labširdibu. Wina škuhpštija to tik mihli, ka willainite iškufa, pahr-
wehrtās pirms uhdeni, tad garainds, un pazehlās augšchā, pretim
šaulitei.

3. Pirmais pawajara pehrkons ušmodinaja muhšu graudinu
no meega. Winam loti gribejās dšert. Te ari šahka liht filts
leetutinišch. Dašchi pileenini eekrita taišni graudina mašajā mutitē.
Graudinišch dšehra atnemdamees. Dtrā deenā šaulite špihdeja tik
filiti, ka graudinišch to manija zauri šemes kahrtnai.

Graudinam bija apnizis zētumā. Winam gribejās tikt no zētuma ahrā, gaišmā, gribejās redset šauliti. Ari ehst winam gribejās. Winšch šanehma 'wišus špehtus, mehginaja steeptees un plehstees. Tam isdewās pahrpheht weenā weetā tumšchos kamsolus. Pa zauruminu, kas bij radees, winšch isbahja ahrā masas šaknites. Tās lihda semē un meklejās te ehst un dsert. Baribas semē bija papilnam. Jo wairak graudinšch ehda, jo stipraks winšch kluwa.

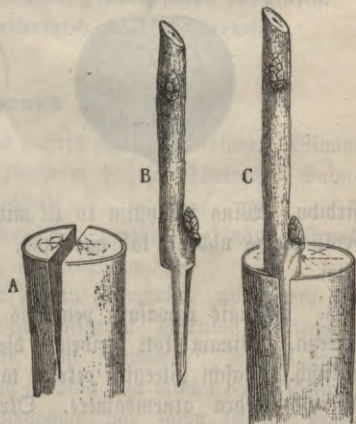
4. Reij pawafari šaimneeks bija atkal eenahzis dahrsjā un apsehdees us welenu folina. Te winšch redj, ka pazelas us augšchu masa semes pizina, un no pizinas apafschas luhkojas ahrā masa ahbelite. Pahrplihjušchee kamsolišchi nodereja winai par zepuriti, kas šargaja no karštajeem šaulstareem. Šaimneeks apluhkoja maso punduriti un preezajās, ka winam isaugš nu jauna ahbele. Winšch ruhpiigi kozinu aplaistija un ahbelite steepās garumā.

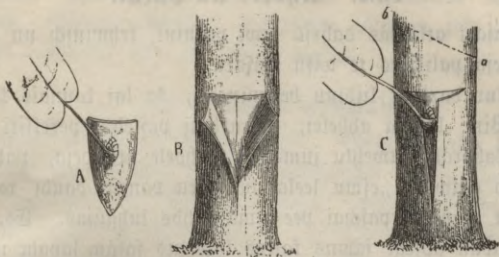
Bret wašaras beigām kozinšch bija jau tik rejšs kā jofs špalwas špihdsene un garumā šneedsjās šaimneekam lihds pat zekeem.

Št wašaras ahbelite auga leelaka. Rudenōs wina nometa lapas, bet lapu šchahklēs palikās pumpuri. Seemā ahbelite dušēja. Pawafari no pumpureem isplauka jaunās lapas un jauni asni.

5. Zeturtajā pawafari ahbelitei usbruka nedeenas. Šaimneeks nogreesa winai ar asu nasi galotni. Zelminu winšch nu eeschehla un špraugā eesprauda zitas ahbeles šarinu. Behz tam bruhzi zeeti nošajstija.

Šee zelmina nebija neweena pumpurina, no ka isplauzet lapinas un jaunu galotniti. Ahbelite jau behdajās, ka winai buhs jamiršt Ari

eespraustajam šarinam behdas. Wīnšch gaudās: „Bumpurīnu, no ka isplauzet lapas un atwašes, man papilnam; bet ko tas wīš lihds, kad man naw šatnišchu, ar ko eesuhkt no semes uhdeni ar winā iskušūschām semes šahlim, kas man wjadšigi kà bariba.“

Stumbrīnšch dširdeja šarina šehlabas, un winam eeschahwās prahā labš padoms. Wīnšch teiza uš šarinu: „Lihdsesimees weens otram: es eesuhktšchu ar šawām šatnitem no semes uhdeni ar baribu un pašneegšchu tew, bet tu atkal isplauzē lapas, usnem ar winām baribu no gaiša un tad pašneedš ari man.“ Šazits — darits. Belminšch ar šarinu darija, kà norunats, un abi atšpirga. Ahbelite šahka augt pat wehl šparigaki, nekà preešch tam. Pehž trim wašarām ahbelitei isplauka pirmee šeedi, no šureem attihštijās škaišti, šahrti ahboli.

Ušdewumi: Ššaudšē ahbeli no šehklām! Rowehro, kad ahbeli pawašarās isploukš lapas? šeedi? Kà išškširas mejšahbeles no dahrja ahbelem? Kamdehl ahbeles japotē? (No šehklas išaug mejšahbele ar negarišchig'em ahboleem. Ššmehgini!)

Šantajumi: Kahdas ahbolu šugas tu pašihiti? (garichas, lees luma, frahšas, eenahšchānās laika šinā u. t. t.) Kà išškširas bumbeere no ahbeles? — bumbeeris no ahbola?

Wiškšlas: 38) **Maša, maša mahjina, neweena lodšina.**

39) **Peezi maši šambarišchi, šatrā diwi melni wihi.**

152. Ahbele un putni.

Ļavašari atļaidās dahrsā divi putnini, tehwinšch un mahtite. Wini gribeja paliktees te wišu wašaru.

Bet kur darinat lišdinu behrnineem, ka lai ļaunais kakis neatrod? Wini luhdja ahbelei, lai atļauj pašlehpt perekliti ahbeles šarōs. „Ļabpraht atwehlu jums to,“ ahbele atbildeja, palozidama šawu kuplo galwu; „ešmu leela un waru panešt daudj tahdu lišdinu. Bet man ari pašchaj pee jums kahds luhgums. Es, redseet, gribu patlaban apsegt šawus kailos lozeklus šalām lapam un šahrteem seedeem. Bet ko tas palihdjs? Drihš eeradišees kahpuri un nopostis wišu. Gan es purinu, birdinu breesmonus nost, gan mehginu winus nošist ar šaweem šarineem, bet wišs weli: nespehju pati atšwabinates no šaweem mozitajeem. Tapehž es luhdsu juhs, nolaseet no manis kahpurus!“ — „To darišim ar leelako preeku,“ putni teiza un šahka darinat lišdinu.

Lišdina bij drihš gatawa. Mahtite eedehja winā peezās olinās un šahka peret. Behž diwām nedelām išchkihlas no olinām kaili putnini. Tee plahtija mutites un šchehli tšcheeba. Wineem bija šalti, gribejās ehst. Ahbelei bija maso piškstulišču šchehl; ta baidijās, ka wini neaišeeet bojā. Tapehž ta toš ruhpiģi šargaja pret škarbo seemehwehju, karsteem šaulštareem, pret leetu un krusu. Wezee putnini atkal pa tam nolaišija no ahbeles eeraduščos kahpurus un ar teem behrninus ehdinaja. Kad putnini bija ari paehdušči, mahtite nošehdās uš pereklišču un apklahja mašuliščus šaweem špahrnineem, tehwinšch atkal nostahjās lihdsjās uš šarina un škandinaja šchuhpla dšeesminās.

Mašee putnini auga wecnmehr leelaki. Drihš wini jau prata laištees no šara šarā, tad no koka koka un beidjot no dahrsā uš dahrju. Tagad wini laišija un notešjaja kahpurus kopā ar wezakeem. Ahbelei tas wareni patika. Tagad wina nedrihkšteja pati purinatees, jo wišī šari bija pilni dšeltenišahrteem ahboleem; ja-šargajas, ka tee nenobirst . . .

Tā pagahja wašara. Šahka puhst auksti wehji; leetus lija waj ifdeenās, naktis ujnahza šalnas. Putnineem wairs te nebija

palitšhana. Wini pateizās ahbelei par weefmihlibu un tad teiza ardeewas. Ahbele nowehleja putnineem lainigu zeku un eeluhdja nahkamā pawafari atkal pee fewis weefōs.

153. Wiſdu poſtitaji.

Kahdā ſahdſchā bij daudz dahrju. Kofōs peemita daudz putnu un kofī dewa papilnam augļu. Te puiseni ſahka iſpoſtit putnu liſdas. Putnini aiſlaidās un nenahza wairs atpakaļ. Dahrjōs neatſkaneja wairs putnu dſeeſmas. Uſ kofeem eeweeſās daudz kah-puru. Tee noehda lapas un ſeedus. Waſarā kofī ſtahweja beſ lapām, un rudenī nebija ne ahboķu, ne humbeeru. Tagad behrni eeſkatija, ka putni bijuſchi dahrju labdari, kaſ iſnihzina kaitigus kufainus; behrni nu ſaudſeja putnus. Ilgi wehl putnini neeedroſchinajās nahkt atpakaļ uſ ſchejeeni, kur tee bija zeetuſchi leelas behdas . . .

154. Kahpoſti un to eenaidneeki „kahpoſtu tahrpi“.

Mahte eeſtahdija dahrſā kahpoſtus. Sahkumā tee negribeja labi augt. Bet mehſ, behrni, kahpoſtus beeſchi aplehjam un ap-ruſchinajām ap wineem ſemi. Taſ kahpoſteem patika un tee ſa-nehmās. Teem iſauga platas ſakas lapas, kuru widū aiſmetās maſas „galwinas“. Mehſ beeſchi nahzām dahrſā, apluhkot ſawus kahpoſtus. Reiſ redſeju, ka pa kahpoſteem laidalejās dſeltenbalti taurini. Wini nometās uſ kahpoſtlapām, palika brihtiru tur, tad pazeh'ās un aiſlaidās. Eſ uſmanigi apſkatiju lapu, kur taurinſch bija ſehdejis: redſeju, ka taurinſch atſtahjis uſ lapas ſihkus dſel-tenus grandiaus. Parahdiju tos mahte. Mahte teiza: „Labi, meitin, ka to laikā eſi pamanijuſi. Maſee grandini ir taurinu olinas: no tām iſſchkiſees kahpoſtu niķnakee eenaidneeki — „kahpoſt-tahrpi“. Molaſi no lapām wiſas olinas un iſnihzini tāſ.“ Eſ ruhpiigi notihriju wiſus kahpoſtus, tikai uſ trim ſtahdincem atſtahju olinas neaiſtiktas. Gribeju nowehrot, kaſ no olinām attihſtiſees.

Man nebija ilgi jagaida. No olinām iſſchkihlas ſihki ſaki tahrpini. „Ko nu tahdi neezini war nodarit kahpoſteem!“ no-domaju. Bet drihſ domaju zitadi, kad redſeju, ziķ „tahrpi“ rijigi.

Wini isgrausa lapām leelus zaurumus, apgrausa lapu malas. Tāpeh̄z ari tahr̄pi auga pašakaini ahtri, bet kahposti nihkuloja. Turpretim notihritee štahdini auga, ka preeks bija škatitees. Beidšot kahpuri atstahja kahpostus un nolihda kur kurais.

Kedseju, ka wini eetinās šawadās šedšinās, kā kapindš, un wairs nekuftejās. Diwus no šcheem „lih̄kijcheem“ eenešu istabā un eeliku kastitē. Wišu seemu kahpuri guleja beš kuftešchanās.

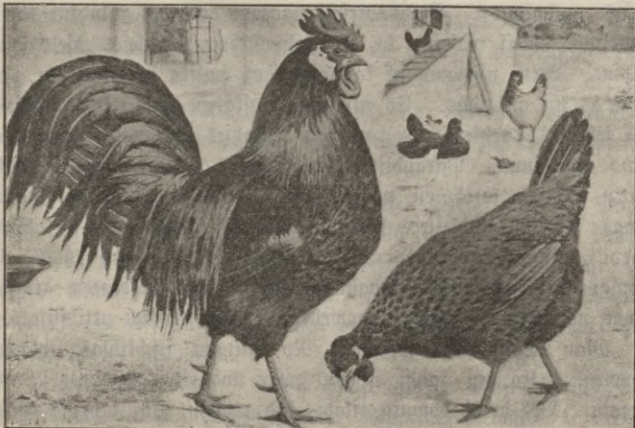
Šau domaju, ka tahr̄pini pateeši mirušchi. Bet otrā pašafari isdširdu reiš pa kastiti grabinamees. Atweru un — brihnumš! Kastitē eeradušchees diwi dšihwi dšeltenbalti taurini, blakam teem kahpuru šedšinas pašrpleh̄štas un tukščas.

Tā tad no šchim šedšinām bij islih̄dušchi taurini. Šagad šinaju, ka taurini ušmeklēš kahpostus, ušdeh̄š uš lapām olinās un tā eera-difees atkal jauni „kahposttahr̄pi“.

Šalih̄dšini muščas un taurina atih̄stijchanoš un pašrweh̄r-
i ch̄ a n o š! Šamdeh̄š taurini kaitigi?

Wiškla: 40) Šurai galwai matu weetā lapas?

155. Šailis un wištās.

Gailis wistu mihli tur
Par wiseem putnineem:
Dabon meesi mehsteenâ,
Saug wistiau pasautdams.

Dseedi, dseedi tu, gailiti,
Ar to faula deguninu!
Dseedadams nopelniji
Kanepišchu wahzeliti.

Gailits tek pa preeščinu
Kanepites bahstidams,
Wista tek no pakalas
Kanepites lasidama.

Kas fait gailam nedseedat,
Nihitâ ausas, wakarâ;
Kas nabaga teteram!
Sihki behrsa pumpurišči.
Lautas dseefmas.

- Wihflas: 41) **Stalts wihrs, galas bahrda, faula degun,**
šfreen brehtdams, klegdams.
- 42) **Kas diwreis peedsimst: pirmo reis glubens, balts**
lâ sneegs, otru reis — wahjšč lahjineeks; pehž
winsch top par dseedataju?
- 43) **Man muzina ir sinama**
Bes stihpam un bes dibena;
Tur eelšchâ šula brihniščka,
Ho knras rodas dšihwiba.
- 44) **Trihs pilnas nedelas,**
Deenas lâ nakininas,
Ne ehdis, ne dsehriš . . .
Sawu namu šaplošijis
Mistek pee sawas mahtes.

156. Ehrmots zahlens.

Agri no rihta wežâ Dahrta eeneša wistu kuhli prahwu kurwi un nolika to faktâ. Tad wina eelika kurwi šeenu, ištšubinaja šeenâ bedriti, bedritê eelika 13 olas un tad nošehdinaja uš olâm zekulaino wistu. Dahrta nemaš nepamanija, ka weena no olâm bij šalšana un drušku majaka par zitâm.

Wistina šehd un šehd uš olâm, tās šildidama; drušku paknahbj grandus, nodšeras uhdens un tad atkal steids atpakal kurwi. Tihri išpuhrusi un nowahrgusi nabadsite. Bet žit pikta tikusi: lehrz, boščas, pat gaiža nelaišč klahht pee kurwja.

Nedekas trihs wista pereja. No olām šahka iššēkiltees weens pehz otra zahlīšči: pahrsit ar knahbiti olas tšchaumalu, islez ahrā un šahk tetat kahjinām.

Wispehdigais iššēkīhlās šahganās olas zahlens. Tas bij gluschi šawads: dšeltens, ar plesnainām kahjinām un plakanu, platu knahbi. Wista brihnas par tik šawadu zahlenu, tomehr mihlē, kà jau dehlu. Tapat kà zitus, wina to kobj un šargā. Tiklihdj eerauga wanagu, iiplešch špahrnus un noslēpj sem teem wišus behrnīaus, ari plesnaino.

Wista šahka mahzit behrneem istahchnat no jemes šleekas. Wina noweda šawu gimeni dihkmalā, kur seme mihtstaka un šleeku wairak. Tiklihdj plesnainais eeraudšija uhdeni, winšch metās winā eekšchā. Wista kladšijnaja, wehdinaja špahrneem, škrejhā gar dihkā malu; pahrbijās ari zahlēni: telaja gar dihkā malu, tšchirkšteja, tšcheeba, pliwinaja špahrnineem; weens no gaileneem pat usleza uš akmeni, išteepa kaklu un pirmo reiš muhšchā eesauzās aiššmakušchā balši: „Dikerki!“ it kà šaukdams: „Palihdšēet, lautini, brahlitis šlihkt!“

Brahlitis nešlihka wis, bet weikli un weegli pelbeja pa uhdeni, airedamees ar šawām plesninām. Wezā Dahrta, išdširduši wistas kladšijnam, išteidšās ahrā. Wina škatas un brihnas: „Šawu ne-deenu, ešmu šawā aklumā peelikuši pee wistas olām weenu pišles olu . . .“

Wehlaš wista peerada pee ehrmotā zahlēna un neustrauzās wairs, kad winšch dewās dihkī pelbet.

Kurus pelbetaju putnus tu pašihsti? Kà wini peemehroti peldešanai?

157. Weitene un šofis.

Šejneeku zeemats šahw upmalā. Šejneekem daudš mahjas-putnu: gan wistu, gan pihtu, bet jo daudš šofu. Šejneeku mašā Wilda šahkumā štipri bijās no šcheem leeleem, balteem putneem. Weidsot wina tā peerada pee šofim, ka šahka tās jau kaitinat. Mahte mašo Wildu jau wairak reišes bija rahjuši šchi nedarba

dehļ. Milda tomehr nelabojās. Kur ween wina šofis šatifa, tur tuhlin mehdiņa: „ga, ga, ga . . .”

Atnahza pawašaris. Šofumahtes peedeħja daudz olu. Beħz 4 nedelām ūtaigaja jau leels bars šfoltano šoflenu. Šofleneem pa preekšhu lepni gaħja pati mahte.

aiš wineem kaħjoja tehwiņš. Wiņš ūtatijās ušmanigi uš wišām pušēm, waj nedraud kur breešmas. Mašā Milda ari ūħoreiš nenozeetās, nepakaitina-

juši šofu. Wina atkal eešahka ūawu parašto: „ga, ga, ga . . .”

Šofis ūħoreiš bija dušmigās. Winaš ūħrehja meitenei wiršū. Šofutehwiņš ūakeħra ar knahbi Mildu pee dreħbēm un ūita to ūaweem ūtipreem ūpahrneem. Mašā trakule tā išbijās, ka ūahka kleegt wišā kašlā. Mahte peesteidšās un aišdšina šofis.

„Školas Druma”.

158. Štaħrku mahtes miħleštiba.

Rahdās mahjās išzeħlās ugunšgreħts. Leesmas apneħma ehku, uš kuras atradās ūtaħrku lišda. Lišdā guleja mašee ūtaħrķeni; wini

wehl neprata laistees. Stahrku mahte gribeja glahbt fawus behrnus un mehginaja tos nest, bet nespehja. Leesmas nahza arween tuwat. Stahrkeni nelaimê fahrstija galwas. Stahrku mahte nu nolaidàs uş lişdu. Wina apşedja behrnus şpahrneem un mira ar teem breeşmigâ nahwê. „Stola“.

Nowehro stahrku dşihwi! Waj stahrkis prot peldet? Kamdeht winu şauz par braduli? No ka pahrteef?

159. Zeelawina.

Zeelawina — gudra şeewa,
Gudri behrnus audşinaja :
Apakşh tilta, wirş uhdena,
Şai ganini nedabù.

I. dj.

160. Balodis.

Duhku, duhtu, baloditi,
Şas tawâ kujinâ ?
— Işhişhşas, pupoş, fanupejas,
Şarkanafî wabolites.

Işhutschi, guli, baloditi,
Işhukurina buhdinâ :
Wişu deenu wanadşinis
Apkahrş tewi libinaja.

I. dj.

161. Ko şemneeka şirgş domâ?

„Kad pawaşart nokuhşt şneegş, mani juhdş arklâ, un man jaar şeme. Karştajâ waşarâ nopşauj şeenu, un man jawelk şmagee şeena weşumi. Kudenî man jawelk uş rijû labiba. Tad atkal jawişina şemneeki uş pilşehtu, kur pahrđod lauku raşhojumus, eepehrk pilşehtas prezes. Weşelêm deenâm tad man jabreen pa dubkainu zeku, jamirkt leetû, jaşalşt wehją. Seemâ atkal şahwi lihđş zeleem şneegâ, şalştî un gaidi, lihđş şaimneekş zehrş malku, waj krauj weşumâ şchagarus. Tâ paeet wişş mans muhşhşş gruhtâ darbâ.“

162. Uraja dseefma.

Dseedi stani, zihruliti,
Siltai faulei atspihdot!
Solo naigi, kumelini,
Tehwa druwu usarot!

Lai welafi weleninas
Rà wilniſchi eſerâ,
Lai raujas mana reeſcha
Rà gaiſnina wakarâ.

Drihſi, drihſi ſagaidiſim
Balaunadſi atnahkam,
Drihſ mahſiau, mihluliti,
Rà ſtirninu attekam.

Manim wina ſweeſtamaifi,
Tew auſinas atneſiſ, —
Manim ſazis mihlus wahrbus,
Tewi mihli paglaudis.
Pawajaru Zahnis.

163. Sunš un firgš.

Peē weena ſaimineeka kalpojot,
Sunš nehmas firgu noneekot.
„Luhſ,“ ſaka Bogis, „kaš par leelu kungu!
Eš neſkumtu, ja tewi padſihtu ar rungu.
Leelš nopelnš art waj weſt!
Par tawu mahſſlu zitiš nekaš naw ſinamš;
Waj eſi tu ar mani ſalihdſinamš?
Ne brihdi man naw walaš meeru meſt:
Pa deenu ganamš pulkš ſtahw manâ uſraudſiba
Un naſti mahju ſargaju.“
— „Ja,“ firgš tam atbild: „tihra pateſiba;
Bet tomehr ja eš neartu,
Wo tad tu ſcheitan ſargatu?“

Tult ſ. Adamowitiſhš.

Mihklaš: 45) **Laħziš tup kaluinâ, dſeſa kurpeš kaħjinâ.**

46) **Wiħrš eet pa tihrumu, riteniš uſ muguraš.**

164. Reiſſſchfirtš jautajumš.

Rakiš, gailiš, ſunš un aħſiš wakarôš mehđſa ſanahkt kovâ
pagalmâ un pahrrunat daſchadas leetas. Tikai jautajumâ: „kaš
wiſgahrđakaiš paſaulê?“ wini nekad neſpeħj buht weeniš prahtiš.

„Nekaš naw gahrđakš par peenu,“ ſaka Inziš. „Putniſch
gan ari gahrđš, bet taš gruħti nokeramš.“

— „Peenš naw nekaš! Putraini un auſaš daudſ labati,“
ſtrihđaš gailiš.

— „Neekus ween juhs runajat,“ nošata Dufšis. „Nekas naw labaks par kaulu ar šmadšenēm. Zif reišas neešmu pats par to pahrleezinajeēs.“

— „Es uš kauleem ir nepaškatos; kas toš war ehšt!“ ahšis eebilda. „Nekas naw labaks par jaunām kašpostu lapām un šmaršchigu šeenu.“

Wini kildojās, kildojās, bet naw išchēkhrušchi šcho jautajumu wehl šhodeen.

Ramins=Sibiraks.

165. Nekšis un laštigala.

Pee strautina, fur eewas šeed,
 Uš šara laštigala dšeed,
 Un tihrumā, fur gušchnas aug,
 Pehz treknam šatnēm rekšis raug'.
 Winšch klaušas, furn un šata:
 „Waj ta naw tihri trafa!
 Uš šarina tā nošehsteēs
 Un tad ar dšeejmām puhleteēs,
 Kamehr šcheit šaknu deejgan!“

Benštu Edwards.

166. Pee šiles.

Es reišu reišem noškatos
 Ar omulibu šwenōš,
 Kad wezā Ilše baro tos:
 Tik retais tee pee šiles šahjas,
 Rā freetnam wepram ehdot klahjas,
 Bet zits jau abas preekščas kahjas
 Aij negaušibas filē eekščā leef;
 Bet žitam pat ar to wehl nepeeteef —
 Tas kriht ar wišām tšchetram baribā
 Un drihš tā eerihkojas tur,
 Ka dašchi šawā kautribā
 Pat newar peekluht it nefur.

Teem, nalageem, pawišam plahni
 klahtos,
 Ja wezā Ilše par teem neuštahštos.
 Bet šchi, tā šeevina ar prahtu,
 Šahk mahžit negaušigam šahšu,
 To gan aij aušim paraustor,
 Pat gan ar wiži paglahštot.
 Ta rauga leetu nokahrtot.
 Bet waj nu leeta kahda šweičha,
 Ka weens un otris paleef beščā...

Šehreētis.

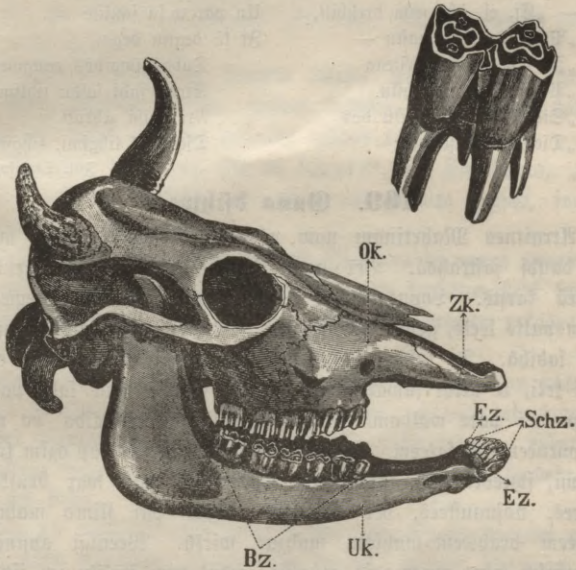
167. Gows gremo.

Patlaban muhju Bruhnata guk šehtswidū. Baribas winai naw preekščā, tomehr winai kuštās mute un wina ehđ weenā ehščanā. „Šo wina tā ehđ, mahmin?“

— „Wina gremo,“ mahte atbild.

„Ro tad wina gremo?“

— „Egaumè, ko tew şazışchu! Sirgam pilna mute jobu, wiaşch mutè tuhlit şaşmalzina, şaehd şeenu, auşas un zitu baribu, pehş tam norij. Bet gowij jobu maş: augşchejo preeşşjobu winai ne pawişam naw. Tamdehş wina neşpehş weenà panehmeenà

şaşmalzinat baribu, bet dara to diwòş lahgòş. Kad gows atrod şahles kuşçki, wina to nopluhş, kant kà şakojçlâ un tad norij. İa wina tuhlit şaehştu baribu şmalki, tad buhtu jaehd loti ilgi: wişu deenu un nafti buhtu jastaigà un jaehd. Bet gows nopluhşto şahli tuhlit norij. Kad bariba kungî işmirkuşî, tad gows, meerigi guledama, arij baribu atpaşal un şagremo no jauna. İa gows gremo gremofli.“

Scusus atgremotaju dşihwneekus tu paşışti?

Mihkla: 47) **Diwi duhreji, diwi glahsneeki, tſchetri semes
stampataji, weens karoga nesatajs.**

168. Purenu ſeedâ.

„Mamma, eeschu purendôs,

„Plawa to jau pilna . . .

„Tad ta muhsu Sihmala

„Wirus wilnit wilna!“

— „Ej, ej, ſche nem drehbiti,

„Peepluhz labu nastu —

„Tr jau gluschi dseltena

„Plawa tur ap krasu.

„Sihmala tad ſweestu dos

„Dseltenu kâ ſeedus;

„Bapluhz ari preeta deht

„Sulainus un ſchkeedrus . . .“

Eju plawâ ſeedainâ,

Tad ta ſkaista ſega!

Un par w ſu ſaulite

It kâ degtin dega.

Dabas ſmaidôs raugotees

Sirds juht ſaldu iihſmi,

Uri gaisâ zihruki

Dſeed tit lihgsmi, lihgsmi.

Zul. Deewloziſch.

169. Gana dſihwe.

Utraitnes Mahrtnam naw weeglas deenas.*) Jau mahjâs
bija daudſ jaſtrahdâ. Bet ganu dſihwe daudſ, daudſ gruhtaka.
Wafarâ karſts. Lopus moza dunduri un odi, lopi nemeerigi;
ganamſpulkſ leels, gruhti ſawaldams. Mereti gowis nokliht meſchâ,
ſogas labibâ. Te jaſkrej pakal biſotajai gowij, te jameklê atklih-
duſchi teki, te atkal jawahſ kopâ aitas. Dufkis gan labs palihgs,
tomehr ari pats waldams un mahzams, lai neſkraida pa meſchu
pehz putneem un ſakeem. Mahrtniſch pahrpuhlejees, ap azim tumſchi
laukumi, ſweedri lihſt aumalam. Deenwidôs gan war druſku at-
puhſtees, noſnaufſtees, bet tad atkal ruhpes par ſlimo mahſti un
maſajeem brahſleem = mahſam mahzas wirſu. Weenigi apſina, ka
Mahrtniſch wiaw weenigais atbalſts, eedod tam ſpehku un iſturibu.
Winſch ſtrahdâ duhſchigi, lai ſeſtdeenâ dabutu nopelnito algu, ko
aiſneſt mahminai.

170. Lai bij gruhti, kam bij gruhti.

Lai bij gruhti, kam bij gruhti,

Gruhti maſam ganinam:

Tam jabreen rihta raſa,

Tam jadſird kâuni wahrdi.

I. dj.

*) Stat. N. N. 33, 35.

171. Kufaschina un ganu meita.

Kufaschina stahw pee aploka wahrteem un ftatas, kà Greetina gowis flauz. Beenahk wehrsis pee wahrteem, ne wisai draudsigi pasfatas uf Kufaschinu un bauro.

Daschs buhtu wehrsim tuhlin dewis pa purnu, kad tas ragus grubsch wahrtnu starpà, bet Kufaschina mihkeem wahrdeem apfweiz firdigo kufstoni, kusch azis ween hosi.

„Ro tu, wehrsit, bubini bu—bu—bu! Gj, padanzo pa aploku, palaid leelo riksni!“

Kufaschina fneedi pa wahrtnu starpu wehrsim jahlu kuschki. Nahk ganu meitina leelàm, leelàm kahjàm. Tàs kahjas paschas nebuhtu tif leelas, bet tàs postalas tahdas kà laischkas.

„Tàs jau, meit, naw tew pa kahjai!“ faka Kufaschina, „pag, es teem puijscheem teifschu, lai wini tew pataisa masas, smukas pastalinas.“

Un pirms ganu meitina paguhst atfehstees uf nama fleegschina, lai noantu kahjas, kad Kufaschinas roka sem fagfchas fahk fawadi kufstetees. Ganu meitina pasmihn. Wina fcho fawado rokas kufstefchanos jau fen pasihst.

„Luhk, fche tew zeema kufulis!“ Kufaschina faka un pasneedi meitinai gabalu plahzena, „tahds kà fakritees . . . naw laba rauga.“

Bet preeksch ganu meitas plahzenis labu labais. Wina to ehd nukeem ween, un Kufaschinai azim redsot ir preeks, ka behrnam tà eet pee firds.

Tas nu wehl nebuhtu nefas. Bet pehz diwàm deenàm ganu meitina dabu pastalinas gluschki pehz kahjas, jaunās, dseltenas, un tās tfehikst tif patihkami, mihksti, kad eet pa jahli. Un tas ir Kufaschinas padoms.

J. Poruks.

172. Sem egles dus gotwis.

Sem egles dus gotwis,
Gremo un laijas;
Un baltaitas blehj
Pee lasdu aijas.

Uj fuhnaina atmena
Stahw meitenits,
Un baltās rozinās
Tai adiklits.

Pahr noru welas
Billas kamolits,
Un faulē laischas
Selta tauenenits.

J. Poruks.

173. Lejinā un kalninā.

Lejinā upe tef,

Kalninā eeva jeed:

Lejā tefu majgatees,

Kalnā šahpju pušhotees.

Mi upite — olainite

Tawu grejnu lihšumianu!

Wisapfahrt eewas jeed,

Widū šaule ritinaja. E. dj.

174. Kalns un eeleja.

Kalns: „Kamdehl tu, eeleja, efi tik sema?“

Eeleja: „Efmu tik sema, lai upei teek zefch. Bet kamdehl tu tik augšts?“

Kalns: „Augšts tamdehl, lai no manis tek upitei uhdens.“

175. Wašaras rihtā.

Kahds krahšhns wašaras rihts! Gešim ahrā plawā un tih-
rumā. Kā laištās un mirdš špirdšinoschee rašas pileeni šakajā jahles
paklahjā! Leekas, it kā plawa buhtu isgrešnota dimanteem un
ziteem dahrgatmeneem. Kur radušchees šchee škaištee pileenini?
Nakti ratšchu naw lijis? Saule wakar šajildija gaišu un jemi-
Bet jo šiltaks gaišs, jo wairak wiašch usšuhz mitruma un šatura
to neredšamu uhdens twaiku weidā. Wakar wakarā pehz šaules
noreetešchanas seme un preešchmeti uš tās (šahle, puķes, fok, kruhni,
akmeni) drihš atdšija. Ari gaišs kluwu wehšaks un nespehja wairs
šaturet tiš daudš uhdens twaiku. Twaika dalinas šaweenojās šawā
šarpā, šabeejeja un peekehrās beidsot kā dšidri, mirdšošchi rašas
pileenini pee plawas wehšajeem jahles steebreem. Tā plawu ap-
klahja raša.

Ši „Mašo dabas pehtneetu audšinatajeem“.

Škuri wašaras mehnešchi? Šrehtini, zif gara deena un zif naktš
10. junijā! Rowehro wašarā, kad šaule lez un noet! Gewehro
weetas, fur šaule uslez un noet! Šalihššini šaules zetu wašarā un
pawajari! (Štat. Nr. 127. ušdew. 1.)

176. Raša.

Uš fatras pukites raša
 Mirdš it kà ašaras,
 Kas klušà mehneš nakti
 Aij šehlabàm raudatas.

Bet tàs wiš ašaras newaid,
 Tàs dimanta pehrlites;
 Tàm uhdens mahte rotà
 Št wakarus pukites.

Un šaules meita it rihtus
 Tàs atkal šalaja
 Preekš laipnàs uhdens mahtes
 Un mahfondš paglabà.

Wenštu Edwards.

177. Wašaras pehžpusdeena.

Saule wairs nespeeš tik karsti. Laitš glušchi rahmš, debefiš
 šilàs. Bet paraug' uš noras: kas tur dšeltenu pukišču, kas tur
 škaištu, raibu taurenišču! Tee pabauda, pabauda un tad lido

lihgodamees atkal
 uš otru pukiti.
 Taurenišcheem ari
 lihgo-šwehtki.

Steigšhus at-
 šchaujas leelà šuh-
 nu bite, bet tik
 drufku ween pa-
 šuhž no dšeltenu
 pukišču šeedeem;
 atkal aištkreen tik-
 pat ahtri, kà nah-

kuši, šum, šum duhšdama. Laitam winai aišmiršees, kà jališgo.
 No biršes škan wahlodšes dšeesma. Atbals lihgot lihgojas pa wišu
 birši, un pate dšeltenà dšeedataja ari lihgojas uš šchmauga behrša
 šarina. Mašà šchubite tup meerigi uš šara, tiko reišču reišem
 ištrollina šawu jautro dšeesminu. Winaš dšeed ar wahlodš
 diwatà. — Wiš lihšmojas, dšeed un lihgo. Luht, ir mašais
 šeenahšitis, kaut tur šahlè pašlehpees, tirkšchina šawu šihko dšeesminu,
 žif labi ween waredams. Un teefšam, jau ari winam eet: domà,
 ka wiš meššs atškan no wina dšeesmas.

Doku Utis.

178. Semenēs.

Sahrtaš semenēs,
Smilgā šawehtas,
Brahliš, pahrnahlot,
Manim dahwaja.

Dgas šmarschigas
Kairet kaireja,
Drihs ween šmildsina
Tufšcha palifa.

Un eš aijmigu
Salā maurinā;
Tur eš šapnoju
Sapnuš škaistatōš.

Kalninsch šahrti šahrtš
Wiš no semenem,
Smarscha tihkama
Gaišu pildija;

Saule šmaidija,
Debešš mirdseja,
Kruhtiš širšnina
Laimē trihzeja.

Julijs.

179. Pehrkonā laikā.

Višgahjām ar wezako brahli Wiliš Apšchu kalnā semenēs. Dgodami nemanš nemanijām, ka usnahzis pehrkonā negaišš. Šiđširdušchi rihbinam, šteidšamees mahjās. Bet negaišš usnahza mums wehl pušžekā ešot. Sazehlās wehjšch; debefišš pahrklahjās beesām, melnām mahkonām; šatumiša tā nowakarēs. Sahka šibinot, un it pehž šibina dahrdeja pehrkonā grahweeni.

Sibinošchana atfahrtojās arween beeschafi, un pehrkonš ruhza beš miteschanās. Sahka liht štiprš leetus. Eš šteidšos sem leelās zekmalas apšes, lai pašlehptos pret leetu. Bet Wiliš mani nelaida. Wišch teiza: „Školotajš mums peekodinaja, nekad pehrkonā laikā nemeklet patwehrumu sem kokeem, jo kofōš beeschi eešperot šibinš.

Nahž un apsehdišimees tur sem alšchnu kruhmina.“ Eš nu gan nepeekritu Wilim, jo nekad wehl nebiju đširdejis, ka zilweki, kas pehrkonā laikā sehdejušchi sem koka, buhtu tikušchi nošperti. Tatschu man bija bail paliktees weenam, kad „Deewišch baras“; tadehš nogahju pee alšchneem un apsehđos Wilim lihđjās. Nebijām ilgi sehdejušchi, te wišas debefišš kluwa gaiščas un atšlaneja trokšnis tā no tuhštōšch leelgabaleem. Man šahka đšchingstet aušis un noreiba galwa, tā ka neko wairš nesaprātu. Atjehđsees redseju, ka leelā apše guleja šchkehršam pahr žeku un no winas pahršcheltā zelma

kuhpeja duhmi. Izbailēs peespeedos brahlim un newareju ne wahrda isteikt. Mēhs peezehlamees un steidjamees pa wišu negaišu uš mahjām.

180. Mifej, leetini!

Mifej, leetini, ruhkdamis kaukdamis;
Atmahzi, faulite, lihgodama!

I. di.

181. Atmini manu mihklu.

Andis teiza uš Nininu: „Atmini manu mihklu — Ir man kaħda uštizama draudjene; kad tumsa, tad wina noslehpjas, bet tiklihdj ataufst gaišma, faulite spihd waj uguns deg, wina man kļahst un mani neatstahj. Ja es škreju, wina škreem lihds, ja pazeku roku, wina dara tapat. Rihtds un wakarōs wina gara, garaka par mani, bet pusdeenā ihša ihšina. Tapēhž ari šaka par winau: rihtds aši garumā, deenwidū šprihdišča ihšumā, wakarā — lauka garumā. Ir wina ari tew, ari Inzišcham, wišeem wina ir. Atmini nu, kas šchi tahda!“

Ninina domaja, domaja, bet newareja atminet, un Andis šmej ween, ka išdomajis mihklu, kuru wina gudrā mahšina nešpehž atminet. Waj tew weikšees labak, nekā Nininai?

Ušdewumi un jantajumi: Išmehri wajarā pusdeenās ehnas garumu! Šalihdsini to ar pawajara pusdeenās ehnu. (Škat. Nr. 127. ušd.) Kamdeht wajarā pusdeenās ehna ihšaka nekā pawajari? Kad šaule šilda wairak, ja wina augstak, waj ja šemat pee debēšim? Kapehž wajarā farštas deenas? (Šaules zela garums un augstums.)

182. Waj rihštā buhs jankš laikš?

Mahte grib mašgat weļu. Bet wina neshin, kaħds rihštā buhs laikš, waj warēs weļu iššahwet. Wina šuhša Nininu pee weztehwa: „Mištež, meitin, un paluhdž weztehwa, kaħdu laiku raħda

wina laika rahditajs (barometris)?" Minina aigahja. Weztehws teiz: „Rà par nelaimi, mans laika paregis wafar nokrita un fapliħa, no wina newaram wairs dabut finat, kaħds buħs riħtà laiks. Bet eefim, behrnia, paluħkot firneħli, tas ari pratis mums to pařazit.“ Minina ar weztehtinu ismeħlejās pa wiřeem kahteem, bet newareja atrast neweena firneħla: kałpone wiřus firneħtu tiħklus iřpořtijuři. „Nu, nekas, weztehws teiza; eefim paluħkofimees aħrā, ko dara beřdeligas; gan winas mums pařazis, kaħds laiks gaidams.“ Wini iřgahja aħrā. Bet beřdeligas nemaj nebija ređřamas; tās patlaban lidoja augřtu, augřtu gaiřā, pahri bařnizu torneem un mahju třřuťureem. Weztehws teiza: „Ja beřdeligas un zihruki liħgřmi lido augřtu gaiřōs; ja firneħlis neguł tiħklā, bet nořleħpees; ja duħmi no řkurřteneem kaħvj řtahwus uř augřřu; ja odi wafarōs liħgřmi deĵo, — tad gaidams jauks laiks. Ļai mahte drořři mařgā řawu wełu.“ Minina pahřteĵeĵa pee maħtes un pařtařřtija, ko weztehws teizis. Maħte tuħlit řtahjās pee wełas bałkas: wina řinaja, ka weztehws prot laiku paregot. Un pařteřřam: otrā deenā bija tił jauks laiks, ka wełā driħř iřřřuwa.

Uřbewumi: Rowehro, waj řře uřdotee laika paregojumi nemaldigi! Kuras tu řini laba un řliħta laika řiħmes?

183. Pařawa gabals.

Ļehws ar deħlu gahja uř piłřeħtu. Ļĵot tee eerauđřija uř zela nokrituřřu pařawa gabalu. Ļehws liķa deħlam to pařelt.

„Ļahda neķķa deħł neder ne noleķķtees,“ deħłs atbiłdeĵa un gahja taħłak.

Ļehws neřazija wairak neķķa, bet pařeħla pats pařawa gabalu. Piłřeħtā wināřř pahřdewa to pař trim kaķeiķām un nopirķa pař tām ķiřřu ogas.

Atpaķak naħkot řaule řtipri řpeeda. Puiřens bija ļoti iřtwiħzis. Bet tuwumā neķur neredřeĵa ne paehnas ne uħdens.

Nu tehws, kà netihšči, nometa weenu ogu semē. Puišens to tuhliu pazehla un apēhda ar leelu kārri. Oga winu družzin atšpirdsinaja.

Pežz brihtina tehws nometa otru ogu. Puišens pazehla to tikpat ahtri. Tà tehws lika dehš lam leektees pežz ikfatraš ogas. Kad puišens bija pazehliš pežz digo, tad tehws šmeedamees teizā: „Ja tu pa-

kawa gabala dehl tik weenu reiži buhtu peeleezees pee semes, tad tew pežz ogām tik daudš reišes nebuhtu jalokas. Redži nu, ka pakawa gabals dereja gan tik daudš, ka pežz ta peeleehtos.“

Mihklas: 48) Tšhaumalu ehđ, kodolu met semē.

49) Weens nahk, diwi rahdas.

184. Puišens un awots.

Rahdā karštā deenā puišens gahja pa zeku. Saule stipri špeeda. Puišenam waigi kwehloja karstumā. Winam loti gribejās dšert. Te winšch eeraudšija zelmalā awotu. Puišens gan bij dširdejis, ka šakaršis nedrihštot dšert aukstu uhdeni, bet winšch neewehroja šcho mahzibu un padšehrās.

Tikko puišens bija padšehrees, winu šagrahba auksti drebuki. Mahjās tam bija jaleekas gultā, jo winu nešchegliki kratija drudšis. „Kas to buhtu domajis,“ winšch šchelojās, „ka tihrais awotinšch tik kaitigs!“ Bet tehws winam atbildeja: „Newis awots, bet tu patš eši wainigs pee šawas šlimibas. Ja tu buhtu brihtiau atpuhtees un tad tikai dšehris, tad uhdens nebuhtu kaitejis.“

185. Seena plauja.

1. Maijā beeschi lihņaja, bet junijā laiks atmetās ļaus un karsts. „Tik labu seena laiku reti kad peedsihwo,“ runaja jemneeki un ņteidsja nokopt seenu. Pļahweji ņtahjās darbā rihtōs jau agri, agri, pat wehl pirms ļaules lehņchanas, un wiņā apfahrtnē wareja dņirdet iņkaptis aņinam. Deenā, kad nopļautā ļahle bija jau ap-wihtuņi, eeradās plawā grahbejas. Katrs nehmas, ko ņpehdams. Saule karsti ņpeeda, ņweedri tezeja lahņem, tomehr ņtrahdneeki bija pee ļautra gara. Puņdeenas laikā druņzin atkrita deendufā, tad nehmas atkal no ļauna ar plauņchanu, grahņchanu, ņchahweņchanu, weņchanu. Tā ņtrahdaja lihdi wehlai nahtij.

2. Weenigi atraitnes Katrinās plawina ņtahw neplauta. Katrina pati newariga, behrnini maņi; naw neweena palihga. Bet ņeena laiks drihņ paees; nebuhs ņeena, buhs ļapahrnod Maibalina, atraitnes weenigais atbalņts . . . Tatņhu labee kaimini naw aiņmirņuņchi ņlinneezi. Tikko nokopuņchi ļawas plawas, wini nopļauj un peeopj ari atraitnes ņeenu un ļakrauj to atraitnes kuhņsaugņhā. Utraitne ta neņin. Reiņ wina peezeļas no gultas un eet uņ plawu. Wina redņ, ka plawa nopļauta, ņeens aiņweņts. Waram eedomatees winas preeku, kad ta arrada ņeenu ruhpiġi ļakrautu uņ ļawas kuhņsaugņhas . . .

Atņahņti, kā nopļauj un nowahņ ņeenu! Kā aņina iņkaptis? (bruzina, ļapina, trin) Kā ņeenu ņchahwē (faltē)? Kamdehņ to dara? Kā un kur ņeenu noweeto? Kā ņemtopji iņleeto ņeenu? Kuras baribas ļahles ņemtopji ņehj tihrumā? (Abbolinņch, timotejs, wihti). Kurā mehneņi plauj ņeenu un tihrumņahles?

Kuri ņwehņti ir junijā? Kad ņwehņti ņahnus?

Wihtlaņs: 50) **Weens eet, ņimteem kuhņstoscheem kriht.**

51) **Met lihņumus, lokumus; jo tahlak teek, jo leelaka top.**

186. Diwi kaimini.

1. Kalneetis un Lejeetis — kaimini. Zeemati wineem weenada leeluma, un ņeme gandrihņ weenada labuma.

Kalneetim redj aishweenam brangus, labi koptus firgus. Gowis winam ejot lihgot lihgojas un dod daudj peena. Uri lauki Kalneetim labi apkopti un rudendš dod bagatu rajchu.

Vejeešcha lauki naw šlittaki. Zabiba winam paaug peeteekošchi. Tomehr lopi winam tà nepadewàs, kà Kalneetim. Sirgi bija pašlitti un gruhti padšenami darbà. Gotinas leesas un dewa maš peena. Kalneeešcha labos lopus redjot, Vejeetis špreeda, ka tam ejot jahles, kuras gowis padarot par labàm peena dewejàm un firgus ušturot brangus.

2. Keiř Vejeetis brauza uř pilšehtu. Zelà winšch panahza tahdu pašihstamu. Tam Vejeetis išteiza řawas domas par Kalneeti. Vejeetis ari teizàs pilšehtà meklet pehž tahdàm jahlèm, kas lopus padara brangus un peenigus.

„Ja, draugs,“ wina zelabeedrs išfauzàs: „Es ari tizu, ka Kalneetim tahdas jahles, kas gowis dara peenigas. Tomehr winu wahrds naw rakstams ne uř jahlu šihmitèm, ne ari winas meklejamas pilšehtà.“

„Kà tà?“ Vejeetis brihnijàs.

„Redši, Vejeet,“ wina pašina teiza, „eewehro wispirms Kalneeešcha ašholina laufus un wina tihritàs plawas. Tur řchis jahles aug bagatigi. Un řaujina miltu lihds ar řchim jahlèm ahtri ween uřkopj lopus. Bats Kalneetis ari kreetns řirgu audřinatajs un kopejs, un Kalnineete — řaprahtiga lopkopeja.“

„Dew buhs gan taiřniba,“ Vejeetis beidsot nořaunejees teiza.

Ku winšch nehma Kalneeti lopkopibà par paraugu un eewehroja wina padomus.

Tagad Vejeetim brangi firgi, un gowis labas peena dewejas bej tahdàm apteeķa jahlèm.

„St. Druwa“.

187. D d j e.

Seelee plahwa řeenu. Wini bija tahlu, plawas otrà galà, bet es ar řchuneli Wabuli galojamees pa řeena wahli. Te jutu, ka kas aukřts aįřar manu roku.

Redju, ka leela odse
isleen no feena un grasas
man mestees wirsü. Stah-
weju kà fastindsis no
bailèm.

Te Wabulis metàs
odsei wirsü. Gefahkàs
jihna. Pehz daschàm se-
kundèm bija redjamas
weenigi odses atleekas.
Bet Wabulis aisskrehja
prom un pasuda. Tikai
pehz diwàm nedelàm winsch
pahrnahza mahjäs: no-
leesejis, ishadujees, bet we-
fels. Tehws teiza, ka juni

pasihstot kahdu jahli, kuru ehsdami tee ahrstejotees no tschuhskü
gifts.

Pehz Poliwanoowa.

Kamdehl odsi peeskaita pee giftigàm tschuhskàm? (gifts sobi).
Kamdehl tschuhskas un kirjafas peeskaita pee rahpukem?

188. Warduleni.

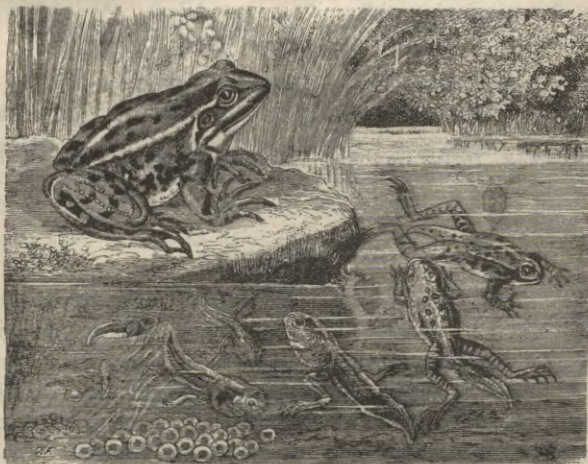
Janzits aisekses eeskrehja istabà un fazija sawam wezakam
brahlim: „Karlit, nahz us mahrfu: rahdischu tew, kahdus mehš
tur atradàm sawadus kufstonischnus!“ Karlis nolika grahmatu, kuru
lafija, un steidsjäs Janzitim lihdsj us linu mahrfu, pee kura stah-
weja wairak behrnu, kas brihnidamees raudsijäs us jauneem
warduleneem.

Tikko Karlitis peenahza pee mahrfu, weens no behrneem winu
ufrunaja: „Peteritis faka, ka schee kufstonischi esot masi warduleni;
bet schis masjäs bumbinas ar astitem tatschu naw nemaš wardèm
lihdsfigas!“ — „Peterim taisniba,“ Karlis atbildeja: „ja gribat
paschi pahrlleezinatees, tad nokerat kahdus no teem un eeleekat

traukā ar uhdeni; tad redzēst pašči, kā vini augdani pahrwehrtiņees par wardēm. Tikai uhdeni jāeēst labi daudz šho šīko uhdens ūhniņu: winas noder kurluleneem par barību un uštura uhdeni ūwaigu gaišu."

Kā ūzīts, tā darīts. Behrni nolika trauku ar melnajeem kuštioniūheem dahršā. Pehz kaħdām deenām vini pamanija, ka maūajeem kuštioniūheem radās paūakkaħjas. Driħs peħz tam radās ari preeūūkaħjas.

"Šhee maūee kuštioniūchi tomeħr naw wardeš," Janzitis ūzija: wardēm naw aūteš, bet teem ir aūte."

Paĝaħja weħl kaħdas deenas. Aūteš kuštioniūheem ūarahwās aiūween iħūakas; paħrmainijās ari dūiħwneeziņu kraħūa. Pa maūam dūiħwneeziņi paħrweħrtās par maūam warditēm. Nu neweens wairs neūaħbijās, ka maūās melnās bumbinas ar aūtitēm bijuūħas war-
dulenī. Paĝaħja weħl kaħdas deenas, — wardites paauĝa leelakas. Behrni tās noneūa pħawmalā un palaida atpaūak maħrtā. Wardes ĝan eeleħza uhdenī, bet ilgi winām te nepatīka, winas iūleħza atkal

uſ fauſuma un apmetàs ſahlè. Nu tàs wairs neehda augu baribu, bet gluhneja uſ odeem, muſchàm un ziteem maſeem kufainiſcheem, kurus winas kèhra ſew baribai. Fehz „Stolas Drauga“.

Kamdehſ wardi dehwe par diwdabi jeb abineeku? No-
wehro, kà warde peemehrota dſihwei uhdeni? Waj warde war
uhdeni noſliht (noſlahpt)?

189. Warde un pele.

Pele nonahza pee wardes weefòs. Warde faſtapa peli kraft-
malà un aizinaja lihdf uhdeni, ſawà pili. Pele lehza wardei lihdf
uhdeni, bet wiſai peefmehlàs pilna mute uhdens. Ar puhlèm pele
iſrahpàs malà un iſglahbàs no noſlihkfchanas.

Kamdeh| pele newar miſt uhdeni?

Mihkla (52): **Lez kà ſaſis, naw ſaſis, peld ká ſiws,
naw ſiws.**

190. Rupuzis.

Keiſ iſgahju medibàs. Netahlu no upes mans Kahraws ſahka
pepeſchi reet un dſihtees kaut kam pakal. Redſeju, ka winſch
dſenas pakal behgoſcham rupuzim. Rupuzis bija apmehram zepures
leelumà. Railà, tumſchi peleka galwa tam bija iſſteapta uſ preeſchu,
bet apakà mugura apklahta zeeàm brunàm. Kad ſuns panahza
rupuzi, pehdejais eewilka galwu un kaſjas ſem brunàm. Behdera
puſè bija tahdas pat brunas, kà uſ muguras. Suns mehginaja
koſt, bet kur nu iſkodiſi zauri kaulam! Suns koda un walſtija
rupuzi wiſadi, bet newareja tam neko padarit. Klacht peenahzis,
atnehmu ſunim ſcho ehromoto rahpuli un eemetu tad upitè. Rupuzis
tuhlit iſbahja galwu un kaſjas no wahku apakſchas un weikli pa
uhdeni peldedams noſlehpàs dibena duhnàs.

Bità reiſà man pat iſbewàs atraſt upmalà rupuſcha olas, no
furàm ſaulè iſperinas maſi rupuzeni.

191. Kà es isswejoju fiwi.

Pee mums zeemâ naw ne upes, ne dihka. Reij tehws aifbrauza uf dsirnavâm malt labibu un panehma mani lihdi. Dsirnavâs es spehlejos ar meldera behrneem. Meldera behlens Andrejs wedinaja mani few lihdi: „Gefim matschkeret, man ir warena matschkere; dojchu tew ari.“

Behl nekad nebiju redsejis, kà matschkerè' fiwis, tapeh3 man loti gribejâs panehginat. Misgahjâm pee dihka un apsehdamees kraftmalâ. Andrejs usmauza uf ahka tahrpinu, eemeta matschkeri uhdeni, tad eedewa man rokâs matschkeres kahtu un teiza: „Ujmani, tikko pluhdinŝch kustas, tad fiws klaht, wel3 ahrâ!“

Nebijâm ilgi sehdejuŝchi, kad Andrejs eesauzâs:

— „Wel3, wel3! fiws jau klaht!“

Šwilku matschkeri no uhdens, un teesŝham: pee ahka ŝpirinajâs neleela raudina. Ahkis atradâs winai mutê, bet ta aŝais gals bija isnahzis ahrâ pa azi. No a3s tezeja aŝinis. Man kluwa fiwtinas ŝehel. Nonehmu to no ahka un atŝweedu atpakał uhdeni. Andrejs nehmas mani bahrt, kaimdehł es fiwi palaidis wakâ. Bet es preezajos, ka fiwtina atkal brihwibâ.

Gorbunowŝ-Poŝadowŝ.

Kà swejo fiwis? Waj fiwis war dsihwot ŝauŝumâ?

Rowehro, kà fiws peemehrota dsihwei uhdeni! Kurâs fiwis tu paŝihŝti?

Mihkla: 53) **Kahju naw, ŝahrnu naw, ne gaiŝâ, ne femê dsihwo, bet ŝkreen kà jods.**

192. Afaris un ŝwirbulis.

Šwirbulis ar afari abi wareni draugi. Wafarâ ŝwirbulis pee laifŝas pee upites un fauz:

— Laburiht, afarit, kà nu, brahlit, eet?

— Nekas nekait, ŝwirbulit, nahz ween, nahz apraudfit! — afaris atbild, aizinadams ŝwirbuli pee fewis dfelmê. „Pee manis, draudŝip, waren ŝkaifsta dsihwe. Uhdens tik dfidrs, patihkams, pa-zeenaŝchu tewi ar kurkuleneem, tahrpiŝeem, uhdens wabolêm.“

194. Sleetas.

Behzpusdeenâ lihna ja filts leetus. Wakarâ, kad bij jau jatumsis, panehmâm wehjlukturi un isgahjâm dahrsâ. Isturejamees loti klusu. Bahrsteigti redsejam, ka seme mudschet mudsch no sleetâm. Puhlejamees eet weegli un bes trokschna. Bismasakais semes jatrizinajums un katra ftana aifsaida schos gaismas behklus — naktsdshwneezinus. Tad wini aschi noslehpijas mitrajâ semê un neparahdas wirspuse ilgaku laiku. Steidsiga noslehpschanâs ir sleetai weenigais lihdselis, kâ aissargatees pret skrejkufainu, kurmju, zirslischi, eschi, putnu un zilweku nemitigu wajaschanu.

Es iswilku lihdsi pusei semê eerakuschos sleetu. Ar kahdu sparv un stuhrgalwibu ta turas pretim un luhko ischmaukt no pirksteem.

Nahkamâs deenas preekshpusdeenâ atkal isgahjâm apluhkot dahrsu. Nebija wairs neweena sleetu eeraugama. Bet daudsee tahrvu zaurumi un masas glihti wihtas semes tschupinas (iskahrnijumi) aisrahdi ja us sleetu naktsgaitu. Bet ko redsu?

Te eesprausts stahwus semê šalminsch; tur eewilkti tahrvu zaurumâ wairak šalatu stahdinu; no ta zauruma rehgojas ahra papira strehmelite, no wina atkal putnu spalwina! Tas sleetu darbs. Weenigi schai finâ winas ari kaitigas, ka eewell semê jaunus stahdinus. Ka sleetas apgrauschot stahdus — tās tukšchas tenkas: sleetas pahртеef weenigi no jatruhdejuschâm augu weelâm. Minetâs wihtâs semes tschupinas sleetas isgruhsch ahra un tâ šawâ

fiinâ dahrsju apmehslo. Wismaf trihs zetortas dasas no fleekâm uftraujameem nedarbeem ihstenibâ peerehkinamas gleemescheem.

Sleefas naw tif nederigas, kâ zilwefi parasti domâ. Winas femi pastahwigi iswanda, irdina un tâ panahk to, ka femê war swabadi eekluht gaijs un leetus uhdens.

(Si „Maso dabas pehtneeku audsinatajeem“.)

195. Wehschofhana.

Misneju jawam brahlenam, Wegu Jahnim, mellees. Winſch mani wedinaja uf upiti peldetees. Wegu upite naw leela, bet ar dsidru, zaurredsamu uhdeni. Iſpeldejuſchees, gahjâm pa uwmali pastaigatees. Nedsju, ka pa upes dibenu lehni tſchahpo wehschi, flaiſtidami garàs uhſas. Sahku ſweeſt upitê olinas. Wehschi ſa-bijàs, „aſtitèm“ kuldami aiſpeldeja un noſlehpàs. Jahnis eeteizàs : „Bag, nebaidi wehschus, raudſiſim winus dabut rokâ!“ Winſch uſlozija biſſas, eebrida upê un iſzilaja akmenus. Jahnis nokehra pirmo wehſi un iſſweeda uf kraſta ſahlê, teikdams : „Geleez winu tukſhajâ ogu kurwiti!“

Sanehnu wehſi rokâ, bet winſch man eekneeba tif ſtipri pirkſtâ, ka ſkali eekleedsjos. Jahnis iſlehzâ no upes un nonehma man no pirkſtâ wehſi. Pirkſtâ bija diwi aſinſpileenini. Jahnis nu man eerahdija, kâ war wehſi ſanemt, lai newar eekneebt. Behz tam winſch brida atkal upitê, iſzilaja akmenus, bahja rokas wehschu

aläs un wilka ahrâ tihros fehlineekus. Tâ winſch peekehra manu kurwiti pilnu ar wehſcheem.

Mahjäs mani mafee brahliſchi loti preezajäs par wehſcheem, jo nebija wehl nekad redſejufchi dſihwus wehſchus. Bet wehſchu ſchkehres teem eedewa peenahzigo zeenibu, ka tee neeedroſchinajäs wehſcheem peedurtees. Es biju brahlu azis tihrais waronis, jo nehmu wehſchus droſchi rokâ.

Kad mahte wehſchus nowahrija, tee no ſilganeem bija kluwuſchi glufchi ſarkani. Wehſchi bija loti gahrđi. Norumajam pa ſirau ſeedu laiku aiſbraukt uſ Wegeem braukſchus un ſaweſſchot wehſchus keſelêm labi dandſ.

Waj eſi redſejis wehſi? Aprakſti wina iſſkatu! Kâ wehſchus ker?

Mihklas: 55) **Melus pirti cenahf, ſarkans iſnahf.**

56) **Stroders gut uſ lahwäs:
Apakſch kâ rullis,
Sarkans kâ bullis,
Schkehres paduſe.**

197. Tantas dſeeſmas par wehſi.

Wehſis nehma lihgawiau,
Marim ſaderetu.
Es wehſim atſpihtefchu,
Es tam upi iſlaidiſchu.

— Ja tu upi iſlaidiſi,
Es tew ſwahrkus ſagreeſiſchu.
— Ja tu ſwahrkus ſagreeſiſi,
Es tew ſchkehres ſalaufiſchu.

Leelais wehſis majo kuhla,
Kam ſajauza uhdentiau;
Leelâ paſcha waina bija,
Kam kipinu kuſtinaja.

L. D.

Mihklas: 57) **Ekreen, bet kahju naw.**

58) **Tek deenu, tek nakti, darbus newar pabeigt.**

59) **Simtažis, bet neredſ.**

197. Sweja un webščoščbana Ńkalu gaiŃmâ.

1. DabrŃneeks eebrida labi dŃili Daugawâ un tad, kruŃtâm=ŃbķebrŃâm lehni pret Ńtraumi eedams, mekleja un dubra Ńiwis. Sehni palika malâ. Ćapat lehnâm uŃ augŃbu briŃdami, wiŃi ķebra no Ńlehptuwem iŃlibduŃbos webŃbuŃ, kas leelâm, garâm azim, glufi apmulŃuŃbi, Ńkatijâs weenigi uŃ nejauŃbu Ńpodro leefmu un nemaŃ nepamanija ŃŃbâklos pirķŃtiâus, kuri Ńagrabba tos brihŃbam aiŃ garaĵâm ubŃâm, brihŃbam aiŃ leelajâm kabĵâm un tad eemeta dŃilajâ kulê. Ķatrs jaunpeenahsejs bij brihnum pikts par Ńbâbdu nezeretu leetas wirŃeenu un bruka talab, Ńinams, Ńawam tuwakam tubliâ wirŃû. ĆeŃabhķâs neŃbhebliĵa knaibiŃbanâs; un ihŃâ laikâ ŃagubŃtito Ńtarpâ atradâs jau tahdi, kam bij tikai weena weeniga Ńtalta ubŃa. DaŃbŃ nepaŃpehĵa pat ir apŃkatitees, kad jau Ńajuta, ka wiŃa warâ atlikuŃbas wairs tikai Ńeptiâas kabĵas. Bet, taiŃnibu Ńakot, webŃbu Ńtarpâ wiĵi Ńbee trubkumi naw nekabhŃs negodŃs: wiŃeem jau wiŃs kas ataug . . .

2. Ķad Ńkali bij iŃdeguŃbi, paps aiŃween pakluŃu eeŃauzâs:

„Puiķa!“

Ćad JanŃis tubliâ Ńinaja, kas jadara un ŃteidŃâs ar Ńkalu kubli turp.

Ķee tam wiŃŃb katru reiŃ eepraŃijâs: „Nu, pap! Waj daudŃ ir?“

UŃ to dabrŃneeks, jaunus Ńkalus aiŃdedŃinadams, ik reiŃes atbildeja lehnâm, neŃteigdamees: „Nu, kabdas pahri libdâĵiâas jau ir — tahdas kâ Ńilķites . . .“

Ķehĵ tam JanŃis Ńaehma lomu, kuru libdŃ tam dabrŃneeks uŃglabaja Ńawâs Ńwahrku kulêŃ. BrihŃbam gaidito ŃilķiŃbu weetâ parahdiĵâs diwi waj trihs mahĵinu Ńmaga Ńiws. Ćad JanŃis newareja nozeeŃtees neaiŃŃtabweĵis Ńaimoto:

— „Bet, pap! — ta jau warena libdaka!“

— „Nu, Ńbĵita jau gan tahda brangaka atĵadiĵuŃees,“ paps tad aiŃween ar redŃamu labpatiku atbildeja un Ńabhķa atkal Ńkatitees pehĵ Ńitâm . . .“

3. Ķahdreĵ atkal uŃ tehwa puĵi paŃkatotees, JanŃis pamanija, ka paps ribķojas pawĵŃam Ńawadi: paŃlehpĵ uĵuni aiŃ muguras, Ńper Ńoli uŃ preekŃbu, pagreeŃb uĵuni — paŃkatas un atkal paŃlehpĵ to. Ńbeberķlis paĵelts, katru azumirķli ĵataws uŃ durŃbanu. Ćur wajaga buht kâut kam Ńwarigam. JanŃis atdod uĵuni beedram un dodas uŃ papu.

Tikķo Ńehns paŃpehriŃ nedaudŃ Ńolu, kad dabrŃneeks, labi notehmeĵis, Ńper ar Ńbeberķlu no wiŃa Ńpehķa ubdeni. „Ćai paŃbâ brihdi atŃkan paŃiŃŃtanĵais: „Puiķa!“ un JanŃis ir papam libdŃâs.

— „Paraugi, waj ir?“ tas teĵs, un Janĵim leekas, ka paps nerunâ nemaŃ tik meerigi, kâ par Ńilķitêm.

Deedurkni neatlozijas — naw walas — Janzis laiſb roku gar ſbeberkla kabtu uhdeni.

— „Ir, pap'! . . . Bet — bet —“

— „Nu?“

— „Bet — tad — tik — ir — lihðaka! Turi, pap', tu — ri! Kad tik ne — pa — ſprubk! Dewar nemaſ ſa — twert — eet kà pats —!“

— „Sakem aij ſchaunàm, Janz! Zitur nenotureſi,“ ðahrſneeks uſtrauktà balſi teiz, no wiſa ſpehka uſſpeesdams ſbeberkla kabtu, kas ſtipri ween trih3, ſiwij rauſtotees.

— „Pag', pag' biſðki — tublia buhs!“ Janzis nopeetni nemdams teiz: „Nu!“

Ðahrſneeks zet ſbeberklu, un uhdens wirſu parahðdas leela, plata lihðaka, mahrziãu ðeſmit ſmaga. Janzis to tikko war noturet.

— „Ne . . . Bet tad tik mums ſchowakar laime!“ tas teiz, ſiwi abàm rokàm ap ſchaunàm turedams: Pap'! Tu gan laikam ari tabðas nemaſ nezereji?“

— „He — he.“ ðahrſneeks pakluſam eeſmehjàs: „Tahðu ſwebru ne ik deenas war noſiſt — tàs brihnum manigas. Zikko ſði pati ari neiſmuka. Bet ſaturi tik duſðigi, ka nepaſprubk.“

Un no preeka ðahrſneeks tublia uſtaiſa kalki, kamehr Janzis eelaiſð laimigi ſmago ſiwi kulitè.

Maiſiãſð uſ reiſes ir pilns.

Walbiſ. (3ſ „Staburaga behrni“.)

198. Gulbja un uhðra zihua.*)

Mekledams gleemeſchu wahkuſ, paſtaigajoſ gar eſera malu. Peepeſchi iſðſirdu eſera melðròs neparafu troſſni. Man bija kaſhjàs gari ſahbaki, tapeh3 eebriðu eſerà. Medſeju, ka ðſiãã eſerà ſehð ſawà liſðà gulbiſ un ſpeh3igi ſit ar ſpahrneem. Gulbim blaſkam bija reðſama uhðent uhðra galwa. Uhðrs ijnira te liſðas weenà, te otrà puſè un graſtjàs klupt gulbim wirſu. Gaikam gribeja aiſbaidit gulbi no liſðas, lai tad pameelotoſ gulbja oãm. Bet gulbiſ nebij tiſ weegli aiſbaidams. Swehroſchàm azim un atnirgteem ſobeem uhðrs leh3a no uhðens ahrà un metàs gulbim

*) G u l b i s — pełdetajputnis, labi prahwaks par ſofi. U h ð r s — plehjeiſwehrs, druſtu leelaks par kaki; warens pełdetajs; ðſiſhwo uhðens malàs un pahriteek no ſiwim un ziteem uhðens ðſiſhwoeeteem.

wirſu. Bet gulbis atwehjas ſpahrneem un dema tad tahdu treezeenu, ka uhdrs aiſſprahga tahlu prom.

„Nu tu, warmahka, ſawu daſu eſi dabujis, un wairs wiſ ne-mehginafi gulbim uſbrukt,“ ta nodomaju pee ſewis. Gulbis ar knahbi meerigi nogludinaja iſpuhruſchās ſpalwas. Tad wiſch noleezās pahr liſdu, it ka ſkaidams olas. Peepeſchi wiſch iſteepa faklu, uſmanigi klaufidamees. Es nedſirdeju neko, tikai redſeju tahlat meldruſ kuſtamees, kaut gan no wehja nebija ne wehſts. Gulbis pazehlās gaiſds un ſchnahkdams iſluhkoja apfahrtni. Genaidneeks bija eeradees no jauna. Gulbis nolaidās liſdā, lai

to aiſſtahwetu. Plehſona iſnira pee liſdas un uſbruka gulbim no jauna. Bihna tapa meenmehr karſtaka; meldri wiſapfahrht liſdai bija nolauſiti, uhdens ſchlakſtijās uſ wiſam puſem. Droſchſirdigajam putnam jau redſeja aſinis. Mehginaju aiſbaidit uſbruzeju, plauſſchkinadams un klaigadams, bet wiſ welti. Bihnitajees ne wairs ko dſirdeja, ne redſeja. Gulbja ſpahrnu wehſeeni tapa weenmehr ſlahbaki. Wehl weens ſpehzigs fiteens! Gulbis laikam bija labi trahpijis, jo uhdrs atſwehlās uſ uhdens ka nedſihws. Bet drihjtas atkal atſchilba, uſklupa noguruſchajam pretineekam un eekodās ar aſajeem ſobeem gulbim fruhtis. Welti gulbis ar ſawu ſtipro

knahbi mehginaja no uhdra atšwabinates. Uhdrs bija eekodees
tif stipri, ka nebija nost dabujams. Bet rahdijās, ka ari pats
uhdrs wairs nefustejas . . .

Pa meldreem peebruza šwejneeks ar laiwu. Winašch bija iſ-
dfirdejis ſawado troſni un gribeja dabut ſinat troſchna zehloni.
Kad peebružam pee zihnas weetas, mirſtoſchais gulbis iſwehlās no
liſdas. Ar weenu ſpahrnu winašch wehl apſedſa olas. Uhdrs bija
eekodees gulbja kruhtis un — nedſihws. Ubi bija zihnā nobeiguſchees.

Pehz Runkwiža.

199. Gleemeſchu olinās.

Tās tif bija laimigs atradums! Rahdā jaukā juniņa deenā
es oſſchēreju Maſwehweru paſalnē pehz kufainu kaſpureem. Re-
jauſchi uſgahju kaſdu puſpehdu dſilā ſemes alinā 12 baltas dahrſa
gleemeſchu olinās, ſirna leelumā ar ahdas tſchaumalu. Brahwā
olu kaudſite bij ruhpiģi un weegli apſegta ſemes piſtinām.

Ku gahju katru deenu uſ Maſwehweru paſalni, lai no-
wehrotu gleemeſchu olinās ari turpmaſ. 18. juniņā iſſchēhlās maſi
gleemeſiſchi. Gleemeſchu olinu attihſtiba aiſnem 26 deenas; tā tad
olinām, kad tās atradu, wajađſeja buht 12 deenu wežam. Un
tagad ſchee dailee, ſihtee gleemeſiſchi jau rahpoja ar ſawām glih-
tajām mahjinām! Saſkumā wini turejās laizinu kopā; bet kad
nolija fiłts leetutiſch, tad jauno gleemeſchu ſabeedriba iſkliħda uſ

wiſam puſem un ſahri meelojās ar daſchadu ſtahdu miſkſtajām lapām. Sauſā laitā gleemeſchi noſlehpjas ſemē un truhmu be-
ſoknās, bet tiklihdj lijis leetus, wiſa pakalne waj tſchum no iſſalku-
ſchajeem „akmenbuhdneekem“.

(ſi „Maſo dabas pehtneeku aubſinatajeem“.)

Kamdehl gleemeſcheem wajadſiga wimu mahjina (ſigelis)?

Mihla: 60) **Kas eet paſtaigatees ar mahju uſ muguras?**

200. „Kaprazis“.

Breekſch trim nedelām mehſ apluhkojam ſkolā peliti, kura bija
noſiſta lamatās. Behz tam nolikām to ſahdā ſkolas dahrja
ſaktā, lai waretu, warbuht, ſaut ko taſlak pee winas no-
wehrot. Jau pehz daſchām deenām eeradās wiſadi maitas
ehdeji ſufaini, meelotees pee gahrdās
zeenas. Starp ziteem parahdijās ari
ſapratſchi. Wini paſiſtami no ſahrti-
dseltenām, iſrobotām ſchlehrſtrihpām uſ
zeetajeem wirſpahrneem. Ar ſawām ſtip-
rajām ſetnām wini tſchakli ſaſchnaja ſemi
ſem truhdoſchās pelites un abās puſēs uſmeta it prahwas ſemes
tſchupas. Tſchetras ſtundas wehlaſ pelites lihkis bij jau lihdj puſei
aprafts . . .

Kamdehl kapratſchi tā nopuhlas? Wini baidas, ſa ziti maitas-
ſufaini, kuri ſahk eerastees arween leelakā ſkaitā, nenolaupa wineem
trekno kumoſu. Wini aprok haribu, lai to nodroſchinatu weenigi
jew. Behz tam kapratſchu mahtites eedehs truhdojoſchās pelites
meeſās olinas. No olinām iſſchlihuſchees ſahpuri buhs bagatigi
apghdati ar pahrtiku. Drihs pelite pawiſam aprakta ſemē un nu
ſamatſā kapratſcha algu ar paſchas meeju.

(ſi „Maſo dabas pehtneeku aubſinatajeem“.)

Mehgini nowehrot kapratſchus darbā un wimu ſahpuru at-
tiſtibu!

201. Rufainis.

Rufaini, ragaini, tew gresni šwahrki,
Ne tabdi fungam, ne kėhninam.

Masa, masa wabolite,
Samta šwahrki mugurà;
Man bij gowis, man bij awis,
Man nebija samta šwahrku.

L. bj.

202. Leepàm jeedot.

Ši pakraštes pluhst šalda, mihliga šmaršcha. Un bitites šaprot winu: ahtrà lihkmà tās nogreesčas no šaweem taišnajeem gaisū zekeem un nogrimst pakraštes šakumà. Pehz masa brihtina winas atkal pazelas gaisà, un katrai no tām ir lihš ar šmagu un dahrgu nastu pilditas šominas. Un bitites beš atpuhšchanàs dodas mahjup un atkal atpatak: šchahda šwehtiba nahš tikai weenreij wišà garà gadà. Tad newar wiš rotas klehpi turet. Un tadehl tad pakrašte tagad wiš šen un duhz un škan, wiš, šaldas šmaršchas apnemts. Tur jeed leepas.

Walbis. (Ši „Staburaga behrni“).

203. Wajaras wafars.

Reetumà debeš deg weenàs ugunis. Wiš laištas weenàs leesmàs. Smalki lokaini štari išlaušchas zaur zeru zereem un pluhst kà uhdens wilni no weenas pakraštes pukites un šahlites uš otru. Tas ir pehdigais gaischais šaules šmaids, lai katrs, kam duša wajadšiga, redsetu ušcet šawu meera weetu. Un pašatees, kà wini wiš šaprot šcho mahjeenu! Masais putnišch pahrlaišchas weikli pahr šahlaino klajumu un nogrimst kuplajà zerà. Tur eekustas šarinišch un tuhlin otrà zerà zits: šarini met weens otram masajām galwinām un šamiršchinas aztinām: wini abi preezajas par putnina uštizibu. Gar leepu aishlaischas šmagi duhzot pehdejà bitite. Wina aishkawejušees bagatajà lejà, kur medus tik dauds, kà šchehl winu pa nakti te atštaht . . . No Daugawas atškan lehna šchalkona. Tur nemeerigee wilni wehl tehršē un tšchalo šawà šarpà kà pahrgalwigee školoni uš dušu eedami. Kruhmini wehl

reij ſakufas: tee eetinas zeeſchaf ſawâ lapu mehteli, jo reetuma blahjma ſahf jau juſt. Un tad peepeschi wijs paleef klufs, tif klufs, kâ filâs debefis. Schai brihdi katra ſahlite, katra pukite, katrs kozinjſch un putninjſch pakraſtê ſkaita ſawu wakara luhgſchanu.

Waldis. (Sj „Staburaga behrnt“).

Kuras zilweku ihpaſchibas te peedotas ſaulei? putnizam? kruhmineem? wilneem? peekraſtes ſahlei un pukem?

204. Julija nakts.

Jubs ſinat, zik daitas ir ſchis julija naktis, kad mehneſcha ſtari mihkſti eeaufſchas pelekajôs miglas metôs, un ſapnains burwju ſchkidrumis nogulſtas pabr laukeem un tihromeem. Wiſa apkahrtne, zik tablu ween azs war ſaredſet, dus, nogrimuſi dſitâ klufumâ. Tikai dabbola laukâ greeſe kâ uſwilkts pulkſtenis, kabrteljôs, weenmehrigôs atnehmeenôs tarkſchikina ſawas pabri notis, weenmuligi, beſ apſtahſchanâs; un tur, tabli aiſ meſcha kaut kur dſird wehl ſuni paretam eerejamees, gurdak, arween gurdak. Ne lakſtigalas pogafchana, ne warſchu kurkſchana, nekas . . . nekas . . . Seedona reibums jau pabgahjis; ſkarbuma trokſnis ſau norimis. Wijs tapis nopeetnaks, dſitdomigaks, ſaprabtigaks. Pludons. (Sj „Maſa Audula behrntbas atminas“).

205. Kâ radâs maiſe.

1. Wajara gahja uſ beigâm. Peteriſcha tehws aiſgahja jau no paſcha rihta tihrumâ. Wajarâ winſch bij ſcho tihrumu apmehſlojis un pehz tam ruhpiigi uſaris un iſezejis. Tagad tehws eer pa tihrumu no weena gala uſ otru ar ſehtuwi plezôs un ſehj rudſus. Igi tehws ſtaigaja. Pehdigi wijs lauks apſehſt. Nu tehws ee-ara un ee-ezeja ſehflu ſemê.

Baldees Deewam! winſch teiza — nu eſmu eefehjis maiſiti. Lai tikai Deews dod labu gadu!

2. Guſ graudinjſch ſemê. Saulite ſemi ſaſilda un graudinjſch peebreeſt no ſemes mitruma. Luht graudinjſch iſbreeedis, kluwis mihkſtis, reſns. No graudina iſleen aſninjſch un ſteepjas uſ augſchu, pretim ſaulitei; bet apafſchâ no graudina iſleen teewas, baltas ſtihdſinas un leen ſemê, meklejas te uhdeni lihds ar winâ iſkuſuſchâm ſemes dalinâm. Aſninjſch ſteepjas weenmehr garaks. Weidſot winſch iſleen no ſemes ahrâ un luhtojas apkahrt.

Re', wijs lauks pilns tahdeem pat eefahrteem aſnineem; tee iſlihduſchi no zitâm rudſu ſehklinâm.

Rudsi aug. Wīnu lapinas kluhst weenmehr šalafas un prahwafas. Jau wišs lauks aplahšs kà ar beesu šala šamta šegu. Šaknites leen weenmehr dšlataf šemē. Wīnas baro mašo šahdīnu.

8. Peenahza šeema. Ašnini šastinga un aišmiga. Drihš ari wīnus aplahja mihtšta šneega šega, kas nelahwa nišnajam šalam mašo ašnīnu nošaldet. Šlgi wiškàs šeema. Pehdigi eestahjās pawafaris. Mašais Peteritis štraida pa lauku un redš, ka tihšums, kur tehws rudeni eesehja rudšus, škaišti šakšch. Rudšičhi wareni pahršeemojušchi un tagad, pawafara šaulites ušmodinati, iš deenas kluhst brangati un prahwati.

4. Brašchi auga rudši. Šaulite wīnus šibija šilti, šilti. Bet jau ilgatu laiku nelihšt leetus. Šeme iškaltuši. Šaknites leen dšiti, dšiti šemē pehž mitruma, bet ari tur šakš mitruma aptruhšt. Šaule wīšu iškaltejuši, pahršwehrtuši ušdeni garainošs; garainas ušlaidušchàs gaišà.

5. Rudši top druhmi: wīni wairs nešpehš augt. Šapīnu galotnites nodšeltē, lapinas tinas iškakurà. Rudšeem wajaga ušdens, wīneem šlahpšt . . . Bet ušdens naw, tamdehšt rudši tiš druhmi. Wehšich putina šaušo šemi un putekši biršt uš rudšu lapām. . .

Šemneeks ar šawu dešlenu Peteriti gašja apluhšot rudšu druwu. Nedšedams kalšošchoš rudšus, tehws behdigi iškauzàs: „Deewin, Deewin, ko nu eeshkšim! Šur nemšim maišīni?“

6. Šemneeka nopuhtas išširdeja mašs ušdens pileenīnšch, kuršch lidža gaišà. Šileenam kluwa nabadšina šchehl.

— Waj šini ko? — wīnšch teiza šawam brahšlitim: — man šahp širdš klawjotees šemneeka šchehlabàs. Šribu wīnu apmeerinat.

— Šo tad tu, mašo brahšlit, wari wīnam palihšdet?

— Šai ar' ešmu mašīnšch, tatšchu weenu šahdīnu waru atšpirdšinat. Un pileenīnšch dewàs lejup. Wīnšch ušpileja šemneekam uš rokas.

— Šas tad tas! — šemneeks eškauzàs. — Šur tad leetus pileens radàs? Warbuht šakšs lihšt. Šai Deewīnšch dotu!

Wīni luškajàs abi ar Peteriti uš augšchu . . . Bet debefis wehl bija tihraš. Šifai augštu, augštu lidža weegšs maškonišs, žaurredšams kà širneka tihššs. Šeetus pileens noriteja šemē pee šahda rudšičha šaknitem.

Šaknites wīnu šahri eeshhza.

Ši, šil pileenīnšch bija laimīgš! Wīnšch atšpirdšīnājis mašo, nowahrguščo šahdīnu.

7. Augšchà palikuščais brahšlitis to wīnu noškatižàs.

— Šà tad ari mehš mašīnàs waram buht derigaš, — wīnšch teiza. — Šadodas tiš lejà, šapalihšdž brahšlitim' dširdit šahdīni.

— Ari mehs dofimees tew lihs! Ejam gan filhinas, bet kad jadofimees daudjas kopâ, tad gan faut ko isdarisim, — teiza ziti pileenini, kuri lidoja pa gaisu.

— Mehš ari, mehš ari! — škanaja no wišam pušem. Maškonits kluwa leelaks un tumšaks. Drihs apmahzâs wija debesš.

Sahka liht filts wašaras leetus un lija ilgi, ilgi.

8. Uhdens eejuhzâs semê. Stahdam wajadšigâs semes datinas (šahlis) istuja uhdeni, kâ zukurs tehjâ. Stahdu šaknites eejuhza uhdeni ar wišam iskujušhajâm semes dalinâm.

Ne atšertees ween newar nošlahpušchee stahdini . . . Rudsi drihs šanehmâs. Semneeks ar Peteriti tagad pastaigajotees gar rudseem newar ne nopreezatees, par atšpirgušchajeem rudseem.

9. Rudsi steepâs weemehr garaki. Teem isplauka wahrpinas. Wahrpinas šahka šeedet un šausais wehjšch nešaja rudšu šeedputeklus kâ duhmus pa gaisu. Wahrpinâs aišmetâs graudini. Tee auga, breeda un eenahzâs. Rudsi nu nodšelteja. Atnahza plaujas laiks. Tehws ar mahti no pašcha rihta aišgahja tihrumâ rudšus plaut. Peteris atneša wineem brokastis, noštatižâs darbâ, palihšjeja nešt kopâ šašeetos kuhšus un šalikt statinôs. Kâ šaldati rudšu statini stahweja uš lauka.

10. Keiš tehws eejuhšja ratôs širgu un teiza uš Peteri:

— Nu, dehšs brautšim uš lauka pakal maišitei!

Peteris eekahpa ratôs un wini abi ar tehwu aišbrauza uš tihrumu. Tee šakrahwa rudšu kuhlinus wešumâ un tad aišweda ur eesera rijâ. Kad rudsi bija iššuwušchi, winus peedarbâ istuhla. No wahrpâm išbira uš klona grandi.

Bet wini bija šamaišiti kopâ ar pelawâm. Tehws nu pakahra peedarba durwis wehjšâ leelu šeetu (kretulu), eebehra šeetâ graudus ar wišam pelawâm un wehtija. Pelawas wehjšch aišpuhta tahlak, bet graudi, kâ šmagaki, nobira iščupâ sem šeeta. Kad bija išwehtits wišs kuhleens, tehws šašlauzija kopâ pelawas, preekšch lopeem, bet graudus šabehra maišôs. Nu tehws ar Peteri aišbrauza uš šširnowâm. Te Peteris redšjeja, kâ graudus šamala miltôs.

Mašjâs mahte eejahwa miltus abrâ, šamihžija, išraudšjeja mišklu un tad izžepa jaunrudšu maiši. Peteritim wina ščkita ešam daudš gardaka, nekâ wežâ.

Nošauz šemas labibas! — wašaras labibas! Kad plauš rudšus — šweešchus? Paštahsti, kâ pee jums plauš rudšus? (ar žirpi, ar weenrofas iškapti, garakhta iškapti). Ka kul? (špriguleem, blušeem, miħda širgeem, ar kulmaščinu).

206. Maife un plahzenis.

Maifit manu bagato,	Plahzenitis raudajas
Plahzenitis nabadstnis:	Ar plaukstām plaukstajams;
Maifit ehdu ik deeninas,	Nā maifite neraudaja
Plahzeniti šwehtdeenām.	Ar duhrēm duhrejama.

Sargees, maifite, nu tewi greeiis,
Šwilkā mahte garo tuteni.

Ē. dj.

- Mihlas: 62) **Kul mani nuhjam, spaida atmeneem, zepj zepli, greesch ar nafi, tamdeht moza, ka mihi.**
- 63) **Weens lej, otris dser, treschais ang.**
- 64) **Simts brahlischu kopā fafeti, uš wahminas truhim statiti.**
- 65) **Kas ehb seenu triu šobeem?**

207. Zihrulitis.

Pašajari atlaidās no fīltām semēm zihrulitis. Tihrumā starp šalajeem rudsu ašneem winšch atrada bedriti. Te eetaifija lišdinu, eedeħja olinās un tad nošehdās uš tām peret. Rudši drihš išauga leeli un aišfedša no wišām pušēm perefliti. No olinām iščkīhlās kaili kušli behrnini. Zihrulitis tos ehdinaja; winšch tekaja pa rudseem, ķehra un nesa behrnineem muščas un tahrpīnus; nereți tas ušlaidās augstu gaišā un dšeedaja šawu daišo dšeesminu. Bet kad leetus lija, tad zihrulitis notupās uš lišdinu un ašfedša behrnīnus šaweem špahrnineem. Tā zihrulīšchi mita rudsās meerigi un lihģmi. Bet pušeni bij iškīušchi putneem zilpās. Zihrulitis eepinās zilpās,

un puiseni pahrneša winu mahjās. Wini eesprostija to buhriti. Behrni gan tihrija buhriti, gan apgahdaja zihruliti ruhpiigi ar ehdeenu un dšehreenu. Tomehr zihrulitis ne aishahra baribu, ne ari wairs dšeedaja. Winšch sehdeja buhrišcha faktinā un sehrojās pehž šaweem behrnineem un pehž brihwibas. Pehž diwām deenām winšch nomira. Ari majulišchi aišgahja beš mahtes bojā.

Lufjanika.

208. Irbe.

Behrni štaigaja gar labibas druwu un pluhza rudšuputes wainageem. Glušchi newilšchus wini bij peenahkušchi pee kahdas irhju dšintas. Šplehštām rokām wini metās kert mafos irbenus. Wezā irbe škrehja ištijusees irbeneem wiršā, it kā gribedama teem fišt ar špahrneem. Irbeni išklihdā uš wišām pušem. Nu irbe nokahra weenu špahrnū uš semi, šakta klibot un, kā šlima, lehnām wilkās pa zeku uš preekšchu. Behrni atštahja irbenus, un dšinās pakaf wezajai irbei, zeredami to weeglašt nošert. To weenigi gudrais putnš bija wehlejees. Irbe manigi ištairijās no šehrejeem un jo bija tahlašt no šaweem mafukeem, jo tentereja ahtrašt un ahtrašt, pee tam allajch ušmanigi luhšodamees aptahrt, waj behrnini drošchibā. Dee bija pa tam nošlehpušchees, fur kurais: weens eesprau-dees štarp diweem jemes kankakeem, otrs nošlehpees aiš akmena, treshš — sem šahles pudura, zeturtaiš — apakšch platas dadšcha lapas. Hedšedama, kā behrninus wairs wajataji neatradis, irbe pazehlās špahrnōš un aišlaidās. Puiseni palika štahwam tukšchām rokām un walejām mutēm: putnš wirus bija peemahnijis. Irbe eelaidās labibā un no tureenes aizinaja ar šawadu špeedšeenū mafinos pee šewis. Irbeni šaprata mahtes walodu, un drihš wiša gimene bija atkal kopā.

Kā irbe pašinoja irbeneem, lai behg no puiseneem? Kā wina peemahnija puisenus?

Ušdewumi: Mehgini nowehrot irhju dšihwi! Kamdehl miht tihrumōš? (grandu ehdeja). Waj behrni lišd guki, waj lišd-
b ehg ki? Šif daudj irbei behrnū? Kamdehl irbes labibā greuhti
eeraugamaš? (špalwu krahja) Kuri irbes eenaidneeki? u. t. t.

209. Daipala.

Bijām reif ar tehwu medibās. Gabjām patlaban pa birstalu gar pašču rudšu malu, kur allasch wareja fastapt paipalas. Trefors, mubju medibu šuns, peepeschi peeplaka pee semes, tuwodamees, kà parasts, medijumam. Tehws eesauzàs, un Treforam pee pašča purna islaidàs paipala. Bet ta laidàs glušchi šawadi: meta kublenus, greesàs rinkī, krita pee semes — tibri kà kad buhtu eewainota špabrñà. Trefors metàs tai pakaļ. Ja putns laidàs kà parasts, tad Trefors nemehdša dšihtees pakaļ. Tehws gribeja ščaut, bet baidijàs, ka netrahpa Treforam. Te redju: Trefors palezas uš augšču un kampj! . . . Winšch šakehra paipalu šobòs un peenesa tehvam. Tehws pa-nehma paipalu un ušlika to augščpehdus uš delnas. Es peešteidšos klaht. „Kas ir?“ prašju, „waj ta bija eewainota?“ — „Ne,“ tehws atbildeja, „wina nebija eewainota, bet tai tuwumà lišda, tapehž islikàs par šlimu, lai tà aišwilinatu šuni prom no perekla. Tad wina buhtu atkal laidušeess kà allasch, un Trefors buhtu peekrahpts. Tikai ščoreif nabadšitei neišdewàs, jo nebija deesgan ušmaniga, un Trefors to notwehra.“ — „Tà tad eewainota wina naw?“ es atkal waižaju. „Naw wis, tomehr dšihwotaja, rahdas, nebuhs: Trefors laikam par zeetu šaspeedis ar šobeem.“

Es peewiršijos tuwak pee paipalas. Dekušteamees, nokahrtu galwu ta guleja tehwa šaujā un lubkojās ar šawu bruhno azi eesahaus uš mani. Man kluwa paipalas gaušchi ščehl! Tibri tà likàs, ka wina lubkodamàs uš mani domatu: „Kamdeht man jamiršt? Kamdeht? Es tatschu ispildiju šawu peenahkumu, gribeju isglabht behrninus, aišwilinat šuni prom, bet tà eetiku postā. Waj ta naw netaišniba, ka man, nabadšitei, par to jamiršt.“ — „Čeht,“ teizu, „warbuht ka wina tomehr nemirs!“ un gribeju glaudit paipalai galwu. Bet tehws teiza: „Ne, tublit wina issteeps kahjas, norauštšees un tad aišwehrs azis.“ Tà ari bija. Man bija paipalas toti ščehl. No tās reifes man pahrgāhja preeks uš mediščanu.

Pežž Turgenewa.

210. Wanags.

1. Karsts. Pagalmā naw neweena. Wiši pee darba. Augstu, augstu gaišòs lido wanagš. Reijem winšch apstahjas tihri uš weetas, tikko wehšinadams špahrngaleem. Smirbuki wanagu jau pamanijušchi un pašlehpuiščeess. Ari zahlu mahte to eeraudšijusi. Wina šazel špalwas, isplehšch špahrnus un čehrz, šaukdama zahlus sem špahrneem. Tikai weens zahlens neušmanigš un nedšird mahtes šaukščanu. Kà ščautra metas wanagš tam wiršū, šaker šawòs ašajòs nagòs un aišnes.

2. Mejhâ, augftas egles galotnê wanagam lifda. Te fehd uf trim fałganâm olâm wanadsene un perè. Wanags nolaiſchas lifdâ un paſneedi mahtitei medijumu. Kahri kluhp wanadsene laupijumam wirſû, bet wanags dodas no jauna medibâs. Winſch naw fihts putniſch, tapehž wajaga daudi, lihdj ir paehdees; bet tagad jaſtrahdâ pa diweem, lai paehſtu pats un paehdinatu ari ſeewu.

3. Beidsot no olâm iſſchikâs behrni. Tee iſſalkuſchi, praſa ehſt. Nu peeteek abeem wezakeem to noxemtees, lai behrnus pee-ehdinatu. Wanags ar wanadseni mihl behrnus. Deenu no deenas tee dodas breejmâs, lai tilai dabutu behrneem pahrtiku. Wakarâ wezaki gluſchi peekuſuſchi pahrlaiſchas mahjâs. Mahtite noſehſchas lifdâ un aptlahj behrnus ſpahrneem, tehwinſch modri ſnauſch turpat blaſam uf jara. Agri, agri jau winus uſmodina iſſalkuſcho behrnu brehſſchana. Nu jadodas no jauna pee darba.

Rarus! plêhſe ju putnus tu naſiſti?

211. Schagata.

Schagatina ſchadſinaja,
Grib wanaga ſeewa buht;
Ihſi ſpahrnei, gara aſte,
Nemar lihdſi lidinat.

I. dj.

212. Puhze.

Tu, puhzite — plataztina,
Ro tee tawi behrni dara?
— Mani behrni kahjas
aun,
Saht zahleem panahſtôs.

Puhze, puhze, pelekite,
Bitus putnus nizinjaja:
Pati Deewa ſodijama,
Platu galrou waſajjas.

I. dj.

213. Wezais swirbulis.

Swirbuleni besruhpiigi tšhiwina, peras pa smiltim, lehka pa zelinu. Bet wezais apsehdees kruma wirsotnè un azigi luhkojas us wifam pufem. Ziti swirbuli pa tam ruhpiigi mekle kahpurus, ar lo pabarot jauno paaudsi. Sarga swirbulis neaistiks pat wis-taufako kahpuru, ja tas ari buhtu waj turpat knahbja galà. Ustizams fargš! Tapehž ari ziti swirbuli klausa fargam us mata. Ditko schis eesauksees: tšh—rrr! tšh—rrr! jau wif, kas lihds tam besruhpiigi lehkauschi, tšhiwinajusch, laidelejuschees, ruhpiigi nošlehpšees puduri. Pehž tam wifš klužu, ne tšhiku, ne grabu. Ditai fargš sehđ meerigi fara galà. Zitūs winsch beedinajis, bet pats ir nepakustas: winsch usmana tuwojoschos eenaidneeku.

Schis eenaidneeks ir plehšigais, neschehligais swirbulu wanags. Sen jau swirbulis to usmana. Winsch sin, ka neusmanigam putnam naw no neswehra glahbina. Rà bulta metisees neswehrs tahdam wirsū, un tad — ardeemu pasaule! Bet muhju swirbulis naw ar weeglu rofu nemams. Winsch blehdis, gudrs un ismanigs. Simteem zitu putnu noķer wanags, bet swirbuli loti reti.

Wanags nahť weenmehr tuwak, bet swirbulis tup us farina, kà tupejis. Wanags šawehdina wingros špahrnus un šchaujās swirbulim wirsū. Nagi eezehrtas šarà, bet no swirbula ne wehšts. Tas kà akmenis eekritis krumā un tagad no šaru apakščas kà išmeedams luhkojas us wanagu. Bet schis, kà pintikis, sehđ us fara, eezirtis winā nagus kà ahrā iđdabut newar. Un besdeligas to wifū noškatas, lido laupitajam apkahrt, to išsobodamas: „tšhiwi . . . tšhiwi!“ Teiz, kà tur lai nedušmojas! Wanags tihri labi sin, ka krumā desmiteem swirbulu, bet ej nu teež tu wineem klahť! Neatleek wanagam, nekās zits, ka nopurinatees un aijlāstees. Paškatas wehl atpakal . . . Rà tad: swirbulis sehđ atkal wezajā weetā un šobgaligi noškatas pakal . . . Mas pamajam islez no krumneem ar. ziti swirbuli un peras pa smiltim kà put ween.

Behž Bogdanowa.

214. Salā pilsehta.

1. Es sinu škaištu pilsehtu,
Wisžauri šalu islehrptu.
Daschs nams ir majs, daschs prahws waj zeef,
Un kas ween grib, tas eeschā teef.

2. Gan eelaš lihšas, kà nefur,
Te wed tās šchur, te aikal tur;
Bet taišni ween uš preekšchu eet
Nebuht naw jauki, kà man šchteet.
3. No zekeem dašchs ir plats un glihts,
Wišs raibām pukēm nokaišits;
Un brugis šamta mihtstumā,
Ar nameem weenā šatumā.
4. Šchā pilšehtā ir kaušchu daudj;
Štweens no wineem mihl un šaudj
Do namu, šo par šawu guht,
Un winā dšeedot nepeekuhšt.
5. Šchee laudis wiši mašini —
Tee muhju mihlee putnini.
Nu ari pilšehts naw wairs šweičhs, —
Kaš nesinās, ka tas ir meščs!

Tult. Swahgulu Eduards

Kuri lapu kofī aug meščā? Kuri ščuju kofī? Kuri truhmi
pukēs, ogās? Kuri šwehri dšihwo meščā? Kuri putni, kuri žiti
dšihwneeki?

215. Koku ķilda.

(Pašaka.)

Reil koki šķildojās, kuščh no wiņeem labakais.

Ošols teiza: „Es wifu koku waldneeks. Manas šaknes šteep-
jas dšiji šemē. Mans štumbrs refns un nelokams. Mana galotne
pazeļas augštu gaišā. Manas lapas išrobotas, šari kà no dšells iš-
leeti. Aukā es nelokos, negaišā netrihzu.“

„Teesa, tu leels un refns,“ leepa teiza. „Bet parauges ari
uš mani: Waj mans štahws naw šlaikaks un šmuidraks par tawu?
Manas lapas ari daudš kofchakas, mihtligakas. Un mani dšeltenee
šeedi šmaršcho tik tihkami, tihkami. Wiņōs aišween duhz bites,
krahdamas faldo medu. Tew ta pawiřam truhkt!“

Behršs, kuščh turpat tuwumā auga, ari nenozetās klufu.
Wiņščh teiza: „Mans štumbrs kofchi balis; mani šari lokani; manas
lapas mihtstas. Mehs augam fatizigi kopā jaukās biřtalās. Wiřs
mans augums zilwekam šoti noderigs. No manis dabū leetas-kokus,
štuprako malku, flotus, tahfes. Pat mana ūla dod gahrdu dšeh-
reenu. Kà gan ļaudis iřtiktu beř manis!“

Ahbele dsirdeja mescha koku leelibu un eefauzàs: „Juhs wif augat meschà un tikai kahds rets drihkštāt rahditees pee mahjām. Bet es mihtu kofchòs dahrfòs, Pawafari mani rotà farkanbalti feedi un rudeni — fahrti ahboji! Tee redsami pat uf waldneeku galdeem.“

Preede noklaufijàs wiņu farunàs un teiza: „Leelateés, leelatees! Atnahks seema, juhs wif stahwefeet kaili un falfeet, bet man buhs saļais apgehrbs mugurà. Es gan fawà fkuju apgehrbà nefmu fkaista, bet bef manis zilwekeem buhtu ļoti gruhti istikt. Es wiņeem fildu krahnis un dodu mahjokļus.“

Mihkla: 66) **Otram koich, pats kleid.**

216. Behrjinsch.

Ras, behrjin, tew apsedja
Tahdu šatu willainiti?
— Man apsedja jelta šaule,
Pawafara leetutinsch.

Sudrabina leetus lija
Semu behrju kalninā,
Lai išauga leelas lapas,
Lai wareja šlotas greeft.
Tautas bješmas.

Mihkla: 67) **Schnahz un kuit, bet tomehr paleef uf weetas.**

217. Ojols un lajda.

Wezs ojols nometa šawu sibli sem lajdas. Lajda nu šazija uf ojolu: „Waj tew sem pašcha sareem naw weetas? Birdini šawus behrnus tur, kur tukšcha weeta, bet nebahjees ziteem wiršū! Te jau man pašchai truhkšt telpas atwašēm; šawus reekštus pat nebahrstu semē, bet atdodu zilwekeem.“

— „Es dšihwoju diwišimts gadu, — ojols teiza, — un mans dehls, kuzsch išaugs no šchis sibles, dšihwos tikpat ilgi. Bet tu jau drihj nobeigšees, un tamdehl man, kà stiprakam, peeder šchi weeta.“

Lajda noskairās un teiza: „Es aisehnošchu tawu dehlenu, kà winšch nedšihwos ne trihs deenas.“

Ojols neko neatteiza, bet lika dehlenam lihst no sibles ahrā.

Sihle peebreda, pahrsprahga un islaida diwus ašnus; ar lihko ašnu wina eēšhrās semē, bet otro steepa uf augšchu.

Lajda aistureja šaulstarus, nelaida tos ašninam flahst. Bet ojolinšch steepās ahtri uf augšchu un lajdas paehnā nostiprinajās.

Bagahja fimts gadu. Lasda jau ņen nokaltuŝi, bet oŝois ņteepjaŝ augŝtu gaiŝa un iŝpleŝch ņawu ņako telti uŝ wiŝam puŝem.

Miŝkĭa: 68.) **Miŝgahju uŝ meŝchu beŝ zirwja, beŝ naŝcha; pahre-
neŝu: diwi ŝiles, diwi ŝchĭilas, grahpja dibenu,
ihlena galu.**

218. Ogotaji.

Jau agri no rihta ņteids uŝ meŝchu ogotaji kurwjeem un wah-
zelēm. Wini nonaŝt eglaja. Te tika ņuhnaŝ un papardes, no
ogām ne wehŝts. Bet ogotaji ņin, ka ogas mihl ņaulgoŝi, newiŝ
ehmaino eglaju. Wini eet uŝ iŝzirtumu, kur preeŝch daŝcheem ga-
deem egles nolihŝtas. Beidjot tee iŝzirtumā . . . No ņuhnām un
papardēm ne wehŝts. Te gluŝchi zitadi augi, nekā pahrejā meŝchā.
Senako ņuhnu weetā tagad weŝeli laukumi kā aplahti ņemenu un

bruŝklenu mehtrām.
Bet ne tika mehtrām.
Kā dahrgakmeni wiŝ ņtarp mehtrām ņahrtās ņe-
menes un baltiņarĭanās bruŝklenes;
netruŝkŝt ari aweekŝ-
ŝtenu, melleu . . .

Ogotaju kurwji pildas azim redŝot; bet ogu tiŝri kā ne-
maŝ nekluŝt maŝaŝ . . . Behrni neaiŝmirŝt ari ņawus mehderus; liŝ-
dŝi ar kurwjeem pildas ari tee. Kad kurwji peelaŝiti, leelee
ogotaji apŝehŝchās, atpuŝtina noguruŝchās muguras, bet
behrni ŝkraida pa

iŝzirtumu un pa meŝchu. Wini redŝ, ka zilweki naw weenigee ogu
laŝitaji: putniā, ŝudras, gleemeschi, daŝchdaŝchadi kaŝpuri, wiŝi
meelojaŝ gatawajām ogām.

Behrneem loti patihl' isjirtumâ; te jeed wişadas puşes, aug beesa, şulota şahle, pa kuru tşchirkstina şifeni un lehâ putnini. Masee kozini te şteepjas uş augşchu kâ şwezites. Saulite şilda şilti, şilti, bet wehji nepeeteel' klah: toş aştura eglajs.

Eglajâ turpretim weenmehr krehşla, te wehşş un mitrş; naw ne puşişchu, ne ogu.

Paees gadi. İfaugs maşas eglites un aşturės şaulstarus. Ogas nu işjudis, bet şahş augt şuhnş un papardes kâ pahreja meşhâ. Bet pehş şimts gadeem, kad meşchu no jauna nozirtis, augs atkal jemenes un zitas ogas. Tad atkal şteigşees şchurpu ogotaji.

219. Şehnes.

Annina aışgahja uş meşchu şehnot. Wina pahrnahza it drihş ar pilnu groşu şehnu. Şehnes bija daşchadas: gan baltas un pelefas, gan bruhnş, dşeltenş, bet wişwairaf bija şkaişti şarkano

şehnu. Annina teiza: „Re, mammin, zik ahtri peelaşiju pilnu groşinu.“

— „Kelelees, meitin,“ mahte teiza; „redşejim, waj winas maş ehdamas.“ Tâ ari bija.

Şkaişti şarkanas şehnes, kuras Anninai patika wişlabaf, bija giftigās m u ş c h m i r e š. Tâş wişas bija jaşweeşch ahra; tâpat pelefas

şuhrenes jeb gowju şehnes. Turpretim reşnās, bruhnşepurainās barwiķas, şahrtşepurainās apşenes, daşchadas krahşas behrişlapes un podini, rudmeeşes, şulotās wişnenes, dşeltenās gailenes un baltās atmatenes mahte atşina par ehdamam. Bet no tâm atkal leelafâ daļa bija „tahrpainu“ un tapehş ari bija jaşweeşch ahra. Derigo şehnu nebija wairaf par deşmit. Nahşkamâ reişâ Annina wairş nelaşija nederigās, tahrpainās un nepaşıştamās şehnes. Tad ari şehnoşchana newedās wairş tik ahtri, kâ pirmo reiş.

Kuras şehnes tu paşışti? Paştahşti, kahdas winas işkatas un fur aug! Kamdehl' biştami laşit nepaşıştamas şehnes?

220. To jums šafu, befotojī! . . .

To jums šafu, befotojī,
 Nihdōs ilgi negufat:
 Bahwerite agri zelas,
 La tās befas nolajīs! I. dj.

Mihkla (69).

Laime, laime tai maštei,
 Tai meitinas ahtri aug:
 Beekdeen dšima, šestdeen auga,
 Swehtdeen jahja prezineeti. I. dj.

221. Šuhnas.

1. Meščā aug kaħdš fiħš, neezigs šahdinšch — ņuhnas. Winas ir šahdu starpā tihree pundurišchi. Bet zif glihti tās ap-
 klahj meščā jemi! Weetām winas kā tumšchi-šala grihdšega, wee-
 tām atkal glušchi gaiščā kraħšā. Wairak neka fimts daščadu ņuhnu
 aug meščōš, purwōš, pee stumbreem, flintim, muħreem un jumteem.

Zif nešpeħzigs šchis mašais šahdinšch!
 Steebrini tik teewini kā deedšini. Putnišch
 ar kaħjiau ušmihdams, nogahjch ņuhniū pee
 jemes; pat wabolite noleez teewo stumbriū.
 Newarigās ņuhniū tamdeħl ari aug fimtām
 kopā. Kopigeem špeħteem winas pastrahdā
 leelus darbus.

2. Kad škarbais rudenis nolaupa kokeem
 šalo teħru, ņuhnas šalo kā preeks noluhkotees.
 Winas ne tikai paščas špihtē bahrgajam ša-
 lam, bet nem šawā apšardšibā ari dašču labu
 wahrguliti. Sawā špilwenā tās noglabā fiħles
 un reekstus, kuruš weħšch nobirdina liħdš ar
 lapām no kokeem. Šehtlinām ņuhnās fihta
 duša. Ari kufainišchi atrođ te patweħrumu
 un aišfargu pret auksto weħju un bargo šalu.
 Wini eeleen ņuhnās rudeni un guk tad wišu
 garo ņemu. Ka te tikai naw! — širnekla
 oliū tšchupinas, tauriū kuhniū, šaritina-
 jušchees „šaulšunišchi“, glodenas un daščdaščadi ziti fiħti dšihw-
 neezini guk weens otram tihri blašam.

3. Pawafari sneegs kuhst. Uhdens pileeni steidj uj upiti. „Bogaideet!“ juhniņas ušfauz behgleem un aistura šawâm sikhajâm rozinâm šimtu-šimtus no teem. „Nūms daudj behrniņu, behrniņeem dšert gribas,“ juhņas teiz un pašneedj pa malzinām sikhlitēm, reekstineem, wehgotau*) un neaišmirstelischu sikhajâm sehklinām. Sehklas dšer, padšeras, peebreest, šahš dihgt un augt. Suhņas šargâ wahrigos ašniņus no aukstajeem aprila wehjeem un šalnâm. Tikko top šilts, jaunee stahdini isleen no juhnam ahrâ un hikli luhkojas šaulitē. Ari dšihw-neežini nu atstahj šlehptuwi; wini mee-ļoņas jaunajâm lapinâm; no kuhniņam išchķikas dairlās gaisa puķites, taurenišchi . . .

4. No šiltâm semēm pahrlaiščas šahrtkruhtitis un lakstigala. Wini grih šew darinat pereklīšchus un tapehž šanes išraudšitâ kruhminâ steebrinūs, pin lišdinas. Truhkst wehl tikai lišdâ mihksta paklahja olinâm un behrniņeem. Putnini luhdj juhniņâm palih-dšibu. Suhniņas atwehl nemt no šaweem stahdineem, ko isklaht lišdinas.

Ari šakišchi un štirniņas meklē šew šlehptuwi, kur atpuhštees ar kušlajee behrniņeem. Suhniņas neleedj teem drošču un mihkstu midšeni. Ari behrni mihl mihksto juhnu paklahju mešchmalâ. Wini te atpuhščas, kad ogojot no-gurušchi.

Behž S. Wagnera.

Mihklas: 70) Rudeni meelo, seemâ šašilda.

71) Wiši kungi šwahrkus met, trihs ween nemet.

222. Râ dšihwo wahwerite.

1. Pawafaris. Sneegs iskušis, koki eetehrpušchees šakâ uš-walkâ. Putnini ruhpiģi darina šew lišdinas un dšeed beš apstahjas. Ari wahweritei naw wairš ko kawetees. Wina išraugas augstu, šarainu koku un wahš nu te kopâ šarinūs, lapas un pehrno šahli.

*) Wehgotne — mešchpuķite (вѣтренница).

No teem wina darina few mahkfligu mahjina, kur ne wehjjich, ne lectus newar eetikt. Mahjinà wina eerihko no juhnam mihkstu un filtu migu.

Dikko mahjina gatawa, te ari wahweritei eerodas wefels pusduzis neredfigu, kuslu behrninu. Ruhpigi mahte winus baro ar jawu peenu. Paet nedeka, behrneem atdaras aztinas un meesa apaug spalwam. Paet wehl nedeka, un wahwereni jau labi pauguschees: sahk luhkotees no lisdas ahrà. Rudà spalwa laistit laistas, spulgàs atscheles mirdjet mirdj . . .

2. Wajara. Sahlitè aizina weefòs farfanàs semenes. Mahte ruhpiigi nowada behrnus no toka semè, mahza winus ogot, sehnot.

Paehduschàs, wahwerites dodas atkal naigi toka: te tam nedraud breefmas un dshwe lihgsmu lihgsma: Pa lapu beejokni wahwerites sheplejas, kersta weena otu, lihgsmo ka masi behrnini.

Zaits paet tihri nemanot. Wahwereni ifauguschi, un tad mahte winus atstahj. Gan jau nu istiks weeni bej mahtes.

3. Wajara jau pee beigam. Klacht rudenis un aij wina auksta seema. Jagahda seemai pahrtika. Wezàs un jaunàs wahweres nu ne-

mas ar sehnu schaweschanu: usnes sehni preedes galotne un ujdur us teewa jarinc. Kad sehnes isschuwuschas, tad noglabà winas toka dobumà seemas pahrtikai. Te winas glabà ari reekstus un zeekurus.

Rudenti wahweres wehl pahrmaina weeglo wasaras apgehrbu pret filtu seemas kaschoku un winas nebihstas aukstàs seemas tuwochanos. Baribas krahjumi tik prahwi, ka peetiks lihds nahkamam pawasarin.

Siltàs seemas deenàs wahwere usmoschas un tad meelojas no jawcem krahjumeem, bet aukstà laikà zeeti gul, faritinajusees kamolà un apjegusees ar jawu kuplo asti.

M. Bogdanowš.

223. Sila wahwerite.

Maja bija, bet rajchena
Dijcha mejcha wahwerite:
Niti ween parahbija
Medineeka jumischeem.

Gudra bija wahwerite,
Gudri behrnus andsinaja:
Starp preedites, starp eglites,
Lai jaunitis neredseja;

Pati brida dfitus dubkus,
Behrnus laipu laipinaja;
Pati guļ filiņā,
Behrni fila malinā,

Pati ehda zeekurinus,
Behrni alšņna pumpurinus.

Tautas dzeefmas.

224. Sakifchi.

Spilgti špihd pawafara ņaulite. Meņchā wiņs kluņu. Tikai putniai ņņbi-wina pa kruhmeem. Saķu mahte ņanem duhņdu un iņwed behrniaus laukā, iņņtaipit kaķiaas, pamehginat ņatos aņniaus.

Labi ņakeneem te, filtā ņaulitē; wina pluhķ ņabliti, grauņd atwafes, meeloķas abboliaa lapām, ņpebleķas ņawā starpā.

Wiaa mahte, pelekā ņakene, meerigi tup un klaufas, waj breeņmas nedraud. Auņis wina leelas un modras, wina ņadņird kluņako trokņniti.

Ziti ņwehri peeaiķina behrnus ar ņawadu brehķeenu, bet bailigā ņakene nedriķķt ne eepiķķtetees; wina ar behrneem ziķada ņaņiaa: tikko mahte pamahķ ar leelajām auņim, behrni jau ņaprot.

Te wina eesķan auņis ņawads trokņnis . . . Ta uņtrauzas. Kaķ tiki lapņa neņogas klabt! Saķu mahte ņaņleenas uņ augķdu, paķel galwu, kuņtina auņim . . . Azumirķli behrni wiņi ņaņleķuņķees kaķjās un ari abtri kuņtina auņim. Dņimta tā jau ņaņinaķuņees, wiņi azumirķli dodas meņchā. Mahte ņkreen papreeķķdu, un baltais plankums ņem iķņās lipinaas rahda behrneem, uņ kureeni jaņkreen . . . Peķķ briķtina wina jau beefumōs, un wiņa dņimta guļ bedritē ņem kupla kruhma, zeeti peespeeduņees pee ņemes.

Tā wina guļ lihķķ naktij. Kaķ wiņs apkluņis un mehņeņs uņleķ, ņakene aiņwed behrnus no midņeņa uņ ņakau daķŗu, pameelotees kaķpoņteem un burķaneem. Jo deenas jo gudraki kluķķt ņakeni. Driķķ wina eemahķiķuņķees wiņu ņaku mahķņlu: prot iņņķķirt ehdeenu, ņin ķelu uņ ņakau daķŗu un labibas lauku, mahķ iņwehletees weetina ņleķptuwei, eemanijūņķees „ķilpot“ un tā noņleķpt ņawas peķdas. Nu mahte war winaus droņķi atņtaķt: gan pratis dņiķwot weeni, beņ mahtes.

Lukķanikis.

No ka ņakis paķrteek ņemā? Kaķdeķķ ņauķ par grauķeķu?

225. Saķiķķa peķķeķā ņtundina.

Saķu mahte ņaķija:
„Behrni, ņargeķeķņ!
ņchodeen medneķņ iķķahķa
Biņi apķaķreeņ.

Wina ņunņ taņ piķķainais
Lihķķ tam aiņķķreķķa,
Tadeķķ buķņ taņ gudrakais
Paķiķķ beeķajā.“

wtasais jakits dsirbeja
Mahtes wahrduš gan,
Bet tas šewi domaja:
„Ko tee daris man?”

Medneeks allasch streipulo,
Skreet tas neešahks,
Un par funi pinkaino
Ešmu mudigaks.“

Tà muh' jakits domaja,
Atstahj beesaju,
Dobas ausu tihrumâ
Meklet gahrđumu.

Te uš reiši medneeks nahf. . .
Šakits apstulba,
Pirms tas bailēs behgti šahf,
Šchahweens rišbeja.

Diwas šrotis jakiti
Gurnâ trahpija,
Winam šajuht lehzeeni,
Suns to šakehra.

Tas tam rihtli pahrkoda,
Mem aij kašhoka
Un, kâ dajchdeen waroniš,
Nes pee medneeka.

Buhtu jakits klausijis
Mahtes padomu,
Wehl buht' ilgi lehšajis
Winšch pa beesaju.

Wenštu Edwards.

226. Lapša.

1. Starp weza ošola rešnajâm šaknem mešchâ bija israkta leela un dšila ala. No alas weda uš ahru wairat šchauru išeju. Wareja redšet, ka alu israkušchi gudri un wiltigi šwehri. Dikdaudj eju wini eerištojušchi apšinigi, lai nelaimes gadījumšs buhtu weeglaki išbehgt. Te dšihwoja lapšu pahris, tehwinšch un mahtite, ar šaweem šešcheem behrneem. Šahšumâ lapšeni bija glušchi kušli un akli. Mahte winus šihdija ar peenu un neatstahja ne brihdi weenus. Winai tas ari nebija jadara, jo baribu pahrneša tehwinšch. Winšch peegahdaja šiwis, putnus, šakus, trušišchus, pat peles, wades, tahrpus un waboles. Bet jo prahwaki kluwa lapšeni, jo retak tehwinšch pahrradās alâ. Weidsot winšch nepahrnahza nemaš wairs. Winšch bija nometees mešchâ šawruhšp uš dšihwi un atstahjis gimeni weenu. Nabaga mahtitei nu eesahškās grehtas deenas: ir pašchaj gribas ehšt, ir behrnini paangušchees, un no mahtes peena ween teem wairs nepeteef. Šašahf ehđinat behrni ar gašu; bet pašchi tee to wehl neprot šadabut, tapehž jagahdâ mahtei. Bet kâ lai mašinos atstahj weenus? Tatschu badâ mirt newar, jaect ween ir.

2. Lapša išbahja šawu šmailo purnu pa alas išeju, pašch-naja gaisu, paluhštojšs ar gudrajâm azim wisapšahrt, waj tuwumâ

naw zilweki un leelee swebri, tad manigi islihdā no alas. Wina tezeja kluſu ar ſawām teewajām, ihſajām kaħhinām, wilkdama pakal garo, kuplo aſti. Te wina eeraudſija uſ laſdas putniſu. Azumirkli wina apſtahjās, peeplata pee jemes un uſmanigi peelihda uſ wehdera pee kruhma. Putniſi paweħra knahbiti un ſaħta dſeedat, bet lapſa ſagās weenmehr tuwat, un tiſ uſmanigi, ka putniſi neko nemanija. Wiſi eeraudſija breeſmas tiſai tad, kad lapſa winu ſatampa ar jobeam pee aſtes. Rabadſi gan mehginaja iſraantees, bet tas neiſdewās. Lapſa winu nokoda. Bahneſu putniſu mahjās, wina eerahdija behrneem, kā nopluhz ſpalwas; tad ſaploſija putniſu gabalōs un paehdinaja behrnus. Behz tam wina aiſſkrehja atkal un pahrneſa peli.

3. Mahte iſweda behrnus ari iſdeenas no alas aħrā, ſpeliſjās ar wineem ſaulitē, eerahdija, kā kert medijumu. Reiſ wina bija iſſaguſi diħli no liſdas triħs piħlenus. Wina gribeja patlaban dorees mahjās, kad pee paſchām auſim iſdſirdeja ſchahweenu. Wina eeraudſija medneeku ar ſuni. Lapſa behga, ziħ aħtri ween praſdama, tatſchu ſuns winu bija pamaniſis un dſinās pakal. Sirds behglei ſtrauji puſteja kruħtis, katrā azumirkli lapſa ſagaidija, ka ſuns ſatwers pee tſchupras. Behdigi ala bija aiſſneegta, un lapſa laimigi eebehga pa ſchaurō eeeju. Suns apſtahjās pee alas un ſkani rehja. Medneeks penahza pee alas un uſmanigi eeſiħmeja weetu.

4. Otrâ deenâ lapša aigahja atkal pehz pahrtikas, bet behrnus atstahja weenus. Winai palaimejâs issagt no tihkla prahwu afari. Sihgsmi wina steidjâs mahjâs. Beepešchi wina isbijusees apstahjâs: behrni bija islihduschchi no alas un špehlejâs šaulitê, bet netahlu no wineem krumôs stahweja medineeks ar uswilktu flinti . . . Ko lapšai darit? Ir pašchai dšihwiba mihla, ir behrniru šehhl; ja štrees pee behrneem, medineeks nošhaus pašchu . . . Te atšlaneja šchahweens un trahpija weenu no behrneem. Lapšeni šmilštedami eespruka alâ; eebehga ari pati lapša. Medineeks nepagawa tit drihš flinti no jauna peelahdet, un šuns nebija deesgan weikls, lai lapšas šakertu. Medineeks aigahja dušmodamees. Bet alâ šehhli kauza eewainotais behrns: pa bruhzi pluhda straumem ašinis . . .

5. Bagahja wašara, peenahza rudenis, leetus un šals. Putni ašlaidâs uš šiltâm semem, šwehri pašlehpâs alâs. Lapšâm nu bija masał pahrtikas un beešchi bij jagawê. Jau wairak deenu lapšas ehda weenigi nobiruschus mešchahbokus. Ar to nepeeteek, wajaga gałas. Nowafarês lapša dewâs meklet medijumu.

Upmalâ ganijâs lopi; lapša gribeja nofošt jehru, tatšchu atstahja šcho nodomu. Reiš winai par tahdu mehginajumu tikko nebija isgahjis šlitti: aitas un auni tikko nebija nošpehruschchi un šamihnajušchi wiku. Labak jau dotees uš zeemu un notšcheept gaili waj wistu, — warbuht ka isdodas. Bet lihđ zeemam tahlu un bads tit mozoššs!

Pağ! Kas tad tas? Lapša šaošch gałas šmafu. Wina apstahjâs un usmanigi ošchnaja gaišu: krumâ pahrtis gałas gabals. Gan lapša noprata, ka te kaut kas naw kahrtibâ, tatšchu kahrđinajums bija pahrał leels. Šlgi wina štaigaja ap krumu, apluhkodama gardo kumošu. Behdigi nenozeetâs un palehžâs uš augšchu, lai norautu gałas gabalu, bet . . . eekrita šlasđa.

6. Nabadšite ilgi rauštijâs uš wišâm pušem, lai atšwabinatu no šlasdeem šepu, bet wišs welti. Nešo darit — bija jaišleeto pehdejs lihđšetlis: lapša peeleezâs pee šlasđa, nošoda šlasđa eespeesto šepu, un tad aišlehza prom uš trim kahjâm. Bet kâ lai tâ eet mahjâs? Behrni redšes, ka mahte šlima, un issalkumâ, kas šin, nenozeetišees, apehđis mahti. Ne, labak neet pee wineem, lai dšihwo, kâ war . . .

Šlgi lapša laišija šlimo kahju un berseja semem un ar šahli, lai apturetu ašinis. Pehz kahda laika bruhze šadšija, un lapša nu lehza uš trim, kâ šenak uš tšhetram kahjâm.

7. Lapšeni ilgi nogaidijās mahtēs. Wižu nakti neko ne-
ehdušchi, wini otrā deenā dewās pašchi medibās. Bet wehl wini
nebija tif gudri un wiltigi kā mahte. Nepagahja ne nedeka, kad
jau wiži bija beigti: dašchi nomira badā un no aufstuma, zitus
apehda wilki, bet pehdejo noščahwa medineeks un pahrdewa ahd-
gehrim kaščoka apfaklei.

Решз Боголёпова.

Pee fureem šwehream lapsu peeškaita? Kapehž plehšeju šwehream
jabuht gudream un manigeem?

227. Wilks.

Wilziņš buhdu darinaja
Beešajā eglajā;
Kad atahšs miglas rihts,
Šehream braukt ormands.

Kur, wilzini, krapščinafi
Ar teem kaula šahbakeem?
— Uš Lejneeku krapščinašču
Lejneekem gobas nemt:

Biteem jehrus kašleninus,
Biteem mašus kuzeninus.

Skaiti, wilks, paštarus!
— Es, tehws, nemahku:
Kajuki, jehruki,
Tee mani paštari.

Д. бј.

228. Ejis.

Wezâ, dobumainâ zelma, sem lapu tŝchupas, ir dŝila ala. Wina miŝŝti iŝŝlahta lapam un ŝahli. Te eŝim mitelkŝis. Kamolâ ŝawilzees winŝch te gul wiŝu ŝeemu; deenas laikâ ari waŝarâ winŝch neatŝtahj alu, jo medibâs dodas weenigi nakŝis.

Kahds neweiŝŝis winŝch un neŝmuŝ! Kahjas iŝŝas, aŝte nemaŝ naw eeraugama, purnŝ kâ zuŝtkai, bet uŝ muguras un ŝahneem aŝas adatas. Warens aiŝŝarĝs pret eenaidneekeem ŝchis adatas! Tŝiklihdŝ eŝim uŝbruht ŝuns, wilŝs, lapŝa waj puhze, eŝis ŝaritinajas kamolâ, iŝplehŝch uŝ wiŝam puŝem adatas, un neweens tam neeŝpehŝ kaut ko nodarit . . .

Sew pahrtiku ŝagahdat eŝim nenahŝas weegli. Jabuht weiŝklam, ka war noŝert ŝiŝeni, wardi, waboli, taurinu, peliti. ŝchowakar winŝch noŝehriŝ jau daudŝ kufainu, tatschu wehders wehl naw pilnŝ. Tekâ winŝch gar meŝchmalu, waj nelaimeeŝes ŝaŝtapt ŝawu wezo eenaidneezi odŝi. Zilweki loti biŝŝtas no winas giŝtŝŝobeem, bet eŝim winas giŝtŝ nekaitiga. Odŝe eŝim gards kumoŝs, bet wina maniga, prot noŝŝehpŝtees nepeeeetamâs weetâs. ŝchoreiŝ eŝim laime: tŝchuhŝŝka gul ŝaritinajuŝees ŝuhnâs: laikam par daudŝ peehduŝi un ŝlinka. Eŝis mehgina tuwotees kluŝŝitinâm, tatschu odŝe uŝmoŝtas: wina pamanijuŝi breeŝmigâ eenaidneeŝka tuwumu. Odŝe ŝaŝlej ŝtahwus galwu un ŝchanda ahra no mutes ŝchuburaino mehli, azis winai ŝwehro no eenaida: ar ŝaweem giŝtŝŝobeem wina atreehŝees meera trauzetajam. Bet eŝis naw no baiŝajeem. Droŝchi winŝch metas odŝei wirŝu. Tŝchuhŝŝka manigi iŝŝlokaŝ, koŝch eŝim kaŝjâs, luhpâs, wiŝur, kur tikai naw adatu. Bet eŝim palaimejas notwert odŝes galwu un to noŝoŝt. Winŝch apehd puŝ tŝchuhŝŝas; pahrejo atŝtahj rihtdeenai. ŝchodeen winŝch peehdiŝ pahrpahrim. Nu war ŝaldi iŝguletees lihdŝ nahŝkamai nakŝij.

No rihta behrni nahza meŝchâ ogâs. Wini atrada ŝuhnâs puŝ tŝchuhŝŝas un loti iŝbiŝjâs. Ka duhŝchigais eŝis ir taŝ, kaŝ no-nahwejiŝ breeŝmoni, par to wineem nebija ne jauŝmas . . .

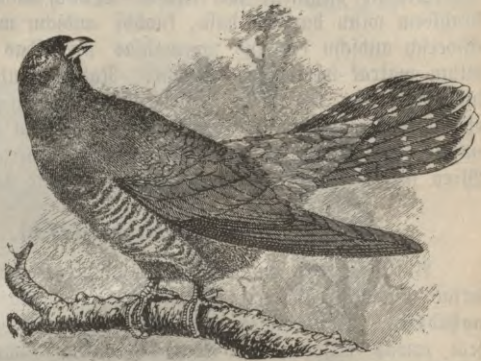
Peŝh Dergatŝchewa.

229. Dŝeguje.

1. Pawaŝariŝ. ŝJam pa meŝchu. Miŝŝŝtajâs ŝuhnâs muhŝu ŝoli tikko ŝadŝirdami. „Kuku! kuku!“ peepeŝchi ŝtan. Paĝ, mehginaiŝim peelihŝt kluŝŝinam pee tramigâs kufotajas. Warbuht dabuŝim redŝet, kaŝda ta iŝŝkatas. Tur luht wina ŝehŝch uŝ egles ŝara!

Kaibà aste isplehsta un pazelta uš augšchu; dseguse issteepj faklu un šahk no jauna šawu škano: „Kuku!“

Kuko dseguses tehwinšch. Winšch kukodams aizina pee šewis mahtiti. Wina naw tahku. Klau! tur jau wina atšauzas aišma-kušchi gurkštedama. Wina laiščas pee tehwina un no- metas uš tuwakà jara. Te atškan netahku otrs: „Kuku!“ Tehwinšch šašlejas: „Kas tad tas! Otrs tehwinšch wina nowadà. Ta nedrihkst peelaist.“ Un tehwinšch laiščas turp, no kureenes škaneja otra tehwina aizina-šchana. Drihj abu tehwinu starpà šahkas ašinaina zihna. Ušwa- retais atštahj zihnas lauku un aišbehg.

Mahtitei pa tam jaaištahwas pret šihkajeem dseedatajputnineem. Tee ušbruhk dseguses mahtitei un puhlas to aišdiht tahlak no šawàm lišdinàm. Masputnini nojaušch, kahds dseguse wineem draugs. Tatšchu dseguse nelaujas trauzetees no maso putniru dušmàm. Wina isokšchkerè, kur atrodas šcho maso dseedataju lišdinas un no- gaida, kamehr putnini aišlaisčas prom. Tad wina manigi eedehj putnina lišdinà šawu olu. Pati wina šew nedarina lišdas. Wina dehj olas tikai apmehram pehz nedelas katru. Ja wina pati gri- betu isperet šawas 6—8 olas, pehz tam, kad išdehta pehdejà ola, pirmà pa to laiku buhtu jau šapuwuši.

3. Dseguse neperè un netup lišdà. Wina wišu laiku medi kahpurus. Dseguse koti rijiga, tapehz ta apehd kahpuru koti daudš. Wiswairaf wina isnihzina tahdus kahpurus, kureem beesja, špalwaina ahda („šaulšunišchi“). Žiti putni neehd šchos kahpurus. Kahpuru beesjo kašchoku šagremošchanai wajaga štipra lunga, kahds ir weenigi dsegusei. Šà šcho kaitigo kahpuru isnihzinataja dseguse koti deriga.

4. Mašee putnini naw nemaš manijušchi, ka winu lišdà eera- dušees leeka ola. Šeelumà un krašjà dseguses ola tahda pat, kà

maso djeedatajputnu olinas. Putninsch isperè djegufenu kopà ar faweem behrineem.

Masais djegufens loti rijigs. Winsch nonem faweem audschu-brahkeem winu baribas daku, knahbj audschu wezafus, ne reti wat issweesch audschu brahkus un mahjas no lisdas ahrà, lai paschan buhtu wairak weetas un baribas. Nabaga putnini aiseet bojâ, bet djegufens aug weenmehr leelaks. Audschu wezakee ufupuredamces ehdina nepееehdinamo pabehrnu, lihdi tas naw peeaufsis. Nu jaunajai djegufei apniht audschu wezaku pasneegtà mihkftâ bariba. Wina aislaischas, lai mekletu few spalwainus kaphurus.

230. Kirmjgrauschi.

Aufstâ rudens wafarâ peenahza pee leelas preedes diwas ne-leelas waboles un teiza: „Mehs esam diwas nepateefi wajatas nabadsites. Apfchehlojees un atwehli mums pawadit aufsto seemu sem tawas mijas; mehs par to godigi samakfajim.“ Beesolità makfa preedi eefahrđinaja, un wina teiza: „Nahkat un dsihwojat sem manas mijas zit ilgi ween warat samakfat ihres naudu.“

Abas waboles apmetas preedes mijâ uf dsihwi. Mahtite isgrausa te dsiku alu; alas abas pufes isgrahba kahdus tshetrdesmit dobuminus un katrà eedehja wa olinai. Mahtite nu nobeidsas; tehwinsch bija nomiris jau agrak. Breede palifa bes ihres naudas. Nodusmojas, nodusmojas, bet pehz tam apmeerinajas un aismirja nepateizigos ihreneekus . . .

No waboles isdehtam olinam drihj isschihlas kaphurini. Tee isgrausa few jaunus ejas, schkehrsam mahtes isgrausťajai. So tahlat no mahtes alas, jo platakas kluwa kaphuru ejas; beidsot paschâ plataťajâ ejas galâ kaphuri eekuhjojas. Nahkamâ wafarâ no kuhninam islihda jaunus grauschu waboles. Tâs atkal grausa preede jaunus ejas, waj nu preeksch jawam olam un pehznahzejeem, waj atkal, lai islihstu no mijas ahrâ, swabadiba, un tad aislaisťos uf ziteem tuwejeem kokeem, tur nomestees uf dsihwi. Tâ meschâ ihjâ laitâ faradâs nesťaitami daudj kirmjgrauschu.

Breedes galotnei sahťa reijem aptruhťt baribas řulu. Wina řuhđsejas par to semak řahwořcheem řareem. Tee atbildeja: „Kufaini, kufi dsihwo sem mijas, kawê řulu peetezeschanu.“ Breedei, to dsirdot, kluwa baigi par řawu dsihwibu. Wina nu likâs purinatees un kratitees no aufam. Nuluhja daudj řaru, pahřruhťa teewâs řafnites, tatschu kufaini nelikâs trauzetees. Wini pat preedi

wehl isfmehja, atrafdamees şawâs alâs. Nu preede luhdja, lai şals apşehlojas par wînu. Sals paklauşija luhgumu. Kofam şaplaişaja no şala mişa, bet kufaineem şals netika klahť. ¶ Tee urbâs

eeşchâ paşchâ kofâ, fur şals newareja peekluht. Preede eeşneedja şuhdsîbu par şaweem mozitajeem debeşim un semei. Bet wîna neşagaidija prahwas isteefaşchanu un nomira. Kaşpuri meelojâs preedes atleekâm, un wehlať, kad ari tâs bija patehretas, pahrgahja dşihwot uş ziteem kofeem.

Peşz Stöbera un Taşchenberga.

Wişklas: 72) Kaş stahw pee greesteem, ar Kaşjâm uş angşchu ?

73) Balşs şihla şihzina, degunş garış, kaş mani noşit, lej şawâs aşinis.

74) Melnş, bet frankliş naw, ragains, bet wehrşis naw, kaşjas şeşčas, wişas beş pakatweem.

231. Djenis.

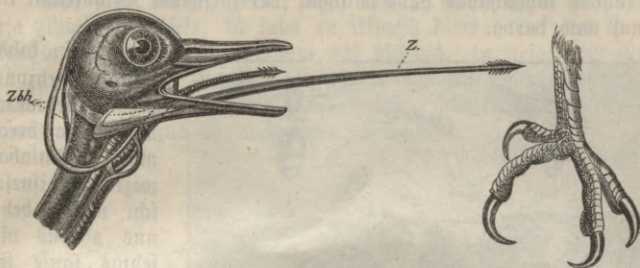
1. Djenis ir malkas zirtejs un namdaris. Likto aust deena, winšč jau darbā. Wina darbniza ir mešča beesokni, kur aug wezakee un stiprakee koki. Strahdadams winšč eekeras ar ņaweem aņajeem nageem stumbra mišā. Diwi pirksti wehrsti uš preekšču, otri diwi atpakā: tā war pee koka labaki noturetees; strupo, zecto asti winšč atšlej pret koku un tad atbalstas uš aštes, kā uš krehšla. Par zirwi dženim der wina aņais, taišnais knahbis. Tas iškatas

pehž wadžča (kikļa), ar ko malkas zirtejs plehšč blukus. Djenis iškā mišā zaurumus un tad išwelk pa wineem ahrā kirmjgraušču kašpurus, kuri miht ņem mišas. Kašpuru miht koka ņimteem, wini nowošta koku tā, ka kōkam nokalst ņari un nowihst pūmpuri. Dahrsneeki un meščkopji pāmana kašpurus tikai tad, kad koks jau pa-galam, bet tad par wehlu.

2. Djenis ir kokeem labs ņargs. Wina stiprais knahbis kapā drupeno koku, ka pirksta garas ņaidas un ņchkehpeles ņchkihst uš mišām pušēm... Weepeschi djenis ņteidš stumbra otrā pušē; te winšč ušmanigi pehti katru plaišu un ņpraugu. Kamdehļ gan tā? Waj warbuht domā, ka iškalis jau kōkam zauri? Ne. Kašpuri

isbijuschees no dšena kalschanas un behg koka otrâ pušê; bet dšenis to sin un meklê te behgkūs notwert. Winšch medi kâhpurus ar šawu mehli. Mehle winam gara un teewa, ašu, atšfabargainu galu. Dšenis ušdur kâhpurus uš mehli un tad welk no alâm ahrâ.

9. Zeelakee un dšilakee dšena iškaltê zaurumi noder fihtajeem putnineem: fihtitêm, štrasdeem un ziteem. Putnini darina šchds zaurumôs šew lišdinas. Tâ tad dšenis pateejcham pagatawo putnineem dšihwofkus. Ari pašcha lišdai winšch iškâl iſpuwušcha koka ſtumbrà pahris ſprihjechu dšilu dobumu. Behz tam, kad ruhriigi aiſneſtas prom wiſas ſkaidinas, lai kauni ſehni nepamanitu lišdas weetu, dšena mahtite eedejġ dobumâ uš ſkaidam diwas ſneegbaltas olinas.

Behz S. Wagnera.

Mihkla: 75) Koka ſeme, kaula arfls, treju ſeedu arajiuſch.

232. Tautas dšeesma par dšeni.

Wiſi putni jauki dšeed,
 Dšenis ween nedſeedaja.
 Kaſhdu jodu tas dšeedâs —
 Prauli ween wehderâ.

L. D.

233. Pateejigš ſtabſts par kaſhdu piſſehtu un breeſmigu milſi.

Mejchâ ir piſſehta ar daudġ ſimtu eelâm. Piſſehta dšihwo tauta, kuru ſawas uſzihtibas un darbibas deht ſlawê wiſâ paſaulê. No agra rihta lihdi wehlam wakaram wiſi eedſihwotaji pee darba.

Wini šagahdâ pahrtifu, kâhpi tokôs un nes mahjâs malku, kôpi behrnus un taiša jaunus mahjoktus. Turklaht tee koti šaderigi, draudšigi, dšihwo šawâ starpâ kluši un meerigi. Ja kâhds pa zeku eedams newar panest šawu šmago nastu, tuhlin gadas otrš, kâs bej kâhdas luhgžchanas nahk palihgâ. Zeešnešcheem un polizijai tur nemaš naw darba.

Keij kâhdâ jaukâ pehžpusdeenâ pilšehtai ušnahza leelas breešmas. Batlaban wezee bij išneššchi mašoš behrnus ahrpus pilšehtas šaulê šildit, kad peepeschi leels milšis nahza zaur mešchu taišni uš wiau pilšehtu. Pilšehtas šargi tuhlin eedšihwotajeem dewa šiau, kâ, — ta es patš nesinu. Bungu un tauru tur naw, bet šina azumirkli išplatijâs pa wišu pilšehtu.

Milšim tuwojotees, wiši škrehja no pilšehtas

ahrâ, gribedami glahbt behrnus. Bet wehl tee nebij tikušchi zaur wahrteem, kad jau milšis bija klahbt. Tas lika šawu milšu kâhju pilšehtai taišni wiršâ. Daudš šimtu mahju šagahšâs. Kamehr wiši bailês aptahrt škraidija, nesinadami, ko glahbt, ko eesahkt, tamehr milšis noleezâs pee semes, šagahša un šajauza atlikušchâs mahjâs ar rošâm. Winam nebija šchehl ne wezaku, ne behrnu, kurus wezaki gribeja no šagahšteem nameem ašnešt drošchibâ.

Bet drošchirdigee pilšehtneeki nepameta zeribas. Daudš šimtu šalâšijâs kôpâ un uškrita milša breešmigajai kâhjai, durdami un

zirdami, kur tikai wareja peektuht. Ziti kaha wehl augstak milsa drehbēs un milsi eewainoja, tā ka wina meesa no eewainojumeem dega kā uguni. Milsiš, newaredams šahpju panest, atkaphās no pilsehtas.

Waj juhs, behrni, gribat finat, kas tas milsiš tahds bij? Tas bija zilwešs, tif leels, kā juhs un itkuešch katrs. Bet kas ta par pilsehtu, kas par eedsihwotajeem tai pilsehtā, to nesazišchu jums, tas jums jausmin. Ja juhs ar tšhaklo tautiau un winas darbeem gribat eepasihtees, tad ejat tikai meščā, usmeklejat pilsehtu un winas eedsihwotajus un mahzatees no teem.

P. Behrīna „Lafama grahmatu“.

234. O d s.

1. Nefen atpakaļ redseju, ka milsišs odu bars dejoja pahr mescha dihka klufo lihmeni. Man likās fawadi, ka daschi odi fchad tad nolaidās uf uhdens un palika brihtiņu meerigi lidofchā stahwokli. Pehtiju pakaļ. Kahds ods eedehja uhdeni daudf fihku oliņu. Iffkatā wiņas atgahdinaja flinfcchu patronas; kopā šalipufchas wiņas peldeja uhdeni. Iščehjis oliņas, ods atkal pazehlās gaifā, atstahdams pehznahzejus wiņu liktenim.

2. Lai waretu redset, kas notiks tahlak, es noschķihru scho olu tšchupiņu no pahrejā dihka, ar kahdu prahwu kafti, kuŗai wispirms atplehfu nost wahku un dibenu. Wairak reif deenā gahju apluhkot oliņas. Pehz diwām deenām jau faules filtums bija oliņas isperinajis. Man idewās redset, kā ifschķihlās trihs pehdejee k a h p u r i. Brihnifchķigi! Oliņu „patroniņas“ atwehrās apakfchā waļā ar masu wahziņu. Kahpuriņeem tā tad tuhlit pehz peedfimfchanas jamalgajas „aukštā wannā“. Wiņi gandrihl tikpat leeli kā peeaudlis ods; pehz ifskata drufku atgahdina fimtkahji. Šahnōs wiņeem peldmatiņi, ar kuŗeem tee mudigi airejas pa uhdeni. Laiku pa laikam kahpuriņi usnahza wirspufē, lai eeelpotu gaifu. Pehz 11 deenām (atkarajas no filta waj auksta laika) fawadās siwtiņas eekuhojās. Kuhniņas man pehz ifskata atgahdinaja juhņas wehsifchus. Ŗermenis kuhniņām kahschweidigi faleekts. Kad uhdeni fawilpoju, waj kad tuwojos dihķim ar trokfni, masee radijumi nogrima dibenā, iswairidamees no breefmām. Kuhniņu stahwoklis nepastahweja ilgi. Kuhniņas fega wirspufē pahrplihfa, un no kuhniņas iflaidās jauns ods. Wiņfch pazehlās gaifā un pašuda maneem fKateem.

(Iš „Malo dabas pehtneeku audfinatajeem“.

M i h k l a s.

- 76) **Ubadjiņi bifenaja** 77) **Putniņ, tauriņ, mahzees peldet,**
Šiltajā šaulitē, **Taws tehws namu dara uhdeņa**
Wiņi šawas kulites **widū.**
Upitē šamehrkušči. „L. D.“

235. Rūdēns rihtâ.

Mamma šchoribt bij pamodinajuši Janzi jau pirms šaules lehkšēšanas. Kā jau aīšween, Janzis bija mudīgi šataiņijees, pakebris šawu eegareni apato, no kabrklu kluhdšīnām pihto grošīnu un gabja mammai libdš pa leelzēlu, uļ krus̄ta kroga puši.

Rihts bij manami wehšs, bet žitadi škaidrs un tibrs, kā pati newainiba. Un klušs ari. Nakti bij laikam migla bijuši un tad nokrituši: tahdas šmalkas, šmalkas rašas lahšites no weenas weetas apklahja zēla malas behrju lapas, kuru špilgtâ krahša tika zaur to štipri bahlaka, bet toteef' mibligaka un pa-tihkamaka. Ščur tur šables galōs karajās pa špoščai uhdēns pilitei. Kād Janzis, garam eedams, družīn ween peedubrās, pilites nobira un pašuda leelzēla grantē.

Bet par wišu ko wairak Janzim patika širnektu tihklini noras šablē. Tihklinu bija mišsum daudš, un talab Janzis brihniņās, ka wiņšč nebij tos pamanijis jau laikak. Waj tee wiši uš reišes ščai nakti bij šcausti? Un kur tad wiņi palika deenâ?

— „Mam', waj ščitee tee pašči, kas škreem kâ štihgas pa gaišu — ar teem balteem bumbuliščeem galâ?“ Janzis eeprašijās.

— „Kas nu to lai šina?“ mamma atbildeja: „Warbuht . . . Bet kas un to tâ eewehrojis.“

Ar to Janzim bija jaapmeerinajas. Bet tihklini bij tomehr tik škaisti . . . Dee ikkatras štihdšīnas neskaitamâ daudšumâ bij peeķehruščās rašas lahšites Zaur to šwaru tihklini bij mašleet eeleekuščeem un nu iškatiņās glušči kâ maši gaiša kaušīni, pilditi šmalkeem, tibreem šudraba putekleem. Janzis meh-ginaja paņem̄t jo weegli daščus no teem, bet tad tee išputeja un išgaiša — nef' waj turpat rokâ, waj ari gaišâ.

Un tad ušleħza šaule, un libdš ko wiņas štars aiškabra šemi — wišs uš reišes pahrwehrtās: šables galōs šabka špihdet kâ dširkštelites, tihklini šabka mirdšet warenâ špoščumâ un ari behrju lapas eesibejās drihš kâ šelts, drihš kâ šudrabs.

Tad Janzis paškatijās uš ehnas puši un apštahjās uš weetas: škats bij šehnam tik neredšets un jauks, ka wiņšč baidijās to iškaukt tablak

ejot. Pabr abbolina atablu steepàs garâ, flaidâ sribpâ Jantšba ebna un tur, ap pašdu galwu — laistijās un wiſutoja wiſās ſemes un debefs kraſās ſpoſšs, brihniſčbšigs wainags.

Dirmâ azumirkli ſehns ſtahweja kâ mehms aiſ pabrſteiguma, bet tad atjehdšās.

— „Mam', mam'! Deeſ tak! Paſkatees — paſkatees, zik tas ſkaifšs: gluſči kâ Peſtitajam! . . .“ Janzis gandrihſ gawiledams eſſauzās.

— „Tas jau raſâ weenadi tâ. Eeſim nu, eeſim!“ mamma weenalſigi noteiza un ſotoja tik uſ preekſču. Bet ſehnam ne par ko negribejās ſaudet ſkaifštâ wainaga. Tikai kad mamma bija jau labi tablu, wiſč metās tai pakat, gandrihſ raudadams par tahdu weenalſibu. Bet jau peh3 pirmajeem ſoleem wiſč wairs newareja ſawa preeka nowaldit.

— „Rau — rau, mam': wiſč jau nabk man lihds!“ ſehns, uſ ſpoſčo wainagu rahdidams, gawileja.

— „Nu ſinams!“ mamma atteiza, un abi gahja tablak . . .
Waldis. (3ſ „Staburaga behrni“).

Kamdeht ſirnektâ tibkli no rihta bija labaki ſaredſami nekâ deenâ? (raſa). Kas tās par ſihgâm ar bumbuliſcheem galâ, ko Janzis bija redſejis lidojam gaiſâ? Kamdeht ſaulei uſlehzot ſkats pabrwehtās? No ka radās ſawadais wainags uſ Jantšba galwu?

Uſzeles pats pirms ſaules lehksčanas un mehginu nowebrot tad dabas iſſkatu!

Mibklas: 78) Sarkana gotina, ſeena waldſinſč.

79) Maſa, maſa meitina
Tihreſa malâ;
Kas eet garam,
Tam dod kukuli.

236. Rudeniſ kâ kraſjotajſ.

Rudeniſ laidās pahr meſču galotnēm. Meſču jačâ kraſja tam apniča. „Man labak patihſ ſarkanâ un dſeltenâ kraſja,“ wiſč teiza un azumirkli nokraſjoja lapu meſču raibu. Tikai ſtuhrgalwigâs egles un preedeſ, tapat knaukis kadikis nelahwâs rudeniſ ſewi iſſehmot. Rudeniſ gan mehginaja ſabeedet nepaſlauſiġos ar ſaweem ſaltajeem wehjeem, bet wiſš wolti. Wehji puhta zit ſpehdami, platâs koſu lapas bira birdamas, bet egles, preedeſ un kadika ſpižâs adatas ſtahweja kâ ſtahwedamas.

Kedſedams, ka meſčâ neko wairak nepanaſks, rudeniſ laidās pahr zeemu. „Kas tad tas?“ wiſč brihniſjās, „waſara tâ

lepojās ar ſawu karſtumu, bet paluht nu! — dahrſaugli wehl naw eenahkuſchees, waſaras labiba neeetezejuſees, kartupeleem ſali laſſti, ſirni wehl tihrumā.“ Un rudenis dweſa ſawu puhtmu pahr dahrſeem un tihrumeeem. Ahboki, bumbeeri un pluhmes peepildijās ar garſchigu ſulu un ſihbeja ſemē dahrſneeka kurwjos, dahrſſatnes un kartupeki atwadijās no ſalajeem laſſteem un dobem, labiba apſweiza pſahwejus . . . Kad rudenis wehlaſ juhtija ſawus pawadomus — auſſtoš wehjus —, apluhtot dahrſus un tihrumus, wehji atrada weenigi tuſchus fokus un dobes dahrſā un aſus rugajus tihrumā . . . Pat dſihwneeki noſlehpuchees: kutaini nolihduſchi kur kurais, putnini aiſbehguſchi pahr juhru, kur wehjeem toš wairš nepanaht. Uri zilweki nemihl rudenim un wina pawadoneem rahditees; zilweki paſihſt rudena niķus, ſin, ka winſch mihl ſlapjdranki ſchaidit waj atkal degunus un auſis knaibit un balſarmu birdinat. Sabat jau tad atraſtees pawehni, ſiltumā, kur rudenis neſpehji peekluht.

Kuras rudena ſihmes? Kad winſch eeſahſas? Kuri rudens mehneſchi? Salihdſini ſaules lehžamās un noreetamās weetas pee debefim ar tām paſchām pawaſari un waſarā! Salihdſini rudens ehnaš garumu ar atſihmeto ehnaš garumu pawaſari un waſarā! Salihdſini ſaules zela garumu pee debefim rudeni, waſarā un pawaſari! Kamdeht rudeni deenas ihſaſas, neſā waſarā? (ſaules ſtahwoſliš). Nowehro un peefihmē ſew: Kaħdā kaħrtibā nobirſt daſchadu fokū lapas? eenahſas augli? aiſlaiſchāš gaħjputni? u. t. t.

237. Rudeni.

Lapa lido, lapa laiſchāš, —	Semē ſlapjich un wehjš un duhmains,
Sahrta wehl ir lapina, —	Debešš tumſcha, wehiraina.
Zelaš, grojš un, kā domāš,	Birſt no debešš auſſtaš laħješ,
Kaugāš aplahrt paſaulē.	Birſt un aiſker lapinu . . .

Lapai netihſt ſemē laiſtees,
Lapai netihſt debeſšš,
Un ta gaida, kamehr wehjiinich
Wimu zitur aiſneſiš.

Waldis.

238. Kartupeļi.

Kartupeļus tagad ehd gan karaļu pilis, gan ari nabagu buhdipās. Ja kaħdu gadu kartupeļi naw padewuſchees, tad nabaga ļaudim bads klaht. Bet bija laiki, kad kartupeļus pee mums nemaš nepaſina. Tais laikōš atfuhtija kaħdam kungam wiņus kā dahwanu

no tahlās Amerikas. Kungs nu lika eestahdit kartupeļus dahrfa. Tee ufdihga, ifauga, fahka seedet.

„Kad seedi nobirs, wiņu weetā aismetifees augļi,“ kungs domaja un tā ari notika. Seedu weetā parahdijas starp saļajām lapām saļas, apaļas bumbiņas, reeksta leelumā, un bumbiņu widū bija fehkliņas. Kungs domaja, ka fchee saļee bumbuļi ehdami, un tapehz lika tos nolafit un izsept ar fweestu. Nu wiņus ar zukuru apkaifitus dewa ehst kunga weefeem. Tikai neweenam nebija fchis fwefchsemju augs pa prahtam. Weefi norunaja, ka muhfū

femē kartupeļi laikam nepadodotees, un kungs lika tapehz raut negarfchigo ūtahdu no dobēm ahrā. Bet ūtrahdneeki rokot pamanija, ka pee ūtahda faknēm ir fawadi paprahwi bumbuļi. Strahdneeki mehģinaja fchos zept pee uguns un atrada, ka waren gardi. Pateiza kungam. Ari tas pamehģinaja un atrada par labeem. Nu kungs lika ifrakt wifus kartupeļus un tad farihkoja otru meelaftu weefeem. Šchoreif weefi nesinaja kā flawet gardo augu.

Tā kartupeļus fahka pee mūms audfinat. Weenkahrŕchi ļaudis tomehr wehl labi ilgi baidijas kartupeļus ehst un tikai pamafam peerada.

Mihklas: 80) **Ir auglis diwejadeem augleem: weeni aug ul
fariņeem starp lapām, otri flehpjas semē starp
faknēm.**

81) **Apaišch, bet mehneis naw; saišch, bet meišch
naw; ar astiti, bet pele naw.**

239. Kartupeļus nonemot.

1. Paps eemetinaja firgu ahtri arklā un pawehleja sehnam
wešt to taišni pa wagu. Laštōs bija wehl ta pati aufstā rafa, kas
nahkot pa sašli uš lauka, un Jantšcham bija nelaimē ar basajām
kahjām, kas šala. Pee tam firgs bij tiš neišweizigs — gahja
lodfidamees drihs uš weenu, drihs otru puši, un pirms Janzis ša-
manijās, firgs nebija wairs nemaš uš wagas. Sehnam peestrehja
azis pilnas ašarām, un winšch, it kā šiteenu dabujis, noleezās
ahtri semē.

— „Tpru! tpru!“ paps eesauzās: „Nu, kas tad tew tur,
Janzi! Kā tad laid firgu wakā?“

— „Ja . . . Winšch jau man šamina kahju!“ Janzis atšauzās
mašleet trihzošchā balši.

— „Kadehš tad tu eši tiš neušmanigs? Wajag taš par gaba-
linu eet. Waj eškrambaja ar?“

— „Ne, naw wis,“ Janzis atbildeja pehž ruhpiņas apluhko-
šchanas, nu jau daudš meerigakā balši.

— „Nu, tad nem tiš pawadu. Gan jau pahrees! — Wajds,
kur waga?“ dahšneeks uššauza, un darbs gahja mudri tahlat.

Tikai kahjas Janzim šala wehl jo projam.

2. Peezas pušwersti garas wagas ušaris, dahšneeks atkabinaja
firgu un aišgahja steidšigeem šokeem pa leelzēku. Uš lauka palika
tikai mahte ar dehlu.

Janzis jau bij išrehškinajis, ka ja darbs tā weiššees, tad wina
peetiks wešelām tšchetram deenām, jo kartupeļu bij pilnas diwdesmit
wagas peedeštits. Un ja nu katru rihtu atfahrtojas wehšā rafa,
nelahga firgs, tad jau waj gals klah!

— „Mam'! waj tad mehš šchodeen par teesu tikai peežas
wagas norakšim?“ Janzis eeprašjās.

— „Gan jau dehls, redšēim. Ja buhši man duhšchigs pa-
lihgš — norakšim warbuht ari wairaf. Nem nu tikai šawu gro-
šinu — šahšim reišā,“ mahte atbildeja un, dehlam eerahdijusi, kā

kartupeki jaujmeklē ušartajās wagās, nometās pati zekšs un šahka naigi kšchnat semi, atraštos augšus jo weikli grošā mešdama.

Šabu brihdi Janzis turejās ar mahti reišā; bet tad, no ne-
jaušchi uš winas puši pašlatijees, sehns pamanija par brihnumu, ka
mamma šohi diwi jau preešchā. Ari dahršneeze atšlatijās.

— „Nu, Janz, kā tad tu tā aiskawejees?”

— „Ja — tu jau laši ar abām rokām, un es tā newaru.”

— „Nu, eemanees tu ar! Bet pašlat, pašlat, kā tew tur
diwi balteni dšenas pakā,” mamma pašmejhās.

Janzis metās atpakā, un teescham — tur, wina wagā diwi
leeli kartupeki špihdeja šaulē. Kā wini tur bij eeradušchees — to
sehns nekahdi newareja išdomat: winšch tatšchu tiš ruhpiigi pahr-
mekleja irdeno semi.

Behglus šanagojis, Janzis nu jo širdigi nehmas ar darbu.
Winam katrā kahrtā gribejās panahkt mammu. Bet tur sehns bij
pahrrēhškinajees: winšch bij tikko mašu gabalinu norazis, kad mamma
atradās jau pušwagā.

Waldis. (Š „Staburaga behrni”).

Waj eši razis kartupelus? Šuri gruhtumi pee šchi darba? Kam-
deht mahtei wedās labak par pušenu?

240. Reekštu laišā.

Reekšti bij tahdi, ka labakus nemaš newareja wehletees: pilnigi
bruhni un gatawi. Šasdas paškurinot, wini pašchi bira nošt. Un
žitadi jau ari nemaš newareja buht: bij tatšchu pats wehlinais
rudenis ar wišeem štiprajeem wehjeem, tumšchajām naktim un greefi-
gajām šalnām. Un kuru lapinu šehra šalna, ta nolidinajās pati
no šewis semē, lai ari wehja nekahda nebij — novitinajās klušu
un meerigi, tikai tā palehni, it kā ruhgta ašara, kurai tomehr ja-
rit, lai ari prahts šaka, ka ta walti raudata. Ja gadijās wehjinšch,
tas pazehla un pahršweeda tās pahr krašta malu. Tad lapinas
frita Daugawā.

Deena bija reti meeriga un škaista; tiš mihliga, šilta un
laipna, kā pehdejais šmaids mihlam draugam šchirotees. Ja no
garo apšchu wiršotnēm šhad un tad, glušchi negaidot, neatdalitos
pa lapinai, ja klawi, leepas un alkšchni jau nebuhtu puškaili —
teescham nemaš newaretu šinat, ka šeema preešch durwim. Buhtu
jadomā, ka behrši eetehrpušchees dšeltenā ušwalkā tikai talab, lai
godam šanemtu kahdu tikpat mihlu weefi, kā wafara, un ka klawi

ari, negribedami behrseem pakał palikt, isrotajušchees ta pašcha eemesla dehl raibam lapam. Bet apses, kà jau seeweeshi, ušwil-kušchas pašchu gresnako rotu, kurà netruhkst neweenas warawihkšnas krahsas, laikam — lai tikai winas netiktu aismirštas. Bet tad gan ari mihlās pukites buhtu jautrakas. Tagad tikai reta, reta galwina stahw wehl stingri un šmaida par šiltajeem stareem, kas lidina ap winu. Bet zif ilgi? Waj tik tee naw pehdejee? Redš kahdas klušas, šfiki noleektām galwām stahw zitas mahšas: wehl wakar ari winas bij tikpat preezigas un jautras. . . Naktš — un wišš škaištums pagalam, augums šalozits — wišš pihschti un pelni!

Tikai ošols stahw kà bijis šawā šakā apgehrbā. Nweenu lapinu wišsch wehl naw noimetis. Lai nahk kas nahkdams — winam wišš weenalga!

Lasdas ari puškailas. Lapas ween tšchaukšt, kad sehni lodā šem tām. Gruhti ir leelās noleekt, bet škurinat ari neder: reeksti gan kriht ka pauksch ween, bet pašuhd lapās, tā ka newar tos nemas atrašt.

Waldis. (Šf „Staburaga behrni“).

Kuras rudens pašimes te minetas? Ar ko rakšneeks šalihšfina krihtošchas lapas? Kahdas domas šchaujās rakšneekam prahtā, redšot koku krahsjaino tehrpu un nejuhtot rudenš parašto wehšumu? Kamdehl nakti pukites šaudejušchas škaištumu. Kura koka lapas nobiršt rudenš pehdejās?

241. Kur braukdami, šifki putni.

Kur braukdami, šifki putni,

Šilni wahgi peeshdušchi?

— Mehš brauzam tai šemē,

Kur šiltata wajarina.

Tautas dšeesma.

242. Kapehz gahju putni rudenš no mums aillaišchas.

Pee mums rudenš laiks top auksts. Odu, knifchļu wairs naw. — No ka lai pahrteek bešdeliga? Upes un ešeri aifallt — kur lai mešchšofis un mešchpihles dabū baribu? Šneegs apklahj šemi — kur lai zihrulitis dabū graudiņu un tahrpiņu? Pee mums putnišcem šafallt un jamiršt badā. Tadehl wifl dodas pahr juhšu

uf tahdàm semèm, kur naw seemas. Te wiņi dfihwo lihdf tam laikam, kad pee mums fahkfees pawafaris. Tad putniņi fteigs atkal atpakaļ uf mihļo dfimteni.

243. Daudf laimes bešdeligàm . . .

Daudf laimes bešdeligàm	Gan labpraht reif es eetu
Es wehlu aifejot,	Jums lihdf uf fwefchumu,
Uf semèm filtàm, jaukàm	Lai redsetu to weetu,
Preezigi lidojot.	Kur tik daudf brihnumu ;

Bet lai zik jauki buhtu
Tur fwefchà semitè,
Es atpakaļ drihļ nahktu
Pats šawà dfimtenè.

Kaudfites Matihfs.

- Mihklas: 82) **Selta gailis pa dehli škreen.**
83) **Melns šchigans šehd selta krehšlā.**
84) **Kluis šunits, bet mahju šargā.**
85) **Leela gaŗa tehwa joŗta, newar puhrà šalozit.**
86) **Mute ir, bet šobu naw.**
87) **Wihrs šehšch uf jumta un pihpè.**
88) **Mafa mafa mahjina, pilna šarkanu zuhziņu,**
eeet gaŗais, iiwaja.
89) **Kas raud beš azim?**
90) **Peleka aitiņa, aštite šahnôs.**

244. Wehlâ rudeni.

Jau ņen nedrihktu wairs ņkraidit ņawâ wakâ. Mammaina nelaiņĥ manis labpraht laukâ. Mammaina leet man katru rihtu apaut kaĥjas un aplikt ap kaflu balto fokwilnas lakatiu, lai nedabunu kaĥņu.

Dasĥreis man paņagņĥus laimejas iņtikt laukâ. Tad nu gan iņlaiņĥu labu rinkĭ.

Pirms aiņņkreju lihdi diĥkim, kur waņarâ laidu ņugus. Diĥtis pahrwilzees jau ar plahnu ledus kaĥrtiuu.

Sameņlejis atmentirus, metu tos uņ ledus. Pee katra ņweedeena ledus pleĥwe ņakulderejas un tad atņkan dihwaina, maiga, miĥksta muņika . . .

. . . Bet upe?! Ja, kaĥda tagad iņņkatas upe?

Un lihņĥus gar ņĥogu aiņteku lihdi upei.

Uĥ! Kaĥda ta duņmiga, melna! . . . Un kaņ par wilneem? Tik leelus wilkus wehl nekad neeņmu redņejis. Uĥdens ar' ņa-audņis daudz leelaks . . . Brr! kaņ par aukņtu weĥju!

Gemetis uĥdenĭ pahra atmeu, kurus ar ņaĥbaĥu papeĥdi iņņitu no ņaņaluņĥajâm ņmiltim, dodos uņ iņtabu. Maĥte mani ņanem ar leelu rahjeenu.

— Tagad tas wiņneweņeligakais laiks — wina ņata — wiņņadas ņlimibas gaiņâ neņaĥas. Waĥ newari norimteeņ, kaĥeĥr ņneegņ buĥs uņņnidņis!

Un katru rihtu, tikko no gultas iņņaĥpis, ņkreju pee loga ņka-titees, waĥ naw pa nakti uņkritis ņneegņ.

Bludons.

245. Swariga ņina.

Janzis paņĥlaik gribeja ņakkt gehrteeņ, kad durwis ņweedin aiņņweeddâs un iņtabâ gandriĥ ņkreesĥus eeskreĥja Martņĥs.

— „Ah!“ Janzis eesauzâs.

— „Labriht!“ Martņĥs teiza un tauņtiĥa ar weenu roku degunu, ar otru auņis, kaņ, tâpat kâ waigi, ņeedeja kâ roņes.

— „Labriht, labriht!“ Janzis atneĥma: „Kur tad tu?“

Martņĥs neatbildeja tuhliu. Wiņņĥ papreekņĥ ņaberņeja auņis, tad degunu un tad tik wehl ņwarigi uņ Janzi noņkatidamees ņazija:

— „Bet kad tu tikai ņinatu, kaņ ņĥoriht par ņalnu! Es ņaku — de-dņina kâ ar uguni! . . . Paņkatees — neņ' waĥ man ņĥi auņis tikai naw noņaluņi: ņaĥp breeņmigi!“ Un Martņĥs ar behdigu waibņtu ņeĥâ pagreeņa kreiņo auņi beedram.

Janzis nesinaja gan neka par apšaldesčbanàs sikhmèm, bet tà ka wiašč ari neka šawada neredseja drauga auši, tad apmeerinaja to.

— „Nekas. Šaberšè ween — gan pabrees! Bet kur tad tu tà biji?“

— „Nu, pee dibka. Tas tagad tikpat kà špogulis: aiššalis pawišam zeeti. Un ledus tik škaidrs kà štikls: katru lapinu war redset dibenâ.“

— „Un eet ar war?“

— „Kà tad! Tšbirkst gan drušku, bet lubšt nelubšt.“

— „Pag, Martšč! Tad jau tublia, — tublia. . .“ Un Janzis eesabka tik steidšigi gebrttees, ka Martščs uš ihšu brihtniu apkluša. Bet tad stabštija tablak:

— „Tad tik bij šchoriht joki ar šošim! Šwehl, ka tu ari neredseji. — Es aiseju, attaišu štalliti — ščàs ari — ga, ga, ga! nabk weena pehž otras abrà — uš dibki. Deenabk weena pee malas — tščups! lehks eekščâ — neka! Aissehgelè pa ledu uš dibka widu. Nabk otra — tščups! atkal neka — aissehgelè tapat! Un tà wišas. Kàs tad ta bij par brihniščbanos un kleegščanu! Un tikt nošt ar newar — štahw un kleedš. Kura šper kabju — išplehščas un atsehstas — išplehščas un atsehstas. Un brihnojas — wiaš laikam ledu naw nekad wehl redsejuščas? Tihri poštš bija, kamehr dabuju nošt.“

— „Tad uš dibka widu ari war eet?“

— „Kà tad — wiszauri! Kairkšč tikai drušku, bet tas nekas.“

Tikmehr Janzis bija peelizis krešļu pee škapja un, uš atšweltnes uškahpis, raknâš pa augšču, ka dšelsči ween škaneja — tur paps ušglabaja šaimneezibâ wajadšigos kaleja riškus.

Par brihtniu Janzis nošweeda diwus dšelsču gabalus, ka noškaneja ween. Teem pehž išškata bija toti leela libdšiba ar ragawu šleežèm, tikai ščis bija no dšels un bija peestiprinatas pee tabda kà kurpneeka leešta. Daščadòš zauruminaòš bija šawabrštitas auklinas.

— „Kàs tàs ir?“ Martščs prasija.

— „Šklidas,“ Janzis atbildeja un nokahpa no krešļa.

— „Un ko tad ar wiašam dara?“

— „Gan redseji.“

Janzis, auklinas pahrraudšijis, pašweeda šklidas paduše, un abi sehni dewàs uš aiššaluščo dibki.

Walbis (Šj „Štaburaga behrni“).

246. Beedrs lištâ.

1. Kà tas nahža, kas to lai šina? — bet paščâ dibka widu Martščam abas šahjas aišštrehja paščas no šemis uš preekšču, un wiašč lištâ ar tahdu šparu augščpehđus, ta ledus notšchiršteja un noškaneja wišòš dibka štuhròš.

Fanzis stani eesmehjäs, bet tad peepejschi apluša un nobahleja: Martšchs bij pašudis sem ledus . . .

Pirmâ azumirflî Fanzis gribeja muft projam. Bet tad winsch metäs uf nelaimigâ puři.

Tikai pehz nedauds šoleem winam bij jagreesčas atpataf: ledus leezäs uf eeluhsuma puři tif stipri, ka uhdens nahza pa šchirbinäm augšchâ. Fanzis apstahjäs nesinaschanâ, un winam usnahza breejmigas bailes . . . Ko nu?

Bet tad Martšcha roka isschahwäs if uhdens un drihi pehz tam ari galwa. Fanzim tifa tuhlin weeglaki. Tagad winsch tikai wehl ari eedomaja, ka dihkis jau naw nemaj tif dšitšch.

Bet tâ ka Martšchs bija masafs, tad uhdens šneedjäs winam tomehr lihds faklam.

Rabaga sehns puhlejäs nu uhdent žif špehja, bet uf ledus tift winam nejšdewäs nekahdi: lihds fo winsch palehzees usguläs uf ta, ledus eegrina atkal waj ari noluhša, un Martšchs atradäs atkal lihds faklam dihki, un uhdens bij tif wehšs . . .

Fanzim litäs, ka winsch dšird Martšcha jobus klabam un redš, ka Martšchs trihz no aufstuma un bailēm. Bet fo tur lai dara? Ko lai dara?

Un žif ilgi tâ nu sehns war išturet wehšâ uhdent? Winsch nošals tur, ja ari nenošlihks . . . Nistušis un nošals . . . Redš, jau tagad winsch puhlas daudš lehnaš un škatas tif šchehli uf Fanzi, uf weenigo palihgu . . . Bet fo tad lai dara? Ko lai dara?!

2. Peepejschi Fanzis apšweešchas un, žif tif ahtri špehj, aijštreen prom. Martšcham apbiršt ašaras — nu naw fo šchaubitees: tagad jamiršt, jo weenigais glahbejs, uf kuru winsch tâ zerejis, ari tas aštahj wiau weenu.

Bet nē, nē! Tahds jau Fanzis newar buht! . . .

Un teescham — redš, tur jau winsch nahšt atkal ap stuhri, aijšlees un ar garu dehli par plezeem.

Tad winsch peetek pee dihka malas, nosweešch dehli uf ledus un aijštumj to taišni Martšcha eeluhjumam šchlehrsam pahri.

Martšchs šakampj dehli; bet rokas un wifî žiti lozekli ir tif stihwi, ka winsch ne par fo neteek dehlim wiršû. Fanzim nu atkal janahšt palihgâ.

Šhigli peetezejis, winsch šaker Martšcham aij rokas un — weens, dimi! — tas ir uf dehka.

Bet nu ir atkal jauna nelaime! Martšchs nemahšt ar šklidäm noet pa dehli. Jau pee otrâ šola winsch išpehriš ledum zauri un, ja Fanzis to ištâ laikâ nebuhtu notwehriš, winsch guletu atkal uhdent. Un täs šklidas jau ari leez kahjas šchkihbi un greifi, ka nemaj newar täs taišni noturet. Ko nu?

— „Šehstees!“ Fanzis teiz un, pee Martšcha kahjas noleezees, mehgina

noraisit sklidu. Bet Martšchs ir mešglus tif zeeti šarvilžis, un auklas arī tif stipri šabreeduščas, ka Janzim waj nagi noluhst, bet walā newar dabut.

— „Waj tew ir šalti!“ Janzis jautā.

— „Bree—ee—šmigi!“ Martšchs atbild un slabina šobeem. Uhdens tek pa tam tšhurfstedams no drehbēm un majōs, šihōs štrautinōs šteidžās uš eeluhsuma puši.

Beidšot, wolti išpuhlejees, Janzis išwelf naši, un, lai gan štipro auflu šehel, — šagreesch tāš.

3. Nu Martšchs war eet, un šehni dodas uš preešchu. Bet aij putnu štallišča Martšchs apštahjas.

— „Ko nu mehš darišim, Janz?“ winišch praša, wišpahr drebedams.

— „Nu uš ištabu! Ko tad zitu?“

— „Bet kad muhs kahds —? . . . Es domaju, waj tepat šaulitē?“

— „Waj tew nu prahts! Tuhlin! Škreeschus!“

Šehni laidās tezinus tahlak. Janzis — weegli un zehli, Martšchs — šmagi un pawišam šaleezees, it tā šalausts no šmagās liktena rotas. Šstabas durwis tee šatika Janšča mammu.

— „Martšch, dehls! Kas tad nu tew?“ ta prašja.

— „Ledus eeluhša . . .“ praštāis atbildeja jo projam drebošchā balši.

— „Nu tad jau eši diht eekritis?“

— „Ja . . .“

— „Nu, waj nu juhs nešeet palaidni. Škreet uš tahda ledus!“ mamma rahjās, bet tuhliť jahka meklet šaujās Janšča drehbes un škubināt Martšchu pahrgehrbees.

— „Bet mam', nestahsti nu neweenam par to . . .“ Janzis luhdžās.

— „Nu, nu!“ mamma atteiz un peemetina Martšcham: „Gehrbees nu gehrbees šchiglaki un tad — pee krahsns: šafildees labi!“

Brihtinu wehlah abi šehni šehdeja jau omuligi pee aijfurtās krahsns, štatižās šahrtajās ogleš un šmehjās par Martšča freklu, kas kuhpet kuhpeja no šiltuma. Ari Martšchs šmehjās.

Bet šaule kahpa augštati un augštati un šmaidija šhnmigi, uš leelo eeluhsumu diht un atštahto dehli noštadidamās.

Waldis (Š „Štaburaga behrni“).

Kamdehl, Janzis nekahwa Martšcham palikt ahrā, bet weda ištabā? Kamdehl, pušeni gahja Janšča mahtes un ne wis Martšča mahtes ištabā iščawetees?

Nowehro, zif grahdu rahda ehna šiltuma rahditajs: (termometris), kad uhdens šajalst? Kad atkušnis? Kuri šeemas mehnešchi? Šdari šeamā lihšfigus nowehrojumas ar šauli, ehnu, deenas un nafts garumu tā pahrežōs gada laikōs. (Štat. ušdew. pee №№ 127, 175, 240.)

247. S e e m ā.

1. Lehni lehni, weegli weegli
Sneedstīņš gaisā lidojās
Un uš mahjām, fokeem, ņemi
Sneegputeni nolaiņchās.

2. Mahzi, ņneedstī, ņnidstī, ņnidstī,
Semes mahte tewis gaid'!
Dabu ņaldā meegā midstī,
Lai ta dus, lihđi ņeedons ņmaid'.

3. Baltu, miħftu willainiti
Semes maħtei darini;
Salna lai to netrauzetu,
Silti wimu eefini.

4. Sneedstī, winās dahrgā flehpi
Dauds, daudz wahju graudiku,
Steidņees, ņneedstī, ņedstī, flehpi,
Lai tee ņweikī duņetu.

5. Mahzi, ņneedstī, ņnidstī, ņnidstī,
Semes mahte tewis gaid',
Dabu ņaldā meegā midstī,
Lai ta dus, lihđi ņeedons ņmaid'.

248. Ko ņneega pehrslas ņtahņta.

Patlaban ņneeg pirmais ņneegs. Sneega pehrslas, mehja dņenatas, lido ņemē greesdamās. Trihs no tām nokriht pee loga ņemē. Šche puiņens noņtahjees un ņtatas pa logu ahrā. Winam patihk baltās pehrslas, kas lihdsinajas ņtarotām ņwaigsnitēm.

Sneega pehrslu dņimtene ir mahtoni. Aukstums ir ņneega pehrslu tehws. Uhdens twaiki aukstumā ņaņalst jeb pahrwehrņchas par pehrslām. Šchās pehrslas ir ņmagakas par gaiņu un tadehk friht ņemē. Pirms ņneega pehrslas nokriht ņemē, tās jau kaħdu gabalu zekojuņchas. Kas zekojis, tas war daudj ko ņtahņtit. Ari ņneega pehrslas to war. Tikai uņklausat!

Birmā no jau minetām pehrslām ņtahņta puiņenam ņchā: „Mehs — ņneega pehrslas — daudj redņam, jo mums padebeņchōs taħlu ja zeko. Zekojumu berguņchas, mehņ nolaiņchamees ņemē un apņedņam lautus, kā ar baltu un miħņstu ņegu. Mehņ apņedjam puķu un ņahles ņatnites meņchōs un laukōs, kā ari daudjos kufainiņchus un taħrpius, lai tee nenofalst.

Keiņ kaħda maņa meite nite gaħja pa meņchu un aiņ noguruma noņchdās uņ aņmena. Wina aiņmiga un aukstumā ņaņtinga. Tehws un mahte wiau meħleja un at rada winaņ peħdās ņneegā.

Peħdās raħdija zeku uņ meiteniti. „At wai!“ mahte eefauzās, „mans miħlais beħrns nomiris!“ — „Tā nedomaju,“ tehws atbildeja, „ņneegs wiau no tam buhs aiņfargajis.“ Winņch ņaħta meiteniti berņet ar ņneegu, un wina atmodās. Mums wiņai tiħtas maņinos apņargat un teem palihdņet.“

Otrā peħrņla ņtahņta: „Raħdreis daudj miljonu peħrslu nolaidās uņ kaħda augņta kaħna. Sazechlās leels weħjņch un ņanefa ņchās

pehrflas gan eelejâ, gan stahwajâ pakalnê. Sneegs tur bij wijai beejâ. Pat koki leezâs un luhja no smagâs sneega nastas. Stahwajâ pakalnê sneegs sahka schluhdet uf leju, pee kam iszehlâs leels trofknis. Sneegs nolausa wisus kokus, kas gabijâs zekâ, atrahwa pot flints gabalus un apbehra zeematu ar wiseem zilwekeem un lopeem. Laudis waimanaja nahwes bailês. Sneegs aisdambeja upi, tâ ka eeleja pahrpluhda un padarija leelu postu. Tas wis notika tadehl, ka sneega pehrflu bij par daudj.

Treschâ stahsta: „Pahrbrauza no swejchâm semem fugis un apstahjâs ostâ paschâ tajâ brihdi, kad sniga pirmais sneegs. Rahds kugineeks, istahpis malâ, eesauzâs: „Sweitas, mihlâs sneega pehrflas! juhs sen neejmu redsejis! Tur tahlâs, swejchâs semês tikai karsta wafara. Tur kokeem un pukem naw nekahda atpuhtas laika. Uri zilweki zeesch aij pahrleezigâ karstuma; tur izelas drudsis un zitas gruhtas flimibas. Ko gan daschs tur nedotu par weenu jauju sneega pehrflu! Es ari biju flims, bet tagad atkal buhs wis labi.“ Kugineeks gahja uf jawu mahju, kur wina mahte un ziti peederigee dshwoja. Wis zesh bij nokaisits sneega pehrflâm. Mahjas preekshâ wina masais brahlis bij istaisjits sneega wihru un brauta-leja pa pagalmu ragawinâm. Kugineeks skatijâs pahr sehtu un eesweeda brahlitim ar sneega piku, fazidams: Deews palihdi, mihko brahlit! Sneegam kuhstot schkihros no schejeenes, tagad ar jaunu sneegu esmu atkal mahjâs.

Behz tam sneegs beidsa snigt. Saulite apspihdeja tâs trihs sneega pehrflas. Winas istusa un sapluhda kopâ. Saulite sahka fildit wehl stipraf. Schis uhdens istwaitojo, pazehlâs gaisâ un kluwa par mahkoneem. Mahkoni zekojâ tahlat, tee pahrwehrtâs atkal sneega pehrflâs. Sneega pehrflas nu stahsta atkal ziteem behrneem jaukus stahstus.

Behz B. Wagnera.

249. Dubtaina, peleka . . .

Dubtaina, peleka, it kâ sem lahsta
Seme wehl watar watarâ bij,
Schorihst saulite smeedamâs stahsta:
Sneegmahte puhkainus wainagus wij.

Kar tos pa kalneem, kaija pa plawâm,
Smildsinas tukshas ta neatstahj,
Un uf tumshakâm, dshakâm geawâm
Beesakâs, baltakâs willaines klahj.

Rudolfs Blaumanis.

250. Seemas preeki.

1. Mi zif brangi tà no kalna
Nagavinàm pabrauktees!
Neeki tad pat stiprà šalna —
Preekeem ar' war šilditees.
2. Behjšč tik tad' gar ausim švilpo,
Sneega pehršlas fibet fib;
Dufšis blakus knašči žilpo,
Raħdas, wiňš muħš noštreet grib.
3. Un tad wehlat šiltàs telpàs
Šauni preeki eejahšas:
Behrni tihri wož beš elpas
Klaušas jaukàs pajekšas.
4. Klaušas, kà tur milšu wiħri
Tikai neeku špehjušči,
Un kà pundurišči tihri
Toš ar prahtu weikušči.

5. Jentees, deħls, tad nepalifš
Tikai šneega kalninà!
Bet tu deenàs taħlu tišš,
Ja buħš prahtš un išmana.

Waideleitš.

251. Šihlite.

1. Bija aukšta šeema. Šee šemneeka loga peelaidàs šihlite.
Nabadsite mekleja šiltu weetinu. Behrni eesčehlojàs par nabaga

putnīku un eelaida wīnu istabā. Putnīnšch bij īssalziš un kārī knahbaja maišes drumslīnas uš galda. Behrni ļoti eemihleja sīhliti, ehdināja un kopa to. Sīhlite peerada istabā.

2. Atnahza pawafaris; kōi šahka šalot; putnīni pahrlaidās no fīltām semēm; aiš loga škaneja wīnu lihģsmās dšeesminās. Sīhlite ilgojās pehģ brihwibas. Behrni atwehra logu un īslaida šawu weššnu ahrā. Špuršchedama sīhlite aišlaidās. Wīna uš-tupās uš tuwejā kōka šarina un lihģšni tšchwināja.

3. Atkal atnahza aukštā šeema. Sīhlite nebija aišmirģuši šawu šeemas dšihwokli. Wīna atkal peelaidās pee loga un šchoreiš wīnai bija lihģš wehl otra sīhlite. Behrni ļoti preezajās par gudraļeem putnīneem.

Krummacherš.

Wihtlas: 91) **Mašs, mašs wihriņšch, ngunš širdi.**
92) **Weģtehtis žel tiltu beš žirwoja un štabeem.**

252. Kā behrni ruhpejās par putneem.

Behrni bija školā dširdejušchi, ka putnīni īnīhžina kaitīgus kufainus un tā dara labu dahrģeem, mešcheem un tīhrumeem. Behrni apnehmās nekad nepoštīt putnu lišdas, nenemt no tām ahrā olas

un putnu behrnus, nekert putninus. Seemâ ťkoleni cerihfoja pee ťkolas putnu ehdinatawu. Kad ťkoleni paehda, wini ruhpiġi uť-
laťija wiťas druťzinas un aisneťa uť putnu galdina. Ziti ťkoleni
pat atneťa lihds no mahjâm auťas, meeťhus un putrainuus. Putni
ťalaidâs ap galdinu wejeleem bareem; ar behrneem wini drihť

eedraudsejâs un wairs nebijâs no wineem. Behrni ar lepnumu
teiza: „Putnini ťin, ťa mehs wineem draugi un neťauťim pahri
darit.“ Uri zitus behrni gribeja darit uťmanigus, lai ťargâ put-
ninus. Tadehť wini eeraka zeťmalâ ťtabu un peeťita pee ta dehliti
ar uťrakťtu: „Sargajat putninus!“

Waj tu ehđini seemâ putninus?

253. Sađu medibâs.

1. Wehl aiťwatar wiťu deenu ťniga. Watar debefeťis no-
ťkaidrojâs, un ťchodeen jauka dezembra deena. Wiťa apťahrtne wi-
ťulo baltâ ťneega tehrpâ.

Tahds laiks pa prahtam medneekam. Patlaban wiťťh iťnahť
no ťawa dťihwoťka, ťagatawojees uť medibâm. Plezâs winam diw-
ťtobrene un medibu ťoma, galwâ lapťahdas zepure, roťâs beeťi wil-
nas zindi.

Lihqimi reedams lez medneekam preti wina medibu žuns Karawš. Tas labpraht wehletos, lai wina atlaisch walâ no šaites, pee furas medneeks to tura peeſeetu. Tatschu gudrais lopinſch ſaprot funga ſkату un apmeerinajas. Medneeks eet pahr klajumu uſ kruhmeem peeauguſchu ſkaju meſchinu. Sneegâ redſamas daſchadas pehdas. Karawš pazel degunu, wehdina ar kuplo aſti. Bet wehl winam jagaida! Beidsot meſchinſch atſneegts. Sneegâ gluſchi ſwaigas pehdas. Medneeka leetpratejs ſkats tuhliſt paſihſt ſaka pehdas. Medneeks palaiſch Karawu walâ, peewed pee pehdam un uſſauz: „meklè, meklè!“

2. Ar pazeltu biſi un uſwilkteem gaikeem medneeks noſtahjas preti kaſjzelinam, tas wed ahrâ no meſchina. . . Karawš iſgruſch beejokni daſchas ſtanas. Behz garaſkeem ſtarpbrihſcheem atſkan no jauna wina dobjais: „Wau, wau!“ Uſ reiſ ſuna balſs ſkan ſmalkat, augſtaſt. Starpbrihſchi top weenmehr retaki. „Ai—ai—ai!“ ſkan tagad beſ pahtraufuma. . . Sakis iſzelts. . .

Pamasam reeſchana kluhſt retaka. Tagad ta atſkan weenaddš zehleendš dſiki meſchâ. Sakis behg gluſchi uſ otru puſi, prom no medneeka. Medneeks tomehr paleef meerigi ſawâ weetâ. Winſch labi paſihſt garauſcha niſus.

Klau! rehjeeni ſkan jau uſ zelina meſcha otrâ malâ. Medneeks ſatwer zeetaſt ſawu biſi. Lipainais, behgdams no ſuna, brahſchas

pa zeliau tã wehjsch, atšlehjis laterainàs aufis uš muguras. Tiklo šakis špruht no mešča laukã, medneeks nošpeesch gaili... Norihb šchahweens. Bet šakis pazehrtaš šahnus un nošuhd beesotni.

Ušbewums: Nowehro dašchadu dšihwneeku pehdas ņemu ņneegã.

Dašchadu dšihwneeku pehdas ņneegã.

Lapša	=	tã funs un fatis šahrtigõs šoldõ.
Uhpšis	=	tã lapša, ihfateem šoleem, platašas, neweilakãš pehdu šihmõ.
Šakis	= ..: ..: ..: ..: ..:	lehžneem.
Šaunis	= . : : : : :	lehžneem. Ša leclakai bakai redi š pehdu šihmõ, jo weena no patal-šahju pehdu šihmõ šakriht šopã ar weenu no pahrejã.
Šekšis	= : : : : : : : : :	Širšlitis tãpat, tãkai wina pehdas mašakãš un šeklakãš.
Wahwere	= : : : : : : : :	lehžneem. Šakalšahjas wairaf šopã, nekã preefšekãš.

254. Behž medibã.

Wehls wafars... Klujums... Kã esers ihd!	Un tahlak — šakitis želas un kinst... To degoščas šahpes nebeidš krintš.
Šalst... Baltajãš debešis mehneis špihd.	Ar platajãm azim winsch išbijees redš,
Mešchš ehnains — jedi kreššliba beesajus.	Kã kenkarẽm šahja pakal lež...
Tur pahršchauta irbe uš šarina dus,	Bet nakšis ir melna... tik šprehgã šals...
Un šmagi pa brihtinam pileeni	
Šriht ņneegã purpura šarkani.	N. Šaulcešs.

255. Šwehtki.

Seemas šwehtki mani wišmihlakee šwehtki. Šaidit, ņinams, gaidu winus wišus, jo wini wiš ir jauki: tã Wašaras šwehtki, kur no rihta ušmostees mašã burwju mešchinã, šarp šmarschãinãm eewãm un jaunplaukušcheem behršineem; tã Šeeldeenãš, kad ar lihgotnẽm war ušlidinatees, tã putns, augstu, augstu, lihš pascheem leepas šareem, pee šam žaur mešu išeet šawadi, neparasti tãrpuli. Bet mamma nekã nekãuj augstu šchuhpotees. Warot apreibt un nokrišt. Turpretim pa Seemas šwehtkeem drihtu ar „riška bahni“ (grihjekli) greestees, žif ahtri ween krusťtehwš šlahwš war pagreest

riteni, pee fura ragawinas peestiprinatas. Un fur tad eglite!!... Selta un fudraba reeksti!... zukura zigari!... medus pihradfina!... bonbonkas! ahboli un zitadi gardumi!... Weendõs Seemas fwehtkõs, atzeros, frusttehws Klahws eedahwaja man luhpu armonikas un inafu wijoliti...

Seemas fwehtki — mani mihtakee fwehtki.

Pludons.

256. Zirzenifcha Seemas fwehtki.

Djeed zirzenitis
Niftrahjñe,
Nahz, puifit, mahtes
Njotè.

Uk, neprafi, naw
Maifites;
Skat, skat, fur laukâ
Ewaigjnites.

Lai ziteem reekstinsch,
Pihradfinsch,
Mums, luhf, tur logâ
Mehneftinsch.

Nahz, puifit, eemeedi
Njotè,

Tahds mihtich, balts,
apalich
Mehneftinsch!
Tik iposchi ziteem
Respihd winsch.

Beids raudat, puifit,
Rimsti nu,
Klauf', fo es tewim
Stahstischi!

Mehs runzi ratõs
Gejuhgsim,
Uj mehneftinu
Robrouksim.

Buhs runzim selta
Pelites,
Un tew buhs iposchas
Spehlites.

Tur dos tew fudrab-
Plintiti,
Un weht ar selta
Gailiti!

Bee sahneem buhs tew
Sobentinsch
Un rokâ farkans
Starodfinsch.

Nâ zirzenitis
Niftrahjñe.

Nipajja.

257. Seemas fwehtku eglite.

Seemas fwehtku wakars. Behrni apnikuschi fehdet pec wez-mahminas, fur mahte winus eefuhtijusi. Behrnu azis kâ peefectas leelâs istabas durwim. Behdigi tâs atweras, un tehws fauz: „Nu, behrni, nahkat eekschâ!“

Behrni neleekas to few diwreis teikt. Tee steids turp, fo fahjas nes; bet uj fleegschna apstahjas; neparasts mirdsjums tos gluschki apstulbina. Istabas widu stahw fmuidra, jaka eglite, wisa weenâs fwezitès; pee eglites karajas ahboli, reeksti, faldumi, medus rauschi... Mininas masâ firfnina tihri waj pamirist kruhtis. Tad Minina steids ap faklu tehtinam, mamminai, wezmamminai. Ziti behrni dara to paschu. Vehz tam tee apluhko egliti.

Šwezites mirds tik špošči, seltitee reeksti un ahholi laistit laistas. Pee eglites stahw ar baltu galdautu aplahs galdinšch. Uj wina atrodas dahwanas. Tās eetihtas papiri ar usrakstu: „Andim no tehtina“, „Mininai no mamminas“, „Andim no wezmamminas“, „Ildsinai no wezakeem“ u. t. t.

Behrni lihgfmi isnem ikweens sawas dahwanas. Anditim bilšchu grahmatas, krahšas; Mininai rokdarbu kurwitis, škaištu stahštu grahmatinas; Ildsinai kleitina u. t. t. Weenigi Takšchelis palizis beš dahwanas. „Tā tas neeet,“ behrni norunā, ismeklē wisleelako medus rauši, etin papiri, usraksta wirsrakstu: „Takšitim“ un tad noleek pee eglites semē. Peeskreen Takšitis, atrod rauši un apehd ar gardu muti.

M i h k l a (93).

Masa, masa meitina,
Baltā tihrā kreklinā,
Deguntinu šarkanu;

Un ko wehl jums šazišchu:
Chrmota šchi meitina —
Audsīn aug tik majumā.

258. Weefōs.

1. Peenahza mihjee Seemas fwehtki. Kad pahtari bija nofkaititi un paturets brokasts, wezais Šihmanis peebrauza pee istabas durwim kamanās aishuhgtu tehwa goda firgu Wilni, melnu, flaidu rumaku, kušu tas zitam neweenam nedewa braukt.

Ildfirdis ilks swana fchķindeschanu, nefinaju preekōs ko darit.

Pirmā eeweetojās kamanās mahte. Wiņa nofehds kreifajā pufē, nolikdama few klehpī fainiti ar fwehtku kukuleem.

Tehws, melnā kaschokā ar milligu apkakli, apjosees platu pehrlēm fchuhdinatu ahdas jostu, nofehds labajā pufē par brauzeju.

Mani, fatihstitu no galwas lihds kahjām leelōs, beesōs lakatōs, eeņehma widū.

Wifi mahju ļaudis bija isnahkufchi muhs pawadit. Man tapa kauns, ka esmu kā fkuķens fatihts lakatōs, un fchis nelahgās domas trauzeja man fahkumā gandrihl leelo brauzeena preeku.

Tehws, paņehmis no Šihmaņa pahtagu un groschus un aptaujajees, waj mehs ar mahti efam jau eefehdufchees kā wajādsigs, noteiza ul faimes ļaudim:

— Nu tad paleezeet wefeli un gaideet muhs atpakaļ!

Tai pašchâ azumirkli Wilnis, ar fchalti traukdamees, metâs no pagalma uf leelzeļu.

— Brauzeet laimigi! . . . Ŗweiki! . . . fweiki! . . . Ardeewu! . . . nofkaneja zita zaur zitu mums aif muguras wairak balfu . . .

2. Gaifs bija tik rahms, tik klufs. Ŗafalufchais fneegs fchihkŖeteja fem kamanu fleezêm . . .

Laiku pa laikam mahte man eetaujajâs:

— Dehliņ! waj tik tew naw aukŖti? . . . Behrns, waj tu nefalŖti? — un eetihŖtija man kahjas zeefchaki kamanu kaŖchokâ . . .

DaudŖ, daudŖ meŖcheem bij jabrauz zauri. Tee faŖtahweja pa leelakai daļai no eglêm, kas farmâ Ŗpihguļoja baltum baltas. MaŖs wehjiņŖch retumis aifkahra diŖcho koku galotnes. Ŗarmas kriŖtalipi tad atraifijufchees lidoja augŖtu, augŖtu gar egļu Ŗareem kâ fihi, balti tauripi un, femê nolaiŖdamees, nokaifija wifu zeļu Ŗpulgojofchâm fwhniņâm.

MeŖchmalâ fchur tur lehkaja fihlites, weenmuļigi atkahrtodamas fawu fehro Ŗemas dŖeefmiņu:

Ŗih, fihi — fchitŖchitŖchi!

Ŗih, fihi — fchitŖchitŖchi!

Bet meŖcha widû wiŖs bija klufs kâ kapâ. Un kad nakti uf lehza mehnefis, Ŗpozigi apfudrabodams nofarmojufchâs egles, un tahli iŖ fila beefokņa atbalfoja muhŖu kamanu ŖwaniņŖch, tad fchķita, ka brauzam pa apburtu paŖaku walŖti.

Ŗnaudâs, puŖwirâm azim gurdi luhkodamees, beefchi Ŗew preekŖchâ peepeŖchi eeraudŖijû Ŗtaltu, baltu marmora namu, ar daudŖ leeleem logeem un torņeem un preeka pahrņemts Ŗkaļi eefauzos:

— Mammiņ, mammiņ! Ŗkat, kas tur par pili!

Bet tuwaki peebrauzot, greŖnâ pils ufreiŖ paŖuda, kamehr tur par gabaliņû tahlak parahdiņâs atkal zita.

3. Otrâ deenâ pret wakarû nobrauzâm galâ. Ŗehtâ kad eebrauzâm, muhs reedami apŖtahja leeli un maŖi Ŗuņi, kuņus tehws atgariņaja ar pahtagu.

Wezmahmuļa iŖnahza patlaban no kuhts, neŖdama rokâ peena flauzeni. Wiņa bija neleela, maķenit jau falihkufi wezenite, bet wehl deefgan Ŗipra, ka wareja weŖt dehlam faimneeziibu.

Muhs eeraudŖijufi, wiņa apŖtahjâs, fihi medama, kas tahdi eŖam. Mahte pirmâ gahja tai klaht un fweizinaja.

Wezmahmuļa nometa tad uf weetas femê peena flauzeni, iŖŖteepa rokas un fchņukŖtedama apkrita mahtei ap kaklu.

260. Tautas dseefmas.

Seema nahza raudadama,
 Zimdu, seku prasidama.
 Nahz nahkdama, wajarina,
 Wisi behrni tewi gaida.

Sneegi nahza greefdamees,
 Putni projam aisseidsias:
 Pawasaru sneegs nokusa,
 Putni nahza dseedadami.

L. D.

261. Tšhetri weena tehwa behrni.

Tšhetri katrâ gadâ rodas
 Weena tehwa behrnini;
 Tee pa weenam pee mums dodas
 Šehrft pa wisu pajauli.

Birmais attel weeglâm kahjâm,
 Škaidrâ, filâ apgehrbâ,
 Satu mauru dod pee mahjâm,
 Lantâ lopus aizina.

Mahša glištâ wainadšinâ
 Gaiju stipri šafilâ,
 Pukes nešâ preešchautinâ,
 Labibinu audšina.

Otrais brahliš tad ar godu
 Nahdas labi peebreedis,
 Pilda flehtis, pilda btodu,
 Wišus brangi meelojis.

Weidjot nahk ar wehja flotu
 Wežâ mahša kaščokâ:
 Morauj kokeem wisu rotu,
 Baltu semi birdina.

Waj tu fini, kas tee tahdi
 Weena tehwa behrnini?
 Brihnumš, ja toš neušrahdi,
 Kas jau wišem sinami.

Ullmanis.

- Mihklas: 94) **Zeels ofols diwpadšmit šareem, katram šaram šaws wahrds, ik šarâ tšhetri perekli, ik perekli septinas olas, katrai olai šaws wahrds, weena puše olâm balta, otra melna.**
- 95) **Weenam tehvam tšhetri behrni: ditwas mahšas, diwi brahli. Wežakam brahlišcham pukšs seed ašotê, paštarai mahšinai jau balta galwina. Wisi tšhetri eet pa zelu, zits aif zita tekadami, nekad kopâ nesanahkdamî.**

IV. nodala.

Zilweku dšihwe.

262. Mikus mihkla.

Mikus bija lašijis grabmatâ mihklu, ko nespehja atminet. Wiašč eetezeja pee wezmahminas un teiza:

„Kas ta ir, wezmahmin, par mihklu: no rihta uš tšbetrâm, pusdeenâ uš diwâm, bet wakarâ uš trim kahjâm?“

Wezà mahte teiza :

„Tas jau zilweks, behrnia. Kamehr wehl mafs, winsch eet tshetr-
rahpus, kad pecaudsis — us diwàm kahjàm, bet kad usnabk wezums, tad
zilwekam grubti noturetees taiñni, tadehl winsch nem nubjiau palibgà un tà
eet us trim.“

Gorbunows-Bojadows.

263. Skolena stahfts par majo brahliti.

1. Man ir tshetrus gadus wezs brahlitis Anfsinsch. Atminos wehl
gluschi labi tos laikus, kad Anfsinsch tikko peedsima. Mafs masitinsch winsch
tad bija un pawisam newarigs: neprata ne runat, ne staigat, pat ne sehdet.
Winsch daudj guleja un beeschi raudaja. Bet pamasam Anfsinsch auga leelaks
un pehtojchi luhfojàs aptahrt jawàm majajàm atshelèm: winsch wehroja
preekschmetus. Ar laiku majàs rozinas steepàs preekschmeteem preti, mehgi-
naja tos twert. Majas leetinas nu nedrihsteja Anfsinam dot: winsch wisu
bahja mutè un wareja noriht. Kad brahlitis prata jau sehdet, tad wiuu
noschdinaja us grihdas, us isklahtas segas; mugurinu atbalstija spilweneem.
Bet Anfsinam drihs apnika sehdet us weetas: winsch sneedjàs pehz aplahr-
tejàm leetàm un mehginaja tà m uwotees. Tà winsch eemahzijàs rahptees.
Wehla! nepeetika ari ar to, Anfsinsch sahla zilatees stahwus, pecturedamees
pee freshla waj galda kahjas un zitàm istabas leetàm. Drihs winsch prata
nostahwet weens, bes tureschanàs. Weenpadsmit mehnes tu wezs, Anfsinsch
mehginaja spert pirmos solus; gadu wezs winsch jau pa lihdsenu grihdu
wareja paeet it wingri; gan beeschi frità, sashitàs, raudaja, tomehr zehlàs un
gahja atfal.

Ari runat Anfsinsch eemahzijàs tikai pamasam. Gadu wezs winsch prata
isteikt tikai: „ma!“ un „pa!“, bet tad jau drihs sauza: „manim!“ „pap!“
Mani schat laikmetà dehweja pirms par „bahj!“ un tad par „bahjit!“ Dufsi
par „am—am!“ gowi par „muh!“ wistu par „tip!“ . . .

2. Tagad Anfsinsch augumà man lihds padusèm. Skraida palehta-
dams, reti friht; runà gluschi skaidri un tihri waj bes apstahjas. Bet winsch
ari uszihrtigi wisu eegaumè. Allasch, kad reds waj dsird kaut ko nepasishstamu,
tad Anfsinsch nelaischas meerà, lihds leelee waj es neesam winam pasfaidro-
juschi atteezigo parahdibu. Turflaht wehl jafaka, ka Anfsinsch grubti apmeeri-
najams; winsch tauja: „kamdehl tas tà? kà to un to taija? fur dabu? fur
leef?“ u. t. t. Ja weena atbilde winam naw gluschi skaidra, tad greeschas
ar to paschu jautajumu pee otra, treschà . . .

Tihri jafmejas, redsot, ka Anfsinsch mehds wisu darit pafal man un lee-
lajeem. Te winsch pluhz platàs dadschu lapas, saleef sfahradas trauzinà,
peeber imlitis par sahli un tad ar skalinu maifidams „wahra“ kà mahje

„kahpostus“; te atkal peestahjas ar ūkalinu pee galda kahjas un „jahgē“ un „zehrt“ kà tehws „preedi“. Wiſu leelo zilweku dſihwi wiſch mehgina iſſpehlet pakal un pee tam ar tahdu pat nopeetnibu, kà leelee ſtrahdà ihſtenibà. Labpraht Anſinſch klaufas paſakas; bet pehz tam wiſch paſatu iſſpehlē, pee kam par raganàm, puhkeem, kehnineem, prinzeſem un zitàm paſakas perſonàm Anſinam noder malkas pagales, kluziſchi, drehbju wiſtſtolki un kahdas nekahdas leetinas. Ar ſchim ſawàm pajinàm Anſinſch ſarunajas kà ar zilwekem Ari ſkolu Anſinſch mihl ſpehlet pehz maneem noſtahſteem. Bet wiſch peedomà daudj ko klah̄t no ſewis, un tad wiſ nedomà tu winam eeſtahſtit, ka tà ſkolà nenoteek. Pat laſit un rakſtit Anſinſch jau grib mahzitees; bet tehws teiz, ka wehl eſot par agru: lai pagaidot wehl pahris gadu. Manas burtnizas man no Anſina ſtipri japeeſargà. Tà reiſ wiſch bija „peerakſtijis“ manà burtnizà pilnu lapas puſi ar ſawàm „gaila kahjàm“, un ſkolotajs mani ſabahra.

3. Skolotajs reiſ ſtahſtija mums par kahdu zilweku, kas agrà behrnibà eeſlodſits tumſchà zeetumà, tur nemaſ naw dabujis redſet dabas parahdibas, ne ari ſatittees ar ziteem zilwekem. Diwdeſmit gadus wezs, nelaimigais tizis aſhwabinats. Meeſàs wiſch bijis deeſgan kaſrtigi iſaudſis, jo baribas tam naw zeetumà truhzis; bet garigà ſinà nabadſinſch bijis lihdſigs maſam behrnam. Tikai pamaſam wiſch ſahzis ſaprast apkaſrtnes parahdibas un eemahzijeēs runat.

Ziſ mans maſais brahlitis daudj gudraks par ſcho nelaimigo jaunekli, kaut gan Anſinſch weſelas peežas reiſas jaunaks! No Anſinſch ſin, to wiſu wiſch eemahzijeēs no wezakeem, ziteem peeauguſcheem, no manis un no apkaſrtnes. Reba welti wiſch wiſu tà nowehro, kaſtru iſpraſchnà, parahdibas eelahgo, rotaladameēs dara pakal waj atkal leelajeem palihdj darbà! Lihdj ar to attiſhtas gara un meeſas ſpehjas. Ar mani, ziſ atminos, bija lāpat. Kad mahjas dſihwe kluwufi paſiſhtama, tad jaſahk mahzitees laſit, rakſtit un jaeet ſkolà. No grahmatàm un ſkolà mahzameēs labaki ſaprast jau paſiſhtamo dſihwi, mahzameēs ari daudj ko gluſchi no jauna. Tà topam arweenu gudraki. Tehws un ſkolotajs teiz, ka turpmakà dſihwē wiſ tas mums no dereſhot.

R.

Uſdewums: Mehgini nowehrot: kà un kahdà kaſrtibà attiſhtas maſu behrnu meeſas un gara ſpehjas!

264. Arajinſch un Kumelinſch.

Kumelinſch kahjàm teſ
Birmajà deeninà;
Arajinſch — nabadſinſch
Gadu rahpus maſajas.

Tautas dſeeſma.

265. Weztehtis un wezmahmina.

Tās mums bija tihrās šwehtu deenas, kad atnāzja weefōs weztehtis ar wezmahminu. Kad paredsejam winaus nākam, tad škrejām jau pa gabalu preti. Wini nāzja lehninam, atbaltidamees uš šawām nuhjinām. Tāpehz wehl zelā paguwām winus eepasihstinat ar wišu, kas pee mums jaunš: zif wista isperejusi zahlu, zif kakei eeradušchees kakenu, zif muhsu dahrsā perē pu'niau, ko mehš katrs eesehjuschi šawā dobitē, kad un kur mehš jau ehdušchi pirmās semenes u. t. t. Wezmahmina glahstija muhs ar šawu kalšeno roku un labširdigi šmaidija par jaunajām šinām; tad wina bahja roku aissaini pehz parastajām dahwanām: preewiteem (apšhejeem), paščas abitu zimdu waj seku pahreem un gardumeem. Wezmahminas dahwanas mums patika gandrīh tikpat labi, kā škaistās pašakas, ko wina prata šahstii. Ari weztehtis muhs šchad tad apdahwinaja. Bet pee wina mums patika wiswairaf tas, ka winsch nehma dšihwu dalibu muhsu behrnu dšihwē. Winsch usmanigi apškatija wisus muhsu mihlos jaunos kustonišchus, pamahzija kā jāšpehlejas ar kakeneem, lai tos nemozitu, kā kuzenus war peeradinat isdarit daščadus ušdewumus un sehdet uš pakalkahjām, eerahdija, kā potejamas muhsu pašchu isaudšētās jaunās ahbelites, kā notihrami ogu krahmi un auglu loki no kaphpureem. Winsch mums nokala ari nāšichus, zirišchus, lahptas, uštaišija grahbeklus un tad eerahdija, kā ar šcheem rihkeem jāstrahdā. Nereti weztehws nehma dalibu muhsu rotalās, eerahdidams dašču jaunu rotalu. Tā winsch muhs eemahzija pagatawot un laist gaisā papira puhki, uštaišit wehja un uhdens dširna-winas, no mahleem isweidot dūščadas leetinas, no preeschu mijas isgreest firdšikus un wihrinus. Ari kurwjus piht un pahtagas wiht eemahzijamees no weztehta.

Kad bijām wairaf paaugušchees, tad nereti aišgahjām pašchi uš muhsu tehwoišcha mahjām, Busleišcheem, kur weztehws dšihwoja. Wiswairaf winsch bija atrodams šawā šmehdite, biršes malā. Kad weztehws bija darbā, tad puhtām winam plehščas un luhtojamees wina strahdaščhanā; bet kad weztehwam bija wafas, tad gahjām kopā uš birši sehnot. Weztehws newareja wairš sehnes labi šaredšet, nespehja ari pehz winām noleektees; bet mehš behrni wišas sehnes, ko atradām, peenesām pee weztehta, un winsch muhs pamahzija: kuras no tām ehdamas un kā katru šauz. Weztehws bija leels dabas draugs. Winsch pašina biršē katru šahdinu, un pašahstija, kahdās weētās tee mihl augt; pašina ari katru putnu no wina dšeedaščanas waj ari lišdinas išklatā un olu krahjas . . .

Kā šchodeen wehl atminos šchis sehnoščhanas Busleišchu biršē, kopā ar weztehwu! Tagad weztehws atdušas kaphsehtas kalninā, blakam wezmahminai, bet wina peemina ne muhščam neišdšišis no manas firdš!

266. Cilveks un vilks.

Lapsa reiz stāstīja vilkam par cilveka spēku. „Neviens zvērs nespēj cilvēkam pretoties; par visiem viņš gudraks un stipraks.“ Bet vilks neticeja; viņš teica: „Es jau nu gan negriestu cilvēkam ceļu, ja man vien gadītos kādu cilvēku sastapt.“

— „Tāi ziņā varu tev palīdzēt,“ lapsa atbildeja, „atnāc ritā pie manis, tad parādīšu tev cilvēku.“

Jau no paša rīta vilks atnāca pie lapsas. Lapsa noveda viņu uz ceļu, pa kuŗu vienmēr mēdza iet mednieks. Vispirms nāca pa ceļu kāds vecs atvaļināts zaldāts.

— „Vaj tas ir cilvēks?“ vilks prasīja. — „Ne, tas tik reiz bijis cilvēks,“ lapsa atbildeja. Pēc tam nāca kāds skolēns.

— „Vaj tas ir cilvēks?“

— „Ne, tas kādreiz būs cilvēks.“

Beidzot nāca mednieks, ar divstobru bisi aiz muguras un dunci pie sāniem. „Tas, lūk, ir cilvēks,“ lapsa teica uz vilku; „ej un raugi viņu pārspēt, bet es paslēpšos alā.“

Vilks devās medniekam preti. Mednieks, vilku ieraudzījis, nodomāja: „Zēl, ka neesmu ielādejis bisē lodī, bet tikai sikas skrotis.“ Tad viņš iešāva vilkam ar bisi sejā. Vilks saviebās, taču neļāvās sabiedeties un metās mednickam virsū. Mednieks izšāva vēl otru stobru. Zobus sakodis vilks panesa briesmīgās sāpes un uzbruka medniekam. Mednieks izvilka dunci un ar to tā apstrādāja vilku, ka vilks vienās asinīs tikko dzīvs aizbēga pie lapsas.

— „Nu, brāl, kā pārvareji cilvēku?“ lapsa jautāja.

— „Ai, nedomāju, ka cilvēks tik breesmīgi stiprs!“ vilks gaudodams atbildeja. „Šākumā cilvēks noņēma no pleciem savu nūju un tad splāva pa viņu man acis. Tikko acis neizsvila. Kad viņš vēl otrreiz splāva, tad man trāpija purnu kā zibens un krusas spērieni. Es tomēr saņēmu dūšu un skrēju viņam virsū; bet šis, ko domā, izrauj kādu no savām ribām un ar šo spidīgo kaulu mani tā ņēmas glaudīt, ka tik, tik dzīvs izspruku!“

— „Redzi nu, ka man bija taisnība,“ lapsa teica, „uz priekšu nelielies vairs ar savu spēku.“

Grimms.

267. Cilveks un kustoņi.

Meža zvēri teica uz cilvēku: „Šargies, mēs tevi saplošīsim, tev kaulus salauzīsim un paši noslēpsīmies biezajā mežā, kur mūs nevarēsī atrast.“

Putni lieljās: „Mēs uzlaidisimies augstu gaisā, kur cilvēks mūs nevarēs aizsniegt, jo viņam nav spārnu.“

Zivs prātoja: „Nolaidišos ūdens dibenā; cilvēks nespēj ūdenī elpot un tapēc manis te nedabūs.“

Tārpiņš sprieda: „Bet es ierakšos zemē, tur manis cilvēks neatradis; bet ja arī atrastu, mani viņš droši vien atstās mierā.“

Cilvēks paņēma līdz suni, bisi, cilpas, maksšķeri un tad gāja ciņā. Šuns zvērus uzmekleja un cilvēks tos nošāva; putnus cilvēks eevilinjaja cilpās un saķēra; tārpu izraka no zemes, uzdūra uz maksšķeres un tad izmaksšķereja zivi. Tā cilvēks pārspēja visus dzīvniekus.

Wachterows.

268. Wifceem jamahzas!

„Kā tīvai tehws war tā wiņu sinat: kad jawed tihrumā mehsti, kad jeme jaar, jaezē, kad jasehji kura labiba, japlauj šeens u. t. t.? Un kā wiņsch pašihst, kad labiba eeahkusees, plaujama? Kamdehš es neprotu ne art, ne plaut, pat ne malku škaldit tā, kā tehws?“

Echahdi jautajumi man behrnibā beehji usmahzās, redsot, kā tehwan wedās wiši darbi, ko ween nehma preekšā. Bej laufa darbeem wiņsch prata pa druskaļi arī dāschadus amatus, pats prata jālahpit jābojajuschos darba rihfus un šaimneezibas leetas. Bet man, ko arī nemehginaju darit tehwan pakaf, nekas lahgā neišdewās. Tehws šinaja arī, kas noteek pašaulē, kā pašihdsetees steidšamōs nelaimes gadījumōs un wehl daudz ko. Pat kaimini beehji nahza pee tehwa padomu luhgt. „Mans tehws ir gudrakais žilweks pašaulē un šin it wišu,“ nodomaju pee šewis.

Kad tehwan reij par to eeminejos, wiņsch pašmihneja. „Tew, dehls, brihnumš, ka es wišu ko šinu labaf nekā tu. Par to jau arī ešmu par tewi daudz wezats un ešmu wairaf un ilgati mahziices.“

— „Kur tad tu, teht, mahziices?“

„Sahlumā, tāpat kā tu, noslati'os šawa tehwa darbōs un mehginaju tehwan darit pakaf, nereti arī pašihdset. Kamehr biju mašs, newedās, bet jo wairaf peeaugu, jo wairaf eemanijos. Wareju jau pašihdset pee grahb-šchanas, ezešchanas, šchagaru ziršchanas un ziteem darbeem. Tad tehws mani nodewa školā. Škola gan nebija tik laba kā tagadejās, tomehr lafit, rakšit un drusku rehkīnat winā eemahziijos . . .“

— „Waj tu, teht, ilgi gahji školā?“

„Kur nu ilgi: tikko trihs šeemas. Pehz tam mani eejwehtija, un nu bija jāstrahdā kopā ar tehwu un puišceem wiši darbi. Pamašam eewingri-

najos un wareju strahdat tāpat kā ziti. Bet es neapmierinajos weenigi ar to, ko redseju mahjās. Noštatijos kā strahdā amatneeki un mehginaju strahdat winu darbus; lafiju awises un grahmatas un allasch raudsiju eemahzitees, ko wehl nesinaju. Mahjās pamasam šakfu eewest un ismehginat daschus jauninajumus, kā to eeteiza grahmatas. Peerunaju tehwu un šakfām leetot leelos arklus, atšperu ezesčas, seht ašbolianu, appludinat un kopt plawas, audset wairaf lopu. Zaur to uslabojās muhju šaimneeziba. Kad wehlat tehws man atdewa mahjas, tad eewedu wehl wairaf jauninajumu, kuras biju eepreelšch pamatigi pahrdomajis, ismehginajis un par labeem atfinis. Tā waru nereti kaimineem dot labus padomus. Bet ja tu domā, ka es par wiseem gudraks, tad tu alojees. Beeschi, loti beeschi gadaš, ka es nespehju šapraft sinatniškus rakstus; leels truhkums manā dšihwē ari tas, ka neprotu neweenas šweščas walodas. Tas man allasch šchehl, ka neesmu wairaf školots, un gribas, kaut tu, dehls, eemahzitos wairaf. Ja, tew buhs jaet skolā un daudš jamahzas.”

— „Waj tad skolotaji, teht, ir tik gudri, ka wini war mums eemahziti wišu, ko nesinam?”

„Skolotaji pašchi opmeklejušchi augstakas školās un tur mahzijušchees. Tamdehl wini sin wairaf, nekā mehš nemahzitee. Bet školās ir wišadas. Pağasta un pilsehtu pirmmahzibas (elementar) školās mahza tikai wisnepezeeschamafās sinibas un walsis walodu, draudšes un diwklasu ministrijas školās mahza jau wairaf, pilsehtu skolā u. z. wehl wairaf; gimnastijās un realskolās mahza wairaf šwešchu walodu un šagatawo uš eestahšchanos augstškolās. Augstškolās atkal ir wairaf nodalu, kuras katrā mahza daschadas sinibu nosares, kā: ahrstneezibu, walodas, dabas sinatnes, teefas leetu sinibas u. t. t. Kamehr teef tik tašlu un nobeids augstškolā kahdu nodalu, paet daudš, daudš gadu. Gemahzitees it wišas sinibas nespehš neweens zilweks, tapehš neweens newar šazit, ka winam wairs naw jamahzas. Wišeem jamahzas gan weenam no otra, gan no dšihwes un dabas parahdibām, gan skolās, gan no grahmatām kā no paščas behrnibas, tā lihds firmam wezumam . . .”

Daudš ko nesapratu toreij no tehwa isškaidrojuma. Bet nu wairs nebiju noškumis un nepazetigs, ja man kahds darbs no eesahkuma neisdewās. Sinaju, ka „neweens meistars nekriht no debesim“, bet zilwekam wiš kas jaemahzas; kad tikai papuhlešchos, gan tad eemahzišchos un pratishu — Šchi pahrleeziba eedewa man ari skolā isturibu pee gruhthu usdewumu ispildišchanas.

®.

Paruna: Muhšchu dšihwo, muhšchu mahzees!

269. Tam ween preefi gawilè!

Tam ween preefi gawilè
Wijà plaschá pasaulè,
Kas ar prahtu bedfigu
Dsenas eeguht gudribu.

Kr. Walbemarš.

270. Darbš.

Pat ņmilgas dahrjā lihgojas	Pee darba tad nu, behrni, ar
Un meerā naw nekās,	Lai jautri stahjamees,
Ir uhdens upē nemitās,	So laimigš tas, kas strahdat war,
Redš kotā lapinās.	Kam spehku dewis Decwš.

Pee darba azis gaišči spihd,
Un ihfi aistek laiks;
Kad beigts, tad preefi firdt miht
Un meedfinšch natti maigs.

„C. St.“

271. Neredšigais Indrikis.

Indrikis bija divi gadus wezs, kad breešmiga baku ņehrga winam laupija azu gaišmu. Winšch nu bija neredšigs. Ne ņawus wezatus, ne zitus zilwekus, ne miho ņauliti, neko winšch newareja redset. Bet Indrikis bija wehrigš puisens. Winšch augdams eewingrinajās isleetot zitus juteklus — dširdi, tausti, ošchu un garšchu — truhštioschās redšes weetā. Sewišchi dširde un tauste winam koti attihštijās un kluwa par leeleem palihgeem.

Ar dširdes palihdšibu Indrikis, kad bija peeaudšis, pašina zilwekus no ešchanas, ņoleem un balšs ņkanas; winšch mahzeja iščkirt ari putnus un zitus dšihweekus no winu balšs. Gedams, Indrikis allasch tureja rofās nuhjinu, ar kuras galu aptaustiija ņemi: tā winšch noņkahrtta, ja zetā bija kahds kawellis, un gahja it weikli. Tauste dewa Indrikim eespehju nodarbotees ari daščhadeem amateem. So ņewišchi winšch bija eezeenits tā kuryneeks un kurwju pinejs. Winšch koti mihtoja dabu. Ar taustes un oščas palihdšibu tas pašina katra stahda lapinu un katru ņeedinu. Sewišchi Indrikim prahts nešās uš dšeesmām un dšeedaščhanu. Winšch patš ņazereja wairaf dšeesmu, kuras draudšes mahžitajš norakštija un lika eespeest. Tā neredšigais Indrikis kluwa par pirmo latweeščhu tautibas dšejneeku.

Wina dšeesmas laša wehl muhšu deenās.

R.

Waj tew ņinami kahdi neredšigi zilweki? Kā wini isleeto zitus juteklus redšes weetā?

272. Klibais un neredzīgais.

Klibajam un neredzīgajam bija jaiet pār strauju upi. Neredzīgais paņēma klibo uz pleciem un abi pārgāja labi upei pāri.
L. Tolstojs.

273. Kurlmehmais.

Manā dsimtenē senat staigāja apkārt un tirgojās kāhds kurlmehms paunu šchids. Wiši pasina wiau un ļauza par mehmo šchidu. Mehš behrni šahkumā toti baidijamees no šchi šchida, mahtes reijem ar winu baidija brehtus, teikdamas: „Pag, pag, aidošchu tewi mehmajam šchidam, ja nebuhši klušu.“ Sewiški muhs baidija tas, ka winašch mehdsja tā dohji un nepatīškami eesauttees un tad rahdit daschadas sihmes, ko mehš nesapratām. Bet peeaugušchee turpretim šapratās ar mehmo šchidu tihri labi. Wini pat labak pirka no mehma, nekā no ziteem paunu šchiddeem, jo mehmais nekad nedzinās laudis nokrahpt. Ja wajasdseja pogu, adatu, deegu, dsihparu, lentīschu, zepuru „nagu“, uspirkstenu, kemmu waj zitu sīhkatu leetiau, tad tikai bija mehmajam šchidam japarahda patš preeščhmetš, waj ari japrot išrahdit, kā šcho preeščhmetu išleeto, un mehmais tuhlit waj nu purinaja ar galwu, par sihni ka naw, waj atkal pamahja ar galwu un tad naigi raifija paunu wakā. Zenu winašch usrakstija ar krihtu uš dehlīschā, kur ari pirzeiš ussihmeja šolito sumu. Weens nolaida, otrs peelika un tā tahtak, lihdi bija panahhta weenošchanās.

Reiļem mehmais šchids luhdsjās ari nahtsmahjas un ehdeenu. Pirmā gadijumā winašch nokabra galwu, peemeedja azis un atšlehja galwi rotās tā gulot, otrā — atkal koščhaja šobeem un rahdija uš wehderu. Winašch prata pat išrahdit, ko luhds wakarinām: maiši, peenu, filki waj šweestu. Sewiški labi mehmajam šchidam wedās „šarunatees“ ar manu tehwu: winašch „išstahstija“ tehwan garu gros notikumus, kā winam muhschā atgadijees, un tehws winu šavrata.

Wehtak, kad mehmais šchids bija muhju mahjās pahris reišu par nakti gulējis, mehš behrni no wina wairs nebaidijamees. Šahām pat pašchi ar winu tirgotees un šarunatees.

Waj tew gadijees redset kurlmehmus zilwekus? Waj eši nowehrojis, kā wini šarunajas? Kamdeļ kurlmehmi neprot runat kā mehš? (nedšird).

- Wihtlas: 96) **Diwas ašis behrsa malkas, weena alkščua pagalite?**
97) **Diwas mahjinas abpus' kalnau?**
98) **Salihzis, šakrupis, pee kalna malas peespeedees.**

274. Nodarbošchanàs iswehle.

1. „Preekš femes darbeem puisens par šlimigu, tamdeht wiñam ja-mahzas waj nu par mahzitaju, waj par škroderi!“ Tahds bija gimenes apšpreekšanàs isnabhkums kabdâ wakarâ Meššsemneekôs.

Mana mahte nu ašgabja pee mahzitaja luhgt palihdšibu, lai waretu šubtit mani študet par mahzitaju. Bet mahzitajs teiza uš mahti: „Lai Meššsemneeze labak aštahj šho nodomu. Ja naw nekahdu zitu eemeslu, kamdeht puisenam jatop par garidšneeku, kâ ween wiñam šlimigums, tad lai labak is-raugas zitu nodarbošchanos.“ Mahte paklaušija un ašgabja pee škrodera: tã un tã, wiñai ešot puisens, kas gribetu mahzitees par drehbneeku.

„Kas tad ušwedinajis uš tahdãm domãm?“

— „Tas, ka wiñšch tahds šlimigs.“

Meištars nu peezehlees kahjãs un teizis: „Man jašaka Meššsemneezei, ka škroderim jabuht loti weweligam no dabas: pirmkahrt — daudšã šehdešchana; otrkahrt — šwehtwakarôs tablã eeshana pabr kalneem un lejãm, pee kam wehl kã šaldatam janes wišas leetas lihds; tad — dašchadais ušturs: pee weena semneeka leefs, pee otra atkal tauks, dašchãs mahjãs weenigi miltu ehdeeni, zitãs tikai gala, šchodeen kartupeli un šaknes, rihtu supas un putras. Un kur tad wehl wišadee zilweki, ar kureem jabuht darišchanãs! Te šaškabhuši semneeze, kurai nekas naw pa prahtam, tur atkal semneeks, kuršch publas tewi ušjautrinat un peeehdinat ar šaweem tukšchajeem jokeem. Un ar wišeem šcheem laudim škroderim jaišteek. Bet galwenais, ka škroderim wajadšiga webriga galwa! Wišs, kas pee lihka, kupraina waj greiša zilweka nepareišs, škroderim jaišlabo. Lai waretu pagatawot apgebrbu, kas taišni laikã, škroderim japašihšt ne tikai apgehrbjamã augums, nẽ, wiñam, tã šakot, jaaptwer wiša ta buhte. Japašihšt ari drebbe, no kuras apgehrbs gatawojams. Dašcha drebbe steepjas, zita eeraujas; šchi patura krahsu, ta nobahl. Kas wišu to nesin jau no šakhta gala, tas išdaris nejhdsjibu. Ihji šakot: škroderim jabuht laušchu un pašales pašinejam. . . Lai sehns atnahk šchinis deenãs uš Alpeneekeem, kur štrahdašchu, gribu redšet, kahds wiñšch ir.“

2. Kabdã jaukã rihtã es ašgabju. Igi štabweju Alpeneekôs pee ahrdurwju šleegšchã un domaju: „Kã gan buhs, kad atkal isnabhšchu ahrã?“

Kad eegabju, meištars šehdeja pee galda un šchuwa. Paliku pee durwim štabwam. Wiñšch tikai wilka uš augšchu un uš semi šawu pawedeenu; šeenas pulkstenis tikšchkeja, mana širds krubtis pukšsteja.

„Ko tu gribi?“ meištars pehž kahda brihšcha eeprašijãs. „Gribu mahzitees par škroderi,“ es bailigi atbildeju. „Tad šehdees, panem adatu ar deegu un šašchuj šho peedurkni.“

Dariju, kà man lika — tomehr tas naw wis tik weegli, kà isteikt. Spraudekli atradàs kahdas tribsdèsmít daschada leeluma adatas, uf galda bija deega kamoli wišadàs krahsfàs un šmalkumà. Un kà lai šafchuj kopà peedurknes abas dalas? Gan usmetu meistaram waizajošchi škatu, bet meistars nelikàs ne šinis. Ešabku tad jau pats: usliku wadmalu uf zeli un eedubru pirmo dubreenu. Pawedeens iswilkàs zauri, tà tad pirmais dubreens neisdwàs. Libdš aufim nošaržis, pehtiju pehž neweikšmes eemesla. Beidsot atradu, ka biju peemiršis aismest mešglu. Ar leelàm publèm eemetu mešgliu un nu šchuwu. Pawedeens rešchgižàs un tinàs, adata duhràs pirkštà, drehbe nepeguleja klaht, bet ar katru pawedeena wilkšchanu zehlàs libdš gaišà; reišèm pawedeens pabrtruhka.

Šchuwu tà šawas pabri stundas. Bet meistars wišu laiku nebilda ne wahrđiau. Kad domajos ešam galà ar peedurkni, lukkojos waizajošchi uf meistaru. Wišch nu teiza: „Atabrđi peedurkni atkal walà libdš pašcham pehđejam dubreenam un pawedeenus iswelž ruhpiigi abrà. Usmanees, ka nešagrees drehbi!“ Kad ar bailèm un šahpèm biju isdariis ari šcho usdewumu, un peedurknes dalas šahweja atkal katra atšewišchki, meistars nolika šawu darbu un šazija uf mani:

„Gribeju tikai redset, kà tu kersées pee darba. Dewar teikt, ka neweikli, tikai wadmala japeespeesch ar zeli pee galda malas, lai nekuftas. Weblak, kad pratifi, tad wadmala nekuftesées ari beš peespeeschanas, tà kà man. Pirkštà jamauz uspirkstenis, žitadi rokà buhs tikpat zaurumu kà drehhè. Pawedeens janowafko, lai naw bahrkštains un netruhkšt.

Dubreeni jaekahrto tà, ka wini weens ar otu šaetas kopà, žitadi wible weras walà; isđara to ar atpakatdubreeneem. Drehbju dalas šafchuj tà, ka wibles wairs naw jaatabrda. Bet ja kahdreif wible atabrdama, tad par to newajaga šawilkt škabhu šaju; juhtelibu muhšu amats nezeesch.

Krats webršchi dšinejs tewi isšobos un prašis, waj eji paehemis libdš gludinamo dšelfi, ka wehjšch neaišpubšch prom; kamehr tikai warès tewi redset, wišch blehs pakat kà abšis. Atwehli tam šcho preeku un ej godigi šawu zelu. Prahtigs žilweks nekaunas no šawa godiga amata, bet mulkis nešpehž tabdu eemahžitees.

Škroderis nekad naw wišu ismahžijees; katram darbdewim šawads augums, ik kužu gadu žitadas modes; škroderim naw tikai japeegreesch un jašchuj, winam ari jadomà, mihto sehñ! No kreetna škrodera isnahžis daschš labs augšts kungs.

Ja tu teescham juhti šewi dšiau pehž šchi amata, tad gribu tew eemahžit, žik pats protu.“

Es pateizigi paloziju galwu. Kad gabju prom, Alpeneeks uf mani teiza: „Kà tew tas nahžis prahtà — mahžitees par škroderi? Weenmehr

šehdet peesmakušchâ istabâ ; laudis jau pa leelakai dalai nemehdj eelaišt istabâ pa logu fibru gaišu. Ja domâ, ka eši par wahju semes darbeem, waj ne-wareji tapt par ganu waj tamlihdšigu, kur allasch buhtu šwaigâ gaišâ ? Bet tâ ka nu tu eši reiš išwehlejees buht par škroderi, tad paleez ari šhini amatâ. Ja šahp krušts no daudšas šehdešchanas, tad domâ pee ta tur augšchâ, kas grib, lai waiga šweedrôs ehdam šawu maiši. Ja ir griba un pazeetiba, gan tad ari wišs zits buhs labi ! Manâ mahjâ eši šhodeen eesahzis, es buhšchu taws krušttehws amatâ. Ja tew kahda wajadsiba waj šuhdšiba, tad nahj ween pee manis !“

Man mahzibas laikâ bija maš par ko šwehlotees. Alpeneeks ari ne-
buhtu man špehjis lihdsēt. Šchis labais wihrs nomira jau peežas nedelas
pehž manas eestahšchanâs amatâ. Petersis Kosseggers.

Kuri škrodera amata grubtumi ? Kâ meistars eepašinâs ar pui-
šena špehjam ?

275. Kâ kalejš išpildija šawu peenahkumu.

Kalejš kala šiju dšels šiltam. Leelais wejeris fritâ dimdedamš uš
glušchi balti nokaišeto dšelsi, un šelta dširksteles iščkihda uš wišam pušem.
Kalejš kala un domaja par zilwekeem, kuri staigâs un brauks par tiltu.
Išgi kalejš šrahdaja, kaldams šiju ; winščh bija noguris un išsalzis. Weidšot
darbs padarits ; war eet mahjâs, paehšt un atbušetees.

Bet kalejš pirms aiseešchanas wehl reiš apluhkoja darbu. Wina stingrâ
ažš pamana šchauru plaišu pašchâ šijas widû. Plaiša til mašina, ka zits to
nebuhtu pat pamanijšis. Bet kalejš šin, ka šija war pahrlušt, un tad war
eebruht wišs tilts.

Šeemiršts nogurums un iššalkums, un kalejš šahšt darbu no jauna.
Winščh nemeta meeru, pirms nebija pahrlēezinajees, ka šija beš wainas.

Drihš tilts bija gataws. Pa winau staigaja un brauza šunteem zilweku.
Tilta widû bija muhšu pašinas kaltâ šija. Uš winas atbalstijâs apfahrtējâs
šijas. Ja wina buhtu pahrlušt, tilts eebruhtu un daudš zilweku dabutu
galu. Bet šija bija štipra. Kalejš bija išpildijis šawu peenahkumu.

Wachterows.

276. Lauku un pilsētas bērni.

Kadâ vasarâ atbrauca pie mums viesôs brālens Viktors no
Kuldigas. Viņš bija gluži savads nekâ mēs lauku bērni. Mēs
valkajâm pašautas drēbes, pa vasaru staigajâm basâm kājâm, ritôs
cēlamies agri augšâ un dzinâm ganôs. Viktors turpretim bija

ģērbies skaistōs, zilōs, pirktoš vadmalas svārčiņōs, spīdigām pogām, tādās pat isās biksiņās, garās zeķēs un brūnōs pogu zābakōs; galvā viņam bija grezna platmale. Ritōs Viktors nebija radis agri celties, grībeja gulet līdz brokastlaikam; vakarōs atkal nemaz nevarēja aizmigt, bet ilgi palika kājās. Brokastis tam nepatika putra un melna maize, jo bija paradis dzert ritōs kafiju un ēst baltmaizi. Ari citi laucinieku ēdieni bieži Viktoram nebija pa zobam.

Taču pamazam Viktors pierada pie mūsu dzīves. Vedām viņu līdz ganōs, radinājām staigāt basām kājām, gājām ogot un sēņot, maucām stabules, oksķķerejām putnu lizdas . . . Ari strādāt viņš līdzēja tāpat kā mēs dažāduš darbus: dēstīt kartupeļus un kāpostus, ravēt dobes, grābt sienu; mēģinājās ari ecēt, art un pļaut. Pret vasaras beigām Viktora lepnās drēbes bija stipri padīlušas un izbalejušas, to tiesu seja bija nodegusi brūna un bālie vaigi kļuvuši sārti kā mums laucinieku bērniem. R.

277. Zautas dzeefmas.

Mi, tehwa semite, tawu jaukumiau,
Smildsina seedeja šudraba seedus!

Kas kaiteja man dšihwot
Apalā kalnīnā:
Wisapfahrt šaule tet
Sudrabiau šijadama.

Daita šeha arajam
Pašchā kalna galinā:
Wisapfahrt leepu koti,
Widū seed ahbelites.

„Latwju Dainas“.

278. Pirmo reisi pilsehtā.

1. Dewinus gaduš wezu mani panehma pirmo reisi lihds uj a prinča pilsehtu Kuldigu. Kā šchodeen wehl to atminos.

Patlaban bija eenahkuschās ehrtšchku ogas. Mehš behrni lašijām ogas wišu deenu. Deenwidū un nowatarēs nahza ari leelee mums palihgā. Bijām peelafijuschī trihs mehrus ogu. Tehws winas šabehra fastēs un tad eelika pehdejās diwjuhgu orē Sem fastēm palifa šeenū, lai ogas tikdaudš netrizi- notos un nešafchihstu. Wehl eelika orē wairaf špainišchu ar eekrahtu šweestu un grošu ar olām. Wišu to wezaki grībeja Kuldigā pahrdot.

No mums lihds Kuldigai 25 werstis. Lai tiktu laikā tirgū, bija jā- išbrauz no mahjām jau labi agri. Domās par rihtheenas braukšchanu mani nodarbināja wišu nakti, ka netaf newareju gulet. Šau gaisminā biju kašjās un šagehrbos jaunajās drehbēs . . .

2. Pehdigi wijs bija ņagatawots, un mehš ar tehwu, mahti un puifi Klahwu ņehdejām ratōš . . . Tifdaudj bija zekā ko apbrihnot, par ko praņchnat.

Pabrauzām garam muhju jaunajai pagasta ņkolai, kuru wehl nebiju redsejis. Ar puņstojchu firbi apluņkoju leelo muhra mahju, kura wezafi bija nolehmuschi jau rudeni mani nodot mahzitees. Kamehr praņchnaju wezakeem par ņkolu un dņihwi winā, bijām atņneeguņchi muhju pagasta robeņchu. Te bija uņzelta leela ņemes tņhupa („kupatņha“) un uņ tās ņtābs, kura weenā puņē uņroņstits muhju, ņaunās muiņchas pagasta, bet otrā puņē kaiminu Dņhineeku pagasta wahrds. „ņchis pagasts naw leels, tapehž winam naw pat ņawas ņkolas; behrni mahzās Dubru pagasta ņkolā,“ tehws paņlaidroja. „Tapat kā ņaunmuiņchneekem atkal naw paņcheem ņawas baņnizās, bet kopā ar Dņhineekem atmeklē Lutrinu baņnizu un ņkaitās pee Lutrinu draudņes,“ peebalņoja Klahws. Kamehr tehws ņtāhtija, kapehž laudis dņihwo atņewiņņkōš pagastōš un draudņēs, un kaņbi uņdewumi pagasteem un draudņem, bijām eebraukuschi Wahrmas pagasta un draudņes robeņchās, pabraukuschi garam maņajai Wahrmas baņnijai un eebrauzām leelajā Wahrmas meņchā. Par ņcho welelu juhdņi garo meņchu biju dņirdejis daudj breeņmu ņtāhtu. ņenaf winā beeschi mituņchi laupitaji. Man, lai gan wezakeem neteizu, tomehr bija tā kā bail braukt pa ņcho meņchu. Tā ween litās, ka aij winas egles jau gluhn kaņds laupitajs un klups azumirklit wirjū . . . Peeņpeeschos tuwal mahti un nedņirdu wairs tehwa paņlaidrojums par to, ka wairaf pagastu un draudņchu ņastahda aprinķi un ka muhju pagasts atrobas Kuldigas aprinķi . . . Pabrauzam breeņmu eglei garam . . . nekās; bet nu atkal bailes no otrās, treņchās . . .

Beidsot bijām meņcham zauri.

Mahte eeteizās: „ņkatees, dehlit, tur winus tornus un augstos ņkurstenus — ta Kuldiga!“ Teescham — gluņchi ņkaidri redņami baņnizu torni, ņabritu ņkursteni un prahwakee nami, kaut gan strihpainee werstu ņtābi rahda, ka jabrauz wehl weņelas 12 werstes. Degu aij ņinkahribas, drihjak tikt Kuldigā, un ņkubinu Klahwu, lai brauz ahtraf. Bet ņirgi jau noguruschi, ari ņtipri karsts, tapehž brauzām maņeem ritņcheem. Neko darit — japazeeschas . . . Un es kaweju laitu, laņidams zelastabinu uņroņstus un ņalihdņinadams katra ņaimneka uņzihtibu leelzeta granteschanā. Drihj eeraugu wareno Wentu, kura lo'as zelam eeblatam, un kaņdu laitu weenigi wina ņaista manu uņmanibu.

3. Jo tuwaku nahzām pilsehtai, jo wairaf redsejam brauzeju. Ziti weda pahrdot kā mehš ogas, olas, ņweestu; ziti — labibu, zahkus, ņwenus, jehrus, telus. ņepraņijos tehvam: „Waj tad kuldidņneekem paņcheem naw

tihrumu, mahjlopu un dahrsu, ka mehš teem peewedam jawus lauzineeku raschojumus?" — „Ja ari ir, tad loti maj, tā ka wišēem pilšehtas eedšihwotajeem ar to nepeeteek; tadehl wineem japehrf šchis prezes no mums par naudu.“ — „Bet kur tad pilšehtneeki dabū naudu?“ jautaju tahtaf. — „Nowerho šchodeen labi usmanigi pilšehtas dšihwi, tad labaf šapratifi šcha jautajuma etbildi. . .“ Tehws gribeja wehl paffaidrot, bet mehš patlaban usbrauzām uš afmeneem brugetās šchosejas, un rati rihbeja tif stipri, ka nezwarejām šarunatees.

4. Šchoseja un kahjneeku zelini abās pušēs, kur fastahditas divas rindas leepu, man loti patika. Jo tuwat peebrauzām pilšehtai, jo dširdamata kluwa jawada šchnahšchana, kas pahrspehja pat ratu rihbešanū. Kad usbrauzām uš leelā muhra tilta pahr Wentu, tad tehws mani peezehla ratōs stahwuš, un es eeraudšiju šchnahšchanas zehloni. Šchkehrjam pahri Wentai steepās it tā seena, un no šchis gahšās mutulodams lejā uhdens. Tas bija leelists škats! Bet nebija watas apluhkot pamatigat šcho slaweno Wentas „rumbu“. Wahre šolija aišwest mani pee „rumbas“ wehlat, pehz tirguš, bet tagad esot jasteidi, ka waram pahrdot šawas prezes. . . Gebrauzām Kulbigā. Zif te wišs jawadats nekā pee mums uš laukeem! Škaištās diwun trihsstahwu mahjas. . . Milšigais basnizas tornis. . . Dašchadi krahjotee un leeleem burteem aprakšitee logu šlehgi, durwis un šewišchitas ištahrtneš. . . Uš weenas ištahrtneš ušbildets miltu maisš, filku muza, zukura galwa, špitschku, tehjas un bonbonku pakinas. . . Uš otras mahjas durwim pakahrts selta klingeris, un uš loga redšamas dašchadas balmaišes. . . Uš treschā nama wahrteem lašams ušrakšts „Gebrauchšanas weeta“, un pee durwim peelikta ištahrtne ar pudetu un tehjannu nobildejumeem. . . Tahtaf uš kahda šlehga šahbaka nošihmejums un logā redšami dašchadi gatawi apawi. . . Wehl tahtaf uš logeem diwas milšigas pudeles, bet wirš durwim diwgalwaina ehrgla šihme un ušrakšts — „Apteekis“. . . Turpmakā namā uš logeem dašchadas grahmatas bilšchaineem wahšteem. . . Bitōs logōs trauti, lampas. . . Wehl zitur — šlintes, rewolweri, dašchadas dšelšs leetas. . .

Škatos šchat brihnumu pašaulē eepleshstām azim un muti. Bet šchihdi un ziti pilšehtneeki nahš pa tam pee muhju, tāpat fā pee zitu eebrauzēju rateem un praša: „Nu, šaimneek, ko juhs šchodeen labu pahrdoseet?“ . . . Dšird rumajam ari wahzifki, kreewifki, šchihdiški. . . Uš eelām redšami apbrunoti pilšehtas šargi (gorodowoji), redšeju waschonī brauzam ari pilšehtas polizijas prištawu. . .

5. „Rahtš nama“ pulkstenis šita astonus, kad usbrauzām uš tirgu. Dgu wehl bija maš eewests, tadehl muhs apstahja pirzeji no wišām pušēm. Diwās stundās bijām pahrdewušči wiju wejuntu. Klahws nu nobrauzā uš

eebrauzamo weetu paešdinat širgus, bet mehš gahjām weitalōš eepirktees. Tehwš nopirka divas isfaptis, šesχus isfapšchu „bruzekfus“ (štrihfus), pušmužu filku, podu šahls un špitščkas; mahte atkal pirka galwas lakatiņus, katuna jakas, šχujamās un adamās adatas un man un brahšeem zepures. Gegahjām ari tai pahrdotawā, kur uš logeem stahweja bilščainās grahmatas. Te tehws nopirka un eedahwinaja man par peeminu pirmajam Kuldigas brauzeenam grahmatinu „Robinsons Kruhšinsχ“ . Kad bijām wišu wajadsigo nopirkušchi, gahjām apzeemot radus. Brahlens Wiktors preezajās, redšot mani pee šewis. Winšχ man israhdija šawas mantas un grahmatas; eedahwinaja man jozigu papira šiparu, kurušχ zilaja kašjas un rokas, kad raustija pee auklinās. Wiktorā mahte, mana krustmahte, zeenaja muhs šahšumā ar kofiju un baltumaiši; wehlat ar pusdeenu. Pusdeenā pahrnaħza mahjās ari Wiktorā tehws, manas mahtes brahliš. Winšχ bija par ušraugu Kuldigas špitščku fabrikā „Wulkanā“. Mehš ar tehwu aijgahjām peħz pusdeenās krusttehwan lihdi uš fabriku, un te mums israhdija, ka pagatawo špitščkas. Krušttehws nošχehloja, ka neesot mahjās fabrikas pahrwaldneeks, tad winšχ buħtot atwalinajees šχo peħzpusdeenu no darba un mums israhdijis Kuldigu. Reko newareja darit, bija jaet weeneem. Aijgahjām pee „rumbas“, apšlatijām no aħrpupes školotaju šeminaru,*) gimnastiju, adatu fabriku un zitas leelakās eħkas, eegahjām pasta namā, kur tehws nodewa kaħdu telegramu, un man bija isdewiba nošlatitees ka telegrafē, tad gahjām uš eebrauzamo weetu. Širgi jau bija paeħdušchi. Klahws drihš eejuhdša, un nu brauzām mahjās. Biju tā noguris no daudšajeem eespaideem, ka drihš eemigu mahtes tleħpt un atmodos tikai, kad bijām jau mahjās un bija jaet gulet.

6. No rihta newareju ne beigt stahštit brahšeem šawus peedšihwosjumus. Šχee grešnojās jaunajām zepurem, garšχigi eħda pahrwestos klingerus un prašχaaja mani weenmehr no jauna par brauzeenu un pašchu Kuldigu. Tikai wezafais brahliš, Wilis, atmēta ar roku un leeligi teiza: „Nu, es Kuldigā ešmu bijis, šinu wišu to, man nestahšti!“ Bet kad šaktu stahštit par špitščku fabrikas mašchinām, tad ari Wilis peenahza klaufitees. Špitščku fabrikā winšχ nebija tizis, kad bija Kuldigā, un tapeħz mani apšklauda. Bet majais Anšinsχ drihš eesahka šawu rotalajχanos: buħweja no kluzišeem Kuldigu, zepa klingerus un taišija špitščkas. n.

Rā šauz pagastu (pilšehtu) un draudši, kurōš tu dšihwo? Kuri jums wistuwakee šaiminu pagasti, draudšes un pilšehtas? Kurā aprinē atrodas tawa dšihwes weeta? Rā pelna ušturu uš laufeem? Kā pilšehtās?

*) Školotaju šeminarā mahjās tautiškolotaji.

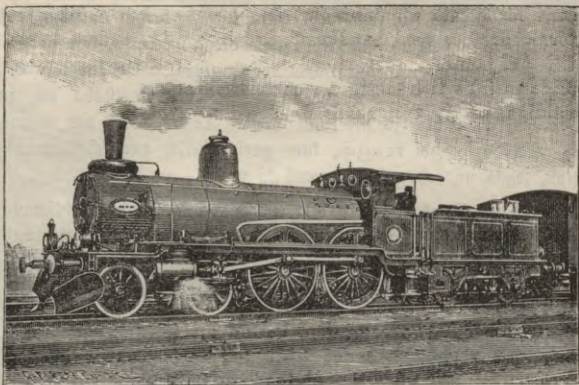
279. Mans pirmais brauzeens pa dselšzetu.

1. Tehwam bija jabrauz darinčanās uš Rigu. Winšch nehma ari mani lihđi. Lihđi tuwakai dselšzeta stazijai Aluzei ir no mums werstu peeždešmit. Išbrauzām jau agri no rihta. Zeličh bija peelijis, tapehž braufšchana nebija weegla. Beš maj 10 stundu pagahja mums zekā. Sahkām jau bailotees, ka nenonahšim stazijā lihđi pulksten tšchetreem pehžpusdeenā, kad peenahť brauzeens, kas aišwed uš Rigu. Domehr atbrauzām laikā. Tehws wehl pamahzija Klahwam, kā lai kopj sirgus, peešazija muhs gaidit pehž deenām peežām, tad eegahjām stazijā.

2. Stazijas leelajā istabā bija preekščā daudš zilweku, ar rokas aišsaineem, zeta kurwjeem u. z. leetām. Roswanija. Ta bija sihme, ka brauzeens atstahjis kaiminu Moscheiku staziju un tuwojas Aluzei. Wi ši kas gribeja ar šcho dselšzeta brauzenu braukt (pafascheeri), nostahjās weens aij otra rindā pee masa lobšina. Te pahrdewa brauzamās sihmes (biletēs). Peenahza muhsu kahrtā. Tehws pateiza, ka wehlamees braukt lihđi Rigai un šamafajaja prasito naudu. Mums nu eedewa diwas šalas papira laupšnas. Weena bija uš puši masaka; ta bija behrnu bikete, man nolemta; wina mafsaja pušzenu. Gribeju paturet pats šawu biketi. Bet tehws nekahwa, ka es nepašaudejot, un noglabaja abas ruhpigi mafā. Panehmām šawus aiššainus un išgahjām stazijas preekščpusē. Te jau stahweja wairaf zilweku un gaidija brauzenu.

3. Tehws man parahbija dselšs „zetu“, pa kuru brauzeenam japeenahť. Tikai šchis nemaj neišstatižās pehž parastajeem zeleeem. Te atradās diwas, weena no otras weenadā tahlumā (lihđiteku) guloščas dselšs šijas, dselšszeta šleedes, kuras steepās uš abām pusēm no stazijas, žil tahlu ween bija eespehjams šaredšet. Bija te ari wehl otrs šleeschu pahris, kurščh weenā galā išbeidšās, bet otrā šagahja kopā ar garajām šleedēm. Uš šchim šaru šleedēm stahweja wairaf mahjinu uš riteneem, ar un beš logeem. Tehws teiza, ka šchis mahjinas esot rati jeb wagoni, kurds pa dselšszetu brauz waj atkal wed daschadus preekščmetus. Ari mums buhščot jabrauz tahdā wagonā. Mewareju šaprast, kā brauzot riteni nenoflihd no šleedēm, jo pehdejās štipri šchauras. Domehr kad ušmanigaf apstatižu wagona ritenus, tad pahrleežinajos, ka riteneem weenā malā paaugštinajums, kas nelauj riteneem noflihdet. Stazijas tuwumā redžeju ari leelu muhra torni un daudš malkas. „Torni eepumpē uhdeni,“ — tehws teiza — „no tureenes uhdeni eclaiščh brauzeeņa maščhinas katlā; uhdens katlā wahras, pahrwehřščas garainds, un garainu špehšs „welf“ maščhinu un winai peekehđeto wagonu rindu uš preekšču.“

4. „Duhf, fur jau brauzeens nahk!“ ijsfirdejām wairaf balju. Es paštatijos ņ rahdito puši, bet redseju tikai nelelu duhmu mahkoniti pazelamees pahri mešham. Bet mahkonits nahza weenmehr tuwak. Weidsot bija redjama wesela ratu rinda, kas dahrdedama mums tuwojās. Ru jau wareju ijschirt atsewiščkus wagonus un pašchā preeščhā mašchinu, lokomotivi, išo iwaita sirgu, kas wilka wišu wagonu rindu.

Atskaneja iwilpeens, iwans, un brauzeens apstahjās. Mehš steidsamees cetitt wagonā, jo brauzeens stahw tikai daščas minutes. Noščhamees ar tehwu ņ kahda ņola pee loga . . . Drihs atskaneja atkal iwaniščhana un iwilpeens, un brauzeens jau dewās ņ preeščhu. Es statijos ahrā pa logu . . . Newis wilzeens eet, bet ehfas, kofi, lauti, plawas, wišš ņreen mums preti, ahtrat, weenmehr ahtrat! Bet es par to nebrihnijos, jo jau sinaju, ka tas tikai tā isleefas, pateefibā mehš kustamees ņ preeščhu, un zelmalas preeščhmeti stahw ņ weetās . . . Šcho parahdibu biju jau wairakkahrt agrak no wehrojis. Keiņem pabrauzām garam mašām mahjinām. Pee winām allašč stahweja kahds ar karodšinu rotās. „Dee dželšzela ņargi, kuri ar karodšineem ņno, ka zelšč kahrtibā,“ tehws paškaidroja.

Rahdu brihdi hijām braukučhi, te wagonā eenahza brauzeena konduktori un prašija, lai ņrašdam bišetes. Tehws pašneedša wineem mušejjās. Bišetes iņneeba zaurumus, tad atdewa winas mums atpakaļ. K.ahds no brauzeem bija pašaudejis jawu bišeti. Winam nu bija jašamajšā diwfahrtēja braučšanas mašja. Pee stazijām brauzeens allašč peectureja, pee leelakām ilgak, pee mašakām ihjaku brihdi.

Pee Belgawas stazijas stahweja weselu pusstundu. Mehš ar tehwu pastaigajamees pa to laitu gar staziju, tad eegahjām ari stazijā eefschā un isdsehram katrs glahši tehjas. Man gan buhtu gribejees eebraukt ari pašchā Belgawā, apluhfot scho Kurjemes gubernas pilsehtu, bet sinaju, ka tehvam jasteidj tift Rīgā, tadehl apmeerinajos. Drihs brauzeens atfal jahta eet, un pulkstens wehl nebija astoni, kad eebrauzām Rīgā. Slawens isgudrojums tahds dseljszelsch! Nepilnās tschetrās stundās bijām nobraukuschi wairaf kà 100 werstu, pee kam wehl katrā stazijā brihdi apstahjamees. Ar sirgeem buhtu bijis jabrauz gandrihs wesela deena un nafts, kamehr pa dseljszelu esam atbraukuschi gandrihs seščas reijas ahtraf. Un kur tad wehl tas, ka zelā naw josalst un jamirfst! Wagonā tu sehdi kà istabā un, ja tihf, losi awisi waj grahmatu, ja ne, sehdi 'apat. Te eerihfotas pat weetas gulschanai, tadehl ari tahdi brauzeji, kam garisch zelsch preefshā, panem lihdi spilwenus, segas un tad gul brauzeenā kà gultā . . .

Tehwa brahlis, kam tehws bija rakstijis par muhju braukschanu, bija atmahzis stazijā muhs jagaidit. Eesehdamees waschoni un oisbrauzām uš tehwa brahta dschwofli.

R.

280. Rīgā.

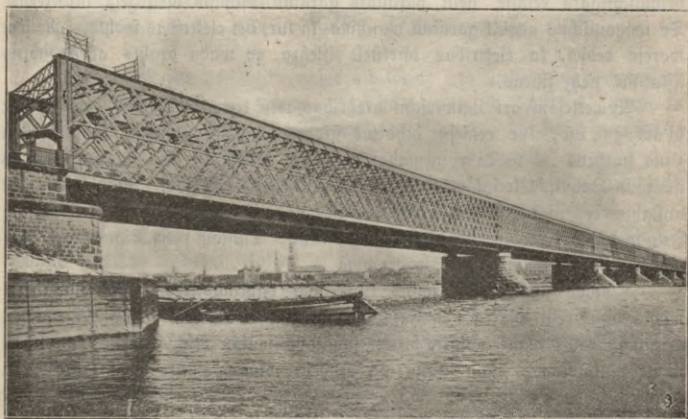
1. Daudj biju dsirbejis stahstam par Rīgu, scho Widjemes gubernas pilsehtu. Bet ka wina tif leeliska, to nebiju ne japnōs eedomajees.

Warenā, gandrihs wersti platā Daugawā! Kas pret tewi Wenta ar wiju sawu Kuldigas „rumbu“! Bet es, mulkitis, kad redseju Wentu pirmo reis, domaju, ka wina wisplatafā un leelakā upe pašaulē. Pa Wentu newar pat masi fugischi pabraukt, kamehr Daugawā pee Rīgas simteem leelu jo leelu juhras milsenu, kas abraukajuschi wiju pašauli. Un kur tad milfigais dseljs-tilts, kas steepjas pee Rīgas Daugawai pahri! Winisch atbalstas uš milfigem pihlareem, kas eemuhreti Daugawā. Kuldigas muhra tilts ir pret scho tiltu kà Ischschkitis pret Goliatu. Kā gan laudis warejuschi eemuhret pašchā Daugawas widū tif milfigus atmena stabus? Zil te newajadseja puhlu, isturibas un naudas! Ne par wolti, kà tehwozis stahstija, tilts mafajis wairaf miljonu rublu.

Wehl mani šaistija leele un augstee nami un šlaidee basnizu torni. Sewischi Petera basnizas tornis tihri kà aizinat aizinaja: „Ja tur uskshptu augschā, deef' kà tad iskatitōs? Waj mahkonas neisliktoš daudj tuwak!?“ Un es luhdsu tehwozim, kusch mani wadija pa Rīgu, waj torni newaretu tift augschā. Tehwozis parunaja ar basnizas šargu, un tas bija meerā uswest

nuhs par 20 kapeikām augšā. Raupjchana gan bija ļoti grūta. Reizas tīchetras nojehdamees atpuhstees. Beidsot bijām augšā.

Bija Rīga atradās jēn kahljām. Kur ween azis met, wišur pazelas bašnizu torni un fabritu štursteni pahri par namu tīchufureem. Tahlumā wiš jaulstarōs Daugawas lejas gals ar eeteku juhrā, Rīšchu un Juglas eiers, bet otrā pusē, tā šchaura lenta lokas Deelupe. Pa pašchu widu wel Daugawa šawus platos wilmus, isdalidamās daudz atiekās, starp kurām škaištas šalinas . . .

Šgi palikām augšā. No šchejeenes wareja Rīgu labi pahredset, un tehwozis man rāhdija pilsehtu un winas nomales: Tornakalnu, Ahgenskalnu, Šlguzeemu, Bolderaju, Mīhlgrahwi, Schreienbušchu, Strasdumuišchu un daudz zitas.

2. Wakarōs mehš gahljām uš Wehrmana dahrsju. Te bija daudz šauschu. Rahlbus te titai neredseja apgehrbus un rotas! Man patika apluhkot grejnās puķu dobes un štruhflu aku; tatjchu wismihtak klaušijos musiku špehlešchanā.

Kad tehws bija notahrtojis šawas darišchanas, tad aigahljām uš latweešchu teatri. Šrahhdija behrnu lugu „Sprihditi“. Šrahhdē bija daudz apmekletaju behrnu. Wini šrahhdija šawu peetrišchanu Sprihdišcha warondarbeem šlani plaušchkinadami. Man tahda plaušchkinaschana likās nepeeeklahjiga, lai gan tas, ka Sprihditiš pahrspehja Lahšchplehfi, šihštuli, welnu

un raganas ari mani šajuhšminaja. Turpretim tad, kad Šprihditim draudeja breešmas, man kļuva ļoti šmaga sirds un ašaras pa wari laužās no azim.

Daudj ko wehl dabuju redset un apbrihnot grešnajā Rīgā. Pa dcenu nereti stundām stahvejām ar tehwoišča dehlenu Baldi pee grešnajeem štatū logeem un apluhfojām wišu to krahschummu un bagatibu, kas te tif apburošchi waldšina azis un prahtus; wakarōs atkal pastaigajamees ar tehwu un tehwoišča peederigeem pa celām, kuras bija apschilbinōšchi gaischas no elektriškām lampām un gahses lultureem. Reij pat wišinajamees kugitt pa Daugawu un brauzām pa elektrisko eelu dšelszketu. Šchis pehdejais wehl brihnischi gaka cetajse, nekā parastais garainu dšihtais dšelszseta brauzeens. Te wagonišchus newelk garainu mašchina, kā tur, bet elektribas špchs. Reijem wareja redset, ka elektribas dširfstele isleħza no wada drahts ahrā: wina ijskatijās peħz sibeņs.

Apmetlejam ari Latweeschu beedribas retu leetu krahtuwi — mušejū; birām zirkū, kur redseju dihdinis filonus, lauwas, wilkus, lahtšchus un zitus ūwehrus . . . Tihri nemanot pagahja laiks, un bija jabrauz mahjās no šchis Latwijōs leelafās un bagatafās pilsehtas — Rigas. Mahjās brauzot apstahjamees uš daščām stundām ari Kursemes gubernas pilsehtā Jelgawā. Ari te bija daudj kas ko apstatit. Tatschu peħz Rigas man Jelgawa islikās neeziga un neeeewehrojama . . .

Klahws stazijā bija muhs tihri waj pahrgaidijees. Bet mahjineeki mahjā bija wehl wairak nogaidijūšchees un noruhpejušchees. Waj lai stahstu, ar kahdu kahri mani mašatee brahli šagaidija muhju Rigas kufukus un brihnuma nostahstus? Man ischita, ka peħdejee wineem patika wehl labak nekā pirmee.

R.

281. Wjweenu tahlak.

„Kur nonahšfim, kad iseesim no pilsehtas?“ jautaja Teodors.

„Pilsehtas malā,“ mahte atbildeja. „Tur eesahkas tihrumi, tur aug labiba; tur ir ganibas, kuras ganās lopi un aitas. Tur, kehlin, ļoti jauki! Domaju, ka tev tur labi patiks.“

„Bet kad wehl tahlak aijeesim, kur tad nonahšfim?“ Teodors jautaja

Mahte atbildeja: „Tad nonahšfim mahjās, kur dšihwo semneeki, kas nams peegahdā labibu un šweestu. Wini tura sirģus, gowis, wistas un jōfis. Kahda tur patihkama, meeriga dšihwe!“

„Bet kad aijeesim wehl tahlak?“ —

„Tad redsefim kalnus un lejas, redsefim ari meščus, kur aug daščadas ogas, un kur dšihwo šaki, stirnas un šchirgtās wahwerites. Tur ori daudj putnu, kas kofōs cetajšijūšchi lišdas. Mejšch isfatas kā leels putnu dahrjs.

Warbuht nonahftim ari uš kahda augsta kalna, no kura tahlu, tahlu war redset un noškahrst, kahda pašauļe išklatas."

"Waj tad war wehl tahlak eet?" Teodors brihņidamces jautaja.

"Alšweenu tahlak," mahte šazija. "Tā eedams war nokluht zītās semēs. Tur war nonahfti pee zītām pilšehtām un pehdigi ari pee leelās juhrās."

"Tad gan tahlak wairs newar!" eesauzās Teodors; "mahmin, waj naw tā?"

"Nebuht ne," mahte atbildeja; "ar fugeem war pahrbraukt pahr leelo pašauļes juhru un tad war nokluht šweščhās semēs, peemehram, Afrikā, Amerikā waj ari uš kahdām šalām."

"Mahmin, kā tu wišu to fini?" Teodors jautaja. "Waj tu tur efi bijuši?"

"Ne, bijuši tur neesmu," mahte atbildeja; "to mahzas no geografijas grahmatām un kartēm, uš kurām ušsihmetas semes un juhrās. Tapēh3 ka tew to tihšas finat un labpraht gribi mahzitees, tad tew ar' buhs jaeet školā; tur ew mahzīs lafit un rakstīt un tahdas grahmatas šaprast."

"Ja, ja!" Teodors eesauzās mirdšoščhām azim, "gribu tuhlin šahft mahzitees. Bet, mahmin, ar' es gribetu zelot uš šweščhām semēm."

"Tas jau war notitt," mahte šazija, "bet tagad papreekšču tew jamahzas šweščhās walodas, lai tu ar teem laudim šweščhās semēs waretu šarunatees. Katrai tautai šawa waloda."

"Tad jau loti daudj jamahzas!" Teodors eesauzās un raudstijās uš mahti mašleet ištuhžees, bet wareja manit, ka wiņščh no šča leelā darba nebihštās.

Pehdigi mahte šazija: "Sinams, ka loti daudj ko mahzitees. Bilwekam jamahzas, kamehr dšihwo, un allah3 ušzihtigi un duhščhigi. Ja tu tā darifi, tad redsefi, ka gluščhi nemanot tikfi loti tahlu."

282. Juhmalā.

Puišens ar mahti stahweja juhmalā un gaidija uš fugi, kurščh pahrwedis puišena tehwu. Weidsot parahdijās mašs duhmu mahkonitis. Mahte teiza: "Luht kur twaikonis jau nahf!" Puišens luhklojās, bet no fuga ne wehštš. Weidsot wiņščh pamanija uhdent melnu škursteni, bet fuga kā newareja, tā newareja redset. Bet kā tad škurstenis war buht beš fuga? Likās, ka fugis peld šem uhdens un tikai škurstenis stahw ahrā. Šo tuwak škurstenis nahza, jo garaks wiņščh steepās. Nu jau wareja eeraudšit ari stuhrmana poaugštinajumu un beidsot ari pašču fugi . . .

Fugis peenahza pee peestahtnes tiltina. Lihdš ar ziteem brauzejeem išanahza ari puišena tehws. Wiņščh firsnigi opšweizinajās ar šawejeem. Puišens

preezigs par mihlā tehtina paħrbrautšĥanu. Tatšĥu redšetā parahdiba winam nedod meeru. Kapehž gan wiņšĥ naw warejis fugi redšet no eesahfuma? Un puisens praša tehwa: „Tehť, waj šĥis fugis war braut ari sem uhdens?“ Mahte šahť šmeetees: „Wai, dehlin, kahds tu wehľ mulkitis tā waigadams! Ja fugis paeetu sem uhdens, tad wiši laudis nosliħtu, un muhšu tehtinšĥ ari buhtu pagalam.“ Puisens peespeesĥas pee tehwa, išbijeos no domām, ka tehwa tad wairs nebuhtu, tatsĥu jautajums: „Āamdehľ tad newareju fugi eesahfumā redšet?“ nedod meera.

„Āamdehľ tu, dehlin, tik klus?“ tehws waizā. „Pašlatees, zit škaisti noreet šaulite.“ Un teesĥam, šaulite kā apaka šarťta bumba breen patlaban juhrā.

Mahmina eesahť ar šawu šudraba balši:

„Šaulit wehľu wafarā
Šešĥas šelta laiwinā,
Nihťā agri usleħdama
Atšahj laiwu lihgojot.“

Pa tam šaulite jau nosuduši. Weenigi winas atšpihdums kraħšo wehľ reetumus.

Bet puisena majajā galwinā domas nahť un nahť weenmehr wehľ no jauna klaht: „Kur gan paleeť šaulite, kad wina noreetē; waj wina pateesĥam eesĥĥas šelta laiwinā un tad eegrimst juhrā ar wišu laiwinu, jeb waj tas tikai azim tā leekas!

Beidsot tehws nojaušĥ no dehla nešakarigajām atbildem un šawadajeem jautajumeem, kas puisena prahtu nodarbinā. Un tehws šahť šahstīt puisenam par semi, winas iisťatu un briħnumeem. Daudš tehws zelojis, daudš peeredsejis, wiņšĥ prot tik aišgrahbjosĥi šahstīt, un winam war ari par wišu jautat, jo wiņšĥ neišmeĥ, bet labpraht iisťaidro, ja puisens kaut ko nešaprot.

Tehwa zelojumu peedšihwojumi eerošinaja behrna prahtu uš nowehrojumeem un pašĥdarbibu. Wiņšĥ ušzihtigi štrahdaja, daudš mahzijs un flūwa deenās eewehrojams šwešĥu šemju pehtitajs.

Āamdehľ, puisens šahfumā redšeja tikai škursteni un ne pašĥu fugi?

283. Magnets.

Šen fenōs laikōs dlīhwoja gans, Magnis wahrđā. Tam reif pašuda aita. Wiņšĥ gahja to meklet kalnōs.

Gans nonahza kahđā weetā, kur bija tikai kaili akmeņi. Wiņšĥ gahja, gahja pa teem un juta, ka šahbaki lipa pee akmeņeem klaht. Gans aptauťtija akmeņus, aptauťtija ari šahbaku soles: wifs

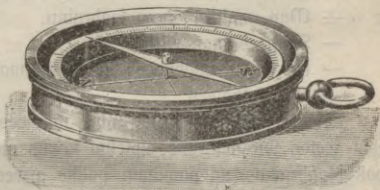
faufs, — tomehr lipa. Wiſſch apſehdàs, noahwa kahjas, paſehma ſahbakus rokà un aiftika ar teem akmeņus. Kad aiftika ar ahdu — nelipa, bet tikko aiftika ar naglām — tuhliņ peelipa.

Ganam bija nuhja ar dſelli galā. Kad wiſſch peelika akmenim koku — nepeeķehrās, kad peelika dſelli — peeķehrās tā, ka bij jaatrauj ar ſpehku.

Magnis apſkatija akmeņus: tee iſſkatijās pehz dſells. Daſchus gabalus wiſſch paſehma uſ mahjām lihdfi. No ta laika ſahka paſiht ſcho akmeni, un to nofauza gana Magna wahrdā — par magnetu.

Kad tehrauda gabaliņu ar magnetu kreetni faberſē, tad ari tas peepem magnetu ſpehku. Ja tā magnetiſetu bultiti uſſtahda uſ kneediti, ka ta weegli war groſitees, tad

wiņa rahda arween ar weenu galu uſ ſeemeļeem un ar otru — uſ deenwideem. Bultiti war pagreest uſ kuņu puſi ween grib — weenumehr wiņa noſtahfees atkal tapat (ar weenu galu uſ ſeemeļeem, ar otru uſ deenwideem). Tahdu debefs puſchu rahditaju fauz ſweſchā wahrdā par kompaſu. Tas ſewiſchki noderigs juhrneekeem uſ juhrās.

Kompafs.

Pehz L. Tolstoja.

284. Leenite ſapno.

1. Leenite aiſmeeg un pa ſapneem ſmaida. Zik daudſ puku! Un ari winas wiſas ſmaida Leenitei preti. Apſtabjuſchàs wisapkabrt gultinai, winas ſchbukſt un ſmejas ſmalkām balſtinām. Kahdu tur tik naw: gaiſchi ſarkanās, tumſchi ſarkanās, gaiſchi ſilas, dſeltenas, roſā, baltas . . . iſſkatas tā, it kā pati warawihkſna buhtu nolaiduſees ſemē un nu laiſtitos dſihwās dſirkſtelēs.

Bij ſche ſalaſjuſchàs pukēs no wiſām paſaules malām, un katrai bij daudſ ko ſtabſtit. Leelakā daļa no deenwideem, kur ſaule tik ſilta un kur ſeemas gandrihſ pawiſam naw. Zik labi tur, kur muhſchiga waſara! Kahdi tur milſu koki, zik brihniſchigi putni, zik ſkaifti taurinai! Taurinai tur lih-
dſinas pukitēm ar ſpahrneem, un pukēs, tās atkal iſſkatas pehz taurineem.

2. Leenite klausijās un brihņijās par to, ko puķes štabstija. Winai ļoti grībejās pašbai šawām azim redset tās brihņišķīgās semes, par kurām puķes štabstija.

— Ja es buhtu bešdelīga, tad tubliņ laištos turp, — wina teiza. — Ķadehl gan man naw šabrnu? Ai, zik labi buht par putniņu!

Wina wehl nebija beigusi runat, kad atšķrebja mabriņa, glušči šarkana, melneem punktiņeem, melnu galwiņu, melnām, šmalkām ubšņām un melnām, teewām kabjņām.

— Laidišimees, Leenit! — mabriņa tšbukšteja, ubšņas kustinādama.

— Man, mabriņ', naw šabrniņu.

— Šehstees man wiršū!

— Ķā lai es ušfehšbos: tu eši tik mašina.

— Nu, paškatees.

Leenite škatijās un newareja attaptees no brihņumeem. Mabriņa ša-
zebla zeetos wiršpabrņus, išplehta šawus plabnos, širnekla tibklam libdšigos
apakššpabrņiņus un pamašam palika arween leelaka. Tā wina auga Lee-
nites azis, libdš kamehr palika leela — leela, bet Leenite pati atkal kļuwa
šihzina. Nu Leenite wareja wašigi ušfehštees mabriņai mugurā, šarkanraibo
špabrņiņu štarpā. Tā winai bij ļoti ehrti.

— Waj labi šehdet, Leenit? — mabriņa jautaja.

— Ķoti.

— Nu, tagad tik peeturees! . . .

3. Pirmā azumirkli Leenite aiš bailēm pat azis peemeedša. Winai
likās, ka ne wina pati, bet wiša pašauļe šem winas laiščas — pilšebtas,
mešči, upes, kalni . . . Un tad wina ušreis jutās tik mašina — mašina, kā
kneepadatas galwiņa. Bet mabriņa laidās pa gaišu tik ahtri, ka wehšch
ween šwilpoja gar aušim.

— Paškatees, kas tur apakšchā! — mabriņa winai teiza.

Leenite paškatijās uš šemi un rokas ween šašita no brihņumeem.

— Ai, zik dauš tur rošchu . . . šarkanu, dšeltenu, baltu, rošā!

Seme bija rošem kā apklahta.

— Nolaidišimees šemē! — Leenite lubdša mabriņu.

Mabriņa nolaidās šemē, Leenite nu tapa tikpat leela kā agrak, bet
mabriņa atkal mašina.

Ilgi Leenite škraidija pa rošchu lauku un šaplubza leelu pušchki rošchu.
Zik škaistās šchis rošes! Do wiņu šmarščas galwa reiba. Ķaut jel waretu
šcho rošchu lauku pabrnešt turp uš šeemeeteem, kur rošes eerodas tikai kā reti,
dahrgi weefi!

— Nu, laidišimees atkal tablak, — mabriņa teiza, išplešdama šawus
špabrņiņus.

Wina kluwa atkal leela — leela, bet Leenite majina — majina.

Winas laidàs pa gaifu tablak. Žik jauki iŝkatijàs wisapkabrt! Debeŝs bija ŝila, bet apakŝbà jubra wehl ŝilaka. Pa jubru peldeja kugi, kà leeli putni, balteem ŝabrneem. Laiwas iŝkatijàs kà muŝbas. Žik patihkami! Bet tablak preekŝbà rehgojàs jau jubras kraŝts, — ŝems, dŝeltens, ŝmiltains. Tur bij leelas upes eeteka un pee tàs gluŝbi balta pilŝehta, kura likas no zukura taiŝita. Aiŝ tàs iŝpletàs iŝmiris tukŝneŝis, kur redŝeja tikai piramides*) un žita neka. Mabrina nolaidàs uŝ upes kraŝta. Šbe auga ŝatas papirufa needras un lilijas — brihniŝbkiigas, gleŝnas lilijas.

— Žik jauki ŝbe pee jums! — Leenite ŝazija uŝ lilijàm. — Waj tad pee jums ŝeemas pawiŝam naw?

— Ŝas tas ir — ŝeema? — lilija brihnijàs.

— Seema — tas ir, kad ŝneegs ŝneeg.

— Šneegs? Ŝas tas ir? — Un lilija ŝmehjàs. Wina domaja, ka maŝa ŝeemelneeku meitene joko ar winu. Sinams, no ŝeemeleem katru rudenì atlaidàs ŝburp leeli putnu bari, un tee tàpat ŝtabŝtija par ŝeemu, bet ŝeemas lilijas nebija redŝejuŝbas. Leenite atkal newareja eedomatees, ka te ŝeemas neeŝot. Tad jau newajadŝetu ne kaŝboku, ne ŝiltu ŝabbaku.

Mabrina ar Leeniti atkal laidàs tablak. Nu Leenite wairs nebrihnijàs ne par ŝilo jubru, ne par kalneem, ne par ŝaules iŝdedŝinato tukŝneŝi.

— Man ir karŝti! — wina ŝubdŝejàs — Waj ŝini, mabrina, naw labi, kad weenmehr waŝara!

— Rà nu kurais eeradis, Leenit.

Nu winas laidàs uŝ augŝteem kalneem. Kalnu galotnès guleja muŝbkiigs ŝneegs. Šbe bija wehŝi. Semak ŝabkàs miŝŝigi meŝbi. Te koku paebnà bij pawiŝam tumŝbs, tapehž ka ŝaule ŝbeit zaur beeŝàm koku galotnèm nekad neeeŝpihdeja. Pa koku ŝareem lehkaja pehrtiki. Un tad putni — ŝali, ŝarkani, dŝelteni, ŝili . . . Bet wisbrihniŝbkiigaki iŝkatijàs puķes, kuras auga uŝ koku zelmeem. Daŝbas bija gluŝbi uguns krabŝà, žitas raibas, lihðŝigas maŝeem putniæeem waj tauriæeem, — wiŝ meŝbs ŝibeja it kà daŝbadàs ugunis. Staigat ŝbe nebija eeŝpehjàms, jo wiŝi augi bija ŝawiuŝbdees neiŝjauzamà beeŝokni.

No meŝba winas laidàs tablak. Tur ŝtarp ŝateem kraŝteem tezeja leela upe. Mabrina nolaidàs uŝ leelas baltas puķes, kas auga uhdenì. Tik leelas puķes Leenite wehl nekad nebij redŝejuŝi.

— Šbi ir ŝwehtà puķe, — mabrina paŝkaidroja.

*) Piramides — ŝawada weida kapeneŝ, želtas no miŝŝigeem akmeneem, furàs apglabati ŝenee Egipteŝ walbineeŝi.

4. Daudš bija Leenitei ko ņkatitees. Pehdigi wina pawiſam nokuſa. Winaĭ gribejās uſ mahjām: mahjās tomehr labaki.

— Es mihlu ņemu un ņneegu, — Leenite teĭza. — Naw labi beſ ņemas.

Winas laidās uſ mahjām, abtri — abtri. Mahjās Leeniti jau gaidĭja wiſas winas puķites. Tās bija kildojuſchās wiſu laiku par to, kura no winām karaleene . . .

Mamins-Sibirakš.

Mihklas: 99) Kō nekad nakti newar redſet?

100) Leels, leels palags, wiſs weenām dſirkſtim?

101) Sila p̄tawa, baltas aitas, diwi ņudraba gani?

102) Diwas mahſas — weena balta, otra melna; kad weenu redſ, otru neredſ?

103) Wehrſis peld juhrā, ragi ween laukā?

104) Kās rahda wiſas leetas, pati ta neſinadama?

105) Kōka putns, linu ņpahrni?

106) Tſebetri brabli tek pa zeſu, weens otra nepanabk?

285. Tehwu ņeme.

Gan ir jauki zĭtās ņemes malās,

Tur, kur zĭtā ņaule ņpĭhd;

Tablās ņemēs, juhras ņalās

Laimigaki laudis miht;

Bet kur tehwu ņemes ņaule reetē,

Ak, kà wiſs tur jaukaki;

Tur, kur winas augli ņeed,

Wiſs, wiſs tur ir labaki.

Ak, zĭk ņkaiſti zĭtās puſēs eſot,

To mums ņabſta zeņneeki;

Kahdus dahrgumus tur ņeme neſot,

Kahdi eſot pilſehti;

Tehwu ņeme gan ta newar taiſit,

Bet ta ņabw mums tuwaki, —

Kās war tabdu ņaiti raiſit,

Kās pee ņirds peeauguſi?

Gan ir daſdi augſti wahrĭ,

Kās mums ņirdis kuſtina;

Daſbas leetas prabtus dahrĭ,

ŶmadŶenes iſtrĭzina;

Gan pee leelas waras darbu ņkanas

Kruhſ mums zeŶas augſtaki, —

Bet pee tehwu ņemes wahrĭu ņkanas,

Ak, kà ņirds puķſt zĭtadi!

3. Ŷwaĭgnits.

286. Robinjons.

Behrnibâ mana wisnihtakâ lasama grahmata bija par Robinjonu Kruhšinu. Saturs ihjumâ tahds:

Reiſ wehtra ſadragaja tahlâ juhrâ fugi. Wiſi laudis, kas atradâs uſ fuga, noſliſka. Tikai weenu no wineem, Robinjonu, wilai iſkaloja dſihwu uſ kaſdu neardſihwotu ſalu. Robinjonam nebija gluſchi nekahdu eerotſchu, ar ſo aiſtahiweetes pret ſwehreem, ne ari rihtu, kâ eeguht ſew pahrtifu, pagatawot apgehrbu, uſzelt dſihwofli. Bija jaapmetas kaſdâ klinſchu alâ, ja-pahrteef no augteem, un eerotſchu weetâ janem akmenis un runga. Ar laiku wiſch iſgatawoja ſew no atmeneem, gleemeſchu wahkeem, fauleem, ſiwju aſakâm, toka un augu ſchkeedram wajaſigakoſ eerotſchuſ un rihtuſ: akmena zirwi, dunzi, ſchkehpû, ſchaujamo loku ar ſchautram, zilpas ſwehru kerſchanai u. z. Nu jau wareja dotees medibâs, eeguht gaſu pahrtikai, kâ ari nofert dſihw-neefuſ un toſ peeradinat par mahju lopeem. Drihſ Robinjons prata pagatawot no luſkeem waj no ſwehru ahdâm ſew apgehrbu, un no mahleem traufuſ. Bija wehl tikai ta nelaima, ka wiſa bariba bija jaehd newahrita un nezepta, jo Robinjonam nebija ugunuſ. Kad Robinjons dabuja uguni kaſdâ no ſibins aiſdedſinatâ tokâ un eemanijâs uguni uſglabat, eeruſchinot kweh-loſchâs ogles pelnôſ, tad dſihwe kluwa druſku paneſamata. Bet reiſ Robinjons ſaſlima un leelſ lectuſ pa to laiku nodſehja Robinjona ugunuſtura ogles. Nu bija atkal dſihwe daudſ nepaneſamata.

Robinjons koti ilgojâs pehſ ziteem zilwekeem, wehlejâs tiſt no ſalaſ prom. Bet ſala atradâs tahlu juhrâ, tur fugi reti brauza. Lai wiſmaj dſirdetu zilweka wahrduſ, Robinjons peeradinaja kaſdu papagaili un eemahzija winam runat daſchuſ wahrduſ un teikumuſ. Nu wairſ wiſch nejutâs tiſ weentuli. Reiſ ſalu apſtaigadamaſ, Robinjons pamanija, ka uſ ſalaſ bija atbrankuſchi kaiminu ſalu meſchoni, kaſ te nokawa un apehda lihſfatweſtuſ ſaiſtituſ meſchonuſ. Robinjonam iſdewâs iſglahbt kaſdu apehſchanai nolemtu meſchoni. Schiſ nu kluwa par Robinjona lihſſeedſihwotaju. Sawu jauno beedri Robinjons dehweja par Peektdeeni. Sarunatees ar Peektdeeni Robinjons wareja tikai ar ſihmêm. Tomehr ar laiku Robinjons eemahzija Peektdeeni runat tahdâ walodâ, kâ patſ runaja; peeradinaja ari pee ſawaſ dſihweſ. Peektdeeniſ atkal eemahzija Robinjonam, kâ war dabut uguni, berſejot diwuſ ſauſuſ fokuſ weenu pret otru; eemahzija ari zitâſ meſchonu gudribâſ, kaſ Robinjona weentula dſihwê koti nodereja. Peektdeeniſ paſina tikai meſchonu dſihwi, bija koti neattiſtiſ. Tâ p. peem. wiſch nefad nebija redſejis, kâ wahra uhdeni; kad uhdeniſ ſakta wahritees, Peektdeeniſ domaja, uhdenti eſot eekſchâ kaſdâ garſ. Robinjonu paſchu Peektdeeniſ ari uſluhkoja par kaut kaſdu beewiſchigu parahdibu, jo Robinjons bija daudſ

gudrats par wīnu. Reij wehtra peedfina pee šalās kahdu no kugineekeem atstahstu, pusgrimušču kugi, kur Robinsons atrada šchaujamos eerotschus, daschadus dselšsrihtus, ņuni un kasu. Kad Robinsons išschahwa flinti, Peektdeenis pahrbijās, domadams, ka Robinsonam rokās sibins un pehrkons. Titai pehz ilgas peerunas Peektdeenis eedroschinajās ari pats schaut ar flinti. Bet tad wiņsch jo drihs pahrleezinajās, zil šchee eerotschi pahrtati par meschonou leetoteem. Ar atrasto leetu palihdsību Robinsonam isdewās padarit dsihwi šalā jau tihri labi panesamu. Wineem pat isdewās reij isglaht ari Peektdeena tehwu no tahdas pat nahwes, kahda šawā laikā draudeja Peektdeeni.

Beidsot pehz daudj gadeem Robinsonam isdewās tift atkal atpakał dsimtenē. Wiņsch panehma ari Peektdeeni lihds. Warat eedomatees Robinsona atkalredšechanās preekus un Peektdeena pahrsteigumus, redsot gluschi zitadu dsihwi nekā pee meschoneem un weentulā šalā.

R.

Isdewumi: Zilasi gramatiku „Robinsons Kruhšinsch“! Atstahsti sikhak Robinsona dsihwi! Pastahsti, ko tu wehl esi lasijis un dsirdejis par meschonou dsihwi! Kā meschonou dsihwe išschkiras no isglihtotu tautu dsihwes?

287. Wehrība.

Kahds šarkanahdains meschonis (indijaneetis) atgreesās šawā telit un atrada, ka nosagts galas gabals, ko wiņsch bija iskahris šaulē šchahwet. Uzmanigi apluhkojis apkahrtini, meschonis dsinās saglim pakal. Zetā wiņsch ispraschnaja wišus pretimnahzejus, waj naw šastapušchi galas sagli — wezigu baltu zilweku, neleela auguma, ar ihšu flinti un neleelu šchuneli, kuram kupla aste.

Pretimnahzeji bija teescham šastapušchi tahdu medneeku. Meschonis dsinās saglim pakal un atnehma laupijumu. Wehlať meschonim jautaja, kā wiņsch warejis sagli tif sikhē apsihmet? waj esot wīnu redsejis? Meschonis pakaidroja:

„Kā saglis neleela auguma, špreedu no ta, ka tam bijis japeeleť atmenis un japakahpjās, lai waretu nonemt galu, ko es uskahru semē stahwedams; ka wiņsch naw wairs jaunais, wehroju no masajeem šolischeem, kuru pehdas bija redšamas meschā; pehz pehdām redseju ari, ka wiņsch baltais, jo indijani nekad nemin ar purneem us ahru. Šlintes garumu ismehriju pehz tās weetas, kur wiņsch bija flinti atšlehjis pee koka un koka drušku mišu eestrambajis. Šuna augumu wehroju pehz pehdām, bet šuna kuplās astes nospeedumus redseju šmiltis tat weetā, kur šuns bija tupejis un laišjees, kamehr wina kungs nonehma pakahrto galu.

Ušchinis.

288. Mešchonu brihnumi.

Kahds zekotajs apmetās pee mešchoneem uš dšihwi. Mešchoni neprata ne lasit, ne rakstīt: wini wehl nefad nebija šastapušči zilwetu, kas prot grahmatu. Zekotajs zehla šew mahjiru, un mešchoni winam palihdseja. Te eewajadsejās jahga, kuršch bija palizees dšihwofli. Zekotajs panehma neleelu škaidiau un ušrakstija uš tās ar ogli — Atsuhti man jahgi! — tad pašauza kahdu no mešchoneem un teiza: „Aišnes šcho manai šewai!“ Mešchonis nezaprata. „Tawa šewa prasīs, kamdehl es tai atnešīs šcho nederigo škaidu, un nošauks mani par mulki!“ — „Tā ne jel!“ zekotajs paškaidroja: „mana šewa neeskatis tewi par mulki, bet eedos tew atnest kahdu rišku, kas mums šori wajadšigs.“ Bet mešchonis wehl nebija apmeerinats: „Ko tad lai šatu tawai šewai?“ — „Mešaki glušči neko, škaidina pati pateiks, kas wajadšigs.“ Mešchonis jahka šmeetees. „Kā tad škaidina war runat? Wikai tatschu naw ne mutes, ne mehles!“

Zekotajs pahrlēezinošči noteiza: „Nu aišnes, tad redseši, ka škaidina prot runat.“

Mešchonis paklaušija un aišneja. Zekotaja šewa išlasija rakstu, tad eedewa mešchonim jahgi, lai aišnes wihram. Mešchonis išbrihnijeēs eejauzās: „Kā tu šinai, ka mums wajadšigs jahgis un newis zits rišks?“ — „Kā lai nesinatu, kad tu pats man atneši šcho šinu!“ šewete brihnijās. Bet mešchonis newareja išprast: „Es tatschu atnešu tew tikai škaidiau, bet netai nedširdeju, ka wina tew buhtu kaut ko teikuši?“ — „Lai nu tu ari nedširdeji, tomehr škaidina man pateiza, ka wihram wajadšigs jahgis. Nes nu tikai prom!“

Mešchonis aišneša jahgi, bet nu šahstija wišēem kaimineem: „Mihlee brahki! Šhee bahlgihmji ir burwji: wini šarunajas ar glušči weentahrišču škaidinu un tā, ka mehš neko nedširdam.“

Wehl ilgi mešchoneem bija ko brihnitees par škaidiau, kas prot ar bahlgihmjeem šarunatees.

Wachterowš.

289. Kamdehl zilweti nedšihwo atšewišči?

Dšimtai, kam buhtu jadšihwo weenai pašchai, neklahtos labak, kā nabaga Robinšonam. Ja dšimtas tehnam buhtu zirwiš, lahpta un pahris kašu, tad gan wišch špehtu šawejus išfargat no bada. Bet ir tad wehl winam truhktu daudj leetu. Kur lai šhee nabaga laudis dšihwotu? Šahkumā teem buhtu jausturas kahdā alā. Tad tehnam buhtu jazehrt foki un jazel buhdina. Tas buhtu gaušči gruhts darbs un turpinatos ilgi, jo ziti dšimtas lozekli tam maš waretu palihdjet. Logeem ruhšču pawišam nebuhtu. Maštei behrni buhtu jagulhdina ne gultā, bet uš šemes, kur pameštas koku lapas waj šahle.

Wini buhtu jaapfedj ahdàm. Kur lai wina nemtu jaunās drehbes, kad wezās noplihtu? Wina, warbuhi, no swehru ahdàm waretu teem pagatawot kahdu nekahdu apgehru. Bet kà lai to dara, kad naw ne šchehru, ne deego, ne adatas? Tà šche nabaga laudis šajustu, ka teem truhtst daudis derigu leetu un eerotšhu, un ka tifai tadeht teem jadšihwo tif behdigòs un truhtzigòs apstahkòs.

Ku, tagad šaprotams, kadeht zilweki zel dšihwoftus zitu zitam tuwumà un kà ijzehlās zeemati un pilsehtas. Mums wajag zilweku, kas dšihwo muhšu tuwumà, kas mums palihdš un kam ari mehš palihdšam. Jo nepeezeeshami mums amatneeki. Bet amatneeks newar dšihwot, ja tam ziti nepalihdš. Kurpneeks newar taiht jahbatus, ja ahdminiš naw isgatawojis ahdas. Maisneeks newar zept maiši, ja semkopis naw isaudsinajis labibu un ja melderis to naw šamališ. Tifai tad, ja zilweki zits zitam palihdš, wišeem eet labi.

Peħž „Stola“.

290. Kulamans.

Muhšu školās lašamà bibliotekà atrodas kahda neleela grahmatina, ar wirsrahtu „Kulamans“. Šhi grahmatina man loti patihk. Wina šahstits par to, kà laudis dšihwojušchi senafòs laikòs, kad wehl nepasina dšelš eerotšhus un neprata peeradinat mahjlopus un no teem eeguht pahrtiku. Tad leetoja afmena, paretums ari „šaulesafmena“, bronšas (alwas un wara šaufejums) eerotšhus un pahrtika no medibàm un swejas. Tihri jabrihnas, kà laudis tad wareja dšihwot, jo beeschi bija jazihnas ar alu lahzi un ziteem leeleem plehšejswehreem un jaaištahwas pret wiltigeem kaimineem, bet eerotšchi bija neaši, šlikti. Laudim bija jabuht isweizigeem un štipreem, jawingrinajas un jamahžas zihnitees jau no paščas behrnibas. Kulamans, tapat kà ziti puijēni, nereti gahja leelajeem lihds medibàs un pat kara gaitàs. Tomehr, neštatot uš wišu duhšchibu un isweizibu, tàs ziltis, kuràm bija šliktati eerotšchi, pahrwareja un isnihzinaja labak apbrunotee kaimini un eebruzeji. Sewišchi grahmatinà mani uštrauz ta weeta, kur šahstits, kà Kulamana radus nonahwē, un isglahbjas weenigi wezà ziltšmahte ar jauno Kulamanu. Wehlaš, jaweenodamees ar jauneenahzejem, kas prot pagatawot un leetot dšelš eerotšhus un lopt mahjlopus, Kulamans nodrošinas no isnihšchanas . . . Loti pamahžošcha grahmatina, pee tam weegli šaprotama un patihkama! Waj tu ari wina pašihsti?

291. Darbs, Prahts, Naidš.

(Pažaka.)

1. Winòs wezum wezòs laikòs, kad zilweki tikko šahka no behrnu auteem isfuhtotees un zilweku kahrtà peeauht, tad ziti pašaules dšihwneeti

bij jau pilnā darbībā. Tif zilveki stahweja dihtā rofas jaehmušči, nesinadami ko eesahft. Te kahdu deenu tee jahka jawā starpā jarunatees. Weens teiza: „Ro tā dihtā stahwet! Wiši kustomi kustas; raudsišim ir mehš faut ko eesahft, faut fur rofas peelift.“

— „Labi, labi!“ otrs atbildeja, „bet ko tad eesahftim?“

— „Ro eesahftim!“ treschais eesauzās, „es domaju: eekams ko eesahftam, tad japraša padoms tam, kas jau eesahzīs faut ko. Prašim putnam, redjēs, ko tas teiks.“

— „Labi — prašim putnam!“ wiši eesauzās.

Roeet pee putna; putns atbild tā: „Gemahzatees papreetschu laistees, tā kā es, tad pateitschu, kas tahlaf darams.“

Zilveki mehginaja ismahzitees laistees; bet par wolti! — negahja.

„Nu, ja tas neeet, tad japraša uhdenim padoms,“ zilveki domaja.

Roeet prašit; uhdens atbild: „Gemahzatees papreetschu tezet, kā es, tad pateitschu, kas tahlaf darams.“

Mehginaja, mehginaja, bet fur tu tā istezeši kā uhdens! — wiš par wolti.

Tagad zilveki nesinaja, kam prašit padoma, kam neprašit. Weidsot tee norunaja tā: eeschot tif pa teku uš preekschu un kuru pirmat šatikschor, tam prašijchor padoma. Labi.

2. Gahja weenu deenu, otru deenu: nefa šatikt; bet treschajā deenā laimejās tatschu: šatika šakofščna jaunekli, stipreem kauleem, milšigu špehtu.

„Kas tu tahds eši?“ zilveki usprašija.

— „Gimu Darbs!“ jauneklis atbildeja. „Ro laba wehlatees no manis?“

„Wai, mihlo Darbin, gahjam padoma meklet; meklejam, meklejam, bet naw neweena, kas padotu padomu. Waj newari tu mums ijljhdjet? Škatees, wiši kustomi kustas, wiši putni laiščas; tif mehš nesinam, kā lai kustamees, kā lai laiščamees. Raudsijam tā laistees kā putni, raudsijam tā tezet kā uhdens: negahja ne šchā, ne tā.“

— „Al juhs mulki!“ Darbs atbildeja, „juhs gribat to nest, ko newarat zelt un to atstahft semē, ko warat panest. Juhs prašat putneem padoma; bet es šaku: ja klaufišat mani, tad putni beigās nahks pee jums padoma luhgtees; un uhdens wis nepawehlēš jums tezet un ložitees kā wišch to grib, bet juhs pawehleseet uhdenim tezet un ložitees pehz juhju gribas. Nahkat šchurp, es itin drihši eerahdišchu, kā jums jaeesahft, lai wispirms zeltos labums un tad wehlok lai putni juhju preeščā semoros. Wispirms nemat usknabit ar nageem šcho noru, ka wiša šahle ispostita, wišas šaknes israutas, un ka paliftu titai melna seme. Ja tas buhs padarits, tad nemat šchos sehklas graudiaus semē eekaišit un ar pirksteem apruščinat. Tur tad isaugs labiba: steebri, wahrpas, graudi. Graudi koti garščigi; tos ehdot ronās wihra

špehks! Un, kas tas labakais: putni, lopi nahks no jums kahdu graudinu iſluhgtees. Wini, kà jau teizu, ſemoſees juſſu preekſchà.”

Tahda waloda zilwekem patika. Tee ſahka ſahli raut, tee ſahka ſemi plehſt; bet wehl nebija puš noras uſplehſts — nagi jau atluſuſchi tif jehli, ka neka darit.

„Nu, brihnums!“ Darbs eeſauzàs, „kahdi jehlnadschi juhs eſat. To nebuhtu domajis. Neka darit: jaeſehj tif, zil uſploſits; zits japamet kamehr nagi ſadſihš.”

Labiba uſauga itin brangi. Zilweki jau preezajàs. Bet tawu nelaimi: uſnahza pluhdi. Uhdens ſazehlàs toti augſtu, pahrluhdinaja jehju, nomaitaja wiſu. Ne nu bij ko paſcheem koſt, ne ari ko putnuš kahrđinat, paſemot. Wiſas zeribas wehjà.

To redſot, Darbs eeſauzàs: „Tas neeet! Geſams uhdeni neeſam ja-waldijuſchi — putnuš nepaſemofim, grauduš nedabuſim. Bet kà uhdeni ſawalbit? Paſag, paſag, buhš jaeet pee mana brahla, Brahta, padomu praſit. Ja, tà buhš pareiſi! Uſijeet tuhlit kahdi pahriš tur aij wina meſcha pee mana brahla Brahta un paluhdſeet, ſai wiſch atnahk.”

Labi, — aſeet.

„Ka jums wajaga?“ Brahtš, zilwekus eeraudſijis, uſpraja.

Zilweki nu iſſtahſta wiſu, kà gaſhjis, ko nahkuſchi.

„At juhs mulki!“ Brahtš ſmehjàš, „juhs gribat Darbu peenemt bej manis, bej Brahta. Darbs ir kreetnš jehnš, bet bej Brahta wiſch wehl naw ne pats ko iſdarijis, ne ari zitam ko eerahđijis. Ja turpretim abi ko kopà eeſahkam, tad gan ko paſtatitees.”

3. Brahtš atnahza pee zilwekem. Zilweki rahđija, ko uhdens wineem padarijis.

„Ko te lihđj wairš rahđii,“ Brahtš atmeta ar roku, — „kaš beigtš, taš beigtš. Leez labak brahlit, Darbin, pa otram lahgam jehk.”

— „Ja, miško Brahtin,“ zilweki gaudoja, „otrreiš wairš newaram noru uſplehſt: nagi jehli.”

„Kam tad nageem plehſt?“ Brahtš brihnijàš. „Nemeet kofu, uſtaiſeet ſchkipeli un neleekat naguš nemaš jemè: rokat ar ſchkipeli. Ja buhſeet uſ-rafuſchi, tad neſehſim wiš tuhlit, bet iſruſchinafim garu robu — grahwi — gar lauka malu. Ja uhdens nahks, tad wiſch notežès pa robu projam, nedrihſtès aiſtikt labibu: juhs buhſeet paſeminajuſchi uhdeni, wiſch jums klaufis. Ari labiba zaur to augš wehl kuplata un atnejtš tahduš augtuš, ka wiſi lopi, wiſi putni nahks juſſu preekſchà ſemotees, kahdu graudinu iſluhgtees.”

Tà palika. Darbs juhtija zilwekus ſtrahdat, Brahtš riškoja, ka wiſš cetu pareiſi. Nahza pluhdi, bet uhdens notezeja pa grahwi meerigi projam,

nespehdams nefa aistiti. Pehzgalâ graudi isauga wareni. Zilweti sahka graudus lupit.

„Mi, zif garšhigi!“ tee eesauzâs. Lopi, putni, to dširdot, nahza luhgtees, lai atmetot ari wineem fo no gardumeem. Bet Prahts šazija: „Mihke lopini, labee putnini! Zilweti labpraht jums dos garšhigos graudus, bet par to jums jaapjolas zilwetu preekšhâ semotees un wišu to flausit, fo wini šaka.“

Kustoni, putni to apnehmâs.

„Nu, tad labi!“ Prahts šazija, „ehdeet, zif gribeet graudus, bet tu — firgš — par to palihdšî nahkošhâ reišê jaunu sehju apseht; tu — gows — doši par to zilwekeem šalda peena nodšertees; tu — aita — apgehrbši zilwefus ar tawu wilnu; un, jums — putneem — jaapjolas no druwâs wišus tukainiškus nolafit, lai neweena wahrpa nesamaitatos.“

Labi. Wiši nu ehda garšhigos graudus un ušflaweja Prahtu par gudro padomu.

4. Kad tee graudi bij apsehti, tad Darbs šasauza zilwefus, lai rot lauku no jauna un sehj labibu; bet Prahts nelahwa, šazidams:

„Atkal, brahl, tu eesahz bej manis! Praši papreekšhu man, tad ijšošeš.“ Un uš zilwekeem pagreesees tas peemetinaja: „Zilweti! leekat šehkipeles nošt. Kamehr ušrot, tas aišnjem daudš laika. Mums jau tagad firgš war nahst palihgâ. Nemeet tadeht ištaišit no koka diwus šhuburus — lemeškus; — šheem lemeškem eeleekat ilškis, eejuhdšat tur firgu un tad areet ar arflu, — gan redšeseet, zif ahtri un brangi wedišeš, kahdi graudi isaugs!“

Zilweti tâ dara. Un re, druwa weens diwi ušarta. Otrâ deenâ Prahts atkal pamahzija ezeškâs taišit, semi šaezet, sehllu eeezet. Tâ ištrahdajot, labiba auga wareni. Tagad wiši pilnigi atšina, ša ar Darbu ween nekur newar tišt, ja Prahts nenahš palihgâ.

5. Pagahja dâškš gads. Zilweti kopâ ar Darbu un Prahtu puhlejotees, bij eefrahjušchi tikdaudš graudu, ša pašheem ehdot, lopeem, putneem dodot, tomehr wehl atlikâs kaudšhu kaudšem. Šcho atlitumu tee norunaja šawâ starpâ ijdalit, lai fatrs ušglabatu nahlamâm deenâm. Wiši tâ bija ar meeru.

„Bet kas mums nahš par dalitaju?“ weens zilwets eesauzâs.

— „Ša masa leeta!“ ošrs atbildeja, „kû torcij mellejot atradâm Darbu un Prahtu, tâ ari šhoreiš atradišim šahdu, kas pamahzis ijdalit. Eefim melle!“

„Labi!“ wiši eesauzâs, „eefim!“

Zilweti aišgahja. Šmellejšâs weenu deenu: nefa; išmeklejâs otu deenu: nefa; treschu deenu tee šateef wezu šaihgušhn wišreli.

„Kas tu tahds esi?“ zilweki uspraja.

— „Esmu Naids!“ jahgušchais atbild.

„Waj newari mušsu bagatibu išbalit tā, ka katram teef jawa teeša?“

— „Kalab ne — eesim!“ Naids atbildeja.

Wiši aišgahja pee bagatibas laudšem.

Naids apšatijās laudšes no weena gala, no otra un tad eesauzās:

„Zif zilweku juhs ešet?“

Tif un tif.

„Tad nahzeet wiši wezatee nemt leelo laudši, jo juhs jawu muhjuhu wairaf pelnijušchi — wairaf dabujeet; wiši jaunakee nem šcho majako laudši, jo juhs majaf pelnijušchi — majaf ari dabujeet.“

— „To tif ne!“ jaunakee eesauzās, „par ko lai mehš paleekam apafšchā? Ja nedošeet ar labu, tad nemšim ar woru.“

„To tif ne!“ wezatee atbildeja, „ja tā runajat, tad ejat kur nahkušchi — nedabujat neka.“

— „At tā!“ jaunakee piskožās, „kirzinat un tad wehl neka nedot. To tif ne: turšch stipraks, tam taišniba!“

To šafot jaunakee šagrahba gandrih wišu un aišgahja. Bet wezatee nepalaidās: wini dšinās jaunakeem pakaf un nehma panemto nost. Zaur to ižehlās zihnini leelum leelee; eesahkās kari šihwum šihwee.

Karojot, zihnotees bagatiba išbira dublōs, sehju, labibu šamihdija kah-jām. Kad wišs bij išpošits, wišs pašaudets, tad gan abas pušes atfina, ka tā newajadšejis darit Wišeem palika šchehl par bagatibu; wiši šahka Darbu un Prahtu no jama luhgt, lai palihdšot išleeto no jauna šasmelt; bet Naids par to tif pašmehjās. Wiašch šinaja: ja išleeto ari šasmels, tad drošchi ween wianu atkal kahdreis išlees. Un winam bij taišniba: Darbs ar Prahtu gan palika zilweku widū un pat šcho baltu deenu tee zilwekeem miški, bet Naids ari wehl nekur naw aišbehdšis; winšch mahjo wehl šchodeen zilweku pajumtā.

Anš Lerchis-Pušchaitis.

292. Mašcha ašminis un špala.

Mašcha ašminis un špala

Šahka kildotees bej gala . . .

„Man tif weenam jabuht darbā,“

Brehza ašminis, —

„Bet tu dšihwo tif par zeenigmahti.“

Špala atzehrt: „Deelmutis,

Kam bej manis buhtu derejis?

Titai špalā stiprinati

Ašmini war noderet,

Šitadi tos kaktā met . . .“

Ānēdite, kas abus kopa šeer,

Par to dušmojās un domā:

„Waj tad jums nemas naw omā,

Ka ne juhs tif diwi ween

Noderigi jawā starpā . . .“

Dušmojotees pašrlušt ta.

Štrihdneeki nu nomana,

Zif tee šchfiri noder maj . . .

Waj te jafaka wehl kas?

Behršeetis.

293. Zilweta lozekki.

Zilweta lozekki negribeja wairs zits zitam kalpot. Kahjas fazija: „Negribam wairs wijus zitus lozekkus nest. Gahdajat paschi sew kahjas, ja gribat eet!” Rokas fazija: „Kamdeht mums ween wiju zitu laba jastrahda? Gahdajat paschi sew rokas, ja jums to wajaga!”

Mute teiza: „Es buhtu mulke, ja fungim ehstu baribu. Kam mute wajadfiga, lai gahdajas!”

Azim negribejas buht wijas meesas deht nomoda. Ari wisi ziti lozekki atfazijās no kopejas darbības.

Bet kas notika? Meeša ar lozekkeem panihka. Nu wisi atfina, ka bija neprahtigi darijusch. Lozekki weenojās no jauna uš kopeju darbibu zits zita laba.

Tagad meesa un lozekki atdabuja senato wejelibu un špehtu.

294. Diwi debešchi.

Pa gaisa wilneem šrehja
Diw debešchi, dsihti no wehja,
Un zela, kur šatifikās,
Dee šweizas un apturas.

Šchis winam teiza knašchi:
„No kureenes, brahlit, tif ašchi?
„Kurp domā nosteigtees
„Un kur gan tu atpuhtifees?”

„No juhras ižehlees, štreešchu,
„Kei šinu, kurp es wehl eeshchu;
„Mani džen pa pašauli plašchu šfreet.
„Bet šafi, uš kureeni steidjees tu eet?” —

„Es mešchu-kalnā modos
„Naw šinams, kurp lai dodos.
„Bet brahlit, waj nederēs,
„Ka kopā staigajam mehš?”

Bet austrinšch un seemels to leedsja,

To šhurpu, šcho turpu treeza;

Un debešchi atšchēhrās,

Ne muhšcham nesatifikās.

Sugenbergers.

295. To weetiau gan šinaju.

To weetiau gan šinaju,
Kur mahmina šchuhpli kahra;
To weetiau nesinaju,
Kur muhšchinu nodšchwoschu.

Tautas dšeesma.

296. Klibais.

Pa eelu gahja kahds klibs zilweks, lehdams ar nuhjas palihdšibu. Behrni gahja winam pataš, nurgajās un sobojās par wina šawado eeshchanu.

Alibais neteiza ne wahrda; tatschu wareja redset, fa winisch nofkumis par behrnu nerahtnibu. Kahds wezitis aptureja behrnus un teiza: „Waj negribat dsirdet, kà schis mons pasina tapa klibs.“ — „Stahsteet! stahsteet!“ behrni jauza un apstahjäs ap weziti. Wezitis stahstija: „Schis tagadejais kroplis bija jenaf stalts jauneklis. Wißi wiinu labpraht eeredseja, jo winisch bija laipns un palihdsigs. Te reið iszehlās muhsu eelā ugunsgrēks. Degoschā mahjā bija palizees behrns. Mahte kleebsja, raudaja un luhdsjās, lai glahbj winas puißenu. Puißens bija palizees otrā stahwa dsihwoflk, gultā; wißs nams stahweja leesmās. Un luhk, schis tagadejais kroplis bija weeni-gais no wißeem klahtesojcheem, kas steidsjās glahbt behrnu. Winisch peeslehhja pee degoschā nama redeles un eekahpa pa logu istabā. Pehz kahda brihscha winisch nolaida semē faitē eeßeetu kurwi ar behrnu; pehz tam kahpa pats semē . . . Apdegußchās redeles jaluhja, un glahbejs nokrita uß eelas. Winisch jalaußa kahjas un no ta laika klibo. Tas wißs-notifikums . . . Bet nu steidsjatees klibajam pakaf un nirgajatees atkal par wiinu!“

Behrni klusedami nolaida azis: winās bija redsamas aaras.

Wachterows.

297. Waj Taws muhschs kam leeti der.

Waj Taws muhschs kam leeti der,

To wis neteiks ilgee gadi:

Ween tas brihtinisch dahrgi swer,

Ko ar labeem darbeem wadi.

J. Reikens.

298. Salafschu Dahrta.

Dahrta dsihwoja Purwainu mahjās. Wina bija pasihstama wißā pagastā. Ari Dahrta pasina wißus pagasta zilwekus. Turklahk wina sinaja ne tikween to, kas pagastā notifa, bet ari to, kas nebija notizis. Ja kaiminu Ilse stahstija Dahrta, fa wiinu Anzis redsejis wafar weenu wilku, tad Dahrta stahstija pilnā mutē, fa Anzis redsejis dewinuis wilkus un trihs lah-tschus. Ja kas gribeja kahdu walodu ispaust, tam tas bij jaisstahsta tik Dahrta. Ja kas gribeja to jaimu dsirdet, tam bija janoeet tik pee Dahrta. Wina spehja wißu un sinaja wißu. Ja Dahrta bija kahda jauna sina uß mehles, bet ja negadijās, kam waretu to isstahstit, tad steidsjās tadehl ween uß kaimineem, lai atraßtu kahdu kas klaujas. Dahrta bija ari loti wehriga galwa. Gada-galā wina wareja saßaukt pee wahrdeem wißus, kas tai pagastā pa wißu gadu bija jalaulati. Wina ghja beeschi uß bajnizu un no

bašnizas uš kapšetu Kad pahrnahza, tad šahštija wižu nedeku, ko bašnizā un kapšetā redsejusi un dsirdejusi. Wina atwineja it šaidri, kuzšch latats kurai meitai bijis ap galwu, kuzšch ap plezeem. Wina sinaja šasaukt wišus pagašta wišreeschus, kuzi bašnizā nebijušchi. Bet jo šmalak Dahrtā ištahštija, kahds apgehršs bijis kurai bruhtei, kahds bruhtganam, kahds ari kuzam mironim. Tapat ari: zif bijis kahšneeku, zif kuhmu un kuzas behrineeces wiswairak raudajuschas. Kad mahžitajs klaušija behrnus, tad ari Dahrtas netruška widū. Wina škaitija galwās-gabalus pušbalši lihdsj, un kur behrneem mišejās, tur pajazija. Dahrtā mahzeja ari daščadus žimbus adit: gan dalderainus, gan ruhtainus, gan krustainus, un kahdus ween gribeja. Tapat wina wehrpa teizamas pakulu dsijas un ščketereja labus deegus. Žaur šcho wižu ikkuzšch Dahrtu pašina un dewa tai wižadus wahrbus. Winau žauza par pašaku-wahželi, par pasta-kuli, par pakulu Dahrtu, bet it ihpašchi par šalajšnu Dahrtu.

Lihdsj šchim gan Dahrtai bija ijdewešs wišs labi, bet kahdreif aplam nomišejās.

Kaimianu Karlina bija atnahkusi pee Dahrtas žaimneeka meitinas Annas. Winas eeskrehja žaimneeka gulamā istabā un šahča pušbalši runat un žmeetees. Tās newareja buht neeka runas, ko meitenes tur runaja, un Dahrtai wajadseja to dsirdet. Wina nometa gan meeru no pakulu wehrpšchamas, bet newareja ir tad wehl kreetni šadsirdet. Kad nu žitu tobrihd istabā nebija, tad Dahrtā peegahja pee durwim, peešwehlās un šahča klaušitees. Bet meitenes, ahra šfreedamas, rahwa negaidot durwis walā un Dahrtā eegahšās pahr sleegšni-istabā. Kas tee bija meitenem pirmā brihdi par žmeekleem! Bet pehž winām nahza raudas, jo nabaga Dahrtā bija šadaušijusees un noguleja daščas deenas wahja. No šchās reišes wina aif durwim gan wairš neklausijās, bet no mehlnesibas tomehr neatstahjās lihdsj muhšča galam.

„Sehta un Stola.“

299. Lihdsjiba.

Dselši, kas naw ilgi trihta,
Kuhja allajšch maitaja;
Teka, kas ween reti mihta,
Šhrtiščkeem, dadšcheem aišauga.

Tā ir žilweks meera deenās
Palaiščas drihš kuhtribā,
Sirds pee neleetibām žeenas,
Nosmot meešas kahribā. Neikens.

300. Nemeenadi žilweki.

Žrizis Weeglais un Žahnis Prahtneeks ir diwi mani weži pašinas. Ubi wini žeenijami un godigi žilweki, bet glušchi šawadi gaitā, išturesčanās un ušnehmibā pret ahrapajauli, ihšaki šafot — šawā dabā.

Friži jau weeglas ðneega pehrilas ðpeesç ðawilft ðkahbu ðeju un pa-
ahtrinát ðotus. Bet ðahnis pagreesç oðajam wehjam meerigi muguru un
kuhpina ðawu „kalkiti“. Redjams, ka winaç domà tà: „Nu, ðneegs jau reið
peeder pee ðemas, welti wina dehl uðtrauktees.“ Frizis ir peemihligs draugs
un patihkams tehrsetajs, winaç drihð uðbudinams, ðakaitinams, bet tikpat
ahtri atkal ðalabinams. Rehkinasçanà winaç naw meistars, turpretim winam
ðstihwa tehloðçanas ðpehja, un labà prahtà winaç atjautigs jokupeteris.
Winaç straujç ðawà gaità, ðpreedumòs, apnehmumòs, to iðwehçanà, meesas
un gara kustiðas; ahtri eefilft preeçç wiða jauna. Eçehli tikai, ka beeççi
winam nahtas gruhiti paliktees uðtizamam reið eeguhtai pahrlæezibai un ðoli-
jumam. Eçhodeen winaç vreeçç kautta ðajuhjminajas, bet rihtu to jau
atmet. Winaç straujas dabas zilweks.

Wina bijuðçais ðkolas beedrs, ðahnis Prahtneeks, gluðçi pretejas
dabas. Tikpat aukstasiniðs un weenalðfigs kà pret ðneegaputeni winaç wiðas
leetàs. Kad neßen meestà iðzehlàs ugunsgrehks, Frizis Weeglais bija at-
ðkrehjis weens no pirmajeem. Winaç atðkrehja pee ugunsgrehka beð kahðeem
glahbççanas riðkeem un uðbudinajumà nesinaja darit nefo zitu, kà tikai jaukt:
„Palihgà! palihgà!“

Prahtneeks peenahza wehlað. Meerigi un ar apdomu winaç riðkoja
ðhehççanas darbus un iðglahba no degoðçàs kuhçs wiðus lopus, iðrahðidams
pee tam daudj duhçças un paðçaiðleedðibas . . .

Preeçç jauninajumeem winaç naw weegli eejuhjminams, wiðu winaç
grið labi pahrlift un iðmeðginat. ðahnis freetns un uðtizams strahðneeks, —
nopeetns un apdomigs wiðas leetàs. Kad winaç, galwu noleezis un domàs
nogrimit eet garam, tad laudis beeççi teiz, ka ðahnis neðot ihsto uðwahrdi.

Wiða meestà godà un miðlè ðço taiðno, ðtingro wiðru. Pret ðwehçeem
winaç ir atturigs un ðewi noðlehðsees; pat tad, kad listena wehçras ap winu
brahçças, ðahnis paleef meerigs un nejaudè lihððjwaru. Kà lai winu uð-
trauktu neezigs putenis! ðahnis Prahtneeks ir nopeetnas dabas
zilweks.

Pehz E. Nieçça.

Meðgini noweçrot ðawu beedru ðaðçadu iðtureççanos pret weenu
un to paðçu parahðibu!

301. Kad malkas zirteja Makðba mahja dega.

Loti labi atminos wehl winu nakti. Mani uðmodinaja dohðç ribbeens,
itkà kad buhtu aiðtituðçàs behniðu durwis. Drihð pehz tam kahðs dauðjjas

pee loga un ņauza : kas grib redņet malkas zirteja maņa Makņba mahju degam, tas lai zelotees augņdā un ņteidsot pee ugunsgrēhka.

Mans tehws iņņehza no gultas, bet es ņabku dikti raudat ; pirmās domas, kas man eesņabwās prabtā, bija, kā iņglabht ņawus truņiņdus.

Kā allasch tabdōs gadijumōs, kad mehš ziti bijām kā no laiwas iņņweesti, muhs apmeerinaja wezā kalpone Jubla. Wina teiza, ka muhsu mahja tatschu nedegot, bet gan malkas zirteja Makņba mahja, lihds kurai kahdu pusstundu ko eet ; newarot jau ari nemaņ ņinat, waj maņa Makņba mahja pateesņam degot ; ņauzejs, warbuht, bijis kahds jokupeters, kas ņamelojis ; warot jau ari buht, ka neweens naw ņauzis, bet mehš ņapnojuschi.

Mani apmeerinajuņi, wina uņwilka man drehbes, apawa kahjas, un tad mehš ar tehwu dewamees abrā.

— „Jau wiņš weenās leesmās,“ tehws iņņauzās.

Pabri par meņchu, kurņch pazelas mums riakweidigi wisapkahrt uņ augņchu un atdala kalnu no eelejas, bija gaiņchi redņamas degoņchās mahjas leesmas. Nedņirdeja ne ņprakņchkeņchanu, ne ņprehgaņchanu ; ņkaiņtā jaunā mahja, kura tik preekņch daņchām nedetām bija tikusi gatawa, dega kā ar petroleju apleeta. Gaiņš bija mitrs, ņwaigņnes aiņklahtas ; pa brihņcheem eeruhzās pebrkons, bet negaiņš pamaņam aiņwilkās . . .

Kahds ņibens — muhsu uņmodinatajs Giņtelis ņabņtija — ņchaudiņees wairak reiņu ņchurp un turp ; tad wiņņch ņametees kruņteniņki pee debeņim un nu dewees ņemē. Te wiņņch neiņdņiņis — gaiņchā punkts wina galā abtri auguņi leelaka, un Giņtelis tublit domajis, ka ņibens eespehris pee maņa Makņba.

„Steigimees turp!“ tehws teiza, „warbuht waram ko lihdsjet.“

„Te tu gribi lihdsjet!“ Giņtelis atbildeja. „Kur pebrkona lode kebrusi, tur es ņawu roku nepeeleeuku. Zilweks tatschu nedrihkņt ņtrahdat preti tam debeņu tehvam ; ja tas ņweeņch no debeņim ņawu milnu (ņibeni) uņ kahdām mahjām, tad wiņņch tatschu grib, lai deg. Turklaht wehl tew jaņin, ka eesņperta uguns nemaņ nelaujas nodņehņtees.“

— „Čapat kā tawa muņkiba,“ mans tehws duņmigi eesauzās. Tad tehws pamehma mani pee rokas, un mehš abtri aiņgabjām. Gabjām gar upmali. Tehvam bija lihdsi dņehņchamais ņpainis. Es teizu, lai eesmet tublit upē uhdeni, bet tehws ta nemaņ nedņirdeja. Wiņņch wairakkahrt teiza : Makņ, Makņ, kamdeht tew tā kaut kas noteek!“

Makņi es paņinu toti labi. Tas bija nipsrs, jautrs wihrelis, druņku pabri par trihsdeņmit gadeem ; wina ņeja bija bakurehtaina, rokas brubnas

un reewainas, kà meschakoku misa. Kopsch ween wareju atzeretees, Maksis bija malkas zirtejs.

— „Ja zitam kahdam nodeg mahja, nu, tad tam nodeg mahja un tas wijs. Bet ne tà Maksim! Wişam šadeg wijs, kas tam wakar bijis, šchodeen ir un ribtu waretu buht!“

„Tad jau sibena špebreens tikpat kà trahpijis ari pašdu Maksi?“

— „Tas pat buhtu labak, sehn. Es wişam wehlu dšibwot, Deewa wahrds, es wişam to nowehlu, — bet, ja ween wišch buhtu bijis eepreeksch pee bikts, buhtu bes grebkeem, tad es drofschi šasitu, ka tas buhtu tas labakais, ja ari pats Maksis buhtu nošperts.“

„Tagad wišch tad buhtu jau debesis,“ es teizu.

— „Debrada tà pa šlapjo sabli! Nahz man no pakalas un peeturees pee manis! Ja, gribeju tew stabstit par Maksi.“

Zelch weda pret kalnu. Mehs gahjam lehnak, un tehws stabstija. Tagad buhs wairak kà trihsdesmit gadu, kamehr Maksis eeradas pašaulè, kà nabagu wezaku behrns. Šakkumà wišch derejās pee semneekem par ganu, wehlak, peeaudšis, peestahja pee malkas zirtejeem; darbs wişam atwedas, wišch strahdigs un taupigs. Kad bija tizis par preekschstrahdneeku, tad islubšās no mescha ihpašchneeka, lai atwehl wişam ištibrit no nesablèm kalna tibrelì un ļauj paturet wišu muhschu par šawu. To atlahwa wişam labpraht. Maksis nu gahja ik wakarus pehz mescha darbu nobeigšchanas tibrelì, nolihda te kruhmus, ishraka grabwjus, iswilinaja nesables. Pehz diwi gadeem wijs purwajs bija nošufinats un tur auga laba šable. Maksis eerihkoja neleelu tihumu; mehginaja ari audset kahpoftus, un tee labi padewàs. Nu wišch šahka gabdatees batkus mahjas zelščanai. Dahwinat kà tibrelì tos newareja, tee bija jaatpelnà. Wišch nomakšaja par batkeem ar šawu darba algu. Batkus notehsa, šasahgeja kà mahjai wajaga, un wišu to pa šwehtwakareem, kad ziti malkas zirteji jau šen nolikušchees garščlaukus un šubs šawas pihpes. Wehlak, kad šahka selt mahju, Maksis šamakšaja siteem malkas sirtejeem, lai palihdš wişam pee tahdeem darbeem, kas weenam naw pa špehkam. Tà wišch ušzebla šew purwainajà tibrelì mahju. Peesus gadus wišch šastrahdaja pee tàs, bet pehs tam — nu tu jau šini pats, kà wina tad te stabweja ar šawàm šahrtidšeltenàm seenàm, gaischeem logeem un isrotajumeem wisapkahrt jumtam — gresnà isškatà. Tihrà muischiana bija eeradušees purwainajà tibrelì, un muhschu mahzitajs behrnu mahzibà aishrahda uš Maksi kà uš ušihtibas un darbibas paraugu. No tukščineeka un šehredeena wišch bija pazehlees par mahjas ihpašchneeku, par nama tehwu. Šepure, sehn, janoaem wina preeščhà! . . . Un nu ušreij wijs pagalam. Wišo

uſzibtiba un daudz daudz gadu darbs par wolti! Tagad Makſis gluſchi tikpat pliks kā ſenak.“

Bijam uſkahpuſchi kalnā, un muſu preekſchā ſtabweja maſā Makſcha eedſihwe. Degošchā mahja patlaban ſagruwa. Bija ſanahkuſchi pulka zilweku ar ķekſcheem un uhdens traukeem, bet lihdsē te neko newareja; wiſi ſtabweja un ſkatijās, kā eegruwa pehdejee degošchee balſi. Uguns netrakoja, neſchahza un nemutuloja newaldami gaiſā; wiſa mahja bija kā weena leeſma, kas karſti kwehlo dama weegli pazehlās pret debefim, no kureenes bija nahkuſi.

Netablu no mahjas atradās akmeņu kaudſe, kuru Makſis bija ſaneſis no tihreļa. Uſ winas tagad ſehdeja maſais, bruhnais, bakurehtainais Makſis, un lubkojās uſ kwehli, kurās karſtums dwehſa winam preti. Makſis bija puſpliks, eefinees ſawā melnajā ſwehtdeenās mehteli, ko weenigo bija paguwis iſglabht. Laudis negahja winam klabt; mans tehws gan gribeja labprabt teikt winam kahdus lihdsēetibas un meerinaſchanas wahrdus, bet ne uſdroſchinajās. Čā wiſch tur ſehdeja, ka mehſ wiſi domajām, tublit tublit lehks kahjās, iſgrubdis breeſmigus labſtus pret debefim un tad gahſiſees leeſmās.

Beidſot, kad uguns wairs tikai gar ſemi leeſmoja, un pabr pelneem pazehlās kailā krahſmata, Makſis peezehlās. Wiſch peegahja pee kwehloſchajām paleekām, paehma ogli un aiſſmechkeja ſawu pihpi.

Biju wehl maſs un daudz ka neſaprātu, nebiju ar nekahds draugs pihpoſchanaī, tāpat kā tagad wehl ne-eſmu; bet to atminos wehl tagad: kad es rihta krehſlā redſeju maſo Makſi ſtabwam pee pelnu kopas un ſilus duhmus gaiſā pubſcham, tad man kluwa karſti kruhtis. Es tibri kā jutu, zik ſchis wihrs warens, zik daudz leelaks wiſch par winam uſbrukuſcho nelaimi.

Kad pihpe bija aiſdeguſees, Makſis atkal noſehdās uſ akmeņu tſchupas un lubkojās apkabrt. Juhs wehlatees ſinat, ko wiſch domaja. Es ari.

Wehla maſais Makſis iſruſchinaja no mahjas pelneem ſawu zirwi. Wiſch peetaiſija tam jaunu kabtu, iſtrina zirwi uſ kaimiņa galodas un tad ſtahjās atkal pee darba.

No ta laika pagahjuſchi daudz gadu. Purwa tihreli tagad kuplas druwas, un gruweshu weetā pazelas jauna mahja. Ari jauna paaudſe winā miht, un nama tehws, maſais Makſis, mahsa behrneem darbu un ſirdsduhſchibu.

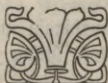
302. Eſi lihdsjigs ſchīm awotam.

Kahdā karſtā waſaras deenā trihs zelineeki gabja pa zelu. Wini eeraudſija zelmālā ſkaidru awotu un apſtabjās pee ta. Beesī kruhmi bija pabrakruſchees pabr awotu. Tee ar ſawu ehnu ſargaja wina dſeſtrumu. Do awota uhdens tezeja burbułodams pa grawu uſ leju. Klinti pee awota bija eezirſts ſchahds uſrakſts: „Eſi ſchīm awotam lihdsjigs!“

Zelineeki nodſehrās, iſlaſija uſrakſtu un ſabka to pabrdomat. „Labs padoms,“ pirmais zelineeks ſazija. Tas bija laikam tirgotajs, jo plezōs wiſch neſa ſomiau un ahdas joſtā, zik wareja noſkahrſt, bija eefchubta ſmaga nauda. Wina ſtipree ſabbaki bij apklahti beesu kabrtu putekhi, kas bija ſakrahjuſchees, garu zelu ſtaigajot. „ſchīs awots tek nemitigi,“ tā wihrs runaja tablak. „Wiſch uſnem ari zitu awotu uhdeaus 1 a top par upi. Leekas, ka wiſch dod mums mahzibu: „Eſi darbigs un emitees nekad, tad tawi darbi ſekmeſees.“

Otrais zelineeks iſſkatijās kà kahds mahzitajs. Tas bija wezigs wihrs, ar beesu grahmatu paduſē. Wiſch papurinaja galwu un ſazija: „ſche ſlehpjas daudſ augſtaka mahziba. ſchīs awots remdē ikkatram ſlahpes un nepraſa par to nekahdas atlihdsjibas. Ar to wiſch ſkaidri mahza, lai daram labu un negaidam algas.“

Treſchais zelineeks neteiza neka. Tas bija ſkaiſts jauneklis. Wiſch laikam tagad ſtaigaja pirmo reiſi garaku zelu. Wezakee zela-beedri wai-zaja, ko tad wiſch domajot par ſcho awotu. Jauneklis apdomajās un ſazija: „Man ſchīs awots dod zitu mahzibu. Ko gan lihdsetu wina nemitigā tezeſchana, kam deretu wina dewigā un labdarigā daba, ja uhdens buhtu netihrs? Es eefkatu uhdens ſkaidrumu par ſcha awota augſtako rotu. Wina uſrakſts tapehž mahza, lai turam ſawu dwehſeli tik ſkaidru, ka tani atſpogulotos ſemes puķes un debefs ſtari, kà ſchai awotā.“

Rakstu darbi.

1. ušdewums. || Noraksti majos burtus ahbezēs fahrtibā!
a, b, z, d, e, f, g, g, h, i, j, k, l, l, m, n, n, o, p, r, r, s, sch, s, s, sch, t, t, sch, u, w.
2. ušdewums. || Noraksti leelos burtus ahbezēs fahrtibā! Skat. 1. ušd. Išraksti no lašama gabala Nr. 1. wišus leelos burtus (22).
3. ušdewums. || (Greeš wehribu, kaħdōs gabijumōs te leetots leelais burts!)
4. ušdewums. || Išraksti leelos burtus no Nr. 2! (Kad leeto leelo burtu dzejās?)
5. ušdewums. || Išraksti no Nr 4 wišus **patškans** (a, e, i, u) un **diwškans** (ai, au, ei, ui, o, ee)!
Paraugs: u, a, a, i, u, au, ee . . . (52).
6. ušdewums. || Sadali Nr. 5 wahrbus **balšeenōs** (silbēs) un noraksti!
Paraugs: Ro-fa ro-tu maš-ga-jaš . . .
|| Noraksti no Nr. 6 wišus wahrbus, kurōs patškani ap-
sihmeti ar **pušjuntinu** (∞), **juntinu** (∧) un bur-
tu „h“. (Pehz katra wahrda leez **komatu** (.), **pehz**
7. ušdewums. || **kara leetojams masaiš burts!**)
Paraugs: Pirmās, rihts, pukitēs . . . (27).
8. ušdewums. || Noraksti no Nr. 6 **zilweku wahrbus (allašch ar leelo fahkuma burtu rakstami)! Ušraksti 5 zilweku wahrbus un ušwahrbus, 5 mahju nošaukumus, 3 pagastu —, 2 draudšchu —, 2 pilšehtu —, 2 upju —, 2 weetu (falnu) nošaukumus!**
9. ušdewums. || Ušraksti (no Nr. 1), ko šaulstari ušmodinaja! (**Gesah-
kumā allašch rakstams leelais burts; raksta
10. ušdewums. || beigās leekams pnuktš („“).**)
Paraugs: Šaulstari ušmodinaja zihrusliti, . . .
11. ušdewums. || Ušraksti (no Nr. Nr. 3, 6, 8, 10), ko Ninina ar Anditi no rihta darija!
Paraugs: Ninina ar Anditi peezehlās, apgehrbās, no-
masgajās . . .
12. ušdewums. || Kurās ogas tu pašihsti?
Paraugs: Es pašihstu jemenes, . . .
13. ušdewums. || Kurus darbus Ninina strahdaja (no Nr. 13)?
14. ušdewums. || Kā Lihje ušwahrija ušdeni (no Nr. 16)?
Paraugs: Lihje panehma tufšchu špaimi, aišgahja pee-
akas . . .

5. ufdewums. || Kurus darbus strahdà tehws?
3. " || " " " mahte?
7. " || " " strahdaja atrainēs Katina (Nr. 36)?
8. " || " " " Zahnitis (Nr. 37)?
9. " || Sakahrto ņhos wahrbus teikumòs! (**Teikumu wis-beeņņat nobeidņ ar pūnktu („“); pehŶ pūnktarastams leelais burts**). Dņsars pagrūhŶ mahŶina Kosite Kosite ņasistees kluht loti ņlima Dņsars nu gauņņi noņņehlot Kosite iŶweŶelotees Dņsars labotees.
0. ufdewums. || Zif tew mahŶu — brahlu? Kà katru ņauŶ? Zif katram no wineem gadu un ko iŶweens strahdà?
1. " || Kuras tew ir rotatu leetinas? Kas tew dahwinajis katru no tàm? (pee Nr. 44).
2. " || Kuri tew radineeki (tehwa — mahtes brahli un mahŶas un to behri)? Kà katru ņauŶ? Kur dŶihwo?
3. " || Waj tew ir weztehws, wezmahte? Zif wineem gadu? Kahda teem weŶeliba? Kur dŶihwo? Ko strahdà?
4. " || Kuras rotakas tu fini? Kuras tew wismihlakàs (pee Nr. 46)?
5. " || Kuras paŶakas tu fini? Kas tew katru paŶahŶiis (pee Nr. 61)?
6. " || Kuras dŶeejminas tu proti no galwas? Kuras proti dŶeedat?
7. " || Ko strahdaja Andis (pee Nr. 50)?
8. " || Kurus **amatuekŶs** tu eŶi redŶejis strahdajam? Ko win! katrs pagatawo? Kurus **darba rihtŶs** lecto iŶweens no teem?
9. " || Ko pagatawo no lineem? wilnas? kotwilnas? ahdas?
0. " || Ko pagatawo no mahleem? no koka?
1. " || Kurus preeŶŶmetus redŶ ņmehdē? AtŶahŶi, kà kale's strahdà (Nr. 56)!
2. " || Kad bija tawa dŶimŶhanas deena? Zif weŶs tad palizees? Ko tew dŶimŶhanas deenà dahwinaja?
3. " || KorakŶi Nr. 65 ŶahŶtinu, liŶdams tehwa weetà mahŶi un puŶŶenu weetà meitenes!
4. " || Atbildi uŶ ŶekoŶŶeem jautajumeem, uŶleeŶ wirŶrakŶtu! KamdehŶ zilweki tura Ŷirgus? Kur miht Ŷirgi? Ko wineem dođ ehŶi? Kà iŶturas pret Ŷirgu labi laudis? Kà — Ŷlikti laudis? (Nr. Nr. 71, 72, 73 un mihtla [18]).
5. " || Kà 34. Ko zilweki dabū no govim? Kà iŶleeto peenu? Ko dabū no peena? Kà iŶleeto gows meeŶu? ahdu? ragus? mehŶlus? Ar ko gowis ehđina? (waŶarà? Ŷeemà?) (Nr. 74).

36. ušdevumš. || Kà 34. Ko laudis dabù no aitàm? Kà islecto aitas meeju? wilnu? ahdu? mehslus? Ko aitas ehð? (Nr. Nr. 77, 78).
37. " || Kà 34. Kamdehl laudis tura kafus? Kur kaki miht? (newis kuhhtis, bet zilweta dšihwołki). Kuri dšihwneeki wehl miht zilweta dšihwołki? Kuri no teem kaitigi? furi berigi? Kahdà finà kaki kaitigi? (Nr. 81).
38. " || Kà 34. ujd. (no Nr. 83). Kas fatitàs? Ko prašija fakitis? Ko fakitis atbilbeja? Ko prašija fakitis? Ko fakitis atbilbeja? Ko dširdeja pujiens? Ko — junitis? Ko katrs kehra?
39. " || Kà 34. ujd. Kamdehl laudis tura zuhtas? Ko zuhtas ehð? Kà laudis gaħdà par zuhtam? (Nr. 84).
40. " || Kà ujd. 34. Kà rodas zaħti? (išperè no olàm). Kamdehl wistas nepeeskaita pee šiħditaju dšihwneekem? Kà putni išħkiras no šiħditaju dšihwneekem? Kamdehl putneem špahni? (Nr. 88).
41. " || Kà ujd. 34. Kurus mahjputnus tu pašiħsti? Kahdu labumu laudis dabù no mahjputneem? Kà šoš un piħle išħkiras no wistas?
42. " || Kà 34. ujd. Kurus dšeedataju putnus tu pašiħsti? Kur dšihwo strašds? zihrulis? bešdeliga? lakstigala? Kà isturas neraħtni behrni pret putnineem? Kà raħtni? (wajarà? seemà?) Kamdehl putnini ļaudsejami?
43. " || Kà 34. ujd. Kà ļauz **škola**, kuru tu apmeklē? Kurà pagastà (pilšehtà), draudjē, aprinki, gubernà, ta atrodas? Zif winà nodaku? klaju? Zif školotaju mahža? Kuras mahzibas winà mahža?
44. " || Ko šekošcheem wahrdeem ļastahdi un ušraksti wehštuli školotajam, ar ušrakstu — Miħlais školotajs! Seštdeena — eet — mahjās — no — škola — ļaauktetees. Ta-gad — mozitees — ar — klepus — un kruhtis — jahpes, ka — gruhti — zeltcees — no — gulta. Ta-pehž — newaret — škola — apmeklet.
Luhgt — atwainot — školens (wahrdš, ušwahrdš).
(Weeta, mehnešļa deena un gadš).
45. " || Ušraksti **wehštuli** školas beedrim, lai atjuhta tew ar wehštules nonejeju tawu ļajamo graħmatu, kura pee beedra palikušees. Graħmata tew wajadšiga, lai waretu

mahjās mahžitees, ka nepaleez ziteem skoloneem patat mahzibās. Nahtamā nedelā zeri buht školā.

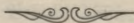
46. **ifbewums.** || **Pawafaris.** (Pawafara mehnešči. Saules lehtšchana un noešchana (deenās garums), pusdeenās stahwoflis pret seemas beigām. Deenas un nahts garums 9. martā un pehz tam. Saules eespaids uš ledu, sneegu, upi, semi, gaišu. Pirmais šatums, pukes, kufaini, gahjputni, koku plautšchana un seedešchana. Laušču darbi dahršā, tihrumā. Gans. Swehtki pawafari).
47. " || **Wafara.** (Wafaras mehnešči. Deenas un nahts garums; saules stahwoflis pusdeenā. Saules filtums un wina eespaids, uš semi, uhdeni, stahdeem, dšihwneekem, zilweku. Plawa, upe, dahršs un meššs. Dšihwneeku dšihwe (behrni). Laušču darbi. Lihgo swehtki).
48. " || **Rā dabū maiši?** (Tihrumā, rijā, dširnewās, mahjā).
49. " || **Rā dabū seenu?**
50. " || **Upe.** (Gešhšums, peetetas, kluht platafa, dšifata; leelupe. Siwis un uhdens dšihwneeki. Labums no upes. Ko behrni dara upē (wafarā? seemā?).
51. " || **Meššs.** (Kuri koki, krumi, pukes, ogas un sehues aug? Kuri swehri un putni dšihwo? Ko zilweks dara mešchā? (wafarā? seemā?).
52. " || **Rudenis.** (Rudens mehnešči. Deenas un nahts garums 10. sept. un pehz tam; pusdeenās saules stahwoflis; saules eespaids uš gaišu, semi, dabu; nahtšalnas; kufaini; gahju putni; seemzešču dšihwneeku spalwu maina un tauku kahrtas šatrahšchanās sem ahdas šā šargs pret aukstumu; semkopju darbi rudeni dahršā, tihrumā, pee linu mahrtas, rijā.
53. " || **Seema.** (Seemas mehnešči. Deenas un nahts garums (10. dez.), pusdeenās saules stahwoflis; seemas saules eespaids; laiks seemā; stahdi, dšihwneeki un zilweki seemā. Behrnu dšihwe un preeki. Seemas swehtki.
54. " || **Zilweka juhteki.** (Redše, dširde, ošča, garšča, tauste. Ko war redšet? dširdet? ošt? nobaudit? taustit?
55. " || **Redše.** (Ar ko zilweks redš? Kurās ir azs datas? (sihle, azsahbols, štropštis, ušazis, plaststeeni). Rā šauz zilwekus, kas tītai tuwu war redšet? — tītai taflu škatit? — kas newar redšet? Rā išlihdjas neredšigi zilweki? (škat. „Neredšigais Indrikis“). Kad azis pee-

publè? (skatotees šlità gaijmà). Uš kahdàm leetàm faitigi škatitees?).

56. ušdewums. || **Dširde.** (Ar ko zilweks dšird? Ko waram dširdet? (škanas). Kà šauž zilwekus, kuri newar dširdet? Kà — tahdus, kas newar dširdet un neprot runat? Šapehž furlmehms neprot runat? (naw dširdejis walodu). Kà war šarunatees ar furlmehnu?)
57. " || **Ošcha, garšcha un taušte.** (Ar ko zilweks ošč? Ko war šaost? Ko zilweks wehl dara ar nahšim (un muti)? Kà wešeligaš elpot: pa nahšim waj muti? Šamdehl wešeligaš elpot nahšim? Ar ko nobaudam garšču? Ko war nobaudit (šmeket)? Ar ko tauštam? Ko war tauštit?)
58. " || **Zilweta muššs.** Behrniba: kušla behrna newariba, mašee behrni, dšihwe behrnu šarpà, školas behrni. Peeauguščha šahwoškis: jaunekli, nodarboščhanàs išwehle, wezaku ruhpeš. Wezums: špehku mašinaščhanàs, newariba, nahwe.
59. " || **Bašniza.** (Kur atrdas? Kà iškataš? Kašdeem ušdewumeem kalpo?)
60. " || **Kapšehta.** (Weeta; ušdewums; iškats; pakatpalizeju ištoreščhanàs pret peederigo kapeem).
61. " || **Wana dšihwes weeta.**
62. " || **Weešôš.**
63. " || **Šaušču dšihwe uš laukeem un pilšehtà.**
64. " || **Man pašihštamee dšimteneš apgabali un pilšehtas.**
65. " || **Šikums un netikums.**
-

Mihklu atminejumi.

1. Saule un mehņešs.
2. Gulta.
3. Sujeklis.
4. Sota.
5. Kaps.
6. Adamaš adatas (irbi).
7. Katinašch.
8. Adata ar dsiju.
9. Bezà mahte, meita un meitas meita.
10. Pirksti.
11. Atbals.
12. Suns.
13. Pah-taga.
14. Adot.
15. Auschot.
16. Arais, arks, firgs.
17. Arks un eze-ščas.
18. Lini.
19. Maijs.
20. Zuhka.
21. Zuhka un fiveni.
22. un 23. Ola.
24. Wista.
25. Lijda.
- 26., 27., 27a. Grahmata.
28. Tinte.
29. Behršs: 1) škali, 2) rihkstes behrneem un darwa riteneem, 3) šlota.
30. Behrša tahšs.
31. Vesdeliga.
32. Kahpošs.
33. Burkans.
34. Pupa.
35. Sihpols.
- 36., 37. Bite.
- 38., 39. Ahbolis.
40. Kahpostu galwa.
- 41., 42. Gailis.
43. Ola.
44. Zahlis.
45. Arks.
46. Suns.
47. Gows ragi, kahjas un aste.
48. Kiršči un pluhmes.
49. Čhna.
50. Plahwejs.
51. Upe.
52. Warde.
53. Siws.
54. Tihšs.
- 55., 56. Wehšs.
- 57., 58. Upeš uhdens.
59. Tihšs.
60. Gleemesis.
61. Wehja dsirnawas.
62. Maije.
63. Mahkonas, seme, stahds.
64. Labibas kuhlis.
65. Dakščas.
66. Sahģis.
67. Mejšs.
68. Džola fihle.
69. Sehne.
70. Augtu foks.
71. Breede, egle, kadikis.
72. Mušča.
73. Dds.
74. Wabole.
75. Dsenis.
- 76., 77. Ddi.
78. Dga.
79. Dadšs.
80. Kartupeki.
81. Kahlis.
82. Degošs škals.
83. Katls ugumi.
84. Atšlehga.
85. Žekš.
86. Kra'šns.
87. Šturstenis.
88. Dgles krašni.
89. Loga ruhts.
90. Duhrains žimds.
91. Wehšlukturis.
92. Šals.
93. Sweze.
94. Šads, 12 mehņešči, katrā 4 nedelas ar 7 deenam — naktim ik nedelā.
95. Pa-wajaris, wajara, rudens, jeema.
96. Sobi un mehle.
97. Ažis.
98. Auis.
99. Saule.
100. Swaigšnota debešs.
101. Debešs, šwaigšnes, šaule un mehņešs.
102. Deena un naktš.
103. Kuģis.
104. Šaišma.
105. Buru-fuģis.
106. Riteni.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0310046929